

אני יושבת על המרפסת ומתבוננת בנוף. העיניים תוהות להן למרחקים. המקום שבו אני נמצאת מוקף הרים גבוהים, הרבה עצים וירוק. באמת בית הבראה אמיתי. ההרים והעצים, הכל נראה כל כך מקסים, ובעיקר מאוד מרגיע. פעם מישהו אמר לי שבתי משוגעים קובעים במקומות כאלו, כי זה באמת מרגיע ומשרה שלוה. המחלקה שבה אני מאושפזת נמצאת במבנה עתיק, ישן. מישהו אמר שזה היה פעם בית חולים לחולי שחפת. אני כבר לא יודעת מה יותר טוב. היה מישהו שבטח חשב שהיופי של הטבע, ההרמוניה השוכנת בו, קול הדממה הדקה על רקע התאמת הצבעים הנפלאה של הבריאה, כל אלו יש בהם השפעה חיובית על השגעון. כשהגעתי לכאן וראיתי את המראה הזה חשבתי בליבי שפשוט צריך להביא את כל המשוגעים לכאן וזה יספיק. השקט החיצוני ימתן את קולות הרעש והסערה הבאים מבפנים. באמת לא יתכן אחרת. כאן את כל כך קרובה לבריאה. בימים עברו היו לי גם תגליות אישיות, למשל כשרע לך את חייבת לצאת לטבע, שם הכל מקבל פרופורציות אחרות. כובד בעיותיך משתנה אל נוכח משברי הים וקצפו. והיו פילוסופיות וגורויים ומהרג'י, מין תקופה כזו שאליה משתייכים משפטים כמו: כמה אנשים מפסידים שהם גרים בבתיים ולא תחת כיפת השמיים, ושאנשי הכפר יפים מאנשי העיר, ובעיקר טובים יותר. זה כמובן בגלל הטבע המשרה עליהם שלוה וטוב. הם טובים יותר מן הסיבה הפשוטה שמי שרע לו הוא רע לאחרים, ומי שטוב לו הוא טוב לסביבתו. הייתי מוכנה אז להשבע שעל פי מראה פנים אני יכולה להבדיל בן כפר מבן עיר. כל זה שייך לתקופה תמימה שעברה חלפה לה. היום אני כאן במחלקה, מאמינה בדרך שלי אולי אפילו בפחות להט משהאמנתי בדרכי אז בימים עברו, אבל זה מה שיש לי היום.

בתקופה ההיא טיילתי לבדי עם תרמיל על גבי וחרשתי מקומות מופלאים לאורכה ולרוחבה של הארץ. אז פיעמה בי רוח שלא תשוב עוד. לא יראתי מאיש, וחשתי המאושרת באדם. נופי הפלא, אתרי הנצח, והאנשים הנהדרים שאת פוגשת על הדרך הופכים אותך לאזרח העולם. ליקטתי לי פניני חוכמה מקצות תבל, והיה לי אוסף פרטי משלי. אז ניסחתי לי עקרונות חיים, אני זוכרת שלושה מהם: 1. להיות מסוגלת לראות אנשים דרך העיניים שלהם. 2. להיות מסוגלת להתייחס לחיים יותר בקלילות ועם חוש הומור. 3. להיות מסוגלת להבין גברים. והיו עוד עקרונות שאספתי בארצות רבות ורחוקות. אוסטרלי אחד אמר לי לזכור ולא לשכוח שאני חיה רק פעם אחת. צרפתי אחר אמר לי לחיות את חיי כאילו אני חיה

אותם פעם שניה ומתקנת את השגיאות שעשיתי בפעם הראשונה. בחזר צעיר מסקוטלנד אמר לי פעם שאני אדם טוב וישר, כי אני מביטה אל תוך העיניים, וזה הסימן. זאת היתה תקופת שיא של אושר עילאי, של אמונה מלאה שגיליתי את הדרך הנכונה, וכל שאני זקוקה לו עתה זה לשוב אליה כשאחפוץ. העולם היה פרוש לרגלי ורוח הקרב פיעמה במפרשי וניפחה אותם. חשתי את גופי הצעיר ומראי הרענן במלוא עוצמתם, ולא היה קיים כוח בעולם שיוכל לעצור בעדי מכיבוש האושר הנכסף הנושא אותי אל על, אל עבר תהילת עולם .

היום אני שונה, שנתיים במחלקה עשו את שלהן, והזכרונות הנעימים של ימים עברו נמהלים בכאב. דו שיח בין אני של אתמול ואני של היום משול לשיחה בין אנשים הדוברים בשפות שונות, בעלי מושגים שונים, שאין ביכולתם לתקשר כלל וכלל. הייתי שמחה למחוק תקופת "זהר" זו מחיי בעיקר מחמת הבושה שכך הייתי. אם אמחק את עברי ייפגע רצף חיי. אישיותי בנויה על רצף זה של זכרונות מהעבר וציפיות לעתיד. חורים בעבר והתעלמות ממנו לא יסיפו ליציבותי הרגשית. לפעמים אני רוצה להאמין שנולדתי כשהגעתי למחלקה ואת מניין שנתי לספור משם. אבל כבר נאמר שמי שלא לומד מלקחי העבר עלול לחזור על משוגותיו, ולי היו רבות כאלה. משהו מוזר מתרחש עם הזמן בדמיוני שקשה לי להסבירו. ההווה נמתח עד אין סוף אחורה וקדימה ברצף הזמן, ולשום דבר אין תוקף גדול יותר מאשר למה שאני חשה ברגע זה.

אני זוכרת כשהגעתי למחלקה, הייתי משוכנעת שיקבלו אותי בלי בעיות. סך הכל אני כל כך מיוחדת, ויש לי כל כך הרבה מה להציע, כלומר הבעיות שלי כל כך קשות ולא שגרתיות שהם בטח ימותו לטפל בי. גם חשבתי שאני שונה מיתר המשוגעים המאושפזים במחלקה. הרי רק אני באמת יודעת שאין כמו השגעון שלי מבחינת עוצמה ועניין. האמנתי בכל לבי שירמיהו מנהל המחלקה ומרים הפסיכואנליטיקאית שלי ערים לקשר המיוחד שיש בינינו. הם לא יתכחשו לו, הרי הם יודעים שאני שונה מכולם. עם תום ראיון הקבלה נאמר לי שהנהוג הרגיל הוא כניסה לשלושה חודשי הסתכלות במחלקה, שלאחריהם יחליטו אם אני מתאימה למקום או לא. עולמי חרב עלי, האמנתי שצריך להיות להם ברור שכדאי להם לקבל אותי. הטלת ספק כלשהו בהתאמתי נראתה בעיני כעלבון שהדעת לא יכולה לסבול. לאחר התמוטטות זאת באו עוד קריסות רבות נוספות.

האנליזה החלה. חמש פעמים בשבוע אני שוכבת על הספה לחמישים דקות בכל פעם. מרים יושבת למראשותי ואיני רואה אותה. ההוראה היחידה שקיבלתי ממנה בהתחלה היתה לומר בקול כל דבר שעולה במחשבתי ולא משנה מה תוכנו. שכבתי על הספה וקיימתי את מצוותה. אמרתי כל דבר העולה על דעתי. התחלתי ממכנסי הקצרים ושאלתי אם רגלי החטובות אינן מגרות אותה. אמרתי לה את האמת ואך ורק את האמת של מה שחלף במוחי באותה שניה, שנראה לי שירמיהו תוקע לה בקוויקי מדי פעם כשהם מסתגרים בחדרו למספר דקות. הוספתי שאם היא תעצבן אותי אתקע לה אצבע בתחת, וסיימתי ב"יא מניאקית". מרים השיבה באיפוק אך בתקיפות, אם אני זוכרת נכון. את הבעות פניה הפסדתי לצערי מאחר שאיני יכולה לראותן ממקום משכבי, וחרה לי על כך. רצייתי לראותה מתפתלת ומתפחלצת בכסאה, ניצבת אובדת עצות אל מול נחשול חיוניותי ומיניותי המציפים. לא כך היה. היא הפנתה אותי לחששותי, לסיבות שגרמו לי לומר מלים אלו, ולקושי הרב השוכן בקרבי שקשה לי להיות איתו במגע. חשתי שאיני מבינה את כללי המשחק. "אני צוחקת ואת לוקחת זאת ברצינות", אמרתי. "הרי יכולתי על נקלה לספר לך כמה קשה לי ולספק בדרך זו את מבוקשך, ובעיקר הרי עשיתי בדיוק את אשר הורית לי לעשותו". האשמתי אותה בכך שאינה מפסיקה לזהם את האוויר בחדר. לעניות דעתי אז היא תקעה נודים כל אימת שעלתה אוושה חרישית מן הכסא, וניסתה להסתיר זאת על ידי תזוזות חריקה נוספות. שיתפתי אותה בהשערות לגבי כמות ואיכות גמירותיה, והיתה לי תחושה ברורה שאלה אינן השערות בעלמא כי אם מסכת עובדות המעוגנות באמיתות היסטוריות. ומי אם לא אני יכולה לבחון כליות ולב ולרדת לעובי הקורה על סמך רמזים מועטים כל כך מחדר הטיפולים. מרים אמרה: "העובדה שאת ממלאת אחר ההוראות ומשתפת אותי באמת ברצף מחשבותייך זה אך טבעי ואין בו כדי להצביע על כך שהינך מתאימה לעבור אנליזה ולהיות מאושפזת במחלקה". נבהלתי עד מאוד. תחושה עתיקה ומוכרת החלה לעלות מבטני ולטפס אל תוך גרוני, יזרקו אותי, שוב יזרקו אותי. לאן שאני באה זורקים אותי. אני שוב לא מתאימה, אשר יגורתי בא, והרי ידעתי שכך יסתיים מסע גבורותי ונצחונותי. מחיתי, נאבקתי וקראתי לצדק לעזרתי. נשבעתי שיותר לא יוליכו אותי שולל. לא אספר לאיש וגם לא באנליזה מה באמת חולף במוחי המעוות. והרי ריבוננו של עולם, אני כל כך רוצה להתאים ולהשאר במחלקה, אז האם עלי לשקר לשם כך? ובכלל, איזו מין אנליזה היא זאת אם אני מפירה את הכלל היסודי שלה?

בתקופה זו, כשמספר הפרובוקציות שלי הלך וירד פלאים, מצאתי לי שיטה. הייתי אומרת למרים: "עברה לי פרובוקציה בראש". משוכנעת הייתי שאם תדע באמת מה עבר בראשי לא תוכל לעמוד בכך. ראיתי את איבר מינה תלוי על שפוד, ועדר של מתבגרים מציף אותו בנהרות של זימה. ראיתי מושפלת ונרמסת עד עפר, מתמסרת לחלכאי ונדכאי תבל, ואת הכל שמרתי לעצמי. מרים קיבלה את הקוד של "פרובוקציה", ולתדהמתי לא עודדה אותי לפרט את תוכנה, ולא גילתה סקרנות עצומה שסברתי שמן הדין שתגלה. חשד התגנב לליבי שהסודות והרמזים המפעמים בעורקי אינם מרגשים כל עיקר אלא את עצמי ואותי בלבד. חשתי כאדם המגלה שהפנינים שבידיו אינן אלא זיוף זול. תרועות הניצחון החלו מפנות מקומן אט אט לעצב וגעגועים.

כעבור שלושה חודשים נערכה לי ישיבת צוות של סיום ההסתכלות. ישיבת צוות הוא אירוע יוצא דופן. הוכנסתי לחדרו של ירמיהו. החדר היה מלא באנשי צוות שישבו לאורך הקירות. הם לטשו בי את מבטיהם. חשתי כדניאל בגוב האריות. גופי הצטמרר, התכווץ. הכסא הפנוי הסמוך לירמיהו קרא לי. התיישבתי עליו ביראת קודש, ולא בנוחות יתרה. מכאן הכל התרחש תוך שניות מעטות. ירמיהו סבב אלי ממרחק קצר ואמר בקול חותך, "החלטנו לאפשר לך להשאר במחלקה כדי לנסות ולראות אם נוכל לעזור לך. דרגות הזיוף שלך גבוהות". הוא הדגיש את המלה לנסות. היה שקט שמתוכו הבנתי שעלי לשלוף את עצמי ולהסתלק מהחדר במהירות, כי זה מה שמצופה. יצאתי המומה וחפוית ראש. בחוץ עמדו המתבגרים שהביטו בי בדאגה והשתתפות, צפו לאות הן או לאו. הנהנתי להם בראשי קלות לאות שהתקבלתי. תחושת הקלה הורגשה מכל עבר.

- 2 -

על הדלת היה כתוב "מתבגרים". דחפתי אותה בעדינות ושלישלתי גופי מבעד לפתח הצר. מצאתי את עצמי פוסעת לאיטי בשבילי ורזי ממלכת הלא מודע. מקום זה שונה בתכלית מיתר בתי החולים לחולי רוח ששמעם הגיע לאוזני. הנסיעה למקום עוברת דרך נופי פרא עלומים. הכביש נפרש לו ומתפתל כנחש אל בינות להרים ולוואדיות. עצי ברוש ואורן מקנים לאוויר ניחוח מרענן וצלול במיוחד. באחד העיקולים ניצב לו שלט קטן ובוודד - "מתבגרים", זו הכותרת. הנוסע התמים בכביש ודאי לא ישית ליבו לתמרור זה,

ויחלוף על פניו ביעף. לא "בית משוגעים", לא "מחלקה פסיכיאטרית", ואף לא "בית חולים לחולי רוח", פשוט "מתבגרים". מאחורי מלה בודדת זאת ניצבת לה אידיאולוגיה שלמה. ראשית במחלקה גרים מתבגרים בלבד, עשרה במספר. מתבגרים אלו קיבלו היתר לשגוען לפני שיודבקו להם התוויות המסורתיות של מחלות הנפש לסוגיהן. כאן מאמינים שגיל ההתבגרות הוא תקופה של מבוכה ובלבול. על כן מעניקים למתבגר שגוען ברשיון. במקום זה יכול המתבגר לקחת פסק זמן בחייו הסוערים, ולהתנתק מסביבתו המכבידה. בחוף מבטחים זה הוא יוכל להציץ אל תוך עולמו הפנימי, ללמוד את רזיו ולשכון במחיצתו, באווירה המעודדת כיוון זה של הסתכלות.

זכור לי יום שישי קיצי אחד. כבכל יום שישי נערכה במחלקה מסיבה. המתבגרים מסיבים סביב שולחן שבראשו יושב ירמיהו. בקטע מסוים של המסיבה מתקיים דרך קבע דיון בעניינים פנים מחלקתיים. הפעם הנושא היה השלט "מתבגרים" המוצב על הכביש. שאלות יסוד של דימוי עצמי, כלומר איך אני רואה את הקשיים שלי, איך רואה אותי החברה, ומה המחיר שאני משלם על שהייתי במקום זה הדהדו בחלל החדר בזו אחר זו ונתנו את אותותיהם בדעות ורעיונות שונים בנוגע לתוכן השלט ולגודלו. היו שתמכו בהצגת שלט גדול. הם נימקו זאת בכך שאין במה להתבייש, כאלה אנו וזהו זה. ובכלל מהירות הנסיעה בכביש זה גבוהה, ועל מנת שיוכלו למצוא את המקום חובה על השלט להיות גדול דיו. אחרים גרסו שהראשונים לא מציגים אלא תגובת היפוך לבושה האוחזת בהם על היותם מאושפזים בבית משוגעים שיש לו שם יפה, מחלקת מתבגרים, ואין שום סיבה לגאווה יתרה. נוסף לכך כל מי שבא לכאן מכיר את המקום ויודע לשם מה בא. עוברי אורח מזדמנים לא פקדו את המקום זה שנים. היה מי שאמר: "זאת לא בושה להיות כאן אך גם לא כבוד גדול". בהמשך נגע הדיון בתוכנו של השלט. האם אנו מחלקת מתבגרים, מחלקה פסיכיאטרית או שניהם גם יחד, וכיצד אנו חפצים להציג את עצמנו קבל עם ועדה. חשתי את מלוא הכובד הגלום בחבירה של עולם מציאות חיצוני עם עולם תוכן אישי פנימי, דבר ההופך את חיפוש האמת למשימה קשה וחמקמקה. ירמיהו סיכם ואמר: "נימוקים הגיוניים ניתן בדרך כלל להציג לכל כיוון שנרצה אך לא את האמת הפנימית, והיא זו שאמורה להכריע. מה שבאמת מתאים לכל אחד מאיתנו אינו בהכרח זהה למה שבאמת מתאים לחברו". ההכרעה על גודל השלט ותוכנו נפלה בהצבעה דמוקרטית.

שביל קצר החוצה מדשאה מוביל אל גרם מדרגות ארוך וצר המתפתל סביב הבניין הנראה כמצודה עתיקה. המחלקה נמצאת בקומה השלישית והעליונה של המבנה. שתי הקומות הראשונות שוממות. ניכר שבעבר שימשו למגורים על פי המיטות החלודות הפזורות בחדרים השוממים והרשתות הפרושות על פני החלונות. על פי השערתי רוחות נודדות שמו משכנן באולמות חלולים ומפחידים אלו, הן האחראיות לשאגות ולקולות העמומים העולים מחדרים אלו בחורפים הסוערים הפוקדים אזור זה. המחלקה בנויה ממסדרון ארוך המחבר את החדרים השונים. חלקם חדרי מתבגרים וחלקם חדרי צוות. בקצהו האחד של המסדרון שוכנת סדנא לאמנות וחדרי השירותים ובקצה השני נמצא המועדון והמטבח. מרפסת אדירת גודל היושבת על הנוף מחברת את שני קצותיו של המסדרון באופן שניתן להקיף את המחלקה כעיגול. מרפסת זו נלקחה היישר מעולם חלומותי. אכן לפני שהגעתי לכאן היו גזוזטראות אלו חלק בלתי נפרד מעולמי הלילי. הן שכנו בגבהים אדירים והיו פרושות על פני הרים ואגמים. תחושה של חלחלה והמיית מעיים אוחזת בי בשבתי על מרפסות אלו. תמיד הן נטו ליפול.

כאן בגבהים באחת מפינות המרפסת אני מבלה שעות רבות במחשבות. מנסה בעזרת כוחו של מוחי לפתור את סוד חיי, תעלומת לכתאי לאיבוד. איני יודעת אם ביכולתה של המחשבה להתמודד עם סוגיות נצחיות אלו, אך אני מנסה. למען האמת יש הנאה מסוימת ב"לחשוב" שעות על גבי שעות כמדען. אז לאחר מאמץ רב ובלתי נלאה לפתע זה קורה, הכל ברור, העולם מסתדר. כל החלקים בפאזל נופלים נכון ומתאימים אחד לשני להפליא. זוהי חוויית ה- insight (תובנה) שהטיבו לתארה מומרי דת למיניהם, קומוניסטים לשעבר, סכיזופרנים ועוד רבים אחרים. הספנים של ימים עברו, בספינות חורקות שן, הלוחמים בגבורה בנחשולי הימים ההומים ובמשבריהם המקציפים. ולפתע קריאה נרגשת מחרטום הספינה "אדמה, אדמה". האופק המבליח מגלה פיסת קרקע חדשה שרגל אדם טרם דרכה בה. התעלות אוחזת בגיבורי הימים ההם, עד שלפתע מתברר להם שתעו בדרך ולאחר ימים רבים של מסע הם שבו לארץ שממנה באו. מה נשאר לאחר ימים מחוויית גילוי זאת, למען האמת לא הרבה. אכן חיי רצופים בהבנות מעין אלו ובידי, אני חשה, אין דבר. מרים, האנליטיקאית שלי, אומרת שברגע זה של גילוי אני הילדה והאמא המתלהבת מהילדה גם יחד.

הבטתי אל מעבר להרים, בורא עולם ישב שם על אחת הפסגות במלוא גודלו והדרו, סביבו ניצבו כרובים. אחד אחד עלינו לבמה, לחצנו ידיים לבורא עולם וקיבלנו תעודות שסיימו את חיינו בהצלחה.

אבא אמר לי לפני שעליתי לבמה ללחוץ ידיים לכולם שלא יהיה מישוהו שיעלב. הושטתי ידי לבורא עולם, לחצתי אני חושבת את ידו בחוזקה כאילו היינו חברים משכבר הימים והוא אמר לי בהצלחה. אחר כך עברתי ולחצתי ידיים לכל המלאכים שישבו שם על פי הסדר. אמרתי לכולם בהצלחה, סליחה הם אמרו לי בהצלחה ואני חייכתי כאילו באמת הצלחתי ואני מרוצה. חשתי שהם מתכוונים אלי ורק כשחזרתי למקומי באולם הרגשתי את גודל הזיוף והתרמית. הם אמרו לכולם אותו הדבר, אפילו בורא עולם היה מזויף. לעבור את החיים בהצלחה זה לא פשוט אחרי כל כך הרבה שנים של יסורים. הבטתי סביבי על כל הבוגרים וחשבתי איזה דרך ארוכה עשינו ביחד, חשתי אהוות לוחמים. איפה הם היו כולם לאורך כל הדרך? מדוע אני רואה כאן פרצופים לא מוכרים? האם להם היה יותר קל במסע שלא נגמר? והיו שנפלו ולא הגיעו לקו הסיום, חלקם בחרו להתאבד בדרך, אבל בסוף הרוב עוברים, חשבתי לעצמי. לסיים את החיים בהצלחה זה אומר להגיע לקו הסיום, לסוף, ולא משנה מה עשית בדרך.

"מה היה המשפט האחרון שאמרת?" שאלתי אותה כשהלה פרח מזכרוני. היא אמרה שאני מחפשת טקסט חיצוני, מה נאמר על ידה ... , זאת במקום לשאול את עצמי מה אני חשה בפנים. אמרתי שאיני זוכרת את המשפטים שנאמרו והיא שאלה למה איני שואלת את עצמי מה זה עורר בי במקום להאחז במלותיה. מלותיה הפנו אותי לגופי, חשתי את רגלי קרות ומשותקות. חשתי בדידות וריקנות ותהיתי למה אני כל כך לא אני עד כדי כך שעלי לומר למרים שרצוני לשתוק במקום פשוט לשתוק. היא נתנה לי להתענג על פרטי התעסקותי בגופי כאילו אני תינוקת והיא אמא המטפלת בכל דבר. חשבתי שהיא חושבת שזה חשוב לי אבל מיד תיקנתי לזה שאני חושבת שזה חשוב. כך צללתי לי לעומקי ריקנות הנשיה, חזרתי משם מאוכזבת וריקה וסיפרתי זאת למרים. היא הקשיבה לראשי המתרוקן, לחרדתי משמוני, וכששאלתי אם לא נגמר הזמן השיבה שכן. פיתחתי לי חוש זמן מיוחד לחמישים דקות כאן, או שאלה תזוזותיה העצבניות בכסא בתום השעה. קמתי לאיטי כפי שאני נוהגת תמיד עם הרבה טקס בישבן. היא ממתינה תמיד שאצעד ראשונה לעבר הדלת והיא אחרי. היא לא תקום ממקום מושבה טרם קמתי אני. הרעיון הוא לא לתת לי את ההרגשה שזורקים אותי החוצה. וכמו כן תרגיש ודאי מטופשת למדי אם תעמוד ותמתין להוד מעלתה שתרים ישבנה מהמיטה ותיאות לצאת מתרדמת האנליזה שלה אלי פרוזודור המחלקה. בדלת היא היתה יפה ונוכחת. העיניים שלה בשניה הקריטית של חצי הסיבוב שלי לאחור היו

במקום הנכון. היא הביטה בי בדאגה אמהית. ועל כל הסיפור הזה אני אומרת שאני שוב מתעסקת באיום מבחוץ במקום לשמוע ולשאול את עצמי מה עוררה הפרידה של סוף השעה בי.

- 3 -

המחלקה היא בעצם מין משפחה גדולה, על כן אסור לקיים כאן יחסי מין. הצוות הם ההורים ואנו הילדים. האבא הוא כמובן ירמיהו. הוא אבא מוזר, לא ככל האבות שהכרתי. אין הוא משחק עם ילדיו, לא צוחק איתם ולא משוחח איתם בדברי חולין. מלותיו ספורות ומדודות ויש להן מטרה מוגדרת מראש. המשפט הקצר שהוא שולח כמוהו כחץ שצריך לפגוע במטרה בול. המטרה כמובן היא לעזור לנו "להפגש עם עצמנו", וחציו של ירמיהו משיגים בדרך כלל מטרה זאת. הפגישה שלנו עם ירמיהו אינה פגישה של ילד עם אביו, כי אם פגישה של ילד עם עצמו, עם מראה מיוחדת וסודית שבה לא פניו משתקפות אלא תוכן רגשותיו. אכן פניו החתומות, פני הפוקר, אינן מסגירות דבר מאישיותו, ומשאירות אותנו לבד. זה מזכיר לי את הסיפור העצוב "במבי" שאת אביו לא פגש מעולם. פעם ראה אותו למספר שניות אולם הוא שמע עליו רבות מפי חיות היער. ירמיהו רחוק מאיתנו, אבל בדרך פלא יודע עלינו הכל. אין הוא בא לעזרנו כשאנו חשים זקוקים לו, אך הוא ניצב מולנו חזק ואיתן כשהוא חושב שאנו זקוקים לו, כשאנו באמת הולכים לאיבוד. כן, ההרגשה היא שעינו פקוחה והוא רואה הכל. משפט קצר בישיבת בוקר, מבט בוחן במסדרון כשדרכינו נפגשות מלווה בהערה קטנה, הם התקשורת האמיתית שלנו. ירמיהו הוא אדם עסוק מאוד, אין ספק בכך, אבל לא זאת הסיבה לחסכנותו וריחוקו, הוא אבא בסגנון פסיכואנליטי, אם יש דבר כזה. כל רגע שהוא במחלקה לגביו הוא פיסת אמנות שעליו לפעול בה בצורה הנכונה ביותר. אולי פשוט איש מקצוע עד הסוף. הוא אדם פשוט, לעיתים מבולבל במקצת. מקצפי הדרמות הסוחפות שלי נתקלות בפשטות הליכותיו, מתמוטטות ומתנפצות לרסיסים אל מול הסלע החשוף שבו והיו כלא היו. תחושת היחודיות שלי מתמוססת, נמוגה ונעלמת אל תוך השגרתי, המשותף והלא מיוחד שהוא מייצג. כשרוח גבורה אוהזת במפרשי ומנפנפת אותם לכל עבר, ואני מפליגה לי אל עולם דמיונותי האומניפוטנטי, ניצב הוא שם כחוף מבטחים. פניו הם מן הסוג שבמפגש הראשון אתם נותרתי מזועזעת קלות. האף הגדול, הקמטים והחריצים בפנים שהקדימו את בואם - להערכתו טרם מלאו לו חמישים שנה

- והעיניים החומות הגדולות, עלולים להבהיל ילדים. עם הזמן, אט אט כדרך כל יופי פנימי המחלחל דרך הרקמות ופורץ החוצה, דמותו משתנה כליל.

נעמה, חברתי לחדר, סיפרה לי פעם את הסיפור הבא: משה היה ידוע בכל הארץ, ושמו הלך לפניו כאיש טוב וקדוש. מלך אחד רצה לתהות על קנקנו של הפלא הזה שנקרא משה. הוא שלח משלחת של חכמים. הם נפגשו עם משה, חזרו למלכם וסיפרו לו: מצאנו אדם רע, איש אכזר מלא תככים ובצע. המלך נדהם למשמע אוזניו ושלח משלחת נוספת של חכמים כדי ליישב את הסתירה. הם חזרו והרבו לספר בשבחו של משה, תיארו את יושרו הבלתי רגיל וחוכמתו הרבה. המלך במבוכתו ובלבולו פנה בעצמו אל משה וביקש הסבר לסתירה בין חכמיו. משה ענה לו: אלה וגם אלה צדקו. הראשונים סיפרו לך מי הייתי, והאחרונים תיארו את אשר השגתי בעמל רב, וכזה אני היום. ירמיהו אכן נראה לי אדם שעבד על עצמו ועבר שינויים. במפגש הראשון עם אדם, כך אני מאמינה, רואים דברים שלא רואים אחר כך. דברים שהולכים לאיבוד כשהיכרות מתעצמת. במפגש הראשון רואים את השלד, בהמשך שמים לב לבשר בלבד. החושים החדים שלי קלטו ממנו חשש, פחד וחוסר בטחון, כשפעם ראשונה ניצבתי מולו בראיון הקבלה. מאז קרמה אישיותו עור וגידים, שהם בשבילי ירמיהו היום. נכון, כאן במחלקה מאמינים בשינוי. מאמינים שאדם יכול להשתנות, לא בבת אחת ועם השקעה רבה. מרים אומרת שאם אשקיע הרבה אתקדם בכל פעם קצת.

ואז כשאני יוצאת מפגישת אנליזה אני חשה רפיון כזה בגוף. לא רק בגלל ששכבתי חמישים דקות על הספה, אלא זה מין רפיון נפשי. אני רגועה, שלוהה, במצב תודעה אחר. מצב זה הולך ומתקלקל, נעלם בקלות לאחר הפגישה. אבל יש עוד בלוף, בכל פעם אני חשה שהפעם הבנתי, שהפעם גיליתי את אמריקה, פתרתי את הבעיה והיא לא תשוב עוד. זה גורלם של אנשים ללא עבר ועתיד, אלה שאינם מסוגלים לראות דרך, החשים שמחה על כך שבכל רגע מחייהם הם יכולים עדיין לבחור בין חיים ומוות. אשליות ההבנה של האנליזה מתנפצות שוב ושוב אל מול סלעי המציאות שאינם נשחקים גם לאחר מאות רבות של פגישות. כאגדה המספרת שיום אחד בנצח הוא שציפור באה פעם באלף שנים ומנקרת צוק ענק נקירה בודדת, וכשתסיים לפורר את הצוק אסיים את האנליזה שלי.

משפצים את המחלקה, קודחים לי היישר למרכז הסרבולום ברעש איום וממלאים את נחירי באבק לבן ודקיק שלא משאיר מקום לשום תקווה. כמעט ולא שמעתי את דבריה וחשבתי שאין לאל ידה

לומר לפועלים באיזה שעות לעבוד ומתי לא לעשות רעש. אמרתי: "אני רואה שאת לא כל יכולה". היא השיבה לי שכנראה חשבתי שהיא כן יכולה הכל. "אבל אני לא בטוחה שאני מעוניינת שהרעש יפסק", אמרתי וחשתי שהוא מעלה בת צחוק על שפתותי. ברגעים אלו אני לא יודעת איך להסביר את אותה סערה המתחוללת בקרבי והפורצת את גבולות גופי. אז נזכרתי באמא, רונה אמרה שהיא מדברת אלי כחברה ולא כאמא ונעמה אמרה שהיא אשה קרה. מרים שאלה שוב למה אני צריכה להסתמך על דברי אחרים ולא על רגשותי. מתרפקת אני ומתענגת על הקרבה למרים אבל היום הייתי עצובה ומיואשת מכיוון שחשתי שאין ביכולתה להושיע. הייתי עצובה. ואז שאלתי "מה הצעד הבא?". מרים שאלה למה צריך את הצעד הבא אם לא כדי לברוח מהתחושה הלא נעימה והקשה. אכן אין צעד הבא, אין מוצא ואין תכנונים שיצילו את המצב.... אחר כך בא החלום של אמש, מישהו דפק אותי בתחת, הכניס לי פתאום ולא הייתי מוכנה. נאבקתי כמו תמיד כדי שלא יראו שאני לא נאבקת. אם יראו את חולשתי ינצלו זאת יותר. אני לא מרגישה אשה, תוקעים לי בתחת וגם מקורות הנשיות האמהית ועוצמתן לא עומדים לצידי. מרים הפתיעה אותי ודיברה על הצד שלי שנהנה מזה ומזמין את זה. מילא ליהנות אבל להזמין, איך אני מזמינה את זה? גם היהודים הזמינו את תוקפנות הנאצים? מחיתי. "זה אותו דבר החלום שלך והשואה?" שאלה. פניתי לנעמה שתסביר לי, היא אמרה שבאמת אף אחד לא תקע לי בתחת אבל השואה קרתה במציאות. מרים אמרה לך: זה החלום שלך, את המצאת אותו, התכוונה שאת ממציאה הזדמנויות שיתקעו לך בתחת. זאת טאוטולוגיה, אמרתי, אז מה אם זה חלום שלי שאני ביימתי, זה עדיין לא אומר לי דבר, ובכל זאת הרגשתי שזה אומר. בימים ההם נהגתי לצאת מהפגישות עם מרים מחייכת כדי להראות לה שלא נשברתי. להראות לה שאני טובה וחזקה וכדאי לעבוד איתי ושהיא יכולה לסמוך עלי.

- 4 -

בוקר, מותחת את שמיתת הפוך אל מעבר לכתפי לחסות קצת מצינת הלילה. רשתות החלון נקרעות מבעד לדמדומים הפולשים, קורי עיני שורפים ונבקעים. תמונותיה של רונה ניבטות בי, חגות במעגלים שלמים אחרונים עד שמתייצבות מעל מיטתה, נשים חושניות, התמוססה, פגה לה תמונת חלום

אחרונה כחושך אחרון. מנסה להאחז בעוד שבריר זכרון עגום, להבין מה ששם קרה אבל קצה חוט המחשבה ניתק, תמונה אחת, אם אדלה, עתידה למשוך אחריה עולם שלם, אבל אין. גם היום לא אביא מתנה למרים. מישהו מטלטל את כתפי, מעירני מנים לא נים, כנראה ששוב נרדמתי, פניה קורנות אור קר ואכזר כמנורת פלורסנט, שלומית המדריכה. השכמה ראשונה, היא צווחת, שבע ועשרים. ניגשת למיטתה של רונה במשנה מרץ, יודעת שכאן הקרב קשה ואכזרי, עדיפים חלומות פסיכויטיים ממצואות שכזאת. רונה ממאנת, לא מגיבה, גופה מוטל כאבן שאין לה הופכין. שוב נייעור, שוב טלטלה, הגוף כמקשה אחת, אין סיכוי, מוותרת. מפנה מבטה לנעמה, אומרת בוקר טוב ויוצאת מהחדר, אצלה אין עבודה. שוב ריק, זה כבר לא כאב הבטן מאמש, זה אחרת, חדר גדול, חלל עצום ואין בו מאום, שלוש בנות ורק פינה אחת חמה זו של רונה. מעל מיטתה תמונות בצבעי שמן, צבעים עזים וחמים, רק כמה, אבל עם עוצמה על רקע הכלום שמסביב, מחצלת קטנה למרגלות המיטה על גב מרצפות רבות וקרות, ארון קטן עם מפית ופרח כאילו רק הם קיימים, זה הכל זה כל ההבדל ויש פינת חום במדבר הלבן הפרוש על הכתלים. לקום להתעמלות בוקר או לא לקום, יום רביעי, השכמה רביעית השבוע, עוד אחת ואזכה ליציאת שבת הביתה. מיקח וממכר, האם זה כדאי, לא, לא זאת השאלה, אני צריכה להגיד למרים שאני קמה להתעמלות בוקר וכמו כן משתתפת בפעילויות לא כי אני רוצה אלא כדי לא להפסיד משהו, שלא יקרו דברים בלעדי, שלא אשאר בודדה בחוץ. פתאום אני קורנת, מתמלאת אור, פגה לה הריקנות, מתלבשת בחופזה, יורדת במדרגות ומגיעה כמעט ראשונה להתעמלות. מעגל נפתח על הדשא הלח מטל, בוקר ערפילי ממוסס את צלליות העצים ומפוגגן כצבע שמן מרוח על בד, בוקר שעתידי גם בצהריים להשאר קר ורענן כאילו השכים זה עתה. קבוצת מתבגרים המומים, מי יודע מה עובר לכל אחד בראש באותו חיבור מרגש בין עולם החלומות שבו הכל מותר ונורמלי לאור היום, שם זה נקרא שגעון, והתרופות מה הן עושות לבן אדם שצריך להתמודד עם יום חדש שדופק בדלת. על פי סבב אחד בוחר תרגיל וכולם מבצעים. עומדים ומחכים, עוד שניה של מבוכה, אולי אף פעם לא יתחילו, זהר מציל את המצב, בוחר בתרגיל מתיחה, "אחת שתיים כפוף ארבע", פורץ מפיו באנרגיה אדירה, ידיים רבות מונפות בערבוביה, מקצבים פנימיים גוברים על פני כל סדר חיצוני. כך הוא פותח את היום, כקפיץ משוחרר, כדי לקמול לעת צהריים, ליפול עייף ושדוד, חושב שאיש אינו יודע. מאוננים, "קדימה להתעמל", אומרת שלומית במרץ, "יוליה קדימה", מדגימה ביצוע למופת, אלוהים נתן לה חזה לפי הזמנה איך עושים דבר כזה יפה. בשביל מה להתאמץ?

מספיק קשה להתמודד עם הטירוף שמבפנים, מה עוד רוצים? הוא כועס שלא מבצעים את התרגיל שלו, תמיד כועס. עמוס מגיע בריצה, שרוכיו מתנפנים ברוח, רזה ושדוף, בלוריתו השחורה היפה כילד פלא שמוטה על עיניו, הן מרצדות בחוריהן העמוקים, "איחרתי?" פולט מפיו בחרדה. הפרצופים נבוכים, כרגיל הגיע בדיוק בזמן שעוד נחשב כהשכמה, עד תום התרגיל הראשון. חיוך נצחון מתפשט על פניו. שמעון, עם הטריילין, כתונת פסים הדורה ונעלי לכה כאילו בלי זה אינו מספיק גבוה, יש אנשים שיכולים לעשות התעמלות בוקר עם בגדים כאלו ועוד להרגיש נוח, מבקש מכולם לעמוד כחסידה על רגל אחת עד שיגיד די, הוא לא אומר, ריח של זיעה נודף ממנו כבר בשעה זו של בוקר. אחר כך על הרגל השניה ושוב זה נמשך ונמשך. שוקי מתחנן לעוד, לא מספיק לו. יוליה, קפלי שומן עושים התעמלות בוקר, נופלים אחד על השני בערבוביה, יתכן בגלל התרופות או הרעבתנות או הריקנות, תהליך סכיזופרני זוחל ומרוקן, מעלה יד ומורידה, מסתפקת במועט, גם זה תרגיל. ריח חריף של זיעה עולה בנחירי וממלא אותי גועל. תמיד אותו ריח בשעת מאמץ, ריח סכיזופרני או ריח פסיכוטי, ואולי זה הפרפנן או הלרגקטיל המופרש עם הזיעה ומעניק לה כושר דחיה כשל בואש, לגוף או לנשמה. אני לא בנויה בשביל התעמלות בוקר, לא אוהבת להפריע כך לגוף המנומנם. לדידי זוהי פגיעה גסה והפרה חמורה של אותה מידה של הדרגתיות החיונית כל כך לנחיתה רכה היישר מעולם החלומות על מסלול המציאות המחוספסת. רונה השברירית מדגימה תרגיל גמישות, שרלי החטובה תרגיל כוח, איש איש על פי נטיותיו הרוחניות.

היום שלי בדרך כלל מתקלקל כולו בגלל אירוע זה או אחר. מה קרה? בעצם שום דבר, אבל דברים כאלה הורסים לי את היום. כל יום קורה משהו וטרם הצלחתי להעביר יום ללא מקרים מצערים, אך אני ממשיכה לנסות ולהשתפר. אם הייתי שותקת כל היום לא היו קורים מקרים כאלו. מה אני באמת מרגישה? האמת נראית לי מלת מפתח לאחרונה. כי באמת בפנים אני יודעת את האמת שלא קרה כלום מלבד שנפרצו מספר הגנות ונפלו כמה מסכות שרק אני האמנתי בהן. הפעם זאת היתה רונה. רבנו על האור בחדר, היא פשוט אמרה לי את האמת, כך חשתי: "יש לך כרס מגעילה שאת חושבת שלא רואים ומנסה להסתיר בחולצות רחבות, יש לך אף עם בונבון בקצה ממש פרצוף של ליצן מתאים לקרקס", וסיימה ב"כולם יודעים את זה". הסיומת היתה קשה מנשוא. אם כולם יודעים הגיע הזמן שגם אני אכיר באמת הפנימית שלי. חשתי "חור בבטן", בעיני זה חלק מ"יסודות החוויה הסובייקטיבית" שאני מנסה לנסח. בדרך כלל מרגישים זאת בבטן כעין חלחלה, המיית מעיים. בור או חור - מכיוון שיש תחושת

נפילה חופשית ואז את מתכופפת קצת מתוך רפיון. הנפילה, ההתרסקות היא ממאורע חיצוני הגורם לך "להפגש עם עצמך". פתאום את מבינה שבנית לך מחשבה משלך, חיים משלך, בניינים מפוארים שגרת בהם, והכל צונח לתוך חלל הבטן. אין ברירה, צריך להפסיק להתהלך כטווס במחלקה ולחשוב שכולם חושבים שאני יפה. באנליזה דיברתי על כך שבכל בוקר שבו אני מתבוננת בראי אני בעצם משקרת את עצמי, אומרת לעצמי שאני יפה, אפשר להתפשר על בינונית, אך ודאי לא מכוערת. מי אם כן מכוער? שאלתי פעם את עצמי הרי איש לא יודה שהוא מכוער, ואילו אנשים כן מראים ומצביעים על אחרים ואומרים זה מכוער! האם רונה חיברה אותי לאמת שלי? למה שחששתי להודות בו תמיד, אם כך מגיע לבהמה הזאת תודה, לא להאמין. אני אחת מאותן אומללות תבל שכולם מצביעים על כיעורן, והן חושבות עצמן לנסיכות. מגדלים של שנים התמוטטו. והכי גרוע זה שכולם ידעו את האמת חוץ ממני. האשה, כן אני רואה אותה לאחרונה כמעט מדי יום, פעם בלבוש זה ופעם בלבוש אחר, יורדת במדרגות למסיבה המלאה אנשים חשובים ורמי מעלה. העקבים, המבט, החריץ, הכל מתערבב, האולם והעולם עוצרים את נשמתם. ולי אומרים שאני מכוערת?! מה יהיה גורלן של השעות האדירות חסרות הקץ של חלומותי בהקיץ? היכן הם הגברים והנשים שהלכו שבי אחרי, נפלו לרגלי ונכבשו בעזרת קסמי וחיני? מרים לא השיבה לי כששאלתי אותה איך אני. היא גם לא התרגשה כשאמרתי לה שגם היא לא חתיכה גדולה, אפילו מזקינה ועם קמטים. חששתי שתשמח לאידי, שתחגוג את התנפצות הזיותי כגורם מקדם באנליזה. כרגיל נתקלתי בלא צפוי. היא אמרה שפשוט נעלבתי וכגודל הדמיונות על מלכת היופי כך גודל הפגיעה. מחיתי, שלא נברא האדם עלי אדמות שלא ייפגע עד עומקי נפשו הצולעת מדברים אלו. לא, אחרים כידוע לא מהווים קריטריון בר השוואה באנליזה, אין זה משנה אם רק אני בכל העולם חשה כך או שאין אחד שלא חש כך. "עלי להכיר ברגשותי שלי והאחר באנליזה שלו יעשה את שלו", כך אמרה פעם. המשכתי במונולוג הפילוסופי, היא שתקה, "אין מאורע במציאות הגורר בהכרח רגש מסוים. המציאות ניתנת לפירושים שונים, הגוררים רגשות שונים" - אמרתי ולא האמנתי שניתן לחוש אחרת ממה שקרה. ברגעים אלו של שיחות פילוסופיות שלי עם העולם היא שותקת וזה מעליב.

היא הפנתה אותי לגודל הפגיעה. נאבקתי, לא קיבלתי, שוב היא מפנה אותי לעצמי, שוב אותם טריקים ישנים וזולים. הרי יש לי עסק עם בהמה, את לא רואה, את שוב נוטה להצדיק אותה ואת האחרים כפי שאת תמיד עושה. היא אמרה שאין זה מעניין אותה אם רונה בסדר או לא, ושאני מתעלמת מכך שגם

לי אחריות מסוימת כי ודאי רונה לא התחילה מעצמה לדבר אלי כך. היא התמקדה בהתחלה בפגיעה שלי ולא הרפתה ממנה. שוב ושוב הראתה לי את גודל הפגיעה, ואני שוב ושוב מחיתי וטענתי ששום דבר לא מצדיק התנהגות זאת. פשוט עוד לא למדתי לגמרי את שפת האנליזה. היא מדברת על מה שנראה לה חשוב, בעיקר על רגשותי, ואינה מחפשת לתקן את הצדק בעולם. לבסוף הצליחו מלותיה לחלחל בי, או-קיי נפגעתי, אמרתי, ופתחתי בדיון ארוך כמה באמת קשה לי וכמה אני סובלת. גם אם מישוהו ירה בי תשאלני אותי ותשוחחי איתי על מה שאני מרגישה, אמרתי. זה באמת אותו הדבר בשבילך, השיבה, את שוב הקורבן הצודק שנעשה לו עוול איום ונורא. גם את הדמיון הנעים, המנחם והחם הזה היא גזלה ממני. חשתי ששום דבר אסור לי להיות כאן, על כל דבר יהיה לה מה לומר. מה שלא הייתי מוכנה לסבול בשום מחיר היה רמז עבה מצידה על התוקפנות שלי. אני עוד התוקפנית? יש גבול לכל תעלול. אך היא לא הרפתה, שאלה מה עבר בראשי כשהתעקשתי להדליק את האור בחדר כשרונה דוקא רצתה חושך. לומר את האמת, שוב עלי להודות, חייכתי לעצמי ברגע זה. כך שוכבת אני לי על הספה ומרגישה כמו נחש חלקלק המנסה להתפתל בין המלים, בין הדברים החמקמקים הבורחים וחוזרים ומכים שנית, כשמרים היא הצייד המנוסה שאינו נותן לי להמלט. טוב, שוב אני קורבן מסכן ומרים היא הרעה. מתי זה יפסק, מתי? חככתי בדעתי אם לרשום את רונה לוועד. יש לנו ועד במחלקה המורכב משלושה מתבגרים ושני אנשי צוות שתפקידו לדון בתלונות של מתבגרים ואנשי צוות. הוועד מתכנס אחת לשבוע ומתקיים דיון הפתוח בפני כולם, מועלות הצעות לתגובות, כן, תגובות לא עונש. תגובות שמטרתן לעזור למתבגר להתקדם בראייתו את סביבתו ואת עצמו. חברי הוועד מצביעים על ההצעות השונות לתגובה וההחלטה מתקבלת על פי רוב. יש ספר חוקים אותו נדרש המתבגר החדש המתקבל ללמוד ולשנן ביסודיות, חוקים הנוגעים לחיים בצוותא ולכל הכרוך בהם. ספר החוקים של המחלקה נפתח במשפט המפוצץ הבא: "המתבגרים נמצאים במחלקה מרצונם על מנת ללמוד ולהבין את גורמי הקושי הנמצאים בתוכם". הוועד נבחר בבחירות דמוקרטיות וחשאיות על ידי המתבגרים. אכן משתדלים לתת לנו לנהל את המחלקה בעצמנו, עד כמה שניתן. לא זכור לי מקרה שבו צוות המחלקה שינה החלטת ועד. לעיתים נדמה לי שמתייחסים אלינו ברצינות יתרה. ירמיהו ודאי חושב שכך מדרבנים אותנו לקחת יותר אחריות ולהפנים את היחס הבוגר שאנו זוכים לו. שאלתי את מרים אם יש מקום לדעתה לרשום את רונה לוועד. הרי על פי האנליזה מה שניתן להבין זה בעיקר שיש לי בעיות יותר מאשר שרונה לא בסדר. היא השיבה שאין היא

נותנת עצות וזה לא מתפקידה להשתתף איתי בהחלטות אלו. היא מתעסקת בעולמי הרגשי, כך אני מבינה זאת, ונמנעת מלהכנס לשיקולים מציאותיים. אבל הגבול בין השניים לא תמיד ברור, ונדמה לי תמיד שאני יודעת מה היא מציעה שאעשה אף מבלי שתאמר זאת במפורש. החלטתי לרשום את רונה לוועד למרות שלא היה קל לצטט את כל אשר אמרה לי. התקיים דיון פתוח וזו היתה חוויה קשה עבור מלכת היופי. הוועד הטיל עליה להתנצל בפני רונה, אני מניחה, דנה באנליזה שלה בסיבות הטובות שהיו לה לפתור את הקשיים שלה הנוגעים לצורתה דרך הטחת עלבונות בי. המתנה הכואבת שאני קיבלתי מהוועד היתה שימת הזרקור על יכולתי הווירטואוזית להוציא אנשים מדעתם שוב ושוב. הרי בעיני עצמי אני צדיקה ככבשה וטהורה כמלאך אז איך זה שרונה רואה אותי כיציר השטן. מעימות עם המציאות דרך הוועד אדם נפגש עם עצמו, אומר ירמיהו. כך טופחת המציאות על פני שוב ושוב והיא משמשת ככלי, כמכשיר לחשיפת עולמי הרגשי הנסתר. נדמה לי שקוראים לזה "תראפיית מציאות".

בראשית היה מהפך, זו ההרגשה היחידה הזכורה לי משחר ימי האנליזה שלי. הפוך של כל מה שחשבתי, גרסתי ובעיקר הרגשתי. תוהו ובוהו כזה יותר אני לא זוכרת, אולי הפוך מהחוץ לפנים אולי הפוך מרגשות הי לרגשות דאון. הסיבוב הראשון בקרב ביני לבין מרים תם בנצחונה. היא לא ניצחה אותי בנוק אאוט כי אם בנקודות. קרב עיקש ומתמיד ללא הרף ללא לאות בו לקחה על עצמה להראות לי את שאיני ששה לראות.

- 5 -

מה שנקרא טשטוש הזהות, מה שחווה תינוק כגבולות גוף דיפוזיים ולא ברורים, האם ידו שייכת לגופו או שהיא זזה מאליה? האם הפיטמה שייכת לגופו או לא? ומה קורה כשחלק גוף אחד נוגע באחר כמו שהיד נוגעת בפנים? למי הוא נאמן? רומנטיקה זאת אני חווה במישור הרגשי. לפגישותי האחרונות עם מרים אופי אקסיסטנציאלי שבו חוויותי ותחושותי מתערבבות עם האחר. הפגיעה הנפשית שלי גורמת לי לרצות תמיד ביקרן של רונה ונעמה. נפשי יוצאת אליהן, פשוטו כמשמעו. ושוב אני שומעת את המשפט הלא נסבל או יותר נכון את מה שאני מפרשת כצליליו, "את לא מתאימה לכאן". מה זה חשוב לך מה אני

אומרת, מה את חושבת? מקשה היא. נראה לך שאת מתאימה לכאן? הפרעת החשיבה שלי מאפשרת לי לשמוע צליל זה בכל משפט שני שלה. כשהיא מעלה רמז לשאלה מה אני מפיקה מהמחלקה אני שומעת אותה אומרת זה לא בשבילך את שוב ושוב דשה באותן בעיות, לא ייצא ממך כלום, טרחה לבטלה. לאן הגעת? אני מתחננת שישאירו אותי בבית משוגעים והם לא רוצים. אני מעדיפה את בית המשוגעים החיצוני מבית המשוגעים הפנימי שלי. חלמתי שאני בורחת מאי השדים ומרים מחזירה אותי לשם.

רונה, שותפתי לחדר, היא בהחלט משהו מיוחד ועל כן אני מתקנאת בה. ראשית היא הוותיקה במחלקה, כבר שש שנים שהיא פה. לא הייתי אומרת שזה מעודד לראות כיצד מתנהגים אנשים לאחר ששנים במחלקה. ניתן היה לצפות ליתר בגרות ואיפוק. אך יודעי דבר אומרים שאם הייתי רואה כיצד הגיעה למחלקה הייתי מבינה איזו דרך כבירה עברה. "כמה זמן אורכת אנליזה?" שאלתי פעם כשעוד הייתי חדשה. המתבגרים הביטו בי במין מבט מתעלם כזה וקברו את סודם עמוק בינם לבין עצמם. מאוחר יותר הסבירה לי רונה שזאת שאלת מיליון הדולר. אנליזה לא מודדים בשעות חודשים או שנים אלא בהרגשה פנימית. "כן, אני מבינה", מחיתי, "אין מכשירי מדידה לחוויה סובייקטיבית ובכל זאת מנסיון העשיר במחלקה, מה משך הזמן הממוצע של האשפוז?". "נראה לי שלא הבנת את מה שאמרתי", אמרה ופנתה לדרכה בזעף. אכן ככל שאני נעשית ותיקה יותר במחלקה, לא מזמן מלאו לי שנתיים, אני פחות יודעת מתי תסתיים האנליזה שלי. ההשערות בדבר תאריך פרידה משוער מתרחקות ומתקרבות בחוקיות הידועה רק להן והערפל הולך ומתעצם. עבודה בקבלנות, חשבתי לעצמי, גומרים הולכים. באנליזה, נזכרתי במלותיה של אמא, "זה נמתח כמו מסטיק, זה לא יגמר לעולם. הם מקבלים כסף מהמדינה עבורכם, לא כדאי להם להפסיק את זה". מרים אמרה שגם אני מאמינה בכך.

אז למי שנמצא שש שנים באנליזה יש יוקרה רבה של ותיק שחקר את תהומות הנפש ושב משם חי. רגלו דרכה בחלקות הנפש שטרם ראה איש ועוד ועוד. לאחר שנתיים כאן אין לי שמץ של מושג איך איראה כשיגיע זמני להשתחרר. כשיוחלט שעשיתי את זה ואני בשלה לצאת לסער הגלים של ים החיים האכזר. אבל לרונה עוד יחוד מלבד היותה הוותיקה ביותר, היא מטופלת על ידי ירמיהו בכבודו ובעצמו וזה כבוד לא קטן במחלקה. האם המקרה שלה מסובך יותר? קשה יותר? לא ברור לי איך הם מחליטים כשמגיע מתבגר חדש מי יטפל בו. אבל נראה לי שכבר עליתי על הצופן ופירשתי את הקוד – בהרגשה. רונה נולדה להורים דוסיים, חרדים ממאה שערים. האב נכה רתוק לכסא גלגלים. האם גיורת

לשעבר, גרמניה שהחליטה להמיר את דתה ליהדות כדי לכפר על פשעי עמה במלחמת העולם השנייה. היא בחרה שלא במקרה להתחתן עם יהודי חרד מ"נטורי קרתא" לאחר שהתגיירה. הרב הראשי שלהם נתן את אישורו לנישואים מוזרים אלו. רונה נולדה. אז לא קראו לה רונה כי אם חיה. כשהייתה חיה בת שנה נפרדו ההורים והאם חזרה לגרמניה כשהיא נושאת את חיה איתה. שם הפכה לזונה של הנאצים לשעבר לא מתוך רצון לכפר על עוון שיבתה ליהדות אלא להפך כנראה, מתוך הזדהות עמוקה כל כך עם נפש היהודיה המעונה הנגשת בידי שוביה. כך רצתה לשחזר את החוויה הקדומה של היהודיה ולחיות את יהדותה באופן מלא ועמוק יותר. באותם ימים כשהאם סיפקה את יצריהם הסאדו-מאזוכיסטיים של הנאצים לשעבר, חשה היא הנאות ואורגזמות שטרם חלמה עליהן, גם לא במגעיה הקרובים עם האלוהים מעזרת נשים ומקרבה לארון הקודש. בימים אלו של השהות בגרמניה היתה חיה סגורה בחדר יומם ולילה לבדה. בגיל שלוש הוחזרה לארץ על ידי אמה בנסיבות לא ברורות ומכאן החלו גלגוליה בבתיים ובמשפחות אומנות. רונה, שם זה ניתן לה באחד הבתים שאימצו אותה לפני שהספיקו לנוטשה מחמת עוצמת הרגשות, היצרים והחיות השוכנים בקרבה. כן, גם אני מעריצה אותה, את זה ודאי שומעים. בעיני היא חזקה כצוק איתן. מבט קדימה, ראש רכון לפנים, מוכנה לקרב בכל רגע. כשהגיעה למחלקה לפני שש שנים, כך מספרים זקני המתבגרים הנושאים את מורשת הדורות על כתפיהם, היתה נוהגת למרוח עצמה בצואה, והיה צורך לרחוץ אותה ולטפל בה כתינוקת. כאן קוראים לזה להתפרק. זכיתי פעם אחת בלבד לראות את רונה מתפרקת. זאת חוויה שלא הייתי מאחלת לאיש משונאי. הבעת פניה משתנה, שטף אסוציאציות מעולמות נסתרים מציף אותה, והתנהגותה מונחית על ידי עיוותים שרק השטן יכול לברוא. כן, רונה עברה יסורי תופת. היא האמינה שנחשים מסתתרים במיטתה, שאמה רודפת אחריה עם סכין ושירמיהו המטפל שלה שהיא כה אוהבת, ושמשקיע בה את נשמתו, מבקש ממנה שתמצוץ לו ותעניק לו מעט מחסדיה ומניסיונה המיני העשיר. אכן היא הגיעה למחלקה בגיל ארבע עשרה והיום היא בת עשרים. האזור כולו הכיר אותה, נכון יותר לומר הריח אותה. הסיפורים, כריחות נעים עם האוויר, וריח היחום שלה היה משבש ריח פרדסים, ומשנה ניחוחות של עונות. נהגי המשאיות העושים לילות כימים בדרכים נהגו לנסוע בעקבות הריח שלה, והיא העניקה להם אושר לח ורטוב בחדוות יצירה שטרם טעמו. כך נהגה כשהיתה מתפרקת או כפי שקוראים לזה כשהייתה בפסיכוזה. היא השתגלה בכמויות ובאיכויות שבתולה כמוני יכולה רק לייחס לה ידע, הבנה ואמהות העולים בהרבה על אמא שלי. כן, כשהגעתי למחלקה אימצה

אותי תחת סינורה הרחב ואני נהניתי מחסותה החמה והתומכת יחד עם שתלטנותה חסרת המעצורים והרסן. היא פשוט לא יכלה לעמוד בכך שחשה שאני יפה ממנה. ובכל זאת אני ממשיכה לשתף אותה בלבטים שלי ולהתייעץ איתה בכל הקשור לחיים. היא מסמלת בעיני לא פחות ולא יותר מאשר את החיים עצמם. זאת היודעת את סודותיהם הפשוטים כל כך, זאת שאינה מפחדת מגברים כי אם מעניקה להם מקום להטביע בו את יגונם. את תוקפנותם הזכרית היא מסרסת בהנאה רבה. הם שועטים לתוכה, צועקים, רועדים, נאנקים ויוצאים משם סחוטים ומכווצים עד אפס מקום. ואילו אני שחוששת מעוצמה גברית מאימת זאת, המצווה עלי להתפשט ולהאנס יום אחר יום, מעריצה אותה באמת. יש לנו סדנא במחלקה. פעמיים בשבוע, בהזדקתה העדינה של סוזי, אנו מציירים, מפסלים ויוצרים כאוות נפשנו. רונה היא המלכה של הסדנא. היא אגוצנטרית כאמן, קריזיונרית גדולה. לפתע תשליך את מכחולה ותיטוש את החדר בצעקות ובדמעות. אז לא יעזרו מלותיה החמות של סוזי, נסיונה להעניק לרונה חום אמהי שכה חסר לה. לעיתים אני עומדת נפעמת למרגלות גודל היצירה שלה. זוג מתחבק. שם מתגלית רונה אחרת, אשה קטנה הנשענת על גבר גדול ובוטח. תמיד מינית, תמיד עם מחשוף, חזה מודגש, שערות פרועות. לרונה אין הורים. פשוט אין, הם שכחו אותה אך היא לא שכחה אותם. בשעת לילה מאוחרת כשההכרה מתערפלת שמעתי אותה לא אחת מייבבת מתחת לשמיכתה ללא בקשת עזרה מאיש. נדמה לי שאמרה אמא, אמא. הצוות מאוהב בה וקסמה שובה את לב כולם. אני שמחה אם כי גם חרדה לשהות רגע נוסף במחיצתה. מה שאני באמת מקנאת ברונה זה ביכולתה להיות היא ללא חשש, ללא התחננות ונסיון למצוא חן, ואיזה פלא: אוהבים אותה ומקבלים אותה. אם זאת התוצאה של שש שנים עבודה קשה של אנליזה, הרי זאת תוצאה מכובדת למדי.

בדלת הבטתי על מרים ומצאתי חיוך דק בצדודית הפה. כשנשכבתי על הספה כבר הבנתי ששוב נטשתי את עצמי לטובת שדות זרים. ששוב לא הייתי מסוגלת לשאת ולו לשניה בודדת את המבוכה של הכניסה וברחתי לרמזים המוסכמים ולאזור המשחקים שבמוחי. במרים הייתי אמורה לגלות מה אני חשה, את האמת שלי יותר מזו שאני יכולה למצוא בעצמי. היתה זו תזכורת קטנה לעשרים וארבע שעות יממה כואבות המתנהלות על פי מודל ודגם זה. סיפרתי לה על הריגוש שאוהז בי כל אימת שחדווה המדריכה טופחת לי על שכמי ומדברת אלי דברי קרבה. אחרי זה אני פשוט רצה במסדרון בספרינטים של צהלות, מאושרת, מקפצת בהעוויות מוזרות, מין אושר עילאי שרק אני מכירה. בהמשך היום כל אימת שאני

נוגעת בדמיוני בקרבה זאת אני שומעת את עצמי פולטת מלים כמו חדווה נהדרת חדווה זה משהו. ברגעים אחרים אני נוגעת ברגע שאי אפשר לגעת בו ובורחת ממנו על ידי משפטים "אין כמו חדווה" ונושכת את שפתי כדי להחליץ מהעניין. ומיד אני מפנטזת שהיא חושבת עלי דברים טובים ומיד אני מפנטזת שאני חושבת עליה דברים טובים ולרגע אני נבהלת שאולי קלקלתי את מה שהשגתי אצלה עד עתה.

- 6 -

ובאותו רגע נדיר ונורא שלא אשכח לעולם עצרתי את זרם מחשבותי מלכת ואמרתי לעצמי תגידי עכשיו את המשפט האמיתי, הנכון מתוך כל הבלופים והשקרים והפנטזיות הממלאות לי את הראש, אז חשתי את הפגיעה והעלבון. אבל לעצור את רכבת הפנטזיות צריך כוח אדיר שלא עומד לי אלא באותם רגעי סגולה שלא ישובו עוד. אלפי השניות של תחושות לא נעימות שאני לא רוצה להרגיש והעדות היחידה להן מעבר לשבריר השניה שבו הן נוכחות ואני חשה אותן והן חומקות לחלום, זה החלום. נעמה היא בת 18 ונמצאת 4 שנים במחלקה. היא הגיעה לכאן לאחר נסיון התאבדות. נעמה שם מוזר לשותפתי השניה לחדר, במיוחד לאחר שניסתה להתאבד מספר פעמים ואינה נעימה כל כך. היא בחורה קשה, קשה יותר מדי. לעיתים, אני חושבת, מחוברת יותר מדי. רואה יותר מדי ברור את האמת ועל כן ניסתה לשים קץ לחייה. היא בחורה אינטליגנטית מאוד אולי הכי אינטליגנטית במחלקה וכאן לא חסרים חכמים. תמיד האמנתי שאם נתנו לך את השיגעון הרי יתנו לך גם משהו טוב תמורתו. במחלקה כשאני מעבירה לנגד עיני את כל הפרצופים הרי רובם ניחנו ברגישות רבה, כזאת שניתן באמת למצוא אצל אנשים המחויבים לפצות עצמם על משהו אחר, על השגעון. היא מכהנת כיושבת ראש הוועד וזה תפקיד נכבד ביותר. בתפקידה מוטל עליה לנהל את ישיבות הוועד ולהוכיח את עצמה אל מול אנשי הצוות המשתתפים בדיונים והיא עושה זאת בכשרון רב. לא, אולי אני טועה. התגובות של הוועד אמורות להיות חינוכיות והיא נוקשה כזאת, צינית. מין ציניות כזאת ללא חיוך, קשה לסדר אותה. מעולם לא מצאתי אהבה בהתייחסותה אלי או אל המתבגרים האחרים. כנראה שמעולם לא זכתה למתת זה. קור, ריח של קור, הרבה קור עושה אותה למדויקת, מסודרת והוגנת בצורה יוצאת מן הכלל בהצעותיה בוועד. אין משוא פנים, אין חברים, וכשהיא עצמה עוברת על חוקי הוועד ונרשמת אז היא נוהגת להחמיר עם עצמה

במיוחד. ממנה הבנתי בשיחותינו הארוכות שלא רק שאין לה חברים בחוץ, אין לה גם חברים בפנים. כלומר בלילה, בחלומותיה, בעולמה הפנימי שם היא בודדה לגמרי, שם היא חשה שממון וריקנות שקשה להבינם אלא אם כן את חווה זאת בעצמך. ניסיתי לתהות לפשר הרגשת הבדידות שלה ושאלתי אותה מה פירוש שממון בפנים. היא תיארה לי משהו שהתקשתה לתארו ואני התקשיתי עוד יותר לתפסו. היא דיברה על כך שאין קשר בין הדמויות הליליות שלה. לא ידעתי מה יותר טוב: חוסר קשר או קשר מאיים כפי שקורה לי. אבל נעמה עמדה על דעתה שאין גרוע מהתעלמות. היא נולדה כדי להתאבד, כן ישנם אנשים כאלו, כך היא אומרת. עולמה הפנימי לא מאפשר לה לחיות, היא פשוט לא מסוגלת לסבול את השממון שעולה משם. במחלקה, היא אומרת, קור העכביש הנושא את נשמתה התעבה במקצת אך אין עדיין בכוחו לשאת את מלוא כובד משקלה. היא בחורה רזה, כמעט שלדית, גובהה ממוצע, עיניה חומות גדולות ושערה שחור קצוץ קצוץ על פי המודה האחרונה. כן, גם בשערה הקצר, החושף לעיתים אזורים נרחבים בגולגולתה, טמונים יסודות ההרס העצמי. מישהו פעם שאל אותה אם יש לה סרטן מכיוון שהקרחות על קרקפתה מזכירות את נשירת השיער אצל אנשים העוברים הקרנות. בעיני היא עברה את הקשה מכל, הגיעה למקום הנמוך ביותר שממנו לא ניתן לסגת עוד. ערכה מסע אל המוות ושבה משם. כן, היא ניסתה להתאבד באמת ולא רק כדי לקרוא לעזרה ולקבל תשומת לב. במקרה מצאו אותה זמן קצר לאחר שבלעה את הגלולות. זהר סיפר לי שאמה הפכה אותה לאמא שלה ברגע צאתה מהרחם וכנראה בדמיונה כבר קודם לכן. הוא הסביר שהיתה לוקחת אותה לכל מיני מקומות כדי שלא תהיה לבד שם. מה קורה לילדה קטנה שהופכים אותה לאמא בלידתה זאת לא אדע ואבין מאחר שאני הייתי ואשאר תמיד ילדה קטנה ואילו נעמה היתה ותשאר תמיד אמא. לא, לא בדיוק, היום כשהיא מתכרבלת במיטתה עם הכלב מצמר שלה, עיניה נוטפות געגועים בתחינה לדמות אם שתבוא ותטפל בה, כאילו ביקשה להשלים את החסר. גילוי עריות עם אביה מעולם לא היה לה אך דמיונותיה חזקים מכל מציאות. כשהוא מצביע על לחיו ומבקש ממנה עוד נשיקה גופה מתמלא גועל, כך היא מתארת את הנשיקה הצרפתית שהוא דורש. בתקופה שהיתה תחת חסותו הבלעדית של "מר המוות", כפי שהיא קוראת לו, היא אושפזה במחלקה סגורה עד יעבור זעם. שם נאלצו לקשור אותה שוב ושוב כדי שלא תצליח לשלוח יד בנפשה. סצינות קשירה אלו היו ארוטיות במיוחד עבורה והן נחרתו בזכרונה כחוויות עתירות סיפוק של דאגה ונגיעה כשכולם אוחזים בה בציניותיה. מזלי שיחק לי ונפגשתי עם שתי בחורות מיוחדות אלו. נראה לי שניתן

ללמוד מהן רבות וחלק מההתקדמות שלי כאן ניתן לזקוף לזכות הקשר איתן והשיחות המרתקות אל תוך הלילה של שלושתנו. רונה מעניקה לי נגיעה ביצרים, עם נעמה אני נוגעת במוות, ומה אני נותנת להן? הרי אני סתם ילדה קטנה לעומתן ובכל זאת הן אוהבות לשהות במחיצתי ולשוחח איתי, דבר זה עדיין נשגב מבינתי.

בלילה, משעה עשר ועד למחרת בשבע בבוקר, אנו לבדנו ללא צוות. אחד התנאים להתקבל למחלקה הינו יכולת המתבגר להשאיר ללא השגחה בשעות אלו של הלילה. לעיתים זמן זה מנוצל על ידינו להשתוללות ופריקת עול מן המתח המצטבר במשך השעות הארוכות של היום. בשעות היום אנו חשופים כעכברים במעבדה לעקיבה מדוקדקת ולרישום קפדני של כל התנהגויותינו, תזוזותינו ודיבורנו. מעללינו הליליים מגיעים לאוזני הצוות במוקדם או במאוחר. הם מצייתים לחוק שניסחתי לעצמי: שבמערכת סגורה (כפי שקורה במחלקה), שבה ללא מודע תפקיד מרכזי ושולט, אין סודות! הם מתגלים במוקדם או במאוחר דרך אסוציאציה, פליטת פה, התנהגות זאת או אחרת ועוד.

ככל שאני נעשית ותיקה יותר במחלקה אני חשה בסודות ארגונה המיוחד והנסתר הולכים ונחשפים בפני אט אט. המתבגרים שהגיעו לפירקם ומשתחררים מהמחלקה, רק אז, האגדה מספרת, מבינים הם לפתע את סוד היקום. לפתע הם חווים את כל אלפי הפרטים הקטנים שמהם מורכב היום יום ושהותם במחלקה כאינטגרציה ושלמות אחת המזהירה ביופיה וללא רבב. לפתע מובן להם שידעו עליהם הכל מההתחלה, גם מה שהם עצמם לא ידעו על עצמם. לפתע הכל נראה מתוכנן לפרטי פרטים בתוכנית כוללנית שמטרתה היתה להציב את המתבגר המשתחרר בנקודה שאליה אכן הגיע בעמל רב. לא, לא כך הם פני הדברים. איש אינו יכול לרדת לסוד הכוחות הפנימיים הטמונים באדם וכפי שקראתי פעם בספר: האנליזה היא הרפתקה משותפת של מטפל ומטופל וכזאת היא שהותנו כאן. אין איש יודע את סודות הזמן ויכול לנבא לאיזו נקודה נגיע וכמה נתקדם עד לשחרור.

לא קל להיות מדריך במחלקה והם ממוינים ונבחרים בקפדנות על ידי ירמיהו והאנליטיקאים. הם נתונים לחשיפה נוראה במשך שמונה השעות של המשמרת היומית. לא, הם לא מוגנים כאנליטיקאים שאפילו את זיו פניהם איננו רואים בשוכבנו על הספה. הם אתנו ביום יום, בפעילויות השוטפות ואנו פשוט רואים להם הכל, כך אני חשה. בעבר היתה לי תקופה סדיסטית שבה נהגתי להתעלל במדריכים בשיטתיות, במיוחד באלו החדשים שנטו להיות חסרי בטחון. בנסיבות שלא זכורות לי היטב, כנראה

ציפיתי ממנו ליתר אסרטיביות, ניגשתי לדני המדריך ואמרתי לו את האמת שאני לא מסוגלת לסבול את חוסר הבטחון שלו. שאני חווה את חולשתו בכל תנועה מתנועותיו, בכל הוויית וישותי. לא הבנתי איך קיבלו אותו למחלקה ושיתפתי אותו במחשבות אלו שלי בצעקות רמות לנוכח כל המתבגרים. הוא לא נע ולא זע פשוט קפא במקומו, יכולתי לחוש את "החור בבטן" שהרגיש. המתבגרים שנכחו במקום חלקם נעלמו וחלקם נאלמו דום. מתגובתם הבנתי שעברתי את הגבול. אז נטיתי לראות מעשים אלו כמשובות נעורים וכמימוש יצר ההרפתקנות שאני מאמינה שניחנתי בו. היום אני נחרדת מעליית זכרונות אלו. יש בהם צלילים של עולם פנימי קר ומנוכר מיוחד ומאויים שלא ניתן להתקרב אליו. בהזדמנות אחרת הייתי משוכנעת שלחווה המדריכה יש משהו נגדי. כוח שכנועי הפנימי היה כה עמוק שאיש לא יכול היה להפריכו ולומר לי ששחור הוא לבן. עצמותי שרו את מבטה הצידי הבוחן, את הטינה שרחשה לי. ואז כשביקשה ממני בארוחת ערב להעביר לה את הקנקן, ממני ולא ממישהו אחר, תמיד ממני, לא יכולתי לשאת זאת עוד. צעקתי וצרחתי שהיא שונאת אותי, קמתי מהשולחן ונטשתי את הארוחה. המניעים למעשה זה נדונו בהרחבה באנליזה. אכן אין ספק שאנו בודקים ומנסים כל מדריך שמגיע. הם עוברים מבחני קבלה קשים והכניסה למשפחה שלנו אינה קלה. מתיאורים אלו שלי ניתן להניח שאנו מתעמרים בהם ללא מעצורים. לא כך הם פני הדברים, כגודל הקשיים כך גודל ההזדקקות והאהבה. פרידה ממדריך עם תום השנה הינה חוויה קשה ומכאיבה. בצאתנו לסרט או לטיול אנו עשויים לשוב ולהתבונן סביב סביב ברחובות הכרך במטרה סמויה להתקל בהם, אלה אשר היו קרובים לנו כאחים, הבינו אותנו וקיבלונו ללא תנאי.

אני מרגישה מושפלת, מאוימת מהסביבה, נותנים לי להרגיש שלא צריך אותי ואני כלום, ומרים מנסחת מחדש: הרגשת ש... במקום נותנים לי להרגיש, ומזכירה לי שרגשותי הם אחריותי .

אחד הדברים הגדולים בטיפול הוא שגיליתי שאפשר להגיד הכל ולא קורה כלום. אז הצהרתי שלאחר שאסיים לומר אחת ולתמיד את כל אשר על ליבי לא איכפת לי למות.

כשמרים החליטה עת הגעתי למחלקה שאיני מתאימה למקום הזה התעלטה מעל עצמה ולימדה אותי לסמוך על עצמי ולהחליט לבחור בעצמי אם אני רוצה להשאר במקום הזה. אז צעקתי ולא הרפיתי שהיא, הבת כלבה הזאת, מסר אחד היא מעבירה לי שוב ושוב וזה שהיא חושבת שאיני מתאימה למקום הזה. כן, אפילו מרים לא יכלה לעמוד ביכולתי להתחבר ללא מודע שלה ולייצגו בתופים ובמחולות. אבל היא המשיכה לטעון שמה שהיא חושבת כלל לא חשוב וחשוב מה שאני חושבת. אז כשהזכרתי לה ביום בהיר אחד את חטאי עברה היא שאלה אותי אם אני חושבת שהיא חושבת שאני מתאימה עכשיו. ובכל זאת כשחוקי הטוב והרע היו פרושים לפני, אני הטובה חושבת שאני מתאימה ומרים וגרורותיה ושלוחותיה, קרי יתר באי הצוות הרעים, חושבים שצריך לסלקני לא עזרה לי מרים לערוך פיצול זה. היא החזירה אלי באמת ובתמים את ההתלבטות המלאה. את החלק ששמתי אצלה החזירה לי בטקס ממלכתי וסירבה לקבלו. חלק כך אומר לך שאולי את לא מתאימה למקום הזה, חזרה ואמרה ללא סוף, ואת רק שמה אותו אצלי כי ככה זה יותר נוח לך. את באמת חושבת שאני לא מתאימה למקום הזה, צרחתי שוב, הרי רק חירש לא ישמע זאת בנימת קולך ובאקצנט דיבורך. ואז דיברנו ודיברנו ודיברנו שלא חשוב מה שהיא חושבת ואולי יש לה דעה משלה, אז מה? לכל אדם יש דעה אולי על כל דבר אבל זה לא חשוב. וחשוב מה אני רוצה ומחליטה וחושבת ומרגישה וכו' וכו'. אכן מרים התעלטה מעל עצמה ועזרה לי לחפש את האמת שלי בפנים כאילו שדעתה באמת לא חשובה. אמא אמיתית היא מרים.

איש לא היה מאמין שבסוף המאה העשרים במחלקה כשלנו מסתובב איש בשם מתי וטוען בתוקף שאין לא מודע. הוא מבקש, ממש מתחנן שיעשו לו טובה ויוכיחו לו שהוא טועה כי הוא סובל מזה מאוד ומנודה מהחברה בשל כך. אינך מקיים את מצוות דע את הלא מודע, קראתי לעברו. אבל השנים במחלקה רק חיזקו את דעתו שמה שיש יש ומה שאין אין ולא יתכן שיש מה שאין. אחר כך בכל זאת החל לחלחל הנס, הוא למד שעם הרגשה לא ניתן להתווכח והחל להעריך יותר ויותר את הלא מודע ולכבד את מסתורי נפשו. אז חשב לתומו שאם רק יחשוף את הלא מודע שלו ימצא תשובות לכל השאלות הנוגעות לסוד היקום ולקסמו שגם בקבלה נמנעו מלעסוק בהם. שאלות נוסח האם כדאי לחיות? ומה טעם ופשר לחיים? ואם כבר חיים אז מה עליו לעשות בחיים וכיוצא באלו. אבל אט אט למד הוא בחסותה של דבורה, האנליטיקאית שלו, את שידענו כולנו - הלא מודע אינו מיסטי, גילה הוא לי בכאב בבוקר קר אחד, הוא אינו מתיימר לפתור חידות קיום אנושי, הוא פשוט, קונקרטי ונמצא בהישג יד.

בארוחת הבוקר שוב נופלות המסכות, ומתגלים הפרצופים שמאחוריהם. עמוס אוכל ברעבתנות ובשקיקות, מעמיס על צלחתו במהירות מדהימה ומשמיע קולות סיפוק והנאה. יצריותו הסמויה פורשת לה כנף בהשראת אבות המזון לסוגיהם. מתי, שחזר בתשובה לאחרונה, לא נוגע במרבית המאכלים או נכון יותר נוגע איך שמתחשק לו. עסוק במלמולים בלתי פוסקים בינו לבין עצמו, ברכת המזון קוראים לזה. רץ לנטילת ידיים, הכל על פי חוקיות שיצר לעצמו, כאילו ברורה וידועה לו מראש. הבלבול הזה שהוא ניחן בו תחת מסווה של קדושת השם מעורר לעיתים חיוכים עדינים בזוויות פי המתבגרים. מתי אינו מבקש שיעבירו לו מאכל זה או אחר, הוא פשוט לא מאמין שיעשו זאת. על כן הוא נוטש את מקומו לטובת הסתערות על הקצה המרוחק של השולחן, כנאמר הדשא אצל השכן ירוק יותר, ושם בקצה הרחוק טמונים מיטב המעדנים. ויש גם את שוקי שאומר בהנאה רבה לכולם: "בלכתכם לשוקי קחו את השוט". שוקי משוכנע שלא ישאירו לו. הוא מתנפל על האוכל ואינו משאיר דבר לאיש, מין בולמוס כזה. אני מסוגלת להבין אותו טוב, אם מתוך חיבה שאני חשה לו ואם מתוך הזדהות. גם לי ישנה תחושה כזאת לעיתים קרובות שלא ישאר לי. אז מתפתח קרב ההישרדות על הקיום כמו אצל האדם הקדמון, אבל באופן אלגנטי. המטרה היא לאכול כמה שיותר וליצור את הרושם שאינך חוטפת, את בעצם אוכלת בצנעה ובנעים הליכות. במלחמת קיום זו, למי שלא נשאר עשוי ליפול ולמות מכיוון שאיש לא ידאג לו. איך בחורה כמוני שגדלה בבית שלא רק אוכל לא היה חסר אלא כל בקשותי החומריות נענו במידיות ואדיקות כזאת יכולה לחוש שיגזלו ממנה את פת לחמה. אין ברירה אלא להניח שהפתרון נעוץ בחסך בתחום אחר. רגשותי ותחושותי שונות כנראה מאלו של ניצולי השואה ופליטי הרעב של 1905 ברוסיה שבאמת רעבו ללחם. הרעב שלי כפי שאני מבינה הוא רעב רגשי. ההבדל היחידי ביני לבין שוקי שאני מצליחה להתגבר או יותר נכון להסוות דחף זה ואילו הוא נרשם שוב ושוב על ידי המתבגרים לוועד על התנהגות שלווחת רסן זו. פעמים רבות קיבל תגובה לאכול אחרי כולם. המחשבה היתה להראות לו את פרדוקס הקיום. הם, המתבגרים, יגמרו לאכול בנחת ולך שוקי ישאר גם ישאר לאחר שכולם סיימו ונטשו את חדר האוכל. אכן שוקי עמד פעור פה כל פעם מחדש כשנוכח שהשולחן עדיין עמוס בכל טוב גם לאחר שהמתבגרים כילו בו את זעמם. שוקי כמוכן לא למד דבר מתגובות אלו חוץ מאשר לעמוד כעני בפתח ולחכות בחיוך של שוטה עד שכולם יגמרו לאכול. כאילו הוסיף להתחנן תשאירו לי תשאירו לי. מדי פעם היה מגורש מהדלת בהצטרפו לחתולים המייבבים המתים לפיסה כלשהי של מזון ומטרידים את המסובים. נדמה לי שהאנרגיה

שאני מוציאה והמתח שאני שרויה בו שלא ישאר לי מכלים את עודפי המזון שבגופי ואת הכמויות האדירות שאני מלעיטה את עצמי ומשאירה אותי שדופה ודלת בשר. חדווה המדריכה, לעומת זאת, אוכלת בפה סגור כאילו אינה אוכלת. אני מתאמנת בביצוע זה כבר שנים אך לרמתה איני קרבה כלל. לאכול מבלי שיבחינו שאתה אוכל זוהי תמצית העדינות והאסתטיקה של האכילה.

לאחר ארוחת הבוקר ועד לשעה תשע אנו פנויים לסידור המיטות ולעיסוקים אחרים משלנו. אני מנצלת בדרך כלל זמן זה לשכיבה במיטה. בשלב מוקדם זה של היום חלומות בהקיץ כבר פוקדים אותי. אני שרויה במיטתי עם הדדה. דדה הינו סדין פשוט אך רצוי שיהיה לו תפר רחב ובולט היכן שהוא. תפר זה זוכה למזמוזים רבים שלי עד שנשחק במשך הזמן והופך לאבק דק. את הדדה, כפי שכל תינוק יודע, ואילו המתבגרים כולם כבר שכחו ודאי מלבדי, אסור לכבס. הכביסה משמידה את הריח האמיתי של הדדה ואת מגעו המיוחד. החספוס הנעים של התפר הופך תחת טלטלות מכונת הכביסה למשהו כל כך לא אישי שאני חשה זאת כבגידה. מרים מנצלת תחושות אלו שלי לדדה ובמקומות הלא צפויים ביותר מראה לי כיצד אני נוטה להתייחס לאנשים כאל דדה - כלומר להשתמש ולזרוק או לשאוף שהאדם האחר יתאים את עצמו אלי כפי שהדדה עושה זאת. אכן הוא עושה זאת בכשרון רב. אני ישנה אתו בצמוד לגופי ואם אין הוא מתאים עצמו אלי ולתנוחתי הוא נידון לבעיטה, מעבר לאזור נחות יותר, לאזור הרגליים או לזריקה אל מחוץ למיטה על הרצפה הריקה והקרה בחורף הנורא. כשאני אוחזת בדדה וממששת את התפר אני שרויה במצב תודעה מיוחד, לשוני נוטה להתגלגל לה לאחור כך שחלקה התחתון מלטף את החיך. אולי אני יונקת ברגע זה, מי יודע? הדדה הוא מכונה לעצירת הזמן, במצב קוסמי זה של חושניות יתרה, שבה אני מתמסרת לחוש המישוש והמציצה, העיניים שטות להן במרחקי האין סוף, והעולם עוצר מלכת. אני תקועה בנקודה בזמן, שם הייתי אולי לפני שנים רבות. יש לי גן עדן משלי ממנו אני יכולה לצאת ולבוא באין מפריע, זוהי אולי פיסת ארכיאולוגיה קטנה שלי, שרידי הדינוזאורוס של שחר ימי שנעלם ואיננו. מי יאמין שגן עדן זה שוכן במיטתי. אבל הדדה הוא בעיקר שלי ונוצר בשבילי, כעין גשר נפלא בין פנים לחוץ. בצדו האחד הוא חלק בלתי נפרד מישוטי ובקצהו האחר הוא זר ומרוחק ויש לי קשר אתו כפי שיש לי עם העולם. בו זמנית גם אני וגם לא אני, רק עם יצור כזה ניתן לקיים קשר מרתק ומיוחד כל כך. מה עושים אחרים בזמן זה לא ברור לי, אני פשוט שקועה בדרך הטבע בהרהורים נעימים ומנחמים והדדה נמצא במחיצתי. הדדה הוא למעשה סוד. נעמה ורונה אינן יודעות על קיומו ומעולם לא שיתפתי אותן

בחווייה זו. הבושה פשוט לא מאפשרת. אבל כששאלה אותי פעם רונה בתמימות, מה הסדין המקומט הזה עושה דרך קבע במיטתי, לרגע נבהלתי נורא, היא התחברה לסוד הסודות, עברה המחשבה במוחי ובכל זאת שתקתי. מאוחר יותר הבנתי שמה שרואים מכאן לא רואים משם. גן העדן שלי נראה לה כסדין מקומט.

על הספה הייתי מוצפת יצרים. מרים נגעה לי בפिפי הקטן והחמוד שלי, ליטפה אותי שם כאמא טובה. היא שאלה אם אמא טובה מלטפת בפיפי. הפלגתי לכיוונים שונים בעוצמות ובתכנים מיניים לא מבוטלים. רצייתי שתכעס עלי רצייתי שתאהב אותי וחשתי ככלי ריק לאחר כל התפרצות. ראשי סחרחר עלי, הכל קופץ, אמרתי. היא אמרה שאיני לוקחת בעלות על שום דבר, זה לא שלי זה קופץ. ביקשתי לצלם אותה ותכננתי להופיע עם מצלמה או עם טייפ מנהלים ולהקליט את הפגישות. היא אמרה שאני רוצה לצלם או להקליט כדי לחוש שיש לי משהו, אחרת אינני בטוחה שקורה כאן משהו. הבטחתי שלא אעשה זאת ללא רשותה כי האנליזה היא של שתינו. היא תגע לי בפיפי, תגע לי בנשמה. אקליט אותה. היא סתם זונה מסריחה שדופקים אותה כל המשוגעים שמגיעים לכאן, אמרתי לה ונבהלתי שהיא תכעס על מה שאני אומרת. היא אמרה שמה שחשוב זה מה שהיא חושבת וצריך לרצות אותה ולא מה שאני. אולי באמת מותר לי לומר כל דבר שעולה בדעתי, חשבתי לאחר שלוש שנות אנליזה.

- 8 -

איך אוכל אי פעם להיות אמא ולשאת באחריות הטוטאלית הזאת? אני שבאופן כרוני נספחת לשולחנם של אחרים ועטופה ברחמם כעובר. מרים דיברה על הרגשתי ככלי ריק שאין לו ואינו יכול לתת דבר. רק כשיצאתי ממנה הבנתי שהיא דיברה על הרגשה ולא על מציאות, כה חזקה תחושת האין לי שלי. על מה מדברים בישיבה? על מה שרוצים, בדרך כלל זוהי שיחת חולין על עניינים פעוטים של יומיום. יש שאינם סוגרים את פיהם כשוקי, יש שלעולם לא פותחים אותו כעמוס, יש שלא מופיעים כלל לישיבה כשמעון והשאר מתנדנדים באמצע. לאחר פרק זמן מסוים כשירמיהו מוצא לנכון הוא זורק את הפצצה שלו. אומר בשקט משפט. בהתחלה כשהגעתי למחלקה כל הטקס הזה נראה לי כשייך לכת מסתורית. המתבגרים מדברים על מה שהם רוצים ואילו ירמיהו זורק מדי פעם משפט חסר מובן ופשר,

במידה ואת מצליחה בכלל לשמוע אותו. חוש השמיעה שלי פרש אוזניים במחלקה והתחדד. היום אני מסוגלת לשמוע דברים אפילו שלא נאמרו. בחנתי את משפטו של ירמיהו מלפנים ומאחור, מלמטה ומלמעלה, סובבתיו לכל הכיוונים ואין מוצא. זכורה לי אחת מישיבות הבוקר הראשונות, המתבגרים הזכירו את יעקב, אחד האנליטיקאים שיוצא לשירות מילואים, לאחריו הוזכרה עזיבתו של מדריך שכולם אהבו, ולסיום דובר על פרידה ממתבגרת ותיקה. נושאים אלו הועלו באופן אקראי ולא מתוכנן על ידי מתבגרים שונים. מישהו הזכיר לפתע שנסע ברכבת ונהנה מאוד מהנסיעה. כאן התערב ירמיהו. הוא דיבר על חוויית תחנת הרכבת, בעיקר תחושה של ארעיות, חוסר קביעות, אנשים מתחלפים ופרידות. בדרך זאת חשף את רגשותינו האמיתיים לנוכח המאורעות האחרונים. העקרון פשוט לכאורה, כל עוד אנו שוכנים במחיצתו של הרע והכואב אנו "מחוברים" ואין לירמיהו הרבה מה להוסיף. ברגע שפועל "המהפך", כך אני קוראת למנגנון זה, מתרחש היפוך. התכנים הקשים מפנים מקומם מבלי שימת לב מיותרת לתכנים נעימים וקלים יותר. בכל פעם מתבגר אחר נשבר קודם ונוטש את העולם הפנימי המאיים לטובת הפלגה על כנפי הדמיון הנעים. הפעם זאת היתה נסיעה ברכבת. אז מתערב ירמיהו במטרה לחשוף את האמת. כמשפטו הידוע של הכומר: אם רע לך זה טוב ואם טוב לך זה רע .

המחלקה פועלת כקבוצה סגורה ובכל רגע נתון קיימים רגשות קולקטיביים לא מודעים הבוחשים בסיר המחלקה. רגשות אלו עם כל הכבוד "לפגיעה הנרקיסטית" אינם מיוחדים לאיש אלא משותפים לכולנו. עד היום בשומעי אינטרפרטציה הניתנת לקבוצה אני נוטה לחשוף את שיני ולהוציא עצמי מהכלל. תחושת היחודיות המפעמת בעורקי לא מאפשרת לי להכיר ברגש קולקטיבי כלשהו. מה ששרלי פלטה על ציוץ הציפורים, וזה שיוליה לא השכימה הבוקר עדיין לא מראה שאני שרויה באופוריה, אין לי יד וחלק בזה. זכורות לי פעמים בודדות בלבד בהן הסכמתי להודות בפני עצמי שאכן אני מבינה על מה שמדברים, ובאמת להעזר בחשיפה זו של אמת פנימית קולקטיבית המפעמת גם בי. שוקי למשל אינו חדל לדבר, הוא תופס את כל הנפח ולא משאיר מקום לאיש. הוא פשוט כל כך חרד בקבוצה שאינו יכול לשתוק. זה לא פיר שיאמרו לי מה אני חשה על סמך פטפוטי הבלתי פוסקים של שוקי, זו ממש חוצפה. מסתבר שהצוות חושב שחוצפה זו עובדת. שוקי מייצג את הלא מודע הקולקטיבי פעמים רבות מכיוון שאין הוא שם מחסום לפיו. זה שכל דבר שהוא אומר רק משמש טריגר לצוות להוכיח שההפך הוא הנכון זוהי תופעה ידועה ומוכרת, אבל האמת היא שלוקח כנראה פרק זמן ארוך במיוחד שעדיין לא השלמתיו כדי להבין

עניין זה. בחיים המשותפים שלנו קורים דברים המשפיעים על כולנו ואף אנו משפיעים איש על רעהו. כשרונה משתגעת זאת חוויה שעושה "חור בבטן", להפגש עם השגעון ככה ישר מול הפנים, אז היא מחליפה את עורה ותוכנה בו זמנית. רק מי שהתנסה בכמות זה יכול להבין את ההשפעה הקולקטיבית של דבר מעין זה. אבל אין צורך לחפש דוגמאות קיצוניות. הכלים בכיור שעומדים מספר ימים אינם אלא עדות חותכת ל"תמות נפשי עם פלישתים", אווירה שפשטה במחלקה בשבוע האחרון. הרשומים הרבים לוועד הינם סיסמוגרף טוב המורה שרמת העצבים במחלקה עולה, צריך רק לגלות משום מה? שיפוצים בבניין, סתימת ביוב וביטול טיולים בעיר העתיקה בנסיבות הימים האחרונים, הם אכן טראומות משותפות לכולנו, אין מנוס מאבחנה זו. אולי האביב המשכים ובא במקום הנפלא בו אנו שוכנים, ציוץ הציפורים וריחות הניחוח, מעלה כידוע את רמת הורמוני היחום ומשרה עלינו עליזות מוזרה. גם לכך אנו צריכים להיות מודעים. וכך שוב ושוב אני מגלה את כוחו של "המהפך" הן בקבוצה והן באנליזה האישית שלי. בישיבות הבוקר והצהריים, שמתכונתן זהה, פרצי צחוק ומצב רוח טוב מחליפים כאבים ישנים נושנים, והצוות בראשות ירמיהו נלחמים בגבורה, בהתמדה ובחוסר לאות בהכחשות אלו שלנו.

לוותיקים שבינינו כשרון מיוחד להכרה בשותפות הגורל שנפלה בחלקנו ובעולמנו הפנימי הדומה. לעיתים הם מעלים זכרונות וארועים מדברי הימים של המחלקה המוכיחים שוב ושוב שאין חדש תחת השמש, וחוקיות מופלאה ומסתורית מנחה אותנו. חוטי הלא מודע השזורים כשתי וערב אינם רק מאחדים אותנו המתבגרים ברגע נתון, כי אם מהווים רצף לארועים שקרו המתקשרים למאורעות שעתידיים להתגלות לעינינו, בצופן העתיד ההולך ונפרש לפנינו. כך קיימת המחלקה כישות עצמאית, ככל אדם יש לה עבר הווה ועתיד, מין המשכיות מוזרה המסתתרת במעטה הקירות הלבנים, הנותנת תוקף וכוח לכל אשר מתרחש, ודוחפת אותנו קדימה כדי שנהפוך גם אנו להיות ברבות הימים דמויות היסטוריות סליחה היסטוריות החקוקות בדברי ימי המחלקה. הוותיקים מייצגים את הלא מודע הקולקטיבי, אך לרונה איכות משלה בעניין זה בו היא מצטיינת במיוחד. כידוע אין לה הורים והמחלקה היא ביתה, על כן יש לה רגישות מופלאה לכל המתרחש במחלקה. היא נפרדת מאיתנו בעצב ביום שישי כשחלקנו נוסעים הביתה, ומקדמת את שובנו במאור פנים ביום ראשון בבוקר.

עמוס נוהג לחטט באף בקפדנות בשבתו בקבוצה. יושב מכורבל בתוך עצמו ובדובון הידוע שלו, אותו נוהג הוא ללבוש אף בימות השרב הקשים של הקיץ. כנראה מאמין שהדובון עוצר את השרב. כן,

מחטט עמוק באף, מחפש שם יהלומים. הוא יושב בקצה הספה, רגל על רגל, שקוע בעצמו, ומבטו תקוע בנקודה נסתרת בתקרה. ידו תחובה עתה לשם שינוי עמוק במכנסיו. לברנש הזה ישנם תכונות אוטוארוטיות שתמיד הערצתי. יכול הוא לספק את עצמו כמשק אוטארקי, אין לו צורך באיש בעולם. לאחרונה חלמתי שהוא גר בטירה גבוהה עם דלתות ענק. אני מתדפקת על הדלתות והוא מסרב לפתוח. כן, עמוס הוא טיפוס רומנטי במיוחד. נגינתו בפסנתר היא כה מלאת געגועים שאיני יכולה להמנע מלראות אותו שם, יושב ומנגן באיזה פאב או מרתף אפוף עשן בפאריז של שנות השישים, פאריז של ז'אן פול סארטר. שם הייתי ממקמת אותו, ואת אהבתי אליו. בכל אופן הוא אינו פוצה פה בישיבות אלו. הדבר היחידי שזז אצלו אלו רגליו הקופצות מתרופת הארטן שנותנים לו כדי למנוע את תופעות הלוואי מתרופת הפרפנן שאותה נותנים נגד מחשבות שווא. וכדי למנוע אותו מקפיצות רגליים עצבניות אלו, פשוט לא נותר אלא לקשור אותן וכך תרגע המחלקה כולה. שוקי לעומתו אינו חדל מלדבר. צוחק, מחייך ומשלב את ידיו כאיש צוות ותיק. אין ספק שהוא תמיד מזמין את הסטירה הבאה. על שוקי נאמר שמרוב פחד ממישהו הוא עלול לגשת אליו ולסטור לו על לחיו סטירה מצלצלת. ברפלקציה לאחור הוא עומד משתומם לנוכח יכולתו לנבא את העומד להתרחש. "ידעתי שהוא יפרק לי את העצמות", נהג לומר. כך גם בקבוצה, כשמעירים לו שהוא לא מפסיק לדבר, נושא אותו קולו עוד יותר מעלה מעלה לעוצמות ולהתבדרות אסימפטוטית בשחקים. רק אז יכול הוא לנוח ולהרגע.

במהלך הישיבות ירמיהו הוא זה שבדרך כלל מדבר ושאר האנליטיקאים והמדריכים יושבים כמומיות ומחרישים. מדי פעם יעז אנליטיקאי מסוים לומר את השגותיו ופירושויו בנוגע לנאמר, אבל אז נדמה לי שירמיהו לא הכי מרוצה. מעולם לא שמעתי מדריך פוצה פיו בישיבות אלו. המצב הוא בעצם הרבה יותר מסובך ממה שאני נוטה להודות. ראשית אני מאמינה שיש לו יחס מיוחד ואוהד אלי. אני רושמת בזכרוני כל הערה שאמר שממנה יכול להשתמע שהשתמש במשהו שאמרתי אף אם עשה בו שימוש הפוך ממה שאמרתי. אני מנסה לצוד את עיניו בזוויות עיני ולומר לו: הרי שנינו מבינים את הטריק, אנו משחקים באותו משחק ועל פי אותם כללים. בקיצור אני חווה את כל ישותו של ירמיהו בקבוצה, מתמזגת איתי והייתי כלא הייתי. שם אני חיה בשבילו, ומנסה להתנהג על פי הקוד שהוא כאילו מכתוב לי. באופן זה כשירמיהו מדבר אלי נראה לי שהוא בעצם מדבר אל עצמו בהיותי חלק קטן וחסר

משמעות בתוכו. אין לי רצונות משלי, ואין לי קיום ברגע זה, אני זה הוא, סליחה, הוא זה אני. כך אני חשה כגנבת ומתביישת נורא למשמע כל רמז על ידיעתו שגנבתי ממנו משהו, כלומר את אישיותו. זכור לי יום קיץ מעלף אחד, השרב הצהוב צרב את הכל, ואנו כרענו תחת נטל החום והעדר מדריכים. בישיבה שוחחנו מדוע חסרים מדריכים. מדריך חתיך אחד לא הגיע לאחר שעבר ראיון. האם זה בגלל השכר הנמוך שהם מקבלים, ואולי מחמת מיונם הקפדני והדקדקני. אוזנה הטובה של מרים קלטה את הצליל הנכון וחיברה אותנו לחשש שלנו שמדריכים לא באים בגללנו, כי אנו ילדים רעים, ונראה לנו שלא קל לעבוד איתנו ולהפגש עם השגעון שלנו. מה באמת בכרך הגדול מספרים, מי אנחנו? שאל אז שוקי ברעד. ובישיבה אחרת עמוסה המולה וסערה נכנסנו איש לדברי רעהו, כלפי הועלו האשמות על שאני מתפנה בשרותים עם דלת פתוחה, וכלפי נעמה על שנכנסה בשעות האסורות לחדרי הבנים. תגובת ירמיהו עברה כחוט השני ואספה את המשותף לנושאים השונים. הוא דיבר על החדירות ההדדיות איש לפרטיות רעהו, חשף את תחושת "אבא לא נוכח בבית" של רונה ואת הכמיהה הנסתרת במחלקה ל"יד קשה" או "יד ברזל" כפי שתמיד אומר שוקי.

בתום מחצית השעה קם ירמיהו ממקומו בדיוק רב. אומנם הוא נותן לסיים משפט אך לא מעבר לכך. הוא פונה באופן חד לכיוון הדלת, אחריו משתרכים שאר אנשי הצוות, כשהמדריך שרושם עדיין עסוק בשרבוט המלים האחרונות שנאמרו. חוגי דרמה רבים ניסו לתהות לסוד שפת גופו של ירמיהו בקופצו מהכסא דרך הדלת והיה כלא היה. שנים של תרגול, כך מסתבר, עומדות מאחורי אקרובטיקה פסיכואנליטית זאת.

שרלי היא מתבגרת מוזרה. היא התקבלה למחלקה כדי שלאחר טיפול ארוך ורציני תוכל להבין עד כמה היא באמת חולה. זו המטרה, כך נראה לי, שהצוות שם לעצמו במקרה קשה זה. בעל הברית האמיתי של כל מטפל הלא הוא החלק הקטן שעוד נותר שפוי בתוך השגעון. אצל שרלי הלך ושאף חלק זה במהירות לאפס. יתרון אחד היה לפסיכוזה שלה. דברים שאמרה התבררו כמדויקים ונכונים לעיתים לאחר תקופה של חצי שנה. הם היו לא מובנים לחלוטין בזמן שנאמרו. בישיבה האחרונה שרלי אמרה שהיא חשה שהרימו ידיים ממנה ועומדים לשחררה בקרוב.

הלילה ירד על בית החלומות ומצאתי את עצמי חולת סרטן, נותר לי עוד חודש לחיות. הרגשתי אותו בבטן, בחזה, לא ידעתי מה לעשות ואיך לחיות את החודש שנותר. זה היה נורא מפחיד. באתי למיטה של אמא ואבא לבקש עזרה. ראיתי על המיטה את אבא כפול שניים. רק אבא פעמיים אין אמא, נבהלתי נורא לראות את אבא פעמיים, זה לא נורמלי. שאלתי את אבא הקרוב יותר אלי איפה אמא והוא הראה לי על הצד הרחוק של המיטה. הפנים שאבא הראה עליהם היו עם משקפיים, מטושטשים ללא זהות. פתאום ראיתי שזאת באמת אמא .

אבא דיבר על המוות ואנשים חולים עמדו בתור למות. הוא אמר לי "אל תהיי סנטימנטלית", אמרתי לו מה, גם עכשיו אסור? הרגשתי שחבל שהפסדתי אנליזה. ניסיתי לצלם את הרגשות שלי מיד, למצות את הדברים לפני שאמות. לא ידעתי שטמון בי זרע המוות, הסרטן בפנים. לא הרגשתי אותו כשהייתי בריאה. ניסיתי בחצי שנה שנותרה לחיות את שאר חיי, מה היה קורה בהם. הוא אמר שנפגש בעולם הבא וזה לא נורא, היה מעודד. הוא אמר ששמה נפגשים יותר וזה בסדר ואין טעם לבקש הארכת זמן. שאלתי למה לא אמרתם לי את האמת, למה הסתרתם ממני שהעולם אחרת. אבל אבא המשיך להתנהג בבטחון ובשתלטנות ועשה הרבה שטויות לפני שהלכתי למות.

בחדר הסמוך נערכה החופה שלי. מישהו התחזן איתי כמה ימים לפני שהלכתי למות מסרטן. אמרו שאני מסכנה ונותנת לכולם. בין המצבות ניצבה אחת שזורה יפה שנשאה את שמי. היא היתה ריקה ועליה נחרת ציור פשוט של ספר. היה כתוב שמה שהיא רצתה להיות סופרת גדולה. כדי להתמודד עם הבלתי אפשרי, עם הימצאותי בתוך ענן ערפל שבו איני רואה כמי אני נלחמת. את נסיוני להרים את עצמי יחד עם הכסא שעליו אני יושבת. ובעיקר את העיוות שבתוכי אני חיה, מודה בו וממשיכה להאמין בקיומו האובייקטיבי בו זמנית. כעין חלום שאני משוכנעת באמיתותו ולרגע מתעוררת בבהלה מחלום בלהות זה, מבינה את גודל התרמית, לפני שאני צוללת שוב לתקופה בלתי ידועה מראש חזרה אל תוך הגיהנום הנעים. ההתפכחות הבודדות בתוך רצף השגעון שקורות באנליזה או ברגעים מיוחדים אחרים הן אוסף דל וחסר משמעות מן הקיום שהמצאתי לי. אני מנסה לשלוט, לשלוט בראשי, בחלומותי, באוסף האסוציאציות שלי, במרים, בסביבתי, ובעיקר בעצמי כמובן. מין ניסיון הרואי, נואש ודרמטי לבטל את המזימה שבהיותי שבויה בתוכה והיא תמונת כל עולמי, אין בידי שום אובייקט

להשוואה שיוכל להוכיח מה עמוקה התהום שנפלתי לתוכה. אין איש מודע לכך שכדור הארץ סובב על צירו, ואין האיש אפוף השגעון יכול להכיר במצבו אם לא תנתן לו נקודת ארכימדס, אותה נקודת המשען שרק בעזרתה ניתן להזיז את כדור הארץ ולחליץ עצמו מן השגעון. קול פנימי של מרים מדבר לפתע מבטני: "הכי מסכנה בעולם", אני שומעת אותה אומרת. היא מוכנה לקבל שקשה לי אבל דרמות בשום פנים ואופן לא. עדיין אין באמתחתי סקלה למדידת עיוות על כן קשה לי למקם את דרגת הקושי והמופרעות שלי ביחס ליתר המתבגרים, אבל איש איש וסבלו ויתכן שאין אפשרות להשוות סבל אחד למשנהו. ניסיתי לשלוט בחלומותי כדי שלא יסתערו עלי מאחור, שמתי שעון מעורר כדי לבדוק מה באמת קורה שם בזמנים קצובים בתוך החשיכה. כך נחשף לפני במלוא הדרו העיוות שבתוכי אני שוכנת. תרגום פשוט ועקבי של מאורעות לקוד החוזר ונשנה, אימה ואלומות. מעבר לסיפורים השונים מעבר לשונות הרבה המאכלסת את עולמנו הרבגוני, החוויה הפנימית, האווירה שבתוכה אני חיה שוב ושוב משעממת בחזונויותה. הבנתי שזה הבסיס, נקודת הזינוק שלי במגעי עם העולם. גיליתי שכל אדם חי באווירה. מין עולם פנימי שלו המאפיין רק אותו, זה הסיפור שלו ורק שלו היחודי לו בלבד. זהר חי בבית סוהר פנימי בעיקר, יחסי אסיר וסוהר מוכרים לו. נעמה- בשממון פנימי, אפילו יחס של אלימות אין שם אבל במדבר צחיח זה של ישותה, הישרדותה מראה על לא מעט כוח. עמוס, כך נראה, חווייתו הפנימית הינה קור וריחוק, זאת אני מנחשת על פי כמיהתו הבלתי מתפשרת לקשר ומגע שאין הוא מודע לו ומחבל דרך קבע בכל סיכוי להשיג אותו. רונה חשה עצמה חזקה ויכולה לכוחות המאיימים עליה. שוקי גילה את הטריק שכשהוא עצוב במשך היום, בלילה יש לו חלומות נעימים וכשהוא ב high ביום בלילה הוא משלם את המחיר על כך. לאחרונה ניסה והצליח למכור טריק זה לעמוס הנהנה מתעלול סאדו-מזוכיסטי זה. פשוט עמוס לא מצליח להוליד שולל את עולם חלומותיו והוא חש מתוסכל על שהוא מפגר אחריו באופן קבוע בצעד אחד בלבד. הוא מעמיד פני עצוב, מדוכא ומוכה במשך היום והנה בלילה מופיע חלום מדכא עוד יותר המעיד שעמוס בעצם נהנה הנאה מרובה מהגעגועים שהשתרבבו מעיניו. ודווקא כשהוא באמת מדוכא, הפלא ופלא, מי האמין שתחושות נעימות מקננות להן בעולמו הנסתר ופורשות להן כנף בחסות החשיכה. שוקי לעיתים צוחק בחלומותיו, לא להאמין: ישנם אנשים שכל כך שונים ממני וחלומותיהם יכולים להיות מצחיקים.

מתנה גדולה קיבלתי ממרים בדרך התייחסותה לחלומותי. לפני שהגעתי למחלקה נהגתי להתפעל

מהצבע, מהדרמה ומהעושר הפנימי הבלתי נדלה. היתה זאת חוויה של האדרה עצמית, האמן במיטב יצירתו. והנה אני שוב ושוב מבינה את אשר חשתי והחלום מיטיב לבטא כל כך באופן ששום אדם בעולם ודרך שום מדיום אחר לא ניתן לקלוע כל כך במדויק לאופי ההרגשה שחוויתי. כך נהגתי להעריץ את אשר חשתי ומה גדול מהיכרות עם עצמך בדרך מקורית זאת? נכון, אילולי עיסוק אינטלקטואלי חווייתי זה בחלומותי מעולם לא הייתי משערת את גודלו של האיום הפנימי שאני נושאת בקרבי. עמדתי נדהמת לנוכח הגילוי הפנימי החדש שנראה לי כמסע המרתק ביותר שעשיתי מימי, מסע לנבכי נפשי, אל עבר עולמות קסומים, גשר על פני תהומות סוערים אל עבר הבלתי ידוע השוכן בפנים. היא גזלה ממני הנאה זאת, שוב ושוב הצביעה על העובדה שאני מתייחסת אל עולם חלומותי כאילו זאת מציאות ולא עיוות של מציאות. חלמתי שאנו מתמזמזות וסיפרתי לה זאת בסיפוק והנאה רבה כאילו הדבר מתרחש באמת; היא טרחה להזכיר לי שהיא לא מוכנה לסוג זה של קשר איתי. כשהתענגתי על חפתי ומסכנותי בחלום, שרודפים אחרי, היא העמידה אותי על טעותי המבישה כאילו אני פסיכוטית ושבאמת איש לא התנכל לי וזה עיוות שלי שאני חוויתי מצב יומיומי כסכנת חיים. לקחת אחריות הוא שם מתאים לפער הזה בין העיוות שאני מחוללת בכל אינטראקציה אנושית לבין הקטרוזיס שאני מפיקה מההתענגות על העיוות הנותנת לו תוקף של מציאות. אמת, כל חלום הוא עיוות מסוים של מציאות אבל כאן כבר נכנס עניין הכמות והאיכות של העיוות. בחלום אחד צפיתי במותה של יוליה ובהספד שספדו לה ליד קברה, סיפרתי לה זאת בצער. היא הפנתה אותי לעובדה הפשוטה שאני יצרתי חלום זה ופירוש הדבר שיש לי גם רצון לחסל את יוליה. התענגתי והתפנקתי על מסכנותי וחפתי בחלומותי נהפכו על ידה בפשטות לכך שאני שמה את תוקפנותי אצל האחר. ובכל זאת משהו טוב נותר מאותה התקופה רבת הפעלים של כתיבת חלומות באישון לילה. באנליזה, לא אחת כשמרים מפנה אותי אל גודל העלבון, הפגיעה והכאב שאני חשה, משמשים חלומות אלו של ימים רחוקים עדות שרגשות קשים אלו שקשה לקבלם ולהאמין בקיומם אכן שוכנים בקרבי. נכון, בחסות החלום עלבון הופך לסכנת חיים וחשש קל הופך לסכנת מוות אבל זה כבר מה שאני עושה מהם.

פעם מכשפות היו שורפים, חשבתי לעצמי ונזכרתי במרים. יש לה את כל הסממנים של מכשפה: היא עוסקת בנסתר, מדברת דברים לא מובנים ומטילה את חתיתה על כל יושבי המחלקה. היא גם נראית כמכשפה. משהו במראה לא משתנה עם הזמן, היא נראית לי היום כפי שראיתה ביום שהגעתי למחלקה, מפתה ונושכת. אבל לדעתי לפני שהיו שורפים את המכשפות היו מעמידים את כל הגברים בשבט מגיל עשר ומעלה ערומים, המכשפה היתה מופשטת קבל עם ועדה וכולם היו מבצעים בה את זממם משכבר הימים. זה העונש שמגיע לה, פעם אחת להשפיל אותה ודי. קול מרים בוקע מתוכי ומייבש את הלחלוחית משיפולי בטני: "את ודאי מרגישה מושפלת מאוד בצילי", היא אומרת.

איך הגעתי למחלקה? לפני שנים רבות שאל אותי ידיד למה שלא אלך לטיפול פסיכולוגי. נעלבתי, אמרתי לו מה אני משוגעת? השנים עשו את שלהן ואט אט הבושה הפכה לכבוד גדול, גיליתי שכל החברה הטובים הולכים לטיפול. החלפתי מספר מטפלים בקצב מהיר ויש לי האשמות רבות כלפיהם. היום אני תוהה בעיקר מדוע פסיכולוג לא יכול לומר אני לא יכול לטפל במקרה כשלך או תנסי משהו אחר, אולי מחלקה בבית חולים - להם יש יותר כלים וכוח. היה עליהם לומר: כדי להתמודד איתך צריך צוות, מטפל אחד יקרוס ויפול חלל. הוא לא יעמוד בעוצמת הפרובוקציות שלך. חובה להשגיח עלייך ועל מעללייך, ולתת לך פידבק יומיומי שוטף כדי לאפשר לך להתקדם. רצוי להרחיק אותך מהבית, מהפלונטר הרגשי הנכרך כחבל סביב צווארך ואינו מאפשר לך להתבונן בעצמך, ועוד ועוד. כפסע היה ביני ובין אכזבה טוטאלית, מבקשת עזרה אמיתית בטיפול. נכון, לא הייתי קלה. ישבתי מולו, התבוננתי בזקן הגיבורים המאיים שלו, והיה לי ברור שכל מבוקשו זה לבעול אותי. לא היססתי לשאול אותו כמה הוא מוכן לשלם בשביל הנאה זו. לאחר לא הפסקתי להביט אל בין רגליו, אמרתי לו שאתפוס לו. מנסה הייתי להסב ראשי משם, אך הוא בעצמאותו היתרה חזר כקפיץ לאותו מקום לא נסבל. זה היה קשה, מביש ומשפיל. מרים אומרת שגם מהנה. רגשות אלו שלטו בי והציפו את חושי. שיתפתי את המטפל ברגשותי, אך הקשר נגדי, כלומר הצבת איבר מינו במרכז החדר, מבחינתי לא פסק. במקרה אחר נחו עיני בקבעון על החזה הנאה במיוחד, החריץ העמוק הנחשף בין שני שדיה של המטפלת שלי. בימים אלו הלכתי לאיבוד. משפטים כמו "אני מבין שקשה לך" שהטובים שבהם הצליחו לפלוט תחת עוצמות המתגלגלות נפלו כטפות גשם נעימות על ראשי. לא הבנתי על מה מדובר, הם הובכו, סודרו ונפלו לרגלי

חלל וחגגתי לאידם את נצחוני. אני היא זאת היודעת מראש את מחשבותיהם הנלוזות. מונולוג שלי עם עצמי יספיק מאחר שלהם אין מה להוסיף לי. אז החלטתי ללכת על כל הקופה. שמעתי על המחלקה, כולם אמרו שזה "המקום". ביקשתי להתאשפז ולעבור אנליזה במחלקה. ראיתי בצעד זה המשך ישיר לנצחונותי ולמעללי בדרך אשר תובילני היישר לתהילת עולם. שוב אני עושה את הטוב ביותר, החזק ביותר והמשמעותי ביותר, פסיכואנליזה. כאן התרחש הנס, מתוך שלא לשמה יצא לשמה. באתי למחלקה על מנת לחפש את המלוכה ומצאתי את האתונות, כלומר את עצמי. אולי מי שמחפש אנליזה לשמה כבר לא צריך אותה? עמוק בפנים יתכן שהרגשתי שמהו אינו כשורה אך לא יכולתי לקרוא לו בשם, ולא להניח עליו את האצבע. התאשפזתי, אולי כי רציתי פעם לעשות משהו טוטאלי וזוהי אכן חלק מהבעיה שלי. הורי, זה כמובן סיפור בפני עצמו. נקודת ההסכמה היחידה שלהם עם הנאצים, מהם סבלו כה רבות, הינה בכך שהנאצים ראו בפסיכואנליזה מזימה יהודית ואילו הורי הסתפקו במזימה. הפסיכולוגיה לגביהם היתה דרך ללכוד אובדי עצות במין רשת הגורמת להם להמשיך ולהפליל את עצמם שוב ושוב בשוכבם על הספה, ובכך לספק עדויות חותכות לצורך שלהם להמשיך הטיפול. אמי נהגה לערוך חשבון מדויק של מספר זוגות האופניים, הבגדים והמכוניות שהפסיכולוגים שלי רכשו תחת מימונם. בשלב מאוחר יותר נהגו הורי לאסוף עדויות, קטעי עתונות ומחקרים המורים שאין שום תועלת ממשית בטיפול. אכן ישנה ספרות ענפה בכיוון זה. האמת היא שהמחקרים מעולם לא עניינו אותי, פשוט חשתי שאני זקוקה לזה לפתור את בעיותי ולהתקדם. גם אם התקדמות זו היתה זניחה בכמותה, דרך אחרת אין. בעיני הורי המקצועות הריאליים היו תמצית האמת, ואילו מדעי הרוח הם עיסוק בתעוועי העולם הזה וברוחותיו הבטלות. איינשטיין לעניות דעתם היה גאון ואילו פרויד גאון בלבבל את כולם. הרי איך ניתן "לקחת את עצמך בידיים" כפי שנהגו לומר אם על פי פרויד אתה גם בביתך אינך אדון, וקיים לא מודע שעתיד להתנפל עליך מאחור ולסתור כל דבר בעל ערך שתאמר.

נכנסתי לחדר והחולצה של מרים היתה קצת פתוחה, על הספה אמרתי לה את זה. הוספתי שאני

לא מקנאת בהרגשה שלה שכל הזמן בוחנים אותה כפי שאני עושה לה. היא אמרה שאני מכירה את ההרגשה הזאת כי זה מה שעשו לי כל החיים כשאמרו לי "תוציאי את היד", כשבדקו איך אני אוכלת ואיך אני מריחה. אמרתי שלפחות סוף כל סוף אני יודעת עליה משהו - וזה איך היא מרגישה כי אני מרגישה בפנים את מה שאני נותנת לה להרגיש. היא אמרה שהפכתי. שמזה שאני חשה שקופה ושרואים לי הפכתי

את העניין לנצחון שלי שבו אני יודעת איך היא מרגישה. אחר כך סיפרתי לה על החלום, זה היה משהו על הונגריה והיה שם קר ומישהו לבש שלושה זוגות גרביים, ואני חשבתי שאני מתגעגעת ללכת יחפה על החול החם. מאחר שבזמן האחרון אני מרשה לעצמי ללכת יותר עם האסוציאציות שלי באנליזה, בעיקר מפני שאני נענית לרצונה ולא בגלל שאני מאמינה שייצא מזה משהו, המשכתי לדבר על שלושת זוגות הגרביים היפים שנעמה סרגה לבת אחותה התינוקת. נתקעתי, כך נדמה לי, וכשרציתי להשיב לשאלתה מה מזכיר לי הונגריה עניתי משהו על הודו ואמרתי ששם ילדים רעבים. היא אמרה שרצוני להיות תינוקת ושיטפלו בכל צרכי הגופניים. הונגריה מזכירה את המלה **hunger** ודיברת גם על תחושת קור. השבתי שעוד מעט אקבל ממנה אסוציאציות ביידיש ולא תיארתי לעצמי שיש לי אסוציאציות באנגלית. רק למחרת יכולתי לדבר בגילוי לב על העלבון הבלתי נסבל כשמישהו מכיר את ראשך ומחשבותיך טוב ממך, פורץ לשם ועושה כבתוך שלו עם האסוציאציות הכי פרטיות שלך. הבנתי שזאת היא התנגדות להביא את חלומותי וללכת בעקבותיהם עם מחשבותי .

"הדבר היחיד הבטוח שיוצא מפגישה טיפולית", כתב שמעון ביומנו, "הוא עוד פגישה טיפולית. על כן החלטתי לעשות אנליזה לעצמי כמו שעשה פרויד. למה לתת לכולם לחתוך לי, כשאני יכול כאברהם אבינו למול את עצמי."

- 11 -

מישהו הכניס בכוונה את עמוס למשחק המוות במלכודת ללא מוצא. תתאמץ תתאמץ, הורו לו, אל תשב פסיבי וחסר מעש. נסה להחליץ מהמלכודת, אל מנוח, אל חוסר-אונים, כסיזיפוס היה תהיה. וכאן מנסה עמוס לשים קץ לחייו, לצאת מהמלכוד וממשחק אבל גם זה משום מה לא מתאפשר. ואז כשהבין שעליו לשוב לעיר הנצורה ולבלות שם את שארית חייו, לאותה אטלנטיס אבודה של רגשות, רצה לשלוח יד בנפשו וחיך משום כך. הריקנות התהומית, הריקנות של תהומות הנשייה, אותה הריקנות שרק מי שהשאיר את עולמו הרגשי הרחק הרחק במצולות הים יכול לחוש, היתה האפשרות השניה עבורו. ואז

באותה ישיבת בוקר נוראה כשהרדיו ניגן ברקע את השיר "אמא אדמה" ראיתי את עמוס שומט ראשו בין רגליו וחופן פניו בכפות ידיו.

אני כבר שלוש שנים במחלקה ובשלב זה אני חשה שמתחילה להיווצר אצלי תמונה יותר אינטגרטיבית ושלמה של המחלקה והתהליך הפסיכואנליטי. במחלקה נמצאים עתה עשרה מתבגרים, חמישה בנים וחמש בנות. נעמה, רונה ואני בחדר, שרלי ויוליה בחדר נוסף. הבנים: שוקי, שמעון ועמוס גרים יחד וזהר ומתי בחדר אחר. לדעתי קיימת חלוקה ברורה שלנו המתבגרים לשתי קבוצות, אלו שמקבלים באופן קבוע תרופות ואלו שלא. רונה, עמוס, שרלי, שמעון ויוליה מקבלים תרופות והאחרים אינם מקבלים. נתינת התרופות היא עדות מוצהרת לאוזלת ידה של הפסיכואנליזה לספק ישועה במקרים קשים אלו. התרופות ניתנות כנגד מחשבות שווא, פסיכוזות בעגה המקצועית, כשהמתבגר אינו מבדיל בין מציאות לדמיון. זמן רב לקח לי כדי לבסס בקרבי הבחנה זו. מי שאינו פסיכוטי הוא נוירוטי, כלומר סתם עצבני נורמלי. בדיחה שסיפרה לי שרלי עזרה לי להבין את ההבדל. מה הבדל בין פסיכוטי לנוירוטי? פסיכוטי לא בטוח אם שתים ועוד שתיים זה שלוש, ארבע ואולי חמש. נוירוטי יודע שזה ארבע אבל זה מעצבן אותו! כן, אותי זה מעצבן.

רונה האמינה שאדם זר נמצא בחדרה כל הזמן, שמעון - שרודפים אחריו ושאבר מינו נוטה ליפול, יוליה שנשמתה אינה שייכת לגופה השמן אלא עברה לגור בתוך חזיר יבלות ושם היא מחכה לגאולה, שרלי טוענת שהיא מבינה את שפת החולים, סליחה החתולים, ושחומה חוצצת בינה לבין העולם הסובב אותה, חומה דמיונית כמובן הנחוות על ידה כממשית ביותר. ועמוס, הוא סיפור מוזר, אני לא כל כך מבינה למה הוא מקבל תרופות. מטרת התרופות לצמצם מחשבות אלו עד כמה שניתן. לעניות דעתי התרופות מהוות עדות חותכת ל"תקלה המוחית" מכיוון שהחומרים המצויים בהם משפרים את המצב. במרבית הזמן מחשבות ביזאריות אלו חבויות בגלל התרופות אך יש והן עולות, ואז נמצא המתבגר במין מצב של דמדומים שלא ברור לו מה נכון ומה לא. שרלי היתה נוהגת לספר לי שוב ושוב על החומה שהיא חשה שקיימת בינינו ומיד היתה מוסיפה ואומרת: "אבל אני יודעת שאת תגידי שזה שטויות". אנו בשגרת היומיום שוכחים שחלקנו מקבלים תרופות ומה היה קורה אלמלא נלקחו. מתבגר פסיכוטי המגיע למחלקה לפני שקיבל תרופות - זו חוויה מהממת. הוא פשוט נוחת עלינו בחללית מכוכב לכת אחר אי שם מעולם חלומותיו. האנלוגיה הטובה ביותר להבין מצב זה שמצאתי הינו אותו רגע שאתה מתעורר באישון לילה,

נאבק בחלום בלהות ועדיין לא ברור לך אם אמת הדבר או רק חלום. כך הם חיים שם בתוך מאבק מתמיד זה, כדי להגדיל את אי המציאות הקטן השוכן בקרבם. רונה, באחת הפעמים שזכיתי לראותה מתפרקת, השתגעה ובו זמנית ידעה שזה קורה לה. בתי המשוגעים מלאים אנשים המודעים לעצמם, הסביר לי פעם זהר. היא האמינה ולא האמינה שנחשים רוחשים להם במיטתה, ואני חשתי שיכנסו למקום הלא נכון. שרלי נמצאת באופן מתמיד במצב של חלום, ואילו אצל רונה זה מופיע לעיתים רחוקות. יוליה מסתירה את מחשבותיה, אם מפני שחוששת שאנו כרתנו ברית עם אמה נגדה או שפשוט מנסה להלחם לבדה עד כלות כוחותיה. קורה שיש התמוטטות, התפרקות מוחלטת. פעם בתקופות קדומות היו אומרים שרוח רעה או שדים מפעמים בנשמתו של האדם, אז נשלט המתבגר על ידי עולם חלומותיו באופן בלעדי ויש לעזור לו על ידי כליאתו או טמטומו בעזרת כמויות אדירות של מסממים ומרגיעים למיניהם. למחלקה לא מקבלים כל מתבגר, ישנם שלושה חודשי הסתכלות בהם נבדק אם אתה מתאים למקום ולעבור אנליזה. מקרים קשים מדי, בדרך כלל פסיכוזות קשות, נשלחות למחלקה סגורה ואינם מגיעים לכאן. מה אפשר לעשות, טוב שמודים במגבלות הפסיכואנליזה. מנגד מקרים קלים שלא מצריכים מסגרת כשלנו של אשפוז ב"קהילה טיפולית" אף הם אינם מתקבלים. מתבגר שמתפרק לעיתים נשלח לפרק זמן מסוים למחלקה סגורה עד יעבור זעם. שם מלעיטים אותו בתרופות ומחכים שירגע. כל התפרקות כזאת הינה מכת מוות נוספת לסיכוייו של המתבגר להשתקם ולתפקד בחברה לכשישתחרר. אומרים שכל התמוטטות כזאת היא כעין שרפה במוח הפוגעת בחלקים בריאים ומקשה על הסיכוי להתאושש.

התרופות אמורות למנוע שרפות וקצרים אלו, ועל כן מתבגר שלא מקפיד על לקיחת התרופות או עושה משחקים נרשם לוועד. אין זה נעים לבלוע מספר פעמים ביום בטקס חגיגי בשעות קבועות את הגלולה המרה. המתבגרים נקראים למועדון ומקבלים איש איש את מנתו. שרלי נהגה להחביא את התרופות מתחת ללשון ולירוק אותם לפח לאחר מכן. היא היתה משוכנעת שאף אחד לא יודע טוב ממנה מה טוב לה. היא דיברה בחימה רבה על תופעות הלוואי של התרופות, רפיון שרירים, יובש בפה וקפיצות ברגליים, וטענה שמה שיחסל אותה אלה כמויות התרופות שהיא לוקחת כבר שנים ללא שיפור בולט במצבה. נעמה נתפסה אוגרת תרופות הרגעה במגרה בתקופה שקיבלה אותן. הזכרון של נסיון ההתאבדות הקודם שלה דרך בליעת כדורים לא השאיר מקום לספק. גם היא נרשמה על כך לוועד. הרישום לוועד בעצם אומר למתבגר שאם אתה אינך בוגר דיין כדי לקחת אחריות על עצמך אנו, יתר המתבגרים, והצוות

חייבים לעשות משהו בנידון. לקיחת תרופות אינה עניין אישי שלך בלבד, אתה חי עם עוד אנשים. נראה לי שאנו המקום היחידי שפסיכואנליטיקאים הם המחליטים בפועל איזה תרופות תלקחנה ובאיזה מינון. ברופא הנמצא בבית החולים משתמשים רק כחותמת גומי. במאבק בין הרופאים הפסיכיאטרים לפסיכואנליטיקאים המקבלים הכשרה כפסיכולוגים ללא לימודי רפואה אנו המקום היחיד שאני מכירה שהפסיכואנליזה שולטת. ההחלטה על התרופות נשקלת בזוהרות מרבית, והאינטראקציה בין מצב המתבגר לסוג וכמות התרופות שיקח מתקבלת על רקע הבנת עולמו הרגשי, והרצון ליצור איזון עדין בין הכוחות הפועלים בקרב. יותר מדי תרופות לא יאפשרו לתכנים לעלות באנליזה וידחיקו אותם למקום שלשם לא ניתן להגיע. פחות מדי תרופות יכולות לגרום להתפרקות נוספת כפי שכבר קרה למתבגר בעבר, אחרת לא היה מגיע לכאן, זה משחק באש. אנו בכלל חיים על אי בודד בעולם שבו שולטים הפסיכיאטרים ותרופותיהם. יתכן באמת שהמחלקה אינה מתאימה לרוב המתבגרים הסובלים מקשיים, כשם שאנליזה מתאימה למיעוט מן המיעוט בקרב האוכלוסיה.

במחלקה לא נוהגים לתת אבחונים למחלות. לעיתים אנו או הורינו רוצים לדעת מה השם של מה שיש לנו אך איננו מקבלים מענה. במקום זאת נוהג האנליטיקאי לעזור לנו לברר מדוע התווית, השם, ההגדרה חשובה כל כך. היא חשובה כי שם המחלה מצביע על סיכויי החלמה. מסכיזופרניה כידוע לא נרפאים ובנוסף לכך יש לקבל תרופות כל החיים. אז יפנה אותנו, במרבית המקרים, האנליטיקאי אל עצמנו, האם נראה לנו שהתקדמנו מאז שהגענו לכאן. אולי אנו חשים שאין לנו יותר כוחות להתמודד, ולאן אנו מאמינים שנגיע עד לשחרור מהמחלקה. אני רואה בזאת מחמאה, אנו מורכבים מכדי לשים אותנו במשבצות. כאן החיים קובעים את הדיאגנוזה ואת הסיכויים לשיפור. לאחר שנים של שהייה במחלקה אין מחלוקות על דיאגנוזה, העובדות מדברות בעד עצמן, ברור למה אתה מסוגל ולמה לא. עם כל הכבוד לאמונה האמיתית שיש כאן שניתן לעבור שינוי, בכל זאת נראה לי שמגזימים קצת באי נתינת אינפורמציה שקיימת. התרופות לא ריפאו איש, ועולמי הפנימי המאויים לא יהפך לחם ואוהב. כשאני שואלת את מרים לא אחת לאן היא חושבת שאגיע כשאשתחרר, היא משיבה לי: "מה את חושבת שאני נביאה?" נתינת התרופות היא אקט אבחוני ברור. מי שאינו פסיכויטי לא מקבל תרופות, מלבד כדורי הרגעה שונים מדי פעם במידת הצורך. על פי מיטב ידיעתנו הפסיכויטים שבינינו יאלצו לקחת תרופות כל ימי חייהם, להזהר מאוד כמו מישהו שקיבל התקפת לב וזה עלול לחזור, ועתיד מזהיר לא צפוי להם. מי שאינו פסיכויטי כאן

לוקה בעיוות פנימי, קוראים לזה "מקרה גבול", "borderline", אולי הכוונה לגבול עם הפסיכוזת.

החלוקה שלי מבוססת על היכרותי המצומצמת עם החברה כאן, ונעמה אומרת כרגיל, שהמציאות עשירה הרבה יותר מהחלוקות הדיכוטומיות שאני מכורה להן. בכל אופן ההבדל הברור בינינו, הפסיכויטים והמעוותים למיניהם, מעורר לא אחת קנאות נסתרות שקשה לדבר בהן. הגורל והמזל שלא חולקו בהגינות בעולם גם לא חולקו באופן שווה במחלקה. רק רונה יכולה לבוא ולומר לי כמה היא מקנאת בי על סיכויי הרבים יותר להתקדם ולהשתפר ולצאת מכאן "בריאה" כפי שהיא מכנה זאת. היא הבטיחה לי לקחת אותי באחד הימים לכשאגדל למחלקה הפסיכיאטרית של המבוגרים שממוקמת מעבר לגבעה, שם, היא אמרה, אוכל לחזות בחזון אחרית הימים. אנו החולים האמיתיים, לא כמוך, נקשט את כניסות המחלקה כעציצים. פשוט נהפוך לצמחים לאחר השריפה האחרונה של שלהבת הרגשות המתפרצת. העיניים בוהות, הראש מרוקן וחוויה כלשהי, אפילו מינית, לא תהיה יותר נחלתנו. ימים יגידו, אמר מתי, המאמין בנבואותיה המיניות של רונה, שהפנטזיות יחווירו לעומת המציאות. אני חשה כשייכת לעולם אחר, לא לעולמם החשוך של הפסיכויטים. אני נאבקת השכם והערב על הבנת עולמי הפנימי והעיוות המנחה ומדריך כל נשימה מנשימותי וכל פעולה מפעולותי. בחלומותי אני מגלה לתדהמתי שוב ושוב מה רב האיום הפנימי שאני נושאת בקרבי בכל שניה במהלך היום. איש לא יספר לי מה מידת הקושי הכרוך במאבק בלתי פוסק זה ומהי מידת ההשפלה הכרוכה בגילוי עצמך כחריג, שונה ומעוות בפנים כל כך. מה יאמרו הפסיכויטים? אני לפחות מצליחה להדחיק את חלומותי ופחדיו ולהתעלם מהם, אני יודעת שאיני צפרדע, וגם אם נדמה לי שמישהו מתחבא מתחת למיטתי הרי אני יודעת שזו הזיה בלבד. וכאן אני נפגשת איתם, עם אלו שמאמינים בכל חלומות הבלהות הפוקדים אדם. הם הנפגשים ביומיום עם עוצמות אלו, לסבלם אני מרכינה ראשי. לא קל לחיות בעולמם הסוער, ללא קרקע של מציאות, הסבל הוא נורא. איך מתמודדים עם זה האנליטיקאים איני יודעת. כוחם הוא בלעזור לנו להבין את רגשותינו. במה תיושע שרלי אם תבין שחומה זו שיש בינה לבין סביבתה, היא בונה אותה בדמיונה כתוצאה מתחושת בדידותה וריקנותה הפנימית. הרי היא באמת מאמינה שחומה זו אכן קיימת. אני נאבקת ברגשות שאני ממציאה ויוצרת, ואילו הם נאבקים במציאות שאינה קיימת. הם שומעים קולות, הם רואים מראות. גם אם החלק הבריא שלהם מבין את המקור הרגשי לדמיונות אלו, כפי שאנו מבינים את חלומותינו ובזאת יכולה לעזור האנליזה, הרי מי יוכל להושיעם במאבק בין החלק הבריא לחלק החולה, בקביעה מהי באמת המציאות?

שוב ושוב פרצוף, מלה ונימת קול גורמים לי להתכווץ בתוך עצמי. למה אני כזאת? כמה שנות אנליזה נחוצות כדי להפטר מחששות אלו, להיות בן אדם. אבל בחוץ אין אנשים כל כך קשים, שם יהיה ודאי קל יותר. האמת היא שנעמה, שותפתי לחדר, נותנת תחושות אלו לכולם ואילו אני מקבלת תחושות אלו מכולם. היא אומרת לי שאני נפגעת מכל דבר ואילו אני מרגישה שהיא פוגעת בכל דבר. אולי נעמה היא ההזדמנות שלי להתמודד עם הבעיה שלי בגדול. מגיע לה תודה כי במפגש איתה מוגברות ומתעצמות בעיותי כך שאיני יכולה יותר להתעלם מהן ולהכחישן. יש רווחים במציאות המשותפת שלנו. בחברת נורמליים היו הרבה פחות דרמות, אקשן וצבע. האם אני עדיין אוהבת לבלוב זה של אנרגיות נעורים או מצטרפת לחכם הסיני הקדמון שקילל בקללה הנוראה "אני מאחל לך חיים מעניינים", זאת לא אדע.

- 12 -

בתחילת ימי האנליזה שלי אימצתי את העמדה האקסיסטנציאלית שהיתה היחידה שכיבדה את קיומי והקנתה משמעות לחיי ולסבלי. הייתי חשובה, הייתי חופשיה לבחור ובעיקר התנשאתי הרחק מעל האדם והחיה. אז עמדה מולי מרים עם כלי זינה הפסיכואנליטיים וניצוצות ניתזו מחרבותינו המתכתשות. כשאני אמרתי אם תרצו אין זו אגדה אמרה היא שרצונותי אומניפוטנטיים. כשאני צרחתי שאיש לא יאמר לי מה עלי להרגיש ולעשות ואני היא זו שאקבע את גורלי ועתידי המשיכה היא להלקות אותי במשפטיה הקצרים שאני לא רוצה לראות, מסרבת להקשיב ומתקשה להיות עם הקושי. איש לא יקח ממני את הסבל שלי, אמרתי. הגיבור הסובל, אמרה היא, איש בעולם אינו סובל כמוך. כשחירותי מילאה את עורקי וניפחה את מפרשי גם המתבגרים היו איתי. כולם האמינו שאיש לא יעמוד בפני כוח הרצון שלי. כשטענתי שרצוני להמשיך את האנליזה, שאלה היא אם אני מתאימה. לעבור אנליזה לא מספיק לרצות, שאלתי אני, אולי זאת תכונה מולדת החקוקה בגנים שם נכתב מראש אם יכול אתה לעבור אנליזה. אבל היא המשיכה לשאול עוד ימים רבים אם אני מתאימה.

חדרה של מרים היה חשוך, דבר שגרם לי לחשוב שיש תקלה בחשמל. על המיטה של האנליזה

גיליתי שינוי, בקצה לצד הכריות היתה שמיכת צמר מקופלת. לרגע חשבתי שזה קישוט נוסף לפרחים

שהיא אוהבת, המקשטים בוואזות יפות ומקוריות את חדרה. הצבעתי על השינוי. היא שאלה אותי לשם מה השמיכה ועניתי בלי להאמין למוצא פי שאולי קר כי יש הפסקת חשמל והתנור החשמלי בחדר לא עובד אז זה בשביל להתכסות. היא לא אישרה את דברי אבל היה לי ברור שאכן כך הוא. הייתי מופתעת מעוצמת הגילוי. שהיא תתן לי שמיכה? עוד מעט תתן לי שד. ואולי ניכנס אל מתחת לשמיכה ונשחק כשני ילדים באבא ואמא. הייתי מוקסמת מעוצמת התרגשות הגילוי. כן, אכן איכפת לה ממני. אבל למה זה נראה כל כך מוזר חשבתי בליבי, בסך הכל שמה שמיכה כי קר. אזרתי אומץ והתכסיתי בה. במקרה גיליתי את תפקידה האמיתי של השמיכה כי כל כך רציתי שתהיה שם ההזמנה הזאת להיות חולה ומטופלת שפחדתי לראות שהיא לידי. היא דיברה על הקושי שלי לחשוב לבד ברגעים אלו ועל הצורך שלי שהיא תגיד לי בשביל מה השמיכה כי אני לא יכולה לחשוב לבד.

שמעון הוא מקרה מעניין, הגיע למחלקה לפני כשנה וחצי לערך, לא דיבר עם איש ולא פצה פה. היה סגור בחדרו וכמעט שלא יצא ממנו למעט הליכה לשרותים. עמוס ושוקי, חבריו לחדר, סיפרו שהוא מבלה שעות רבות במבט דרך החלון, הוא היה נראה מוטרד מאוד, אולי חושב, וזעה היתה מכסה את מצחו גם בעתות קור. לאחר כחצי שנה במחלקה איש עדיין לא הרגיש שהוא מכיר את שמעון כולל חבריו לחדר. המסתורין שאפף אותו ואת בדידותו הזוהרת יצר חרושת של שמועות ודמיונות אודותיו. כולם רצו להתקרב אליו והוא בשלו ממשיך לא לתת. נערכה לו ישיבת צוות. איש אינו יודע מה נאמר לו שם, אבל לאחר ישיבה זו הוא החל לבוא מדי פעם לפעילויות השונות אם כי ישב בהן בצד ולא השתתף באופן פעיל. היום במבט לאחור ברור שהוא מאוד חשש מאתנו ועל כן התרחק. מרים היא גם האנליטיקאית שלו ובמובן זה אנו אחים. אני טורחת לבוא לפגישות כמו שעון, ואילו הוא נוטה לאחור ולא להגיע. האדיקות הכפייתית שבה אני סופרת את השניות שבשעוני עד לדפיקתי על הדלת בולטת על רקע זלזולו וחוסר האיכפתיות שלו. כן, ממנו למדתי שאפשר גם אחרת אם כי שנינו כנראה מגזימים איש איש לכיוונו. בתקופה האחרונה התקרבו במקצת והיו לי מספר שיחות נפש אתו. הוא מגדיר את עצמו ללא בושח כמדען, כך הוא אומר יש להתייחס לחיים. יש לחשוב, לשקול ובעיקר לתכנן כל פעולה, לבדוק את תוצאותיה וכך להמשיך ולהתקדם בקרב על החיים. אכן השיחה אתו מוזרה, הוא מתפתל כנחש, מגלה טפח מעצמו ומסודותיו ומכסה טפחיים. הוא כותב הרבה, נראה כדיאגרמות, חיצים ועוד צורות גאומטריות שונות. יש לו זכרון מעולה והוא מפגין אותו לעיתים ברגעים בלתי צפויים בעזרת ציטטות של

דברים שונים שנאמרו במחלקה. הוא טוען שכל משפט שאמר אי פעם, הוא זוכר מה אמר, היכן, ובאיזה נסיבות. בדרכו שלו הוא מצליח להסתבך עם כולם ובעיקר עם הוועד. הוא פשוט אינו מסוגל לומר משפט אחד פשוט וישר, וכשנאמר לו לעשות משהו, קרוב לוודאי שלא יעשה כפי שצריך. במקום זאת בקיא הוא בכל חוקי המחלקה, סעיפיהם ותקדימיהם, ומסוגל להוכיח לך ששחור הוא לבן. ויכוח אתו על עניין מסוים הנראה פשוט וברור לחלוטין, לא נעים להודות, מסתיים תמיד בספקות שלי לגבי צדקתי. לעמוד מולו לבד זה בעצם להשתגע. מזל שאנו קבוצה של מתבגרים ואנשי צוות וגם אז הוא מצליח לשטות בנו לא אחת. ניסיתי פעם להבין מה קורה לי בוויכוחים איתו שאני חשה בפנים שאני מתחילה להתערער. נראה לי שהוא מוביל את הוויכוח לכניסה לאלפי פרטים לא רלוונטיים המטשטשים את התמונה ומוליכים אותך לאיבוד, מרוב עצים לא רואים את היער. כשמדריך מבקש ממנו לערוך את השולחן, כשחסר התורן, הוא מוכיח לו על סמך טבלאות משנים קדומות שקיים מישוהו אחר במחלקה שהשלים תורנויות פעם אחת פחות ממנו. כשנאמר שאין להכנס למיטה לאחר התעמלות בוקר, מוצאים אותו יושב עליה בשכיבה, וכשהוא מתבקש לא להגביר את עוצמת המערכת שבמועדון מעבר לקו המסומן בסמוך לכפתור ה volume הוא יכול להוכיח על פי תורת הקבוצות שעבר את הקו במרחק השואף לאפס.

קשה לי לשפוט את ידיעותיו במתמטיקה ופיזיקה מכיוון שתמיד כשהוא מראה לי דברים שגם אם חשבתי מקודם שאני מבינה אני יוצאת מבולבלת. אבל שוקי מעריץ אותו ואומר שהוא עורך חישובים ועוסק בנושאים שאף בטכניון לא הגיעו אליהם. נכון, הוא שוקע לילות כימים בניירותיו, והצצה חטופה בהם קודם שיספיק להסתירם מגלה נוסחאות ומספרים רבים. יום אחד, מספר חודשים לאחר שהגיע למחלקה, יצא לפתע מהסתרתו בחדרו ובישר לכולם בנשימה עצורה שמצא! מאוחר יותר סיפר שחש כארכימדס שרץ ערום ברחובות הכרך וצעק מצאתי! מצאתי! כאשר גילה את חוק העילוי בשבתו ערום באמבטיה. שמעון טען שמצא הוכחה למשפט פרמה. איש לא ידע מי היה פרמה ושמעון סיפר את הסיפור הבא: היה היה מתמטיקאי מפורסם שאת מוצאו ושנת לידתו לא זכר שטען שהצליח להוכיח את המשפט הבא שרבים ניסו להוכיחו ונכשלו: $x^n + y^n = z^n$. למשוואה זו פתרון כאשר X, Y, Z, n מספרים טבעיים רק אם $n=2$. כידוע $3^2 + 4^2 = 5^2$ אך ל n גדול מ-2 אין למשוואה זו פתרון, כלומר לא קיימים מספרים טבעיים המקיימים אותה. פרמה מת ולא הראה לאיש את ההוכחה. אולם מי אנו שנטיל ספק באמינותו של מתמטיקאי גדול כפרמה. מאז פרסים אדירים, הון עתק ויוקרה שאין למעלה ממנה

הובטחו לאיש שיצליח לפתור את החידה. לאחרונה, כך מספר שמעון, היו שגרסו שבכלל לא ניתן להוכיח משפט זה בתחום המספרים שיצרנו לנו בעולמנו, ויש להרחיב את המערכת כדי להתמודד עם בעיה זו. מאותו היום החל שמעון להתנהג בחשדנות איומה, הוא פחד שיגנבו לו את ההוכחה. הוא השמיד את כל ניירותיו, והלך בלא הרף במסדרונות המחלקה, משנן שוב ושוב את ההוכחה טרם תלך לאיבוד. לילותיו הלכו והתקצרו, חששו היה שאם יאבד שליטה אל תוך חלומותיו תתמוסס גם תגליתו ותעלם תחת חדירתם של כוחות עוינים. מבוכה ניכרה בצוות, איש מהם לא הבין במתמטיקה דיו ועל כן קשה היה לסווג את התנהגותו של שמעון כפסיכוזה או כמציאות. הייתי רוצה לראות את פרצופו של ירמיהו לאחר שהצוות היה מחליט להעלות לשמעון את התרופות בעקבות תגליתו, כשלתע היה מתברר ששמעון אכן פתר את החידה הנוראה. אנו המתבגרים החזקנו לו אצבעות, הבחירה היתה בין גאונות לשגעון. הצוות החליט לתמוך בו, והוא נשלח להציג את פתרונו לפני מספר פרופסורים למתמטיקה בליווי איש צוות. בתחילה סירב, חשש שמא ירמו אותו, יוליכוהו שולל ויעשו יד אחת כנגדו לגזול ממנו את פרי גאוניותו. אבל לבסוף השתכנע. חיכינו להם כולנו בפתח השער על הכביש, היינו רוויי עונג מעצם הרעיון שגאון שוהה במחיצתנו, ושמחנו לאידו של הצוות על כך שלא מבדיל בין מציאות לדמיון. איש איש חיפש את אותה גאוניות השוכנת בקרבו, ורצה לומר גם אצלי טעיתם. שוקי לא הפסיק מלמלמל ידעתי ידעתי, מההתחלה ראיתי שהוא שונה ומיוחד. שמעון ודני המדריך שנלווה אליו ירדו מן האוטובוס. פניהם היו חתומים והם לא פצו פה. שמעון נכנס מיד לחדרו והסתגר שם. הבנו שהתרחש אסון. מאוחר יותר הוא טען שלא הבינו אותו אבל הוא מוכן לבדוק את הוכחתו שוב, ואין לו ספק שבסוף תוכח צידקתו קבל עם ועדה. אולם מאז לא יסף עוד להזכיר את משפט פרמה, אם כי נראה לא פחות עסוק כנראה בנושאים אחרים. בעקיפין שמענו, דרך אמא של שרלי, שיש לה מהלכים בטכניון, שבבדיחה כזאת הפרופסורים לא נתקלו מעודם. שמעון לדבריהם פשוט דיבר שטויות חסרות שחר וללא שום הגיון וקשר, באופן שהיה ניתן להבחין בכך מיד. אט אט התפכחנו מאשלייתנו בנוגע לפנטזיית נצחון המתבגרים על הצוות. לבנו היה מר על כך ששמעון הצליח להוליך שולל את הצוות.

כואב לי, כואב לי לראות את המדען הקטן מסתבך ומסבך את עצמו בחישובי אין קץ שאין בהם

תוחלת. מבחינתי הוא משול לכלב היושב וצופה בשני בני אדם המשחקים שח. הכלב מנסה על סמך מעשיהם להבין את החוקים המנחים אותם. זה עצוב כי ככל אשר יתאמץ לעולם לא יבין. שמעון ימשיך

לקבל מכות משמאל ומימין, ימשיך לנוד על סער הגלים של ים החיים האכזר עד שילמד להרגיש.
בחשובים לא יפתור את קשייו ובעיותיו. אולי חסר לו נעלם אחד במשוואה, נעלם הרגש.
לשמעון היה סוד נוסף מר ואכזר שהתגלה גם הוא בדרך לא דרך, על אף שסודות כמעט ולא
קיימים כאן באינטנסיביות החיים המשותפים שלנו. הוא היה מבלה שעות רבות בחדרו, עסוק במדידות
וחישובים של גופים שונים שהיה תולה בחבלים מהתקרה, עסק הרבה במטוטלות, במדידות זמן ומשקל.
התעניינות תמימה זאת בסטיקה ודינמיקה של תופעות מכניות נראתה בתחילה מעניינת ומקורית, אם כי
העוצמה הרבה וההשקעה הרגשית שדבקה בניסויים אלו נראתה מוזרה במקצת. מאוחר יותר התברר
גרעין הפסיכოזה שבקרבו - חשש מתמיד שאבר מינו יפול.

- 13 -

כשעמדו כולם בשורה וכל אחד ניגש אלי ואמר לי בפרצוף "את לא!" התמוטט אצלי משהו
בפנים. לא יכולתי לגשר בין פנים לחוץ, לא הבנתי למה אני לא. לא היו לי בפנים כלים להבין זאת. כמו
תלמיד שלומד ולומד ולומד ושוב ושוב ושוב תמיד נכשל במבחן. "את לא" זה קריטריון חיצוני, חשבתי
לעצמי, שלא צריך לומר לי כלום, בשבילי אני הייתי ונשארתי כן! ואולי יש דברים שאחרים רואים עלי
ואני לא יודעת אותם. אבל איך אוכל לדעת את מה שאני לא יודעת על עצמי? זאת אינפורמציה שלא
יכולה לעשות אינטגרציה במערכת ולהתעכל. זה נשאר את לא! מפחיד כזה. ואז הפער בין פנים לחוץ
נעשה אינסופי ללא יכולת גישור. ואז כשהאחרון ניגש ואמר לי את לא! לא נשאר לי שום דבר אחר חוץ
מלהמשיך ולנסות לחיות עם עצמי, להרגיש ולסמוך על עצמי כי אין לי משהו אחר.
יוליה זה סיפור עצוב. היא הגיעה למחלקה לאחר ההתפרצות הפסיכוטית השניה שלה, את
הראשונה ניסו הוריה להכחיש, פשוט התעלמו מזה כאילו לא היתה, ואז באה השניה. היא הובאה לראיון
קבלה, צעקות נוראות בקעו מן החדר כאילו שוחטים מישהו. דפיקות ובעיטות פראיות וקולות חפצים
המתנפצים לאלפי רסיסים. אז נפתחה הדלת ויוליה פרצה החוצה כרוח סערה. הקיפה את המחלקה בריצה
פראית דרך המסדרונות, שעטה החוצה ונעלמה דרך הדלת ושער הכניסה. דבר היעלמה דווח למטרה

והיא נמצאה על ידם לאחר כשבוע משוטטת באחד מהכפרים הערביים השוכנים באזור. לא קשה היה להאזין מבעד לדלת לראיון קבלה זה שהתרחש בקולות רמים.

ירמיהו כדרכו בראיונות אלו היה קשוח ואכזרי, כך, הוא ודאי מאמין, יוכל לדלות פרטים רבים יותר, כך יוכל לבדוק את עובי קרום השפיות המכסה את גרעין השגעון החבוי. הוא פתח בשאלה פתוחה וביקש מיוליה לספר מה הביאה הלום. בהמשך הוא נגע ישר בפסיכוזה. היא התבקשה לתאר את אמונתה שנשמתה שוכנת בגוף שאינו שלה וכלואה בגופו של חזיר יבלות. "האם את משוכנעת בכך או שמא קיים ספק קל שבקלים בלבך שמחשבות אלו אינן מציאותיות?" שאל ירמיהו. היא נחקרה לגבי אמונתה שאמה רוצה לחסל אותה ויש לה את היכולת לעשות זאת על ידי מבטים. יוליה האמינה שמבטים יכולים להתערבב, להאבק אחד בשני, לפצוע ואף לגרום למוות. פגישת מבטים, הצצה לתוך האישון של האחר כמוה כקרן מוות שלוחה. היא מעולם לא הישירה מבט, נהגה להסתובב במחלקה כשראשה מושפל ומבטה מטאטא את הרצפה. דומיה קצרה השתררה מאחורי הדלת, דימיתי את ירמיהו ושאר אנשי הצוות נועצים בה את מבטיהם ואז פרצה מהומה. קולות מאבקים והתכתשויות עלו מהחדר. זמן רב לאחר היעלמה עוד התנשם והתנשף הצוות וליקק את פצעיו. במסיבת יום שישי כשהגענו לקטע של חדשות פנים לא יכולנו לכבוש את סקרנותנו ושאלנו את ירמיהו על יוליה והדרמה שהתרחשה. כניסת אח חדש למשפחה אינה חוויה קלה, מעוררת גלים רבים חבויים וגלויים, ועל אחת כמה וכמה מקרה זה של יוליה. ירמיהו כדרכו שיתף אותנו ברגשותיו יותר מאשר בפירוט השתלשלות העניינים. המפגש עם השגעון, אמר, הוא חוויה קשה ביותר גם לאדם יציב, וגורם לתחושות קשות של ערעור פנימי. יוליה, הוסיף ואמר, נבהלה מאוד מהמפגש שלה עם עצמה באופן שגרם להתפרצות. ברגעים אלו אני רוצה להעלים בתוך הכסא ולא להיות שם. כל אחד נראה היה שקוע בתוך עצמו, הדומיה שניסרה את חלל האוויר בתום דברי ירמיהו העידה כאלף עדים שברגע זה יוליה עזרה לנו להפגש איש עם עצמו.

יוליה הגיעה אלינו כחודש מאוחר יותר לאחר שהועברה למחלקה סגורה. אצלנו לא ניתן היה להחזיק אותה, והיא הגיעה ארוזה, מסודרת ומאורגנת היטב, במינון מדויק של תרופות שמרחה מעטה של שפיות על השגעון. בתחילה חששנו להביט בה והיינו מסיבים ראשינו ומשפילים מבטנו בכל מפגש אתה. מהר גילינו שפעולה זו מיותרת, יוליה לקחה על אחריותה את ההימנעות ממפגש אלים זה של מבטים.

יוליה היא סיפור עצוב על אדם שהולך ומתרוקן אל מול עינינו. כניסתה למחלקה על פי ראיון הקבלה ודרמות נוספות שהתרחשו בראשית תקופת שהייתה כאן נתנו את הרושם של חיות, ועושר פנימי רב של תכנים. ההידרדרות הסכיזופרנית היתה מהירה. היא היתה תלמידה מצטיינת בבית ספרה ולאחר כשנתיים במחלקה התקשתה לקרוא ולכתוב. ציוריה הלכו ונעשו ריקים יותר ויותר, דלילים יותר ויותר כאילו לא היה בהם דבר. גם התמצאותה בזמן ובמרחב היתה מבולבלת, אחר הצהריים היתה יכולה לשאול אם עכשיו בוקר, ולעיתים שכחה היכן נמצא חדר האוכל והמועדון. אלה היו סימנים דקים, מוסווים היטב על ידי בלבול רגעי לכאורה, אבל אנו שהכרנו אותה התקשינו לשאת זאת. הנורא מכל הוא שאדם יכול להתרוקן ממחשבות, פשוט כלום לא עובר לו בראש. לנעמה שממון רגשי, חלומותיה ריקים מדמויות, היא שם לבד אך ראשה מלא מחשבות כרימון. בדידותה מלאה ועשירה בלבטים. ליוליה אין כלום גם לא רגש של בדידות. היא הולכת ומאבדת את רגשותיה, את מחשבותיה ולעיתים אף לא יודעת זאת. זוהי ההתרוקנות הסכיזופרנית הידועה, נכנס פרח למחלקה ויוצא צמח - לאחר חמש שנות אנליזה והשקעה אדירה. לאחר האש נשארת השרפה, המאניות נעלמות, האובססיות חולפות וגם הדכאון מפנה מקומו לקול דממה דקה, לריק. ירמיהו קיבל אותה אליו לאנליזה. אולי צפה את ההידרדרותה וחשב שיהיה זה אך הוגן שהוא ישא על כתפיו נטל נורא זה, אולי קיווה שניתן לעשות משהו. באנליזה שלה, כך סיפרה לי פעם, משתררות שתיקות ארוכות. להוראה לומר כל מה שעולה בראשה אין בידה אלא להשיב בשתיקה ארוכה. אולי טעה הצוות בהחלטתם לקבל אותה למחלקה. היה משהו הרואי, אבוד, במאבק נגד הזמן ובנסיון לעצור את תהליך ההידרדרותה. לאנליזה לא היה מה לומר בעניין זה והשינויים התכופים במינון התרופות רק העידו על אוזלת היד בהתמודדות זאת. עתידה היה ברור לכולנו. עם תום הטיפול היא תישלח למחלקה סגורה שם תבלה את שארית ימיה. אני, שהכוח המניע העיקרי בחיי הוא הרצון להיות מישהי. שתמצית חיי הינו המימוש העצמי, שהמחשבות הממלאות את ראשי הינן קודש קודשים, קצרה בינתי מלהבין גורל אכזר זה. רצון אחד יש ליוליה, כמעט שכחתי אותו, זה להתחתן. זוהי משאלת ליבה היחידה, כמיהתה הנכספת. נראה שהיא מוכנה להתפשר על כל אחד כדרכו של חזיר יבלות, ואין מי שפחות מדי טוב בשבילה. באחד ממשחקי החברה שערכנו התגלה לכושתה והשפלתה שהיא מאוהבת בשמעון. בעיניה הוא התגשמות כל מאווייה. שמעון, כך היה נדמה, אסף פירור זה של תקווה לתוך נדנו המלא כהוכחה נוספת לדרכו המובילה אותו אל פסגת העולם. יכולת מופלאה אחת היתה ליוליה - דבר

שלא רצתה להודות בו לא היה קיים עבורה. כושר הכחשתה הגיע לשיאים שטרם פגשתי. היא נהגה להסתובב במחלקה, שבה כידוע מעטים הסודות, כאילו איש אינו יודע עליה דבר. כשנחשף ועלה דבר מה בישיבות הוועד או בנסיבות קבוצתיות אחרות היתה נפגעת עד עומקי נשמתה גם אם ימים אחדים קודם לכן שיתפה אחדים מאתנו בדברים אלו. השקרים הלבנים שלה נשגבו מבינתי. כשנשאלה אם החזירה את הסכום למקומו היתה משיבה בהן, מאוחר יותר דבקה באנרגיות של קידוש השם למוצא פיה גם אם התברר קבל עם ועדה שטעתה ולא השיבה את הסכום למקומו. כנראה לא יכלה לשאת את חוסר היותה מושלמת. כל כובד משקל שפיותה היה מונח ברגע זה על הסכום והיא נאבקה על נכונות אמירתה בחירוף נפש. בשלב מאוחר יחסית נתגלתה לצוות חומרת הידרדרותה. בעזרתה הנדיבה של שרלי, חברתה לחדר, שתמכה בה ללא הרף, ניתן היה להסתיר שאינה יודעת איך לקשור שרוכי נעליים, שחוששת לצאת לעיר ולהסתובב בה לבדה ושהיא אינה בוטחת ביכולתה למלא מטלות יומיומיות פשוטות. אנו המתבגרים כבר הבחנו בכך מזמן. הקשר הסימביוטי של יוליה לשרלי היה מוזר. היא לא פסקה מלעקוב אחריה כצל לאורך המסדרונות, נשענה עליה פיזית ונפשית בכל הזדמנות וחששה להשאיר בחדרה לבד. נוצרה תת מחלקת שרלי את יוליה שהתאפיינה בחוקים משלה. בעיקר עירוב זהויות היה שם. שרלי שהעלתה על נס את רוע ליבה בכל הזדמנות, ולא חסכה הזדמנויות להוכיח זאת לכולם, גילתה ביחסה ליוליה צד שהפתיע את כולם. ניכר היה שהיתה זאת יוליה שהצליחה לפרוץ את החומה שיצרה שרלי בדמיונה בינה לבין העולם ולינוק מן החום שהיה אגור שם.

אמיתות קטנות של בלבול בביצועיה השוטפים היו כאבני שפה לתהום הענקית שנפערה בתוך נפשה. היו לה חלומות חוזרים של נפילה, של שקיעה בחול ושל טביעה. במפגש היומי של לא מודע משתלט זה ורמזיו הפזורים עם זרע הפורענות שצופן בקרבו העתיד התקיימה הנבואה המגשימה את עצמה. יוליה נפגשה עם האמת הפנימית שלה וזה גרם לה למה שאנו מכנים כאן "חור בבטן". חור זה התבטא אצלה בתגובה דמוית קפאון, שיתוק וחוסר יכולת להגיב לסביבה.

לאחר כמעט חמישים דקות של פטפטת הבנתי לפתע שכל מה שאמרתי היה בשביל מרים ולא בשבילי. הרי אין זה סוד שעולם הנפש שלי עדיין שורה בחשכת דמדומים, יותר מעורפל מברור ויותר מעט מהרבה. תחת מעטה סודיות זאת לא ברור לי אם שבבי האמת שאני נאחזת בהם הינם כדי לדקלם ולרצות את מרים, על כן אני מדברת על הקושי שלי או שזאת אגדה, אין קושי ולא היה קושי, קיימת רק

צהלת נעורים פרועה שלא תדעך לעולם. איני מדברת על האמת שלי כי אם משתתפת במשחקה של מרים. בערפל זה לא ברור לי הפסע הדק בין להיות מחוברת לעצמי לבין לרצות אותה בשאיפתה שאהיה מחוברת. ליד הדלת נסבותי חצי סיבוב על עקבי כפשרה הולמת בין הרצון בעצמאות ואוטונומיה ובין חוסר יכולתי לשאת את רגשותי ללא עזרתה. שם, ברגע זה, הפרצוף שלה ולא רגשותי קובע את המציאות הפנימית שלי.

- 14 -

אט אט מתחת לקלף המסכנות החל לבצבץ קלף התוקפנות שלי, כך ניסח זאת זהר כשחקן קלפים ותיק. עמדתי המחופרות ומבוצרות היטב עם כל דגלי וסמלי המסכנות והסבל עלי אדמות החלו להכנע תחת הסתערותיה החשופות של מרים ולחשוף את מאגרי הנשק החבויים בהם. זעירי מחשבותי בודדו ליחידות קריטיות המורות על תוקפנותי כלפי העולם, כמחשבות שאני רואה להם, שאני יותר טובה, שהם לא רואים לי, ואותם חיוכים נצחיים בני לבין עצמי של שקרים מוסכמים שהחיוך הוא ניסוחם המוצלח ביותר מאחר שהמלים לא הספיקו אפילו להתעבות ולהתגבש. כשהייתי מדווחת על תוקפנותי, חזרה היא על דברי בדיוק אבל בצלילים שמאז ומתמיד נשמעו מפיה מפיק המרגליות כואבים שבעתיים.

כל פעם שאני מתייצבת מול דלתה של מרים אני חשה את ההשפעה המאגית. האם זה הריהוט בחדר? האווירה הפסיכואנליטית הכבדה המשתקפת מהשידוד בעלות עץ כבד? האור העמום קמעה המשקף סוג טעם מיוחד? אגרטל פרחים ולידו מנורה. כיסוי מיטה בסגנון ירושלמי עתיק, שטיח פרחוני בסגנון ערבי, כמה ציורים מופשטים המאפשרים לברוח או הספרייה עם עשרים וארבעה הכרכים של כתי פרויד ואחרים. נראה לי שישנה העדפה למלני קליין שם משום מה. אני עומדת מול הדלת ומסתדרת. משהו לא נוח, בדרך כלל המכנסיים נכנסו לחריץ מקדימה או מאחורה. החזיה לוחצת, משהו לא נוח בכתפיה, חותכת את הכתף. מתי זה יגמר? מתי אפסיק להתרגש כל כך? להסתדר כל כך? להרגיש חרדה וכל כך לא בנוח לפני הדפיקה הקלה בדלת? אז לאחר המתנה קצרה שנראית לי כנצח הדלת נפתחת. הטקס ברור כל כך, ידוע כל כך, אני נכנסת עם הרבה טקס בישבן. מבט קצר לעברה, לא זכור לי

אם נאמר שלום או רק ניד ראש מילימטרי המכסה הבנה ידועה. הצעדים מדודים, תמיד אותו מספר עד הספה, לא יודעת כמה, תמיד מתחילים באותה הרגל, אני חושבת ימין. היא אחרי, סוגרת את הדלת, אני נשכבת על המיטה לאט עם הרבה טקס. נותרה לי עוד שניה קצרה עד שאשמע את קול חריקת הכסא מאחורי ראשי, כלומר היא נחתה ברכות או בכבדות על הכסא. כן, שכחתי לומר, המבטים נפגשו ברגע פתיחת הדלת לשבריר שניה, היה איזה קליק. אבל למה אני לא זוכרת את צבע עיניה בוודאות? על מה אני מביטה שלוש שנים חמש כניסות וחמש יציאות בשבוע? אולי אין שם די אור. ועוד דבר שכחתי וזה בעצם הכי חשוב, מה עובר, חולף במוחי כברק ברגע הכניסה? הרבה פעמים הבגדים, מה היא לובשת? מה היא חושבת? אני נראית לה קשוחה היום, היא נראית לי עצובה, לא טוב לה, נעלי העקב שלה הינם בשבילי, אני רואה לה, היא מביטה לי על הרגליים במקרה הטוב. לבושה יפה, על מי היא עושה רושם? החולצה פתוחה, מה היא אומרת לי בזה? לא, אני לא אבוא עם מכנסיים קצרים, הרגליים שלי מפתות, מספיק היה לי מזה בהתחלה, אני רוצה שקט עכשיו. רוצה להיראות יפה בכניסה, לעשות רושם. ואז על הספה אני מספרת לה הכל. ספק בצחוק ספק ברצינות, ספק מאמונה ביכולתי לקרוא את סמליה ומחשבותיה, ספק מבקשת ממנה שתעזור לי לצאת מהמבוך. שוב ושוב במשך שלוש שנים רבות מהפגישות מתחילות כך. שוב ושוב אני עומדת משתאה וחסרת אונים לנוכח יצירת הפאר המעוותת של מוחי. את כל זה אני המצאתי? והכל תוך חלקיק שניה, ברגע הכניסה. במהלך הבירור הדברים מסתדרים. חששתי להכנס, לספר דברים, והנה אני יודעת עליה דברים. לא היא בוחנת אותי אלא אני אותה. לא היא רואה אותי בשוכבי על הספה ואני לא רואה אותה, לא היא רואה לי ואני לא רואה לה אלא להפך. אני רואה לה את הכל, מבעד למסכת פניה, מבעד לסגנון לבושה ואפילו מתחת לבגדיה. "המהפך" אני קוראת לו. זה שמצליח תוך שבריר שניה ליצור מחשבה הפוכה לזו שלא מוכנים להרגיש ולהודות בקיומה. אז הבנתי את החשש לעבור את טבילת האש, לקפוץ למים הקרים, להכנס ולהפגש עם עצמי, זאת תמצית העניין. מה תועלת ותוחלת בהבנה זו אם היא תחזור שנית בפגישה הבאה ובזו שאחריה וחזור חלילה, מי יודע עד מתי? קשה לי להאמין שזה ישתנה, ואולי אין לי יכולת לראות תהליך התפתחותי ארוך, כפי שאמרה פעם מרים.

אבל זה כמובן לא העיוות היחידי שאני עושה לה. היתה תקופה שהחלטתי על סמך רמזים מסתוריים שהיא גרושה מסכנה. שאין לה טעם ותוחלת בחיים מלבד להציק למסכנות כמוני באנליזה

המתפתלת כנחש המנסה לתפוס את זנבו. בזמנים אחרים היא היתה זו היודעת הכל ואינה מוכנה לעזור, לייעץ, לומר מה כדאי לעשות. היא גם היתה נביאה היודעת היכן ומתי תסתיים האנליזה, ולאן אגיע עם עצמי בשלב הסיום. נראה לי שהיא היתה הכל חוץ ממה שהיא באמת, אנליטיקאית המנסה לעזור לי להיות עם עצמי, להבין את עצמי. אני עדיין מתמרמרת ולעיתים מסרבת שנדון רק בי. הרי זה לא הגיוני שהיא סמל האובייקטיביות, שדברים שהיא אומרת לא מוטים על ידי אישיותה. בקיצור, עוד לא הבנתי לגמרי שזו האנליזה שלי ולא שלה. שכאן הכלל הוא שאני בטיפול ועל כן מדברים עלי, ואין זה אומר אם יש לה או אין לה בעיות משלה. יתכן שכשאבין את הכלל הזה יסתיים הטיפול. האנליזה נגמרת, כך אמרה לי פעם נעמה, כשאת רואה את האנליטיקאית שלך כבן אדם ולא מעוותת אותה. אני אם כן עדיין בשלב שלא ברורים לי כללי המשחק, שהם בעצם כל כך פשוטים. היו לה דרכים רבות לסדר אותי. לקצר את השעה ב-15 שניות בממוצע לפגישה. לאהוב יותר את שמעון שגם הוא אצלה באנליזה. עובדה: הוא יוצא תמיד דקה יותר מאוחר מהזמן - 51 דקות. לעשות לי עיני עגל בפרידה. כלומר לפתות אותי במין קרבה מדומה שכאילו קיימת בינינו. כן, הפרידה היא סצינה נוספת, אז ליד הדלת כשאני אוחות בידית, פונה חצי סיבוב לומר שלום, העיניים נפגשות. ברגע זה אני רואה בעינייה את תמצית פגישתנו. אז היא בן אדם. כשהפגישה קשה מנשוא היא קרובה יותר מתמיד במספר מילימטרים קריטיים, עיניה הגדולות מתבוננות בי במבט אמהי אוהב. כשאני אמיצה וגאה ובקושי נסבה על עקבותי לומר שלום היא איננה שם במקום הקבוע בשניה קריטית. האם הכל פרי דמיוני? האהבה כמו השנאה, הכל אצלי בראש? מה שחשוב זה מה שאצלי בראש. מכיוון שמישהו אחר באותם תנאים היה יכול לחוש אחרת. ודאי שחלק הוא שלה אבל החלק החשוב הינו שלי. היא מפתה אותי במינותה - פעם הופיעה בחלומי עם ביקיני. היא מתפלפלת איתי כתלמיד ישיבה, פעם הופיעה בחלום עם פאות. היא מורידה לי את הראש, פעם ניסיתי להרימו ולהציץ לאחור והיא החזירה את ראשי למקומו בחבטה קלה, בחלום כמובן. בקיצור היא תמיד קרה ולא נותנת. האם זו מציאות או דמיון?

אני ממשיכה להכחיש לעצמי בדרך זו או אחרת ששמעון שכב על ספה זו לפני או עתיד להכנס אחרי, תלוי ביום. אני רוצה לחשוב שהיא רק שלי ואין לה דבר אחר בעולם זולתי, אז אני פחות נעלבת. האינטימיות האדירה שלי שאני מחלקת אתה, נשמתי הרוטטת אינה יכולה להיות אחת מנשמות רבות ומתייסרות שמתדפקות על דלתה בבקשה לאימוץ. גם זה עיוות.

אומרים, כך שמעתי, שלכל אחד יש קורטוב יחס חיובי להוריו שטיפלו בו אחרת לא היה חי. קורטוב זה צץ אצלי לעיתים נדירות באנליזה, אז ליבי מתמלא געגועים וחמלה, עיני לחות מדמעות, לבכות קשה לי אבל פעם אחת ממש בכיתי. ברגעים אלו של אהבה אני יודעת שמרים היא הדבר היקר ביותר עלי אדמות המקדיש את כולו לי ונותן לי מה שאיש טרם נתן - את עצמי. וגם אז אני יודעת שזה עיוות. מרים היא פשוט ובעיקר האנליטיקאית שלי. בהתחלה היא לא היתה עבורי אדם כי אם יצור שחי חמש שעות בשבוע. השתדלתי להתעלם ממנה כשחלפנו זו ליד זו במסדרון או נפגשנו באקראי בתחנה או בישיבת ועד. קיום מעבר לחמש שעות לא חפצתי להעניק לה. היה בזה משהו מעליב שהיא אדם שיש לה עוד עיסוקים בחייה מלבדי. או במלים אחרות, שאדם המסוגל לחדור כל כך עמוק ולהבינני הוא אדם ולא מלאך או יצור אחר. אם היתה יצור אחר זה היה משפר את מצבי. לא הייתי צריכה להתמודד עם יכולתה הגבוהה והפוגעת לקלוט אותי. אחרים שמחים שהאנליטיקאי קולע בול כל כך, אני נפגעת מזה. איש איש והעיוות שלו. אט אט למדתי, בדרך הקשה, שהיא בן אדם. האשמתי אותה שהיא תוקעת נודים והופתעתי כשאמרה לי בפשטות שהיא עושה כל מה שאני עושה. לא הבנתי אם כוונתה שהיא גם מזדיינת וגם תוקעת נודים. שאלתי שוב, לא האמנתי למשמע אוזני, היא חזרה ואמרה שהיא עושה כל מה שאני עושה. כך התחלתי בצעד קטן את המסע הארוך שמטרתו להבין שיש לי עסק עם בן אדם. את השוק האחרון קיבלתי לא מזמן: יש לה משפחה וילדים והכל בסדר, כך הובהר לי. שוב ושוב אני ניצבת נפעמת לנוכח עוצמת העיוותים והטרנספורמציות שאני עושה לעולם המאוזן והמסודר.

- 15 -

שרלי היא גבוהה, רזה ורעה. מספר חודשים לאחר שהגעתי למחלקה ניסרה השמועה ששרלי חוזרת למחלקה, בחלל האוויר. לא ידעתי מי היא שרלי, אבל הבעתה שכיסתה את פני המתבגרים והזעה הקרה שניכרה על פני הצוות לא דרשו הסברים נוספים. שרלי נהגה לבלות במחלקה לסרוגין, וחילקה את זמנה באופן שווה בין הבית, המחלקה ומחלקה סגורה. הצוות גילה סובלנות מפתיעה, ואילו אנו, המתבגרים, כולנו, מלבד יוליה, ייחלנו לרגע שתסולק מהמחלקה. החיים במחיצתה הפכו לגיהנום.

כשהגיע מדריך חדש היתה נוהגת לגשת אליו ולומר לו בפשטות משפט בודד אחד. לכל מדריך משפט אחר. הקפאון והחורון שהתפשטו על פני המדריך העידו ששרלי פגעה בול. לחדווה אמרה שריח רע נודף לה מהפה, לדני שיפסיק להתבונן לה על החזה, ולדנה שלא תגע בה מכיוון שהיא אינה מעוניינת בקשר לסבי איתה. היא נהגה לברוח מהמחלקה לעיתים תכופות, את החומה הפנימית שחוותה, זו המנתקת אותה מהעולם, נהגה לייחס לעתים לגדר העלובה שהקיפה את המבנה. את השומר הזקן עם האקדח השמוט לצידו שנהג לנמנם בלילות החורף הקרים בבוטקה שלו בכניסה מהכביש ראתה כאיש סיירת מטכ"ל העומד על משמרתו ללא הרף. היא נרשמה לוועד שוב ושוב על בריחותיה. בישיבות הוועד הסבירה בלהט שבריחותיה אינן פוגעות בטיפול, נהפוך הוא: הן מאפשרות לה לפרוק את לחצייה הפנימיים ולהחזיק מעמד במחלקה. הוועד ניצב חסר אונים מולה. היא פשוט שמה זין על כל החלטה שהתקבלה בפורום זה, ואנו, המתבגרים, השקפנו מן הצד על אוזלת יד הצוות. במקרה אחד נשלחה הביתה לשבוע של מחשבה. היה עליה לשוב עם תשובה חד משמעית בנוגע לרצונה ויכולתה להיות במחלקה ולקבל עליה את הכללים הנהוגים. אינני יודעת מה הבטיחה לצוות בשובה שהם ניאותו לקבלה שוב. בכל אופן שיפור בהתנהגותה לא הושג. יכולתי להבין אותה: החרות, זו שפעמה בעורקיה ללא הרף, החופש שסימל משב רוח מרענן של קור העיר, לשם נהגה להמלט, היו חוויות ופיתויים שלא ניתן היה לעמוד בפניהם. אכן שרלי ניסתה ללא הרף לברוח מעצמה וכל פעם שעלה הדבר בידה חשה את טעמה המתוק של החירות ואת ניחוח המשכר של החופש.

כל בריחה כזאת מקפיצה את כל המחלקה. יש להודיע למשטרה, להורי המתבגר ולירמיהו - באם הבריחה קורית בשעות אחר הצהריים כשהוא איננו במחלקה. המדריכים לחוצים ועסוקים ואין הם פנויים להיות אתנו. זאת אחת הסיבות לכעס שמעוררת בריחה של מתבגר אצל יתר המתבגרים. מעבר לכך קיים מתח באוויר ודאגה אמהית אמיתית לשלומם שלא תמיד קל להודות בה. אמה של שרלי היתה מורגלת בהודעות מסוג זה, אך מעולם לא פסקה מלפלוט מגרונה תגובה ישירה זאת: "רק שלא תתאבד לי, מי יודע מה היא מסוגלת לעשות". אכן לאמה של שרלי משאלות מוות ברורות לגבי בתה. נראה לי שהיא איננה היחידה. להורי המתבגרים חיים לא קלים, ורצון להפטר מהצרה קיים אם בגלוי או בסמוי. אמה של שרלי נשאה ברחמה תשעה חודשים את החטא, העונש חיכה חמש עשרה שנים נוספות. היא התחתנה עם ערבי וילדה לו את שרלי. מאוחר יותר נפרדו, האם התחתנה פעם נוספת עם יהודי

ומעולם לא סיפרה לשרלי את הסוד הנורא, מי הוא אביה האמיתי. שרלי נהגה להפטיר מדי פעם שיש משהו שכולם יודעים חוץ ממנה, משהו נורא. היא נהגה לחוש זאת במחוישיה הרגישים אך מעולם לא פירטה. השמועה אכן הילכה בעיר ואלינו הגיעה בשעה ששרלי כבר לא היתה אתנו. אבל מאוחר יותר, כך הסתבר, ידענו זאת ללא ידיעתנו, בלי מלים, אולי בתת-ההכרה שלנו כפי שהיא ידעה זאת שם.

היא דיברה על חומה, על פער בין פנים לחוץ שלא ניתן לגשר עליו הן אותה לחיי בדידות נצחית. היא נהגה לתאר את מחשבותיה כמכונה, לעיתים משומנת היטב ולעיתים חלודה וחורקת. הפיצול לא היה רק בין פנים לחוץ כי אם גם בין רגש לשכל, כך הסבירה. היא תיארה את שני חלקים אלו בקרבה כממאנים להפגש, להדבר ביניהם ולהגיע להסכמה כלשהי. אכן תגובותיה הרעות, יכולתה להישיר מבט ללא ניד עפעף, היה בהם משהו מעורר אימה. הניתוק הרגשי שניחנה בו אפשר לה להתנהג על פי כללים וחוקים שגזרה לעצמה. את הרגש שלה שמרה ליוליה ולארועים אחרים בלתי צפויים. בכוחות הולכים וכלים היא ניסתה לגשר על פני פער בלתי נסבל זה בינה לבין הסביבה. היא נהגה לשאול אותנו אם רואים עליה שהיא חסרת רגש, מין מכונה כזאת. האם החומה אף היא גלויה לנו או שרק היא רואה אותה. היה לה את הכשרון לאחוז בו זמנית בשפוי ובבלתי שפוי.

היא התקבלה למחלקה בהנחה שכל אשר ניתן לעשות הוא להאחז בגרעין השפוי ולעזור לו להבין שאינו יכול להביס את החלק שאינו שפוי, ומאבק זה ביניהם עתיד להמשך לנצח נצחים. הברית עם החלק השפוי, הנסיון להגדיל את חלקו על חשבון החלק הלא שפוי הרי הוא מטרת האנליזה. פניו של יעקב, האנליטיקאי של שרלי, נפלו כל אימת שהוחלט על העברתה למחלקה סגורה עד שמצבה ישתפר והיא תוכל לשהות במחיצתנו. כששאלה אותי אם אני חשה את הצליל המתכתי של המכונה המצלצל מקולה רציתי לומר לה שזה הוא פרי דמיונה בלבד, אך האמת היתה שהיה לקולה צליל זה ותנועותיה החדות נראו כשל מכונה. כשאחזה בחליל הצד שנשאה איתה לכל מקום בקעו מבטנה קולות שעלו מן השאול, עומק ויופי כזה, חום נשפך כגלים ומהדהד בין הכתלים הלבנים של המחלקה, ממשיך להדהד באוזני עם רדת היום גם כשהיא כבר איננה כאן. מה היה סוד הפחד הנורא שפיזרה סביבה? האם תחושת היותה בלתי צפויה כלא מודע. הפסיכוזה שפעמה בקרבה נתנה לה כוח בל יתואר. היא פשוט יכלה לקרוא את רחשי לבנו, לייצג את עולמנו הפנימי כחלומותינו, בדיוק ובתיאור שיש רק בכוחו של הסרט האישי שאנו מביימים בלילה לבטא. היא היתה הלא מודע המגיה, משתלט, שובר הגנות ולועג לנו בצילו ובצלילו

המתכתי. איני יודעת מה קדם למה: הכרתה כמלכת הלא מודע על ידנו או כשרון אמיתי זה שלה. כידוע, קבוצה יכולה להציע לפרט תפקיד והוא יכול לקבלו. היא האמינה בשדים ורוחות. כשנעלם יום אחד צרור המפתחות של אחד המדריכים היתה זו בדיוק שרלי שנראתה חולפת באזור. כשפורקו השלטים מעל דלתות אנשי הצוות היתה זו היא היחידה שאמרה "לא אני עשיתי זאת". כלי אוכל וספרי ישיבות בוקר וצהריים נעלמו ושבנו במין מחזוריות מוזרה שתאמה הלך רוח מסתורי שביטאה בהתנהגותה. כולם היו משוכנעים שידה במעל, הפניקה הלכה וגדלה והוכחות אין. ירמיהו היה מנצל את מסיבות יום השישי כדי להפגין את כשרונו כשרלוק הולמס, הוא היה פולט בדלי מידע ומציץ בשרלי לראות את תגובותיה וזיו פניה. הוא הבטיח שאם יקום המתבגר ששלח ידו במעל ויודה, לא יורחק מהמחלקה. הוא יצא בקריאה נרגשת לעצור את השגעון המסתובב בינינו. הוא התריע שספינת המחלקה נוטה על צדה ועומדת לשקוע וחייבים לגלות את הסיבה. הוא ביקש שאיש איש יתבונן בעצמו ובחבריו ואין זאת מלשנות כי אם עזרה אמיתית לחבר בצרה. ירמיהו צדק, המתח עלה וגאה, אני לא הייתי בטוחה שאני לא עשיתי זאת. זהו שנהג להפלייל את עצמו בכל הזדמנות התנהג כעברייני. ביני לבין נעמה התנהל ויכוח עקרוני, בהנחה ששתינו לא עשינו זאת, האם אופי הגנבות וההיעלמויות של חפצים הוא פסיכוטי או פסיכופאטי - כלומר נעשה על ידי אישיות אנטי חברתית. אבחנה זו יכולה היתה לצמצם את מספר החשודים. אני גרסתי שהחרדה הרבה המציפה את המחלקה, והלא מודע המשתולל ומלווה ביזארות זאת, הינו הוכחה נחרצת להשפעות פסיכוטיות. נעמה, שייצגה את המוסר במחלקה, סברה שחוסר המעצורים שבהתנהגות זאת בתוך הקבוצה, וכושר התכנון שנלווה לה, מעיד שהפשעים בוצעו באופן מתוכנן לפרטי פרטים על ידי אישיות פסיכופאטית. שתינו הסכמנו ששני התיאורים מתאימים לשרלי. היא הגיבה באדישות למחול השדים שהתנהל סביבה ונהגה לפלוט בישיבות בוקר הערות שהובילו לא אחת לפענוח התעלומות. "אין לי ספק שמי שלקח את ספר הרפורטים יחזיר אותו עד מחר, ודאי כעס על מה שנכתב עליו". אכן הספר הוחזר למחרת. האם היתה זאת שרלי או שהפושע נהג להגשים את נבואותיה כדי לבלבל אותנו יותר ויותר. המתח הלך וגאה והיה חשש שאחדים מאתנו לא יחזיקו מעמד ויתפרקו. עד היכן ימתח הצוות את החבל? מתי יוותר על נסיונותיו הכושלים ללכוד את הרוח המסתורית? ירמיהו הבטיח שסודות במחלקה אין - "תעלומות לעיתים נפטרות גם לאחר שנים", אמר. אכן פליטת קולמוס זאת שלי, נפטרות במקום נפטרות, מעידה שאינני מאמינה לו. כל מלה מדברי שרלי תועדה, הפכנו והפכנו במשפטיה, בפליטות פיה

וברמזים הדקים שפזרה. שוב ושוב עמדנו משתאים לנוכח העובדה שכל משפט ממשפטיה כאילו תוכנן בקפידה ויכול היה להתפרש לשני הכיוונים, כiodעת את פתרון החידה וכלא יודעת. ירמיהו המשיך לדבר בימי שישי על התחושה הנוראה של בגידה המתרחשת במשפחה. ביקש שנחזיק מעמד, שלא נישבר. חייכתי לעצמי: "על מה הוא מדבר, מי הולך להשבר כאן בכלל". יכולתו של ירמיהו לבטא קשיים שנראו בעיני פעוטים כהרים ענקיים נשאה פירות בדרך כלל. מאוחר יותר יכולתי בעזרת לגיטימציה זו להתחבר ולהבין את כל עוצמת הקושי של דברים שנהגתי להתייחס אליהם כבדיחה. טרור, גיס חמישי, בגידה וריגול, היו הדימויים שיוחסו לשרלי, והיא אכן אמרה לא פעם שחשה עצמה כערכיה על אף שמעולם לא סופר לה דבר מוצאה האמיתי. האם נקמה בנו, האם העבירה לנו את הרגשתה הבלתי נסבלת על הסוד הנורא האופף את חייה. כן, אווירת מסתורין וסוד אפפה את המחלקה, כזאת שרק שרלי יכולה היתה להשרות ושלא במתכוון. בינתיים הלכו ונצברו הסימנים שהמשך החזקתה של שרלי במחלקה לא עוזרת לה כי אם מזיקה. הכמויות האדירות של התרופות שהולעטה בהן לא סיפקו מזור לשגעונה. הוועד לא יכול היה להתמודד אתה, היא נהגה במחלקה בהתאם לקוד חוקים פרטי שיצרה לעצמה. היא מילאה מחברת שלמה שקראה לה תורת הטוב והרע, פעלה על פיה, והוכיחה שהיא נשגבת מעל שניהם. כל עוד סברו שיש תקווה לשיפור ניאות הצוות להמשיך ולהחזיקה על אף שאנו המתבגרים שילמנו את מחיר פירוקה ההדרגתי של המחלקה. נקראנו לא אחת לגלות בגרות, להיות סובלניים ולהתמיד במאבק שכל אחד מאתנו הכירו מתוך עולמו הפרטי. במסיבת הפרידה הנערכת לכל מתבגר שעוזב רציתי לבכות, ירמיהו ויעקב אמרו שיתכן שמחלקה סגורה תתאים לשרלי יותר, ושקצרה ידם מהושיע. אמה לא רצתה שתשוב הביתה, היה גם ברור שבחממה שגדל, פרח והושקה שגעון זה שלה, טובה לא תצמח משם. בשיחת הפרידה הנערכת כנהוג עם כל איש צוות או מתבגר שעוזב נתנה לי שרלי את המתנה האחרונה. אני פתחתי את השיחה באוסף קיתונות של כעס ושנאה, מניתי וספרתי את כל מעלליה ואת כל אשר עשתה לי ולא פסחתי בחמתי השפוכה על דבר. שרלי רק אמרה משפט בודד: "הגיע הזמן שתפסיקי לחשוב שכל מה שמישהו עושה זה נגדך", אמרה ולא יספה .

כשנכנסתי לחדר קידמה אותי נעמה כשפן. בזמן האחרון היא מריחה כל דבר ועסוקה בריחות והקשר שלהם למצפון. את מסריחה, פסקה ואמרה. די תפסיקי כבר להריח אותי כל הזמן, זה לא ענייך ואין לך זכות לומר לי את זה, צעקתי בחימה שפוכה. אבל לה שום דבר לא מזיו. על הספה, דקותיים

מאוחר יותר, כרגיל אירועי העבר נעלמו והאחרון תמיד על פי חוק ההתיישנות תופס פרופורציות ענק ומעיב כענן כבד בצילו על כל השאר. מרים אמרה בפשטות שאני מזמינה את זה. הדוגמאות צפו ועלו להן למרות התנגדותי הכבירה. תקעתי נוד, אני מצהירה בחמדה יתרה לנעמה כל אימת שקורה לי אירוע שגרתי זה. נזכרתי שמעולם או לפחות לא זכור לי מתי רחצתי עם רם את השירותים המשותפים. שאחרים יתעסקו עם החרא שלי? אולי. אבל אני גם מספרת לכולם שזה שנתיים מאז האגזמה האחרונה שפקדה אותי בין רגלי והרופא פקד עלי לא להתרחץ עם סבון, לא שבתו לסבון והסתפקתי במים בלבד. את מזמינה אותם לטפל בכך וכועסת שלא עושים זאת, צעקה לעברי מרים. מה את צועקת, את רוצה שכולם ישמעו, כעסתי. את מדמיינת שכולם ידעו, השיבה לי, ונהנית מכך. שוב נזכרתי איך אני משתפת את מרים בכל נוד שאני תוקעת ובהתלבטויותי הגופניות השוטפות אם ללכת לשירותים עכשיו או אחר כך. למה את לא שמה דאודורנט? שאלה היא, שיקבלו אותי כפי שאני, אמרתי. את אומרת שאני מסריחה, הבנתי לפתע, זה מסוכן מה שאת עושה. אבל באותו הרגע תקעתי נוד והתלבטתי אם לשתף בזה אותה. אם אביט על מרים כשאני חוזרת מהשרותים או לא אביט הפחד ממנה ישאר, אם אשא את דברי בקבוצה או אשתוק המלחמה הפנימית תמשך. החוויה הפנימית לא תלויה במה אעשה או לא אעשה, היא ראשית כל קיימת ואיתה יש לחיות. אין טריקים ואין אפשרות לברוח ממנה. "אז מה לעשות לכל הרוחות?" צעק שוקי, "תגידי לי מה לעשות?". אני יכול לומר לך מה לא לעשות ולא מה לעשות, הסביר לו עמוס. זהו המשיך לטעון שמשפילים אותו כולם והוא מגלה שכל מה שהוא עושה נגזר מרגש זה. וכשהוא יותר ויותר מגלה זאת הוא נשאר עם פחות ופחות אפשרויות מה כן לעשות. ואז אמר שהבין שעליו להמשיך לעשות את הדברים הרגילים אבל לא יכול היה לומר מהם. לנשום, למשל, יעצתי לו.

- 16 -

בניתי לי מיקרו-קוסמוס מרגש שרק אני יודעת פשרו וקשה לי לשחזר מלותיו מחמת ההסכמות הידועות והמוכרות מימים ימימה שביני לבין עצמי. אוסף רמזים וקודים משלי וביני לבין עצמי שלא ניתן לתארם במלים מחמת ההתרגשות וההשלכות הגופניות שלהן.

כל פעם שאני מגלה שלא כל העולם כמוני אני משתוממת. זה מין גילוי סמוי כזה האומר שאפשר

גם להרגיש ולהגיב אחרת. חוויה פנימית שונה זה דבר נשגב מבינתי. אני מכירה רק את החוויה שלי ושקועה בה עד לצוואר. ואז פתאום לרגע אני מגלה גילוי זה שמותיר אותי יותר בודדה יותר משתוממת ומבינה כמה אבסורדי הוא הקיום שלי. אבל לא הייתי אומרת שאני אומללה. סך הכל האנליזה, המחלקה ובעיקר עולמי הפנימי והמסע אליו הם חוויה מרתקת בפני עצמה שלא הייתי מוותרת עליה בשום מחיר. זהר אומר שאחרי הצבא הוא מוכן לכל רק לא לחוויות. רק אל תתנו לי חוויות הוא אומר ומסביר שעל כל דבר בלתי אפשרי בשירות, כשהסבל הרקיע שחקים, נהגו לומר הכל חוויות. פעם סיפר לי על מסע מפרך שאין קשה ממנו שכונה בפיהם לגיהנום ובחזרה וזאת היתה חוויה אמיתית. ובכל זאת השונות הקיימת בעולמנו והמתגלה לעיני רק באותם רגעי חסד שבהם אני מצליחה להרים ראשי מעל הביצה שבה אני משכשכת מזכירה לי שוב ושוב שיכול להיות אחרת. נעלו אותי בחוויה הפנימית שלי ואת המפתח זרקו לי, אמר לי זהר. אבל שמו לי בחדר ספרים וטלוויזיה מהם אני יכול ללמוד שמה שאצלי זה לא החוויה היחידה האפשרית .

הבטתי על מתי ופתאום גיליתי את עצמי, אור בעיניים והכל היה ברור, החולשה, ההתרפסות, החיוך ובעיקר הכיסוי והעמדת הפנים. הכל זה אני. רק לבורדר-ליין קורה שהוא לפתע מגלה את עצמו במישהו אחר. וזה כל כך פתאומי וזה כל כך מכה חזק שלפתע הכל ברור. אתה עומד ומביט בעצמך בכבודו ובעצמו. האם קורה גם לאחרים שהם מגלים את עצמם בי? רואים לי עד לעומק תודעתי, שולים משם את תוכני וזוללים אותו בהנאה רבה כדי לבסס ולאמת את תחושותיהם. ואולי ברגע שזה קורה לי עם מתי, לו זה קורה איתי ממש באותו הרגע.

ובאותו בוקר שבו הפכתי להיות יוליה או נכון יותר התחברתי ליוליה שבתוכי שאותה אני כה מבזה ומקצה מחמת מיאוס, הובהרו לי אמיתות שטרם ידעתי. יש אנשים מסומנים ויש אות קין. אות קין זה מושג נהדר להמחיש אמת היסטורית, הסביר לי מתי. קין שרצה את אחיו הבל עתיד להתהלך עלי אדמות כשעל מצחו אות. כולם רואים מה על מצחו חוץ ממנו. לא ברור לי איך את לא רואה שאני מסומנת כקין, צעקתי יום אחד על מרים כשראשי השתולל ממחשבות וגופי שכב ללא נוע. אבל היא לא מקבלת את תאוריית הסימונים ואות הקין שלי, אחרת לא היתה ממשיכה לעבוד איתי. לדידה אין רגש שאינו לגיטימי וגם חור בבטן ותופעות חמורות אחרות אינן אלא רגשות שניתן להבינם. היא לא חושבת שאני מסומנת,

נגועה, וכך אני מוצאת שאני הולכת ונעשית יותר ויותר סבלנית ליוליה. כי מה שאני רואה בה הולך ונעשה נסבל ואפשרי יותר ויותר בי. וכך אולי גם אני משתנה ולא רואה את עצמי כמישהו חסר תקנה. ואולי רק אני שמה אות קין על יוליה ואחרים לא כל כך. אולי משהו בה מזכיר לי את השממון שבתוכי ולאחרים לא. אם כך, הם לא חושבים שאני בלתי נסבלת כפי שאני מרגישה שמה שיש לי בפנים הוא לא נסבל.

זהר דומה לי. הוא אינו פסיכוטי אבל משהו בו מעוות עד היסוד. לקח לי הרבה זמן להבין אבל עתה אני יכולה לקבוע בוודאות: זהר נולד בבית הסוהר. בית סוהר פנימי של יחסים ראשוניים. אני מדמה בנפשי את התינוק הרך המפרש את העולם הסובב אותו בדרכים שונות. זהר ראה בו כנראה אסירים וסוהרים, סורגים ומנעולים ובעיקר יחסי השפלה קשים בין שולט לנשלט, בין סאדיסט למזוכיסט. אני יודעת אם אלו הסרטים שהוא מביים בלילה, האם חלומותיו מוצפים בסצינות מסוג זה, אבל כך אני משערת. קשה להבין מדוע מפרש כך תינוק את העולם, מדוע ממשיך הוא לבלות את חייו באופן שבו הוא מזמין ומצפה מסביבתו לסוג זה של קשר, וכשאינו הוא מקבל אותו, מתבלבל והולך לאיבוד. ההבחנה הדקה שפיתחתי במחלקה עשויה להסביר זאת. בפגישתי הראשונה עם הוריו של זהר, לאחר שהגעתי למחלקה, ניגש אלי אביו, הושיט את ידו ולחץ את ידי בחוזקה. מעבר לעיוות שאני נושאת בקרבי, מעבר לריגוש המיני שאחזו בי מפאת סמכותו וגודלו היה ברור שגם לו יש חלק בעניין. הוא פשוט עורר בי פחד. ברגע זה יכולתי להבין את זהר, יכולתי להבין מדוע כל העולם חייב להתנהג עבורו כאביו אחרת משהו לא בסדר, משהו לא עובד. יתכן ואחרים היו אומרים שאיש זה הוא נחמד מאוד אך בנפשו של זהר נטבעה ונחרטה ההשפלה. האם קרבה אלי והושיטה את ידה לשלום. רפיון לחיצתה ומסכנות פרצופה לא הותירו מקום לספק בנוגע לטיב היחסים השורר ביניהם, היא היתה קורבן ברור בדמיונה. האב היה איש צבא בדרגת אלוף והאם עקרת בית. איש חם ומסור על פי השמועה, שדאג לפקודיו ימים כלילות. לא אחת, סיפר לי זהר, אומרים לו אנשים המכירים את אביו: "איזה אב יש לך, בר מזל אתה". אך הוא מעולם לא חש כך. הוא הילד הצעיר במשפחה, יש לו אח ואחות מבוגרים ממנו. האם הם לא נכוו מאישיות זו של האב? האם עליהם לא השפיע חוסר האונים של האם? מדוע רק זהר אושפז? מדוע רק הוא זכה לעיוות פנימי שלא מאפשר לו לחיות באופן נורמלי בין אנשים? אולי זכה למנה נוספת של השפלה בהיותו הקטן ביותר במשפחה? אולי נולד שונה? הפסיכולוגים, האנשים הרגישים, כולנו חכמים לאחר מעשה,

מסבירים את העולם לאחר שצופים בו וברזיו. האם אין עוד אנשים בריאים על אף אבות סמכותיים ואמהות סמרטוטיות? זה הפער הנצחי שאינו ניתן לגישור בין ההסבר שלפני להסבר שאחרי. לעיתים אנו משחקות ברולטה רוסית זאת, רונה ואני שואלות את עצמנו מי מאתנו עתיד להתאבד. לאחר מכן נגיד איך לא ידענו? הרי הרגשנו זאת בפנים .

זהר סיפר לי על דמיונותיו בהם הוא גיבור ישראל, עומד על אחת הגבעות החולשות על מדרונות הרי יהודה ומפקד על הצבא. ברוח של גבורה, בכריזמה המובילה היישר לתהילה, מנחה הוא את הצבא בתחבולות מלחמה שטרם ידעה ההיסטוריה הצבאית. מכיר הוא כל חייל ודואג לו כאילו הוא בנו. מופיע בטלוויזיה ומדבר אל האומה, הוא גיבור ישראל מעל המפלגות, מעל חילוקי הדעות השוליים, מדבר הוא על אחדות האומה, על רוח הלחימה של בניו, על עמידתם האיתנה במצבים חסרי סיכוי, ובעיקר על הישועה שהביא לעם ישראל. המלים של זהר אינן יבשות, לחלוחית בעיניו וברק מרצד בהן. עורו המתכרכם ומתחדד כברווז מעיד כי שורה בו רוח אחרת כשהוא נתון במחיצת חלומותיו בהקיץ. על פי דבריו הוא צופה בסרט חוזר זה מספר פעמים ביום. ברגעים אלו של תהילה נעצר עבורו הזמן מלכת. פעם כשגלגל השמש החל לשקוע בפאתי הרי מואב והוא עדיין לא סיים את הקרב צעק: "שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון", כך יכול היה להשלים את הקרב, להביס את כל צבאות ערב גם יחד גם כשהרוסים נלחמו לצידם. להציל את כולם, ובעיקר להתעלות מעל ההשפלה היומיומית הלא נסבלת שהוא חש.

יש לנו בדיחות משותפות, לא אחת אני שואלת אותו אם לא נראה לו שגיבור ישראל ראוי למלכת היופי או אולי לסופרת גדולה כמוני. האמת היא שמינית אינני נמשכת אליו. אני מאמינה שמיכה מינית ניתן לצפות על פי התאמה בין הדמיונות המיניים של שני בני הזוג. לזהר דמיונות מיניים מוזרים, הוא חובב כדורגל וכשהוא מאונן הוא מפנטז שתוקעים לו גולים. אני אינני יכולה לתקוע גולים לגבר, אני צריכה שהוא יקח אותי, עדיף את החברה שלי. זהר הוא בחור עדין שרוצה שיתקעו לו, פשוטו כמשמעו. קשה שלא לראות את ההנאה שהוא מפיק מהאונס הקבוצתי שעושים לו בוועד. הוא נוהג לרשום עצמו לוועד על דברים פעוטי ערך וקלים שעשה. בישיבות הוועד המתקיימות הוא דורש שימצו עמו את כל חומרת הדין כפי שראוי שייעשה וייראה, אחרת, הוא אומר, קיים הסיכוי שישבו לסורו ויעשה מעשים אלו. בישיבה הוא יושב כפוף, כשראשו שמוט בין כתפיו, כמבקש: הורידו לי את הראש יותר, השפילו אותי. העולם מחולק עבורו לשתי קבוצות של אנשים, אלו המסוגלים להשפילו ולספק לו הנאה ויחס,

ואלו שאינם נחשבים מכיוון שאינם ממלאים את ציפיותיו ולא עונים על צרכיו. אני שייכת לקבוצה השנייה. כשנפרד מהמחלקה אמר לי בפשטות שלא הייתי בשבילו כלום, וזאת לאחר שנים של חיים משותפים, שיחות נפש, ומה שאני חשבתי כאיכפתיות ודאגה אמיתית איש לרעהו. קשה לתאר התנהגות המזמינה בצורה מושלמת כל כך דבר אחד ויחיד: "השפל אותי". דרך הילוכו הרפוי, דרך דיבורו ללא היישרת מבט, כאילו כבר נמצא שם חבול ומוכה, מקל עלינו, ואפילו עלי, את ההצטרפות לקהל נוגשיו. לעיתים עומד בפתח חדר אחר כמעט בתחינה שיזמינו אותו להכנס, את דלת חדרו אינו סוגר לעולם כמזמין חדירה. כשקיבל את צו הגיוס חגג. אפילו לו היה ברור שאין הוא כשיר להתגייס לצבא וללכת אחר חלומותיו בהקיץ, אבל הוא ניצל הזדמנות זו עד תום, לחוות השפלה נוספת. הוא פשוט חזר משם מסכן, חבול ומאושר. כל עוד הוא מוצא לו את הדמויות החזקות שיעשו בו שפטים, הן מהצוות והן מהמתבגרים, הוא מצליח למקם עצמו בנקודת שיווי משקל רגישה. שם הוא מצליח להתקיים עם מינימום הכרחי של דרמות. קצת הנאה מתוקפנות האחר, קצת שנאה שהוא רוחש אליו, והרי לפניכם איזון מושלם. ברגע שחפצו לא מתמלא, כפי שקורה באנליזה שלו עם רבקה, הוא מתחיל לרדת מהפסים. רבקה עלתה כפי הנראה על נקודה זו והיא אינה משתפת אתו פעולה במשחקו זה. היא פשוט מתנהגת אליו כאל בן אדם שווה, וזה מוציא אותו מדעתו. הוא מתיישב על הספה, מסרב לשכב. מגיע מספר דקות לפני תום הפגישה כדי לבדוק אם היא ממתינה לו בזמן השייך לו, ומנסה בכל דרך אפשרית להוציא אותה מדעתה. למרבה המזל רבקה, המבוגרת מבין האנליטיקאים, לאחר עשרות שנות נסיון, אינה מתרגשת בנקל ממניפולציות אלו וחושפת אותן בזו אחר זו דרך שיחה ישירה והוגנת. אז מבין זהר שהכל בראש שלו, וזה נורא. במפגש הזה שלו עם עצמו הוא פשוט ובכנות רוצה למות. ההשפלה האמיתית הטמונה בידיעה שאתה לא יכול לסמוך אפילו על רגשותיך, שכל מה שאתה עושה מהעולם רגע אחר רגע הוא פרי עיוות פנימי שלך, זה סבל שלא ניתן לשאת ומי כמוני יודעת זאת. כל מפגש, כל אינטראקציה מתורגמת דרך הקוד הפנימי של המראה המעוותת, דרך פילטר פנימי המאפשר לנוכח בקרבתו להיות אחד משני מצבים בלבד, סוהר או אסיר, משפיל או מושפל. ואז כשלא ממולאות ציפיותיו להרמס הוא מתחיל להשתולל, להיות תוקפן. מקלל מדריך המתייחס אליו בחום ונסוג, כאילו אומר "עכשיו תורך להשיב לי". כשאינו מקבל תגובה הולמת ממשיך מחול השדים עד שאין ברירה והוא חוטף מנה אחת אפיים. לקח לצוות זמן לא קצר, כך נראה לי, לעלות על קוד זה. זהר היה מוזמן לישיבות צוות השכם והערב וקיבל תשומת לב שעוררה את

קנאתנו. בכל פעם ידע למצוא את המעשה שיזכה אותו באונס קבוצתי. פעם נעל מתבגר במקלחת כתגובה על כך שהתרחץ עם דלת פתוחה, פעם איים בסכין, ופעם אחרת חרבן על הרצפה בשירותים. התסכול בקשר אתו הוא רב. אני יודעת את המלכודת שאני עומדת ליפול אליה, ואין ברירה. אני מנסה להיות אנושית אתו, חמה אליו, ויחס זה שלי רק מעורר יותר ויותר את תוקפנותו. האם עלי להיות רעה? כך אנו המתבגרים מוצאים עצמנו שוב ושוב נסחפים לתוך רשתו, משחקים באש בשלהבות תשוקותיו הכמוסות, ונופלים שוב ושוב בפחים שהוא כורה לנו. קשה להשאר אדיש אליו, קשה לא להכנס למשחקיו וזו הבעיה. נעמה הגדירה את הדרמות הבלתי פוסקות המתרחשות סביבו כדרמות של הגבר ההיסטרי. כידוע נשים הן בדרך כלל היסטריות ואילו הגברים אובססיביים. זהר מזמין אמבולנס כשעומד לו, כך אומרת נעמה. שרלי אומרת שהוא הומוסקסואל, נעמה אומרת שהוא סתם שונא נשים, ואילו אני איני מאמינה בחלוקות אלו. נראה לי שכל מי שיאות להשפילו יתקבל על ידו בברכה ללא הבדל דת, גזע ומין. הוא מתביית על חולשתו הלא מודעת של שמעון ועושה בו שפטים. הוא פשוט לא מסוגל להפגש עם חולשה מנומקת ומוסווית היטב. היתה תקופה בה נהג לגנוב אופנועים ולעשות תאונות. בכל פעם שנקרא לבית המשפט והיה עליו לעמוד לפני כס השופט חש, כך נדמה לי, התעוררות מינית דרמטית שלא היה מוכן לוותר עליה. על כן חזר ושחזר אותה שוב ושוב בחוג דרמה. פעם לאחר שכמעט והחל להאבק עם שמעון תיאר מאוחר יותר את ההתרגשות שאחזה בו טרם המאבק. בדמיוני ראיתי את שני הגברים הנאים הללו נאבקים ליד האח הבווערת. זהר היה ודאי מוסיף לתמונה ארוטית זאת את נצחוננו של שמעון. כך, כשלא היה מזוכיסט היה סאדיסט, כשלא היה העבריין היה שוטר, וכשלא היה אסיר התנהג כסוהר במחלקה, אז היה צורך לרסנו ולהענישו רק כדי שישוב, ישתחרר ויפרוק עול. מחוגי הזמן המשיכו לשרטט מעגל קסמים זה על אף שמלאו לזהר לא מכבר ארבע שנות אנליזה.

וכשכולם רואים בחוץ את מה שאת רואה בפנים שאי אפשר ואולי רואים אפילו טוב ממך זה נורא. לפעמים אני קולטת אצל אחרים, לפי הפנים, שמה שקורה אצלי הוא בלתי נסבל. אבל זהר הסביר לי שאני מזדהה איתם שמזדהים איתי וזו הדרך שלי להרגיש את עצמי במקום להזדהות ישירות עם עצמי. לאחר שהיה שמעון עסוק שעות ארוכות במה שחושבים עליו שאר המתבגרים, מה בדיוק עשה ואמר, ומה מתוך זה הם רואים וקוראים את האמת, ומה הצליח להסתיר מהם ועוד ועוד, הבין לפתע שלא שאל את עצמו את אותה שאלה אחת, יחידה ונוראה, מה הוא חושב על מה שאמר ומה שאמרו לו. אז גילה

לתדהמתו שהוא חושב שלא אירע דבר והתפלא עד מאוד על תגליתו. אם כך על מה הרעש והמהומה, שאל את עצמו.

פעם האמין שוקי שאין כוס בעולם שיוכל לשאת ולהכיל את מלוא תשוקותיו ולספקו לנצח נצחים. "אין כוס שיוכל להכיל בקיבולו את מלוא יגוני שאני חפץ להטביע בו", נהג להצהיר. אז היה נוהג להשביע בחורות שהכוס שלהן שלו לתמיד ולעולמי עד והן נהגו להשבע. כי השבועה היתה בדרך כלל בשעה ששוקי שעט לתוכן בדהרות אבירים. ימים הוכיחו, כך המשיך ואמר, שכל כוס שהכיר השביע ויכול היה לאונו הכביר. במלים אחרות: לא היה כוס שכשל בנטל ושבנו לא יכול היה לפרוק את מלוא חמתו, לרטוט ולבכות על שד חשוף לאחר שכל הסיוט נגמר. כך חשתי אני עם מרים. מוזר שהיא מסוגלת במשך שנים להכיל אותי ואת עולם משובותי שוב ושוב ואינה מתכלה ומתבלה מזה. לא האמנתי שמישהו יוכל לקלוט את מלוא תשוקותי לתוכו ולא נודע כי בא אל קרבו. כזה הוא ים החיים בין רגליה של מרים, משם נובע הכל.

- 17 -

יום שישי הוא יום מיוחד במחלקה. ההשכמה, התעמלות הבוקר וארוחת הבוקר יש בהן מן ההתרגשות שלפני המאורע. לי המאורע החשוב הוא המפגש הנפשי עם ירמיהו. אותו הרגע שאנו הולכים לאיבוד בתוכו ומקבלים קורטוב של השראה מאישיותו, סגנונו ומצורת מבטו על העולם. שרלי אומרת שהכל שטויות, ושאני עושה ממנו אלוהים. יש בזה משהו. בארוחת הבוקר אנו מסוגרים בתוך עצמנו יותר מהרגיל. השוויון היומיומי נשבר ואיש איש מכונס בעצמו וחש את גורלו. יום זה הוא שלנו ושל ירמיהו בלבד, אין בו אנליטיקאים וישנה תחושת אינטימיות מרגשת ומעוררת. ליום זה סדר מיוחד משלו. בשעה תשע לאחר קריאת רפורט של ירמיהו ושני מדריכים אנו מתכנסים במועדון לשיבת הכנות. בישיבה זו מחליטים מי יעשה מה בנוגע לארוחת יום השישי החגיגית. בתחילה מישוה מתנדב לנהל את הישיבה. כאן מתחילות הבעיות. לעיתים איש אינו מתנדב לנהל. אז קופץ שוקי שמוכן תמיד למלא כל חלל ריק. ירמיהו אומר: "לא, שוקי מתנדב תמיד, מישוה אחר". הס מושלך במועדון. המשמעויות הדינמיות שאין אף אחד

שמוכן לנהל מרקיעות שחקים. האם אנו מוכנים לוותר על מסיבת יום שישי, על היקר לנו מכל. האם גבר ההרס העצמי, השנאה וההאשמות ההדדיות על כל קורטוב של רגש ושכל. יוליה מעולם לא התנדבה, מתי בכלל לא מופיע לשיבה, שמעון מופיע ויוצא באמצע ואילו עמוס לא מדבר, רק מחייך. זכור לי מקרה שאיש לא התנדב. ירמיהו נתן חמש דקות נוספות ואחר פרש כששני המדריכים מזדנבים אחריו. המסיבה היתה מוכנה לתפארת. היה ברור שלא ניתן לאוניה לטבוע, כך עתיד היה ירמיהו לכנות התאבדות קולקטיבית זאת. נדמה לי שזאת היתה המסיבה היחידה שמתאי לא שרף בה את הצ'יפס. שואלים מי רוצה לעשות צ'יפס. כאן על פי המסורת בדרך כלל מצביעים הבנים. מנהל הישיבה מחליט אתה ואתה וכן הלאה, כך שלכל אחד תפקיד, כולל עריכת שולחן, עשיית שתיה וכו'. לפתע בנות מתנדבות להכין את הצ'יפס. ירמיהו מעיר משהו על המסורת הגברית של המחלקה ההולכת ומשתנה. מה קושר גברים לצ'יפס בעבודות בל יינתקו? זאת לא אדע, אבל עובדה, אכן יש המשכיות ומדור אלי דור גברים נשאו על שכמם את נטל הכנת הצ'יפס. מאוחר יותר החביתות השרופות שבמקרה שמעון שכח אותן יותר מדי זמן על האש, הסלט שתיבלתי יתר על המידה בחומץ, הקפה של מתי שלא ניתן לשתות מחמת עודף הסוכר, כולם יצביעו על אשר התרחש במהלך השבוע החולף במחלקה ויתעדו נאמנה את הרגשות כולנו. מתום הישיבה עד לשעה אחת עשרה המחלקה גועשת. חלקנו עסוקים בהכנות במרץ וחלקנו מנמנמים במיטה בחוסר מוטיבציה לחיות. זהר רץ לזרוק את מתי מהמיטה ולספר לו מה הוטל עליו. לכל אחד תפקיד, ומי שאינו עושה את המוטל עליו לא זכאי להשתתף במסיבה אלא לאכול אחרי כולם. על שולחן הפינג פונג נפרשת מפה לבנה והוא מספיק לכולנו. עשרה מתבגרים, שני מדריכים וירמיהו.

ואז בול באחת עשרה כולם מתכנסים סביב השולחן הערוך במועדון, ירמיהו יושב בראש השולחן. מרגע זה ואילך קיים קשר בחוט דק ומסתורי שלנו עם נפשו של ירמיהו. כרגיל לכל דבר משמעות וכל תגובה קלה כהבעת פניו של ירמיהו אינה אלא דיוק מפתיע של משהו ידוע ונסתר המאחד את כולנו. השוני ביום זה הוא שקיימת בו גם אהבה. ביום זה אני יודעת שירמיהו פשוט גם אוהב אותנו. פותחים בשירה, ישנה חוברת שירים. כל אחד על פי תורו בסבב בוחר שיר. בחירת שיר הינה לעיתים החלטה קשה, איזה חלק ממצב רוחך אתה משקף בשיר ואיזה חלק הוא נסתר. ישנם שירים כבדים, ישנם קלים ועליזים ואחרים עצב, כאב ושמחה שורים בהם בערבוביה. כשמתבגר בוחר שיר אין לי ספק קל שבקלים שאני יודעת מה הוא חש. ירמיהו תמיד בוחר שירים מוזרים שאין בהם משמעות מיוחדת.

בפנטזיה שלי הוא בוחר שירים מוגנים כדי שלא ילמדו כלום על יחודו ואישיותו. זהר בוחר שירי מלחמה של גיבור ישראל. שוקי בוחר שירים מצחיקים או ילדותיים, "בטי בטי במ אוהבת את כולם" וכדומה. מתי לא רוצה לבחור, מבקש שידלגו עליו. שמעון שירים אופטימיים, נעמה שירים חסרי תוכן. רונה שירי אהבה, ואני אולי שירים עם גוון מלנכולי דק הגורמים לי סיפוק ואהבה. בשלב זה כבכל רגע אחר עתיד ירמיהו להפתיע אותנו בעינו החדה בחשיפת אמת שנסתרה מעינינו. הוא מתייחס למהלך העניינים כחידה מעניינת שיש לפתור, להציבה במקומה, לפרק את הקשר אחרת נלך לאיבוד יחד אתו. הוא מעיר משהו על עוצמת השירה, הטון, המקצב וסוג השירים שנבחרו. בדרך כלל אנו פותחים בשירה חרישית חרישית. אני מתביישת לשיר ומתאמצת להחביא את קולי, העיקר שלא ישמע ויעלם בסבך קולותיהם של האחרים. לעיתים צריך גיבור שיציל את השירה שלא תדעך ותעלם, אז נחליץ מישהו מתרדמתו להצילנו. לעיתים מישהו בוחר שיר שרק רונה יודעת את מנגינתו, שוב ירמיהו עשוי להצביע על פעולת ההצלה של רונה. לאחרונה השירונים החלו להיות קרועים ובלויים וגם זה היה סימן לירמיהו שמשוהו במחלקה מתרופף ויש להדק את הברגים. יוליה התנדבה להעתיק את העמודים הבלויים ולהחליפם בחדשים .

עם תום סבב השירים עוברים ל"חדשות חוץ". כל אחד שקצת מתעניין, מביט בחדשות וקורא עתונים מוזמן לספר מה שמשך את תשומת לבו מארועי השבוע החולף בארץ ובעולם. לעיתים כשנשמט ארוע מסוים מזיכרונונו מזכיר אותו ירמיהו. ניכר שהוא בקיא במתרחש. עוד שני ערבים נהרגו בבית לחם במהלך התפרעויות, אומר שמעון. בחורה נאנסה במגידו, אומרת רונה. שוקי מציין את משחק הכדורסל האחרון שבו הפסידה מכבי, וזהר מתמחה בעבריינות נוער. אני בדרך כלל שותקת, התעניינותי בחדשות דלה בשנים האחרונות ואני עסוקה יותר בשממוני ובחדשותי הפנימיות. חדשות חוץ זה דוגמא לאיך מה שלא נוגע לנו, כי זה שם ורחוק והמחלקה כל כך חמה ומוגנת, מנוצל על ידי ירמיהו לחשיפת רגשות הטמונים בנו עמוק. לנקיטת עמדה מחנכת, אולי מין חינוך פסיכואנליטי אם יש מושג כזה בכלל ולא קיימת סתירה פנימית בין שתי המלים הללו. לא, ירמיהו לא מוכן להכנס לשאננות ולשגרה כשכל יום נהרג ערבי נוסף. הוא שואל בקול רם: "עד מתי ימשך מעגל הטירוף הזה?". הוא מדבר על הקושי לחיות במחיצת הטירוף, להשכים כל בוקר ולומר אכן זה טירוף ולא שגרה נורמלית. הוא מדבר על ההכחשה של השגעון הרוחש סביבנו בהיותו מאיים ביותר. יסגרו את המחלקה, יסגרו את המדינה ועוד. הוא לא חושש לדבר על הרגשת עתידנו המפוקפק המתגנבת ללבבות כולם כל אימת שהשגעון עולה על גדותיו מבפנים

ומבחוץ. שביתה פראית של חברת החשמל, של עובדי הדואר, כולם מחזיקים את כולם בביצים, חשבתו לעצמי. כן, גם לשביתת עובדי הדואר השפעה פנימית עלי למרות שאיני נזקקת לשירותם. יש בה עוד אבן קטנה שזזה בבניין הענק העומד להתמוטט מבפנים ומי יודע אולי גם מבחוץ. מה לפסיכואנליזה יש לומר על המצב הפוליטי, חשבתי בליבי. ירמיהו ודאי היה משיב לי "שיש מקום לכולם, לנו ולערכים זה לצד זה". בחדשות חוץ יש מקום להוציא את כל אותם ארועים יומיומיים שלכאורה הורגלנו אליהם, שהפכו לחלק משיגרת חיינו כהגנה בפני הבלתי נסבל שבהם. יחס משפיל מצד מישוהו, דחיפות בעמידה בתור, מחירים המרקיעים שחקים ועוד ועוד. ירמיהו מוכן לומר בפשטות שמה שנראה לי כקלי קלות הוא פשוט בלתי נסבל. הוא מדבר בשם כולנו, מבטא את רגשותינו בריכוז עצום ובכאב גדול. שם ניתן להפגש עם ירמיהו האדם. ירמיהו חוזר ומייצג את מה שאנו חוזרים ושוכחים, שבקלות הבלתי נסבלת של הקיום יש הרבה הרבה כאב. זכור לי פעם אחת ששוקי אמר שלדעתו יש לחסל את כל הערבים. ירמיהו החריש שניה ואז קרא בקול: "עוף החוצה אני לא רוצה לראות אותך פה". שוקי התרומם מעל כסאו במין כושר ריחוף מופלא ונעלם מבעד לדלת כאילו היה יצור שקוף. אז אין ספק שירמיהו מחווה דעות פוליטיות בדרכו שלו. הוא פוליטיקאי של הרגש. שם אולי נפגשים כולם על אותו מישור, רודף ונרדף, משפיל ומושפל. שם ברור שכולם בני אדם ולא צריך את מגילת העצמאות כהוכחה לכך. את זה מנסה ירמיהו להעניק לנו. הפסיכואנליזה הנותנת את מלוא המקום והבמה לרגש האנושי, לסבל האנושי, לא תקבל כל עמדה השוללת חירות פנימית זאת. לירמיהו יש נטיות שמאלניות, כך היו ממקמים אותו במפה הפוליטית. טוב הרי ידוע שמעבר לקו הירוק, בהתנחלויות, אין בעיות פסיכולוגיות. אכן נטיה ימנית ולאומנית גאה על שום היותנו הטובים ביותר, העם הנבחר, אינה עולה בקנה אחד עם מודעות עצמית לרגשות ההפוכים והקשים כרגשי נחיתות, היוצרים רגשות לאומניים אלו. ירמיהו מדבר בשם הסבל האנושי, פיגוע חבלני ורצחני בתוך הארץ מזעזע אותו עד היסוד. העובדה שהפסקנו לטייל בעיר העתיקה בגלל האינתיפאדה היא עדות נוספת שהוא מזכיר על מנת שלא נשכח שאנו חלק מהמאורעות, חלק מהמדינה, וחייבים לתת דין וחשבון לעצמנו על רגשותינו ופחדינו העולים חדשות לבקרים בעתונות ועל מסכי הטלוויזיה. השלב הבא של המסיבה אלו חדשות פנים. בקטע זה מעלים את מאורעות השבוע האחרון במחלקה. מדריך בא או נפרד, מתבגר התקבל או השתחרר, יציאות למילואים של אנשי צוות, מחלות ומסיבות למיניהן. צינורות התפוצצו, קנו וידאו ועוד ועוד. בחדשות פנים כחדשות חוץ כל פריט

אינפורמציה הוא יקר ערך. יוליה מזכירה שעציצים אחדים מתו כי נעמה שכחה להשקותם. עמוס מתלונן על ששוקי מתלונן על כך שהאור בלילה כשהוא קורא מפריע לשוקי לישון. האם יש להרשות להרדם עם תנור דולק בלילות החורף המקפאים או שהשמיכה של מתי שנפלה על התנור ונשרפה מעידה על השרפות העתידות לפרוץ במחלקה. שרפות פנימיות בלב שיאחזו בכותלי החדר ובציודו הדל. ברגעים אלו מנסה ירמיהו למקם עצמו במרווח הצר בין השגעון לשפיות ופעם אפילו הודה שגם הוא לעיתים יורד מהפסים. ניכר בו שהוא עסוק בחיפוש אחר האמת. הקור העז כנגד הסכנה של שרפה. האם ניתן לסמוך עלינו שנרחיק חפצים מהסלילים הלוהטים? ירמיהו פוסק לאחר ששומע את דעת כולנו. הוא עשוי לבוא בשבוע הבא ולשנות את דעתו אם אכן ישתכנע שיש דברים בגו. מישהו מעיר על מדריך חדש שהתקבל. ירמיהו חוזר ומזכיר לכולם כמה קשה להכנס למחלקה, להשתלב ולהקלט בה. הוא מזכיר שגם מסע של אלף מילין מתחיל בצעד אחד. כל ארוע שנראה בעל משמעות ממהלך מאורעות השבוע במחלקה יכול להיות מועלה. מדריך שחלה מעלה חששות לגבי הישארותנו לבד, לגבי הצורך שלנו להסתדר לבד והחוסר העתידי של מדריכים שאנו תמיד מצויים בו. לטרטור המקדחים בקירות המחלקה, מאחר שמחליפים את האינסטלציה, משמעות אנליטית עמוקה על מוחותינו המטורטרים בלאו הכי. שלא לדבר על ישיבת צוות שנערכה למתבגר מסוים. הוא נשאל אם מעוניין לספר לכולם מה נאמר לו או מעדיף לשמור זאת בסוד. בשלב זה אוהב ירמיהו לשלוח רמזים, משל שלח לחמך על פני המים, הוא אומר לכולם שלשרלי היה שבוע קשה, אמר ולא יסף. במוחות כולנו עובר השבוע שעבר על שרלי. כן, אז מה? ברחו שלוש פעמים אבל זה רגיל. הוועד התיימש ממנה או שהודיע רשמית או לא רשמית על הרמת ידיים, גם זה צפוי, ובכל זאת חוזר ירמיהו לעיתים קרובות ומבקש שנהיה סבלניים עם שרלי. צריך אוויר, הרבה אוויר ונשימה ארוכה, הוא אומר. במצבים כאלו לא נותר לנו אלא להחזיק אצבעות, הוסיף. מאוחר יותר באמת החליט הצוות לסיים את הטיפול בה ולהעבירה למחלקה סגורה. כשעזבה את המחלקה הבנו למה התכוון ירמיהו בבקשתו שנחזיק מעמד, שניתן לה צ'אנס אחרון, שנהיה סבלניים איתה. לאחר חדשות פנים אנו אוכלים. בסיום האוכל לאחר שאיש איש אסף את כליו מי מאתנו שצריך לקבל תרופות במהלך סוף השבוע מתייצב בתחנה ומקבל שקית מתנה. "מכוס התרעלה לא ניתן להמלט", אמרה לי יוליה שהולכת וממעטת בדיבורה יותר ויותר עם הזמן. ברכת שלום אחרונה למדריך ולמי

שנשאר. בשעה אחת אנו באוטובוס, שמים פעמינו לעיר הגדולה. אז ברור לי שהייתי צריכה להשאר במחלקה.

- 18 -

הצפירה של יום הזיכרון לחללי צה"ל תפסה אותי במועדון. עמדנו כולנו דום מלבד זהר שטען שכל השנה היא בשבילו יום זכרון ואיש לא יגיד לו כיצד לשאת את זכר ההולכים. צפירה היא דרך פרימיטיבית לחייב אנשים שלא זוכרים לזכור ולהתייחד, אמר, ובכלל מהו סבלי לעומת סבל האומה, הוסיף בגיחוך והתנחם. שירי תוגה ושכול הרטיטו את האוויר וחשתי געגועים מסוג שטרם ידעתי. כאב חמוץ מתוק ניסר את עצמותי ופתח לה תיבה עתיקה שהיתה נעולה שנים רבות. משם עלו ניהוחות של שכול מלטף, יתמות נוגה וגעגועים מפייסים ומרפים. משהו טיפס לו אל תוך גרוני, שם נמהל בטיפות בודדות של דמעות להקל על הבליעה. מעולם לא ידעתי שדמעות עוזרות לעכל את הכאב. התמזל מזלו של שוקי והפגישה האנליטית שלו אמורה היתה להסתיים בשעה אחת עשרה בעת הצפירה. כולנו קינאנו בו. הוא תיאר בפנינו באריכות את מבוכתה של דבורה עת יעמדו יחד דום לזכר ההולכים. זה נשמע כמעט כמו להשתין יחד בשרותים, אמר זהר שקיווה ליום שבו דרך מקרה יזדמנו הוא וירמיהו איש ליד רעהו בשרותים של התחנה המרכזית. אז יוכל לבדוק של מי ארוך יותר, חשבתי בליבי, אבל שרלי תיקנה אותי בצדק ואמרה שזהר יבדוק של מי קצר יותר. בכל אופן שוקי המתין לפגישה בכליון עיניים לרגע המבוכה שדבורה הפעם לא תמלט ממנו. כששמע את ה"טוב" של דבורה לא האמין. משוכנע היה ששכחו לצפור, שהמדינה המיטה קלון על ההולכים. רק כשיצא את הדלת והציץ בשעון שמע בו ברגע את הצפירה. אז הבין שדבורה שיטתה בו וסיימה את פגישתם חצי דקה בלבד לפני הזמן המדויק. מאוחר יותר סיפר לי שבמשך הפגישה דיבר איתה כל הזמן איך שהוא מחכה להזדמנות היחודית לעמוד איתה יחד דום בהצדעה לגדולי האומה שנפלו. אבל היא שיטתה בך, חזרה על כך רונה, אפילו לא הודיעה לך מראש שלא תעמדו יחד דום. אכן, הבין שוקי, יש אנשים שלא ניתן להביסם. אבל זהר אמר שלא אנשים כשוקי ולא כדבורה בונים מדינה ופסיכואנליזה ודאי אינה אחת הדרכים המקובלות לייסד מדינה ולשלוח אנשים אלי קרב. יום הזיכרון נקבע ביום שלפני יום העצמאות, הסבירה לי נעמה, וזה לא מקרה. המעבר מעצב לשמחה הינו

בבסיס אושיות האדם, הסבירה לי. אבל אני הוספתי לחשוב שאם היו קובעים את הדברים בסדר הפוך זה היה יותר מחובר. לגמור בקול ענות חלושה יש בו יותר מן האמת, לדידי לפחות. אבל טבע האדם הוא להדחיק, שמעתי את ירמיהו אומר מבלי שאמר זאת מעולם.

עמוס הוא סיפור של געגועים המטרפים נפשו של אדם. הוא עדות לכך שכל נסיון לחלוקה כמו פסיכויטים ונורמליים או מקרי גבול לא תופס. הוא הוכחה שיושב שם מישהו למעלה שנפשו חפצה להתעלל התעללות אכזרית במיוחד, זאת שאדם גורם לעצמו, מביא על עצמו ועל כן אינו יכול להאשים איש. הוריו של עמוס שניהם ניצולי שואה, הגיעו לארץ כפליטים חסרי כל. הכירו בארץ וכאן החלו לבנות את ביתם וחייהם מההתחלה. בנו בית לתפארת, שני בנים גדולים ובת קטנה. האח הגדול של עמוס הצטיין בכל אשר עשה: לימודים, חברה ולבסוף צבא, שם התנדב לסיירת מטכ"ל. עמוס היה רגיש ממנו: הוא אהב קריאה, אמנות ומוזיקה. ואילו האחיות הקטנה היתה הקסם של המשפחה, אהבה הורעפה עליה מכל עבר. האח הבכור נפל באחת מהפעולות הנועזות של הסיירת שלא פורסמה מעולם. עמוס התנדב אף הוא לסיירת מטכ"ל וההורים נתנו את חתימתם מאחר שהיה צורך בכך עקב נפילתו של האח. ואז יום בהיר אחד בשדה עם תום תרגיל באש חיה התיישב עמוס על אבן והחל לחוש את דופק רקותיו. זרמים חשמליים, כך חש, חלפו בגופו מרגליו לכיוון קודקודו. העוצמה היתה קשה מנשוא. פניו חוורו והוא הובהל למרפאה. הדפיקות בראש פסקו, זרמי החשמל נדמו אבל חיוך חדש שטרם נראה על פניו לא נעלם מאז. חיוך שקשה לתאר במלים, מי שמכיר את עמוס מבין. חיוך הצוחק לאידו של הגורל. מאותו הרגע עמוס נתקע עם משפט, אוסף מלים, מחשבה אחת שאינה נוטשת אותו יומם ולילה: "מדוע לא אמר שלום לאחיו ערב צאתו לפעולה?" החיוך שנמרח על פניו היה בו סיפוק אמיתי, סיפוק של מי שמקבל את עונשו. העונש של עמוס היה על שלא אמר שלום לאחיו. אולי שכח, אולי היה זה מרוע אבל גזר הדין נחרץ: עמוס עתיד להלך כל חייו תחת השמיים כשמחשבה אחת ממלאת את נפשו: מדוע לא אמר שלום לאחיו? מדוע שכח? ואילולי היה שוכח לא היתה תקועה בראשו מחשבה זו שנים על גבי שנים. בתחילה חשבו שזה יחלוף, משבר זמני, אבל לאחר שלושה חודשי הסתכלות היה ברור שהמצב קשה ויש מקום להשאירו במחלקה. ההורים טרם התאוששו מנפילתו של הבן הבכור כשנתיים קודם לכן, מאז לא יצאו לבלות אפילו ערב אחד, עתה עמוס. יש אנשים שניחנו בכוח עמידה מופלא, את כאבם נשאו בדומיה חרישית. אני זו העולה על במות כדי להחשף ולייצג את סבל היקום, שאיני מסוגלת לשאת דבר בפנים

מבלי לעורר סביבי המולה, מביטה עליהם ומבינה שיש גם אחרת. עמוס דיבר מעט ושיתף מעט. בעיקר לא התרחץ ולא החליף בגדים כנהוג באבל. אבל אבל זה היה מוזר ביותר. כאילו נחצה ראשו של עמוס לשני חלקים. החלק שיכול היה לדבר סיפר דברים שונים לחלוטין מהחלק שיכול היה להתנהג. כשנלחץ אל הקיר בשאלה מה קרה לאחיו, שאלה שהוכרו עליה טאבו של שנים במחלקה, שרק לאחר שנים של אנליזה העז יעקב האנליטיקאי של עמוס לשאול אותו, השיב עמוס בפשטות שהוא נפל בשבי ועתיד לחזור ביום מן הימים. האם לקרוא לזאת הכחשה חריפה? האם פסיכוזה? אנו המתבגרים לא ידענו. דבר אחד היה ברור, קיים חלק בעמוס היודע את האמת וחלק אחר המתכחש לו, ואולי לכאן שייך החיוך. מי יודע? נעשו נסיונות לעמת אותו עם האמת, עם פרטי העובדות, זאת לאחר מספר שנים כשהידיים החלו להתרומם בחוסר אונים. היו שראו בזאת סכנת חיים. נעמה שהכירה טוב מכולנו את הפסע הקצר בין חיים ומוות, שהתענגה על שיריו של עמוס, ניבאה את הקשה מכל. אכן משיריו עלה ריח של מוות, ריח של חוסר טעם ותוחלת בחיים. אבל העימותים עם האמת לא הזיזו לו. קשה לתאר מצב אבסורדי זה של לעג למציאות, לעובדות היבשות, שנפשו של אדם עשויה לחולל, האינפורמציה שסופקה לו על מות אחיו עברה לידו מבלי להזיז דבר. לא, יש פער בין הוכחות לוגיות מציאותיות לבין הרגשה. אבל עמוס המשיך באורח פלא לדבוק בעקשנות ובידיעה ברורה בגרסתו על אחיו השבוי. מדי פעם היה נכנס לסדנא ושולה מעומקי תודעתו ציור של עץ בשלכת, מצבה ובית קברות כאילו לא אמר דבר. הוועד המליץ על עריכת תוכנית נקיון לעמוס שכללה מקלחת כל יום והחלפת לבנים. בשעות הקטנות של הלילה כשהסקסופון שלו פלט שירי יאוש ותוגה ניתן היה לשמוע מפיו על ילדותו עם אחיו, על הקרבה והאהבה ששררה ביניהם. הסיפורים נגמרו בתקווה שבסוף יחזור מן השבי בריא ושלם. הוא אהב את שיריו של אלכסנדר פן. כשהסקסופון שלו היה משמיע קולות ממרתפי שיריו של פן, אדם בכה שם כמו ילד. תמיד חשתי שאין כלי רומנטי כסקסופון לבטא את מר נפשו וגורלו של האדם ועמוס הפליא בו נגן. חלילה של שרלי היה מלווה אותו לעיתים ואז ידעתי כי אנו כולנו נציגי הסבל עלי אדמות. הדבר המופלא מכולם היו הרגשות שפיעמו בלב כולנו לעמוס. הבנות התחרו באמהותן מי תניק את עמוס יותר. המדריכות רבו זו עם זו מי תשא אותו בחיקה ותתפק על געגועיו. הבנים שמעולם לא ידעו טעם אבהות לבם התמלא ברוך למגעם עם עמוס. מה הוא עשה לכולנו? מהיכן שפע גלי החום והקרבה שלא יכולנו לעצור בעדם מלהשפך על עמוס? אבל הוא המשיך לטעון בבוז כמעט שהוא חש קור, קור איום ונורא בקשריו עם אנשים. פיו זרק פתיתי

קרח וגופו קרב אלינו במין כמיהה שלא משאירה מקום לספק. אחיו קנה לו מתנת יום הולדת מספר ימים לפני שנהרג לוח שנה נאה, כך התגלה לפתע מסיפוריו. שרלי היתה עסוקה מאותו הרגע בחישובים גימטריים שונים העתידים לנבא את תאריך התאבדותו המשוער של עמוס. אני המשכתי לחלום עליו בלילות, פעם כגר בטירה עתיקה, אני דופקת על הדלת והוא לא פותח. כן, עמוס לא נתן לאיש לחזור לעולמו הפנימי שגם לו לא היתה גישה אליו. בחלום אחר הוא היה עיר בצורה שקווי התקשורת וההספקה אליה נותקו. קשה להבין התעללות זאת של הגורל השוללת מהאדם את היכולת להיות מודע לעצמו. אותו נתק פנימי השם לאל את זכותו כבן אנוש ליהנות מטיפול. הלא מודע של עמוס חגג במחלקה, היה פרוש לפני כולם חוץ מאשר לפני יוצרו ומחוללו. לדבריו לא חש געגועים אלא קור, ניתוק וריחוק מאנשים. בתקופה מסוימת החל להתעניין בתורת היחסות וביקש חומר על הנושא. שמעון פתר את התעלומה ואמר שיתכן שהוא רוצה לחזור אחורה בזמן, לשחרר את עצמו מאותה התקיעות באותה הנקודה, שלא אמר שלום, לומר אותו ולשוב אלינו בריא ושלם. כך כשהייתי שואלת אותו במפתיע באחד מרגעי התבודדותו על מה הוא חושב עכשיו היה משיב: "מדוע לא אמרתי לאחי שלום?!" עמוס הכיר בכך שקרה לו משהו, שמאז אותו תרגיל באש חיה בסיירת הוא השתנה. בתחילה קיוונו כולנו יחד אתו שזה זמני, חולף. ככל שעבר הזמן האבל הסמוי נמשך והקבעון לא הותר, הלכו ופחתו הסיכויים. עמוס אמר שהוא יודע שלא ישוב להיות מה שהיה. הוא לא יהיה יותר אותו ילד מבטיח שעתידי הוורוד פרוש לפניו. הוא לא יהיה סופר ולא מוזיקאי, גם לצבא לא יחזור ומי יודע אם יוכל לתפקד בכלל כאדם אי פעם. הוא תיאר זאת כמשהו שקרה לו במוח, משהו התקלקל, נשרף אמר פעם, במין מודעות אכזרית כזאת שהעבירה צמרמורת בכולנו. הגורל האכזר, אכן צדק עמוס, גם פגע במוחו וגם אפשר לו לזכור איך היה פעם לפני כן כדי להמשיך ולהתייסר. אבל הפרדוקס נמשך, לא ניתן היה לשים אצבע על השגעון שלו. לא היו לו מחשבות שווא במובן המקובל והוא המשיך להיות איש שיחה מעניין. הוא נהג לשכב במיטתו, להתכרבל בגופו כלוליין, ללטף עצמו במין עונג אוטוארוטי כזה כתינוק המחכה למגע יד אמו. בזכותו חשתי לראשונה רגש אמהי כלשהו. העונש שקיבל היה כעונשו של סזיפוס. האבן שנידון לגולל כל חייו במעלה ההר ובהגיעו לפסגה לחזור חלילה היה השלום שטרם אמר. הוא נשא גמול זה עם חיוך. בת צחוק צינית, רעה במקצת ונצחית. הוא אהב מדע בדיוני וקרא שוב ושוב את העתון "מחשבות". עתון על גבול המדע-פילוסופיה העוסק בספקולציות אליטיסטיות מסוג זה. בחוסר אמירת השלום ראה התנשאות ועל כך

העונש. מחשבתו הקרה וההגיונית, הריחוק המילולי שלו מהסביבה, חוסר יכולתו להבין מה תועלת תצמח לו משהותו במחלקה ומעבודת הצוות המאומצת הרוחשת סביבו לא נפגשו מעולם עם הרגשות הכל כך חזקים שלא פסק מלשדר, אותות מצוקה של איש טובע שלא נחלשו עם הזמן. האנליזה שלו היתה תקועה, בתחום ההגיון בלבד כידוע לא ניתן לפתור דבר. אז החילונו להכיר בעובדה שהקללה הרובצת עליו שהוא הכיר בה מזמן אכן אינה הפיכה. המאבק על הכרה במחלה ושיקום החל. הרומנטיקה החלה מפנה מקומה למציאות.

- 19 -

אני באמת יודעת שאני יותר חכמה מאחרים, הרי אני מאמינה באמת בזה, וזה מה שמדאיג אותי, גיליתי לנעמה. לא ברור מי יותר חכם ועל פי איזה קריטריונים את מודדת את זה, אבל מה שברור לגמרי זה שאת מאוד מתנשאת, השיבה היא לי. אבל האש בעצמותי המשיכה לבעור ולא שככה גם בפגישה היום. שוב בלהט לא הבנתי את עוצמות ה"אני הכי חכמה" שפוקדות אותי כרוחות טייפון סוערות של גלי חורף הים. למרים לקח זמן להראות לי שגם ההפך הוא הנכון. אולי גם היא קרסה קמעה תחת נטל עוצמות שכנועי הגובר והולך בחוכמתי שאיננה מוטלת בספק. לפתע הגיחה לה מן העלטה יבשת אטלנטיס האבודה של רגשות ועולם שלם התגלה לי. האווירה היתה כהה וקודרת ושלט בה חוסר בטחון תהומי, מין טפשות השורה בי שהיא גדולה מכל טפשות ששמעתי עליה. "רק אני לא מבינה", עלו אז הצלילים משחר נעורי והחוויתי. כולם יכולים ואת לא, אמרה לי אמי בכיתה ג'. ובקבוצה את שותקת ולא בודקת את מה שיש לך להגיד וכך נשארת עם הסוד שאת הכי חכמה, אמר לי זהר. מרים ניסתה לשאול בחוסר הצלחה למה זה חשוב כל כך להיות הכי חכמה. מתי אמר שאם אחשוב שאני לא הכי חכמה ולא הכי טפשה בעולם זה ירגיע והסערה תשכך. יש מולטיחוכמות בחיים, הוא הסביר לי, וצריך להתחיל להסתגל לזה. לעולם לא תהיי הכי חכמה וגם לא הכי טפשה. תהיי כמו כולם ותגידי דברים כמו כולם למרות שתתאמצי נורא לומר דברי חוכמה כמו שכולם מתאמצים לומר. אכן דבריו היו מרגיעים. אז חיפשתי וחיפשתי בזמן הקבוצה ולבסוף מצאתי מה לומר שסותר את דברי האחרים בדרך כלל או מתנשא מעליהם בפולמוס חריף. אכן לא

הקשבתי להמשך השיחה המצויה ברגע זה במקום אחר ואני מגיחה מן העלטה, זורקת רימון ובורחת שוב לחשכת עולמי לשנת נצח נוספת מלאה חבטות ויסורים, כך אני בקבוצה.

שוקי הוא הילד של המחלקה למרות שהוא ותיק מכולנו, כבר שבע שנים במחלקה. הוא ההוכחה שלעבור אנליזה לא צריך יותר מדי שכל. ילד שלישי למשפחה ממוצא מזרחי בת עשרה ילדים. בבית לא ניתן היה להחזיקו. הוא נהג להשתולל, לאיים, לברוח ולאחר מכן היה נסוג לעמדה של שפן ומבקש שילקו אותו רק כדי שיידע שמילא את חובתו ועתה הוא פנוי למסע השמדה נוסף. כשהגיע למחלקה, כך מספרות האגדות, היה חשש שיפרק אותה, פשוטו כמשמעו. אפילו הקירות לא היו בטוחים כשחלף לידם ושלח בהם חבטות אדירות. "משהו בלתי אפשרי בן אדם הזה", אמרתי למרים בבוקר אחד בפאתוס, "את עושה ממנו האיש הכי מסוכן בעולם", אמרה היא בלעג, והוסיפה שאני כנראה חוששת ממנו. החשש המתמיד שיזרקו אותו בגלל אוסף מעלליו העיק עליו עוד יותר מאשר עלי. לפני כל ישיבת צוות שנערכה לו, נהג לארוז את חפציו ולקשור אותם חזק חזק כדי שלא יתפרקו עת יגורש מהמחלקה ומיטלטליו בידיו. הוריו איימו שאין לו לאן לשוב אם יגורש, והם חפצים לראותו בן אדם או בכלל לא. במחלקה הוא אכן נעשה בן אדם. שוקי הוא סיפור של אדם שמוצאו מעולמות קסומים של ילדותנו הנשכחת. פסיכולוגים מכל האזור נקבצו ובאו אליו כדי לשמוע מוצא פיו של תינוק בן שנה המדבר ויכול לספר את אשר הוא חש. מאמרים רבים נכתבו עליו. כל מדינה גאה באוצרותיה ואילו אנו כאן בארץ גאים לא אחת בפתולוגיות שלנו, כך אומר מתי. הוא נהג לסדר את האבנים בגינה בזוויות שונות כדי שלא יראו כל הזמן את אותו הדבר. כשנפלה אבן מידי נהג ללטפה מאחר שנחבטה. לפרח בודד היה מביא עוד פרחים כדי להפיג את שממונו ועוד ועוד. מהר מאוד היה ברור שתוקפנותו הרבה נובעת מחרדה רבה עוד יותר. כשהיה נכנס להתקפי פניקה אלו הלכה וגאתה בו החרדה ואין מושיע. עמידה בסמוך אליו ברגעים אלו העבירה ויברציות שהציפו ומילאו את כולנו בתחושותיו של שוקי והקרינו על כל הסביבה. אז היה ברור שההתפוצצות קרובה ובלתי נמנעת. חדר ההרגעה היה המקום החביב עליו. זהו חדר שאליו מוכנס המתבגר מיוזמתו או מיוזמת המדריך כשניכר שצריך לדבר עם עצמו למשך פרק זמן מסוים. הוא היה נוהג לבקש מהמדריכים שיכניסוהו לשם כאשר חש שהסערה ממשמשת ובאה. זו אחת המתנות שקיבל כאן, היכולת להעזר בסביבה כדי שתעזור לו לבלום ולעצור את עצמו מההרס המפעם בקרבו. שם בחדר לבד, על מה חשב? מה עשה? נראה לי שהיה עסוק בחישובי קץ וגורל. היה לו סדר יום מפתיע בדייקנותו,

סדר שבוע מפתיע בסידורו, וסדר שנה מפתיע בנכונותו. העתיד היה מפתיע ומפחיד מכדי להשאירו לא צפוי.

אנו גילינו אהבה לשוקי, לא אחת נעתרנו לתחינותיו לשחק אתו משחקים שונים. הוא התקשה מאוד להיות לבד ודרש תשומת לב תמידית מכולנו. אהבה זו היתה מהולה בפחדנו מה יקרה אם לא נמלא אחר ציפיותיו. בישיבות בוקר וצהריים היה זה הוא שלא חדל מלפטפט, לתפוס את המרכז ולחוש שאנו החפצים בסביבה ממלאים אחר מאווייו. שוקי הוא סיפור של אדם שרכש לעצמו שפה חדשה אותה למד במחלקה בעמל רב. כשהיה מדבר על רגשותיו נהג לשלב ידיו כדרך שדבורה האנליטיקאית שלו נהגה לעשות. הוא לא למד רק לדבר על רגשות, הוא למד גם להרגיש ובמיוחד להיות כמו דבורה. פעם עורר שערויה במחלקה, באנליזה הושיט את ידו לאחור ונגע ברגלה החשופה של דבורה היושבת מאחוריו. נערכה לו ישיבת צוות ונאמר לו שיתכן שאינו מתאים לעבור אנליזה. הצוות החליט שהאנליזה תופסק למשך שבוע. יצריו היו לו למכשול. היה חשש שהוא עלול לאנוס מישהי מאתנו, לא ברור כמה מדמיון זה היה שייך לשוקי ולאוסף מעלליו וכמה לדמיונותיה של יוליה שראתה באקט זה נס. הוא רצה לקבל מכולם את הכל אבל היה גם מוכן לתת את הכל. הוא היה הכתובת הבטוחה ביותר לקבלת עזרה עם כל הלב וללא תנאים. לא היו גבולות בינו לסביבה. השפה החדשה שלמד במחלקה אפשרה לו לתת שמות לתופעות שחש בתוכו וזה היה הרבה. הוא התלבט כיצד התחילו השמות, היכן הם נמצאים, והאם יודעים הדברים את שמותיהם. פעם שאל האם השמש יודעת שקוראים לה שמש, ומה קדם למה: השמש או שמה. פעם הציע לשרלי להחליף בשמות ועקב זאת כמובן גם בזהויות. ואז היה מכריז כתרנגול בקולי קולות שהוא יודע מה הוא מרגיש. אני מפחד, אמר פעם בשעה שרץ לעברי כקרנף המנסה לנגוח. כן, הוא למד מה הוא מרגיש ועקב זאת פיתח את שליטה רבה יותר במעשיו. הוא המשיך לא להבין שיחות פשוטות שלנו ביחוד כשהללו נערכו בפורום קבוצתי, שם לא ניתן היה לאמץ את קול המורה המסביר לו בחום ובאהבה את אשר לא הבין. אבל מסתבר שכדי להתקדם באנליזה לעיתים התחכום יכול להפריע בהיותו בונה ומקים סבך הגנות הקם כגולם על יוצרו ואינו ניתן לפיצוח. לשוקי לא היה כזה. רגשותיו היו ברורים וצלולים והם ניכרו על פניו. בתחילה היה מבלבל את חלומותיו ומתייחס אליהם כאילו קרו באמת. הלעג שהטחנו בו הפך במרוצת הזמן לקנאה על יכולתו לחיות במחיצת החלומות, בקרבכם, ולהיות בקשר יומיומי שוטף אתם.

יחסים מיוחדים היו לו עם הוועד. הוא השתדל לציית לתגובות שקיבל בכל מאוודו והיה שותף פעיל בהחלטות איזה תגובה תיטיב עמו, תחנכו ותועיל לו לעתיד בטוח יותר. הקונקרטיות שלו לבשה מדי פעם שיאים חדשים וסיפקה הוכחה שוב ושוב שלא צריך יותר מכך לאנליזה. כשנעמה ניסתה לשלוח יד בנפשה בעזרת מנה הגונה של כדורים רשם אותה לוועד על כך, וכששמעון הכריז עליו ברוגז, לאחר שקרע את מעילו, ביקש שזה לא יכלול את משחק הששבש שכל כך אהב. ממתקים היה אוגר בקפידה ומחלק אותם כל אימת שמישהו עזר לו להבין מה הוא מרגיש ומה קורה לו. גדולתו הינה בכך שאינו מתבייש לבקש עזרה ולהציג עצמו ערום ועריה, והתוצאות הטובות לא איחרו לבוא. תוקפנותו פחתה, חרדתו התמעטה ותקשורתו אתנו הלכה ופרחה. אפילו שוקי אמר שבשביל אנליזה לא צריך להיות חכם גדול, ושהוא מבין את דברי דבורה. רק שרלי היתה שולחת בו את חציה ושואלת אותו: "האם לדעתך מפגר יודע שהוא מפגר?". הוא התבלבל מהשאלה אבל שרלי השיבה לו מיד שהיא חושבת שכן. הוא הבטיח לה סוכריה, משחק פינג פונג, ששבש, הכל, רק שתסביר לו את אשר לא הבין. היא סירבה בעונג כמובן. שוקי הוא סיפור על אדם שחי בסביבה שאינה מובנת לו. שכל רגע ורגע שאינו מבין משהו הוא נתקף חרדה, אולי זה נגדו. כשאני לא מבינה משהו קטן אני יוצאת מדעתי. איך זה לחיות בעיניו כשמרבית שיחותינו אינן נהירות וברורות לו. הוא לא מוותר, דורש הסבר שוב ושוב. לאחרונה השתפר או התייאש. הוא מסוגל להיות יותר לבד ואף לא מענה אותנו בדפיקות בלתי פוסקות ומטרידות על הכתף, "תסביר לי תסביר לי" כפי שנהג בעבר. כשבא למחלקה התייחס לעצמו כאל עובדה מוגמרת, כשישתחרר מהמחלקה יקבל תעודת בוגר בחיי הנפש אם כי מסביבתו יבין אך מעט. יש לו פנטזיות אוננות מעניינות, כל דבר שזו הוא כשיר בעיניו, גברים, נשים ובעלי חיים. תמיד בעמדה של מגיע לו שיתנו לו. כשבאתי למחלקה היו לי שני מחזרים עיקריים, זהר ושוקי. שוקי קיווה שאתן לו ואילו זהר שאשפיל אותו. עם שוקי אני חשה נוח יותר אם כי הוא מצליח לעיתים לעשות את הבלתי אפשרי, לגרום לי לומר לו שלום לפני שהוא אומר זאת. כלומר אפילו אני מצליחה להפרד ממנו ולהשאירו בודד. הוא הילד של המחלקה, אבל אני יכולה להבין איך אמא יכולה לתת לילד שלה, במיוחד שהוא כל כך רוצה וכל כך מגיע לו למסכן הזה, שיהנה קצת מה יש. לא, בפגישות שלי איתו אין לעליונות באינטליגנציה שלי שום משקל. דמיונותינו המיניים נפגשים על מישור שווה ומתאים אחד. הוא מקבל אני נותנת והכל נפלא כל כך.

יכולתו השכלית הנמוכה עוררה רחמים. פעם דני המדריך צעק עליו שיפסיק להיות מסכן ולצפות

שכולם ירחמו עליו, זאת לאחר שהתחנן שישחקו אתו. שנה מאוחר יותר ניגש אלי ואמר לי בפשטות:
"אני יודע שאת מרחמת על שוקי אבל שוקי לא מרגיש מסכן, לך יש בעיה". הוא צדק, אבל תמיד המשיך
להתייחס לעצמו בגוף שלישי- כשוקי ולא כאני. ישירותו היתה מזעזעת. הוא ביקש את אברי מינם של
חבריו לחדר, רק לגעת רק ליהנות קצת. מדבורה ביקש שתתן לו קצת, מה איכפת לה. ואם היא דואגת לו
כל כך יפה ומבינה אותו טוב מכולם מדוע שלא תעשה עמזו גם חסד קטן זה? הוא נהג לאונן שעות רבות
במשך היום. ערך מחקרים התנסותיים מעמיקים במה שקרה לו עמוס "קצה שפיץ התענוגות", וידע לספר
ולפרט באריכות של שעות את אותה השניה הגורלית של "ריח אדמה", כפי שקרא לה, לפני שזה יוצא. זו
היתה אחת מדרכיו להרגיע את עצמו יום יום בשגרה היומית המתישה, ולהוריד את רמת חרדתו למה
שהוא קרה "התקופה של השעה שלאחר האורגזמה". הוא מצא שבשעה זו לא נרשם לוועד, בדרך כלל,
על מעלליו, ועל כן חפץ להיות תמיד לפני או אחרי אותו רגע של "ריח אדמה".

הוא המשיך לחפש את עזאזל כשמישהו אמר לו שילך לשם, הוא לא פסק מלסוב לאחור כדי
לראות אם החפצים לא לעגו לו ונעלמו, ופעם הסביר לי שכשנשבר הזין אסור לקפוץ כי הוא יפול מבעד
למכנס. לגביו פעמונים היו מתעוררים, השמש היתה פורצת מבעד לערפל, והקיטור ניסה לברוח. הזמן
עבר אצלו בקצב שונה כאילו חי לו באותו עולם מכושף של ראשית החיים. שם הוא כיהן כמכשף הגדול.
מה שנאמר לו לפני דקה קיבל לעיתים תוקף של אמת נצחית, והוא תמיד העדיף סוכריה אחת עכשיו על
שתיים אחר כך. לגביו הוא היה מרכז העולם, השמש והירח הלכו אחריו, אבל הוא גם ידע מה הוא באמת
מרגיש. משפטיה הפשוטים היפים של דבורה הרגיעו ושיככו את סערת חרדותיו, ואפשרו לו להתבונן אל
עצמו. כילד השתמש לעיתים בשפה החדשה שרכש עוד טרם היתה נהירה לו, אך הפירות לא איחרו לבוא.
אמיתותיו הפשוטות והקונקרטיות שהדהדו בחלל האוויר בישיבות בוקר וצהריים היו אלה שאנו
מתאמצים לבטא, לומר, לגלות ומאוחר יותר אומרים ידענו זאת. הוא היה הוכחה עבורי שניתן להיות
בטוח זריקת אבן מרגשותיך ולהשאיר בחיים, ואפילו עם טעם. כשקרא לי בשמי מקצה המסדרון וכולם
שמעו התמלא משהו אצלי בפנים שלא היה שם מעולם. קראתי לו שוקי. אז ידעתי שתינוק יכול גם לתת
או שמבוגר יכול להתנהג לעיתים כתינוק. כשנפרד מאתנו חשנו שנפער חור נורא בחלל המחלקה. הוא
איחד אותנו בפשטותו, בטוב לבו, בעוגות שאהב לחלק לנו ובעיקר שאהב לקבל מאתנו.

מתוך נאום שנשא שמעון ליום הולדתו השישי של שוקי במחלקה: פעם דברים מסובכים ולא מובנים נראו לי ודאי חכמים ונשגבים מבינתי. היום למדתי מה פירוש חשיבה קונספטואלית, עקרונית. הבסיס, העקרונות הינם פשוטים בתכלית ואילו נגזרותיהם הפחות חשובות עשויות לבלבל. גם איינשטיין כתב ספר "על תורת היחסות הפרטית והכללית" ללא נוסחאות. המורה העומד ליד הלוח ומסבך את תלמידיו, התלמידים שהולכים לאיבוד בתוככי הלבירינת. כל זה בגלל שאין מספיק אנשים חכמים היודעים להפריד בין עיקר וטפל, לברור את המוץ מהתבן. ושוב כל דבר ניתן לערוך לו רדוקציה לעקרונותיו, לחוקיו היסודיים שהם הם הבסיס המעניין ביותר לכל. חוטא אני לא אחת בחטא זה, מסתבך בתכום ובפיתול מחשבותי ושוכח את פשטות העיקר שמזכירה לי מרים כל כך יפה. כן, רצוני לומר שהאנליזה היא פשוטה בתכלית. מה שנאמר שם הוא בנאלי ובסיסי ביותר, ואף על פי כן נסתר מעיני שוב ושוב עד שלא נאמר ומנוסח על ידה. היא עבורי זאת היודעת לרדד את מורכבות הבעיות כפי שאני חווה אותן לאמיתות אוניברסליות, אובייקטיביות, כוללניות ונכונות לכל פרט באשר הוא, ולהעניק לי בדרך זו גם את עצמי וגם יכולת להבין את הזולת. שוקי הזכיר לנו שאנליזה טובה אינה פילוסופיה, לא ניתן להתל בה ולא לעשות ממנה כטוב בעינינו, היא אחת יחידה ואמיתית, מה שאנו באמת חשים.

- 20 -

יום שלישי אחר הצהריים זה זמן הביקורים והאוטובוס עם האורחים מגיע בשעה ארבע. היום גילה באה לבקר אותי. היא החברה היחידה שיש לי מהעולם החיצון, לפחות היחידה שאני שומרת אתה על קשר. למדנו בכיתות מקבילות והיינו קצת חברות. החברות התהדקה דווקא כשהתאשפזתי. היא התחילה באותה התקופה לעבור פסיכואנליזה אצל פסיכואנליטיקאי פרטי. זאת הסיבה שיש לנו שפה משותפת. היא מקנאת בי ואני מסכימה איתה, אין זה אותו הדבר לעבור אנליזה בחוץ או בבית חולים. ראשית היא משלמת הון עתק, בסביבות שמונה מאות דולר לחודש לארבע פגישות שבועיות בלבד, ואילו אני מארגנת לי את הראש על חשבון המדינה ומשלם המיסים הנדיב. היש טוב מזה? אבל קיימים הבדלים נוספים מהותיים יותר לפי עניות דעתי. גילה תיארה יפה את מצב הדמדומים, ערפול החושים שאתו היא מגיעה לאנליזה. היא נותנת את כולה, אומרת את כל אשר היא יודעת על עצמה, משתדלת מאוד ועדיין יש

הרבה דברים ביום יום שעד שלא מחזירים לה אותם בפרצוף היא לא חושבת שיש בעיה ולא מביאה את זה לאנליזה. אנשים בשגרת החיים לא אומרים לך שאת מכוערת, לא שיש לך ריח רע מהפה, לא שרואים שאת מפחדת וחסרת בטחון כל הזמן גם לא שאת תוקפנית ובעיקר לא שהראש שלך מסובב קצת. לא, לא משתלם להם לומר זאת, הם מעדיפים להשאיר נימוסיים. "אבל את לא מרגישה את כל הדברים האלו בעצמך?" שאל את גילה האנליטיקאי שלה. האמת היא, שסיכמנו שלא תמיד ואולי אפילו בדרך כלל אנו לא קולטים עד כמה העיוות שלנו מלווה אותנו רגע אחר רגע לאורך כל רצף חיינו. גילה אומרת שהאנליטיקאי שלה עוזר לה לחשוף את האמת הרגשית שלה הניצבת מאחורי מאורעות ודילמות שהיא מביאה, אבל אם היא לא מביאה משהו שהוא חשוב איך הוא יוכל לעזור לה? העדתי על עצמי שכשבאתי למחלקה ניחתו עלי המכות בזו אחר זו כאדם מתקופת האבן שנפל למאה העשרים ולא מבין דבר מהמתרחש סביבו. את תוקפנותי, תכמנותי והטריקים שלי החזירו לי בעוצמות שגרמו לי לחשוב שאני בבית משוגעים. אכן לא היה ברור לי מי משוגע כאן, מכיוון שמעולם איש לא אמר לי דברים אלו וודאי שלא בצורה זו. רצתי לאנליזה למרים. חשבתי שתלטף אותי שתאמר לי שזה לא נורא ושגם הם ודאי מגזימים מהכיוון שלהם. לא דובים ולא יער. חמישים דקות דנו באריכות, בפרוטרוט ובשתיקות ארוכות שהעידו שהעניין לא נסבל. אני בעלת הדימוי העצמי של האיילה אוכלת עשב מגלה שאני טורפת רצינית עם דם בין השיניים. ללא הפידבק היומיומי השוטף לא היה נחשף במלואו העיוות הפנימי שלי. לא, אני לא מזוכיסטית אבל האנליזה נראית אחרת כשאת מקבלת פידבק מאסיבי וקבוע מהסביבה. אי אפשר לרמות ואי אפשר לברוח, הסכימה גילה. לאחרונה החלה שרלי ללכת כפוף במידת מה כשכתפיה שמוטות קדימה כמו איזה בריון המסתובב במחלקה ומחפש ריב ומדון. בועז המדריך אמר לה שהיא מהלכת במחלקה באופן המטיל אימה ופחד על כולם. לרגע הצטמררתי. עוד מעט יגידו לי על האף המכוער שלי, חשבתי. איזו עזות מצח זה מצד בועז לומר לשרלי דבר זה שאין בידה לשנותו ואין היא אשמה בו. מאוחר יותר הבנתי שגם זה פידבק. האופן בו נושאת שרלי את משקל גופה וזווית הטייתו הם לא רק מה שהיא משדרת לעולם אלא גם חוויה פנימית שלה שהיא חיה איתה והגיעה השעה להתחבר אליה. העקרון פשוט, העולם בנוי מאנשים שאינם אומרים לאנשים את מה שהם חושבים עליהם ומרגישים מהם והאנליטיקאי הוא האחד והיחיד בעולם שתפקידו להיות הרע ולא הטוב המזויף. לא, הוא לא רע כמוכן ולא קר ומרוחק, הוא פשוט אובייקטיבי ומזה ניתן להסיק שהאחרים לא. התגובה לי ולהתנהגותי עולה כאן מתשעה

מתבגרים רגישים ביותר ומעשרה אנשי צוות מיומנים וכשכל זה לא מספיק אני נקראת לשיבת צוות. שם במספר שניות, כמו פסל טוב היודע במכה אחת לא חזקה מדי ולא חלשה מדי לסתת את האבן, מציבים אותי במקומי, נוגעים בשורש, בגרעין הקושי באופן שברור לי מה שהיה ברור להם. לעיתים אני מגלה שהם חיוכו. לא מיד זימנו אותי. נתנו לי קצת להשתגע קודם. רק כשהגענו בשיא פריחתו ניתן להתבונן בו בכל זוהרו, יופיו ועוצמתו ורק אז גם אני מסוגלת להכיר בו. גם לא מאוחר מדי, חבל על הזמן ועל ההליכה לאיבוד. וישנן גם צורות פחות דרסטיות. ירמיהו יכול לזרוק משהו בשיבת בוקר או צהריים באופן שימקד את עיני כל המתבגרים לבעיה שלי ואולי ביום שישי במסיבה יגיד זאת עם מעט יותר אהבה. "תראיית מציאות" קוראים לזה בספרות הפסיכולוגית, אמר פעם ירמיהו. אבל אני מעדיפה לקרוא לזה בשם שרונה חסרת הבית נתנה למחלקה: "בית חם" היא קוראת למקום הזה. כאן שוקי למד לכבס ולחשבן את דמי הכיס שלו בעזרת מדריך, מתי למד להתגלח, אני למדתי שאת הטמפונים שלי לא זורקים לתוך האסלה ולא מחרבנים עם דלת פתוחה ורונה למדה את הכל, להיות בן אדם. גילה מתארת את הפיצול בין מה שקורה באנליזה שלה לבין החיים. קשה לה ליישם את מה שהיא רואה באנליזה ליום יום. באנליזה הכל ברור ובחויץ היא ממשיכה כתמול שלשום. כך נותרות להן ארבע השעות של האנליזה יתומות ולא מוכללות לשגרת היום יום. אצלנו, במקום שכולם חיים ונושמים פסיכואנליזה ללא הפסק, זה לא יכול לקרות.

כן, הרבה מאמץ אני משקיעה בלנסות לנבא מה מרים תאמר לי. יש ביכולת הניבוי שליטה במצב שאני כה זקוקה לה. שוב ושוב אני ניצבת חסרת אונים מול יכולתה להפתיעני. "זה פשוט בלתי נסבל שעדיין לא למדתי את הטריק שלך", אמרתי פעם. "טריק?" השיבה היא לי. מלותיה לעיתים מחלחלות, מרגיעות ויוצרות פלאים שבטווח של שנים מקבלות לבוש של אמיתות כל כך בנאליות על קושי וכו' שלא הכרתי בהן משום מה. לו הייתי יכולה כן לתפוס את הדרך שלה, את הקוד שלה, יש לי כבר כמה רעיונות בכיוון. לעיתים דברים שאמרתי שהיא חוזרת עליהם כמעט באותן מלים נשמעים שונה כל כך ממני ועם השפעה רבה יותר. "זה מאוד מעליב אותך שאת חשה שיש לי מה לומר. נראה שהיית מעדיפה שאהיה טפשה ולא יהיה לי מה לומר לך", אמרה. "את מוכנה אפילו ללכת לטיפול שלא נראה לך טוב". אמת הדבר, לו היתה סתם טפשה לפחות הייתי חשה חזקה. עושה לה טובה ובאה לשמוע את דבריה בסבלנות ובסלחנות ואפילו מעניקה לה קצת מחוכמתי הרבה. ושוב אני מתפתלת כנחש ומכה על חטא. למה מרים

אמרה משהו? למה אני לא יכולתי לומר זאת? שוב ושוב אני באה חכמה, יודעת ומנתחת את מעללי מהיום החולף. שוב ושוב אומרת את כל הפטנטים. "נכון, נורא נפגעתי ונעלבתי". "כן, רצייתי לסדר מישוהו, רצייתי להיות הכי הכי מלכת היופי..." אומרת כדי לומר מאוחר יותר: אבל אמרתי את זה אני. זה לא עובד. שוב ושוב דברים שאמרתי בערך, שהמלים הלכו לפני המנגינה מנוסחים על ידה ומשאירים אותי מוטלת מושפלת על הספה. הרי באתי באמת לעבוד על עצמי, לא לשקר איש. למה שלא אשמה במה שהיא באמת יכולה להעניק לי? זאת שאלת מיליון הדולר - כך התבטא פעם זהר.

מתי הוא בן ארבע עשרה, חוזר בתשובה. הוא הצעיר במחלקה וגם נראה כזה קטן, חלש ומפוחד. השמועה אומרת שהוא הגיע אלינו לאחר שבוצע בו בישיבה מעשה מגונה על ידי חבריו לחדר. עקב זאת היתה לו אפיזודה פסיכוטית. לי מעולם לא סיפר דבר על כך. זכורה לי הסדנא הראשונה שבה השתתף כשהגיע, אז אמר לי שהוא בן עשרים. שערות קלילות, ארוכות ומסתלסלות נפוצו להם פה ושם על פניו והסגירו את גילו הצעיר. מתי מתהלך בין כותלי המחלקה כצל, תמיד לאורך הקירות, תמיד עם ספרים בידיו. ללא ספר בידו הוא מתקשה לזוז, יש לו כוונות טובות לעיין בהם אולם דברים דחופים יותר מונעים זאת ממנו. הוא משתדל לא לעסוק בדברים בטלים, ברוחותיו החולפות של העולם הזה, על כן הוא חושב כל הזמן. הוא לא מרשה לעצמו לנוח ולו דקה בודדת, לכל רגע בחיים יש תכלית ופסקה לא נפתחת מבלי לומר "בעזרת השם". דברים פעוטי ערך כלבוש הולם, קשר מינימלי עם סביבתו וכללי אכילה אלמנטריים נראים עבורו בזבוז זמן. ספריו, חפציו והתפילין שלו נמצאים מפוזרים להם בכל מקום במחלקה כאילו כל המחלקה שלו. הוא מתעמק בעיקר והולך בגדול והינו מבולבל גדול עוד יותר. עתיד הוא בעזרת כתבי הקודש להביא מזור לעצמו. הוא חופר וחופר ונובר בהם מכל הכיוונים. מדי פעם כשיחסינו התהדקו במקצת, לאחר שהבין שעם אחות מותר להחליף מספר מלים והשטן המפתה לא בכל רגע פורץ מקרבי, שיתף אותי בלבטיו. פעם שאל אותי אם אני יודעת מה שיעורן של תעצומות נפשו של אדם. החריש כמחכה לתשובה. כשראה שאיני יודעת וחש את מבוכתי הפגין את ידיעותיו במבול אמרות חז"ל ופסוקים מהכתובים. אט אט תפסתי את הפרינציפ והתחלתי להתווכח אתו. יש לנו שיחות מעניינות, גדולתו הינה ללא ספק יכולתו להתלבט ולאחוז במספר דעות סותרות בו זמנית. הוא לא נבהל כשבסוגיה מסוימת קיבל תשובות שונות מהרבנים שנהג להתקשר אליהם ולבלבל להם את המוח מהטלפון הציבורי הניצב למטה. פעם הראה לי קטע מדברי חכמינו שיש בו דיון בדכאון, כמה יש להזהר ולהמנע מלשקוע

בתוכו. מתי היכה על חטא והודה שלא תמיד נזהר בפסיקה זאת. לא תמיד קיים את המצווה שחובה עליו להיות שמח ומאושר והוא ראה בזאת חטא נוסף שעונשו דכאון וחוזר חלילה. פטנט טוב יש לאדם, חובה עליו להיות שמח, בעצם זו החלטה שלו ובזה נפתרו כל הבעיות. כשהייתי ילדה אכן חשבתי שכך ניתן לסדר את כל העולם. לגבי מתי אין לא מודע, חלקים אלו שייכים לאלוהי. את נשמתו נוהג הוא להפקיד בידיו של בורא עולם קודם שוכבו לישון וכשמקיץ מליל בלהות וסיוטים נוהג לברך בדבקות יתרה "מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמתי בחמלה רבה אמונתך". ריח של שפיך נודף ממנו יומם ולילה, כך סיכמה רונה שהינה חוש הריח של המחלקה. לחוג מין, כך ספר לי פעם שוקי, הוא הביא קטע ממסכת "שפיכת זרע לבטלה" ובה עונשים ומכות קשות הניחתות על אלו הנגועים בעוון זה. הוא הסביר לכולם את הסימפטומים שעשויים ליפול על ראשם אם יאוננו. צמיחת שערות הרגליים למכביר, נפילת השיניים והתקררות. אכן הוא היה בודק מדי פעם את מצב שער רגליו, בזאת הבחנו כולנו. כשבאה המדריכה להשכימו בבוקר התברר שישן ערום. נערכה לו תוכנית מטעם הוועד על שינה עם פיז'מה. עדויות אלו לא השאירו מקום לספק. יצריו ממלאים את ראשו ומשוטטים בר בחלל המחלקה.

השילוב של מתי וזהר בחדר הוא מוזר. הגרביים המסריחים של מתי הפזורים בחדר לא חדלים מלהשפיל את זהר. כך נבנה האיזון ביניהם. הוא לא מציית לרבות מהחלטות הוועד וחוקי המחלקה כאילו אינם מענייניו. כך הוא קיים לו במחלקה כישות עצמאית ונפרדת. אמת, הפתולוגיות של כל אחד מאתנו שונות ומשונות, ומסתבר שהדבקה איננה קיימת וקשה לבנות קבוצה מגובשת. איש איש בעולמו עם בעיותיו אבל מתי הוא הבודד מכולם. רונה אמרה שאין לו חוט שדרה לכן חזר בתשובה. היה משהו בדימוי זה שהתאים לי. לא הבנתי למה דווקא בו ביצעו את המעשה הזה שעורר את סקרנותנו ללא סייג. נעמה אמרה שהוא ודאי הזמין את זה ושלא ניתן היה להמשיך להחזיקו בישיבה לאחר מה שקרה. מתי מסתובב לו במחלקה כיהודי שנשבה בין גויים. עליו להשתדל לא להרגיזם ולהמשיך לדבוק באמונתו ככל שניתן. כך חושב הוא יעביר את התקופה הקשה של האשפוז. הוא מזכיר לי מין סוג של אושר שחוויתי אי פעם בשחר ילדותי כשההורים היו כליל השלמות, והכל היה מושלם כל כך, אושר שלא ישוב עוד לעולם.

מתי עבר היפוך רגשי-קוגניטיבי הקורה לכל מומר, כך קראתי. ממצב של דכאון ודכדוך עבר לאושר בלתי ניתן לתיאור. הכל פתאום הסתדר. כמה רמייה יכולה להיות בחוויית ה insight - זאת

כבר גיליתי בעצמי. במקרה של מתי הוא בנה לו ברגע זה של הארה, במהפך פתאומי זה של אישיותו, הגנות מבטון מזוין שלא ניתן להבקיען. לכל שאלה תשובה, הכל ברור ומסודר. הוא לא פוסק מלברך, מלמלמל, עושה הכל רק שלא תחדרנה מחשבות חטא ועוולה למוחו שלא לדבר על זימה ויצרים. כשאני מביטה במתי אני משתוממת עד היכן נימוקים הגיוניים, רציונאליזציות ואינטלקטואליזציות יכולים להגיע. בנייני פאר של האינטליגנציה האנושית משמשים תכלית אחת ואחת בלבד, לבטל את מה שהוא באמת מרגיש. הפיצול בין הרגש לשכל מופיע במלוא הדרו, אפילו שרלי מודה בזאת. הוא ילד מפוחד אין ספק בזאת, אבל הוא עוסק בשאלות של גאולה ונצח. במועדון פעם שאל אותי האם אלוהים לדעתי זו עובדה או דעה? חשבתי חשבתי... והשבתי "דעה". מתי החריש רגע ואחר השיב: "יש בזה משהו, פשוט לא חשבתי על זה". בשלב זה כבר נאמר לו בבירור על ידי הצוות שהוא מתחבא מאחורי הדת ומחבל בטיפול. איש לא רצה להדיח אותו מאמונתו. כשרצה להשתטח כל יום שני וחמישי על קברו של רבי אחר נתנו לו. אך קיימת נקודת מפגש שזה פשוט לא עובד יחד, כך סיכמנו אני ושותפתי לחדר. מתי החליף את הקשר עם עצמו בקשר עם אלוהים וכתבי הקודש. העבר שלו נעלם והוחלף בעברו המפואר של עם ישראל לדורותיו. פעם הזהיר אותי ואמר: "לא מזכירים לגר את עברו", זה חטא גדול לביישו באופן זה. הוא שרף את הגשרים לעבר כדי שלא יוכל לסגת, שעבד את ההווה לטובת עתיד מזהיר יותר, גמול תורתו, ונע קדימה כאחוז אמוק ודבקות במצוות שהתעוררו חדשות לבקרים. האנליזה היתה תקועה.

עבודתה של דבורה היתה קשה. הוא סירב להתייחד אתה במרחק של ד' אמות. הוא ציטט לה מפרקי אבות "ואל תרבה שיחה עם האשה" וסיים ב"ברוך שלא עשני אשה". הוא סירב לדבר איתה על מה שקרה לו אך אמר שמאז שמצצו נשמתו, כך קרא למה שאירע שם, הכל החל להידרדר. הוא שאל האם זה באשמתו ואיך הביא על עצמו דבר נורא זה. הרי לא יתכן שיענש כך להיות מאושפז בין משוגעים בבית חולים לחולי נפש חילוניים. היש נורא מזה? כנראה שעשה משהו רע שעדיין לא גילה, כך הבנתי משיחותיו עם עצמו, שנערכו לא אחת בקול תוך תנועות ידיים שונות המבטאות את עומק המחשבה.

כשבוקעים גלי צחוק מהתחנה ומתפשטים בין כותלי המחלקה אנו יודעים שזמן קריאת רפורט הוא והצוות המסתגר בתחנה הגיע לדיווח על מתי. פעם סיפר לי בדיחה: איך יודעים שיש אלוהים, שאל. אם שלושים אלף אוהדי בית"ר ירושלים קמים וצועקים ג' פעמים כולם ביחד יש אלוהים! אז אין?! מתי המשיך להחזיק בדתו ולצחוק עליה בו בזמן. הוא ידע שהוא עושה בה שימוש לרעה במושגי המחלקה. בלילות

כשהיה בורח, לעיתים שם פעמיו ללא מורא לכותל. יש שראו בזה נסיון התאבדות לאור המאורעות האחרונים באזור אבל הוא האמין שה' ישמור עליו, כך אמר. דבר אחד תמיד נשגב מבינתי, היכולת לכופף את העובדות. למה לא לאכול בשר עם חלב? מיד מתי מביא מחקרים אחרונים הקובעים שזה מזיק לעיכול. למה לא לקיים יחסים במחזור? זה, טוב הגבר והאשה ירצו אחר כך יותר. ברית מילה זה בכלל נור הבריאה. סליחה הבריאות, כך אמר. בקיצור המדע היום מוכיח שכדאי להיות יהודי שלא לדבר על יהודי כשר. דבורה נלחמת בגבורה, מנסה לאחד את רצף הזמן החיוני לכל הבנה, להראות לו שהוא אותו אדם לפני ואחרי ההמרה. היא מנסה להראות לו למה הוא יוצר מערכת קוגניטיבית מפוארת כל כך. מגדלים רמים כאלה רק כדי לא להרגיש את ההרגשות שחווה בתקופת היאוש שלו של לפני החזרה בתשובה. בתחילה ניסו להסתיר את הקרב הגדול אבל הזמן חידד את השאלה, דת או אנליזה? זה פשוט לא הלך יחד. ניסו לאפשר קיום האחד לצד האחר. אולי זה יתכן אצל חוזרים בתשובה או דתיים אחרים. אצל מתי הדת היתה הגנה ולא היה לו פשוט כוח להרגיש. בזמן שהילך בפרוודורי המחלקה כצל כש"מורה נבוכים" צמוד לידו האחת ו"איך להתחיל עם בנות" בידו השניה אמר לי פעם: "העולם הזה הוא פרוודור לעולם הבא, ולא יותר."

- 21 -

מתי טוען שלשמוח בחיים זה מצווה, ועבירה גדולה להיות שרוי בעצב ודכאון. ואילו אני מראה לו מחקר המוכיח שתפיסת המציאות של הדכאוניים היא טובה יותר מתפיסתם של יתר האנשים. כך אני רואה את האנליזה. לא, מרים לא אמרה לי מעולם שיש לי סיבה להיות מדוכאת. היא ודאי גם לא תקבל תאוריה זו כשם שאינה מקבלת שום תאוריה שאני היא הממציאה שלה. אבל שוב ושוב אני יכולה להצביע שתמצית האנליזה היא חשיפה של דברים שאיני רואה. ולמה? כי הם פשוט לא נעימים. זו לא הוכחה מתמטית בשביל שמעון אבל זו הרגשתי ממאות פגישות עם מרים. "אז אי אפשר לומר גם דברים טובים לאנשים?" שואל מתי, "רק דברים רעים צריך לומר?", "זה מה שהם אומרים שמקדם?". לא הייתי רוצה לייצג אותם אלא את עצמי, אמרתי. אני חוטאת שוב ושוב בכך שאני אומרת לעצמי יותר מדי דברים טובים ואת הרעים איני מוכנה לראות. מרים ודאי היתה מתקנת, חשבת לעצמי, ולא היתה מקבלת את

החלוקה לרעים וטובים. אין לה שאיפות מוסריות כשם שיש למתי. לדידה הדברים הנעלמים, המודחקים, הרגשות הקשים הם אמת מוצקה שיש לחשוף אותה ושום פילוסופיה לא תעמוד לה למכשול באמונתה זו. היא בישרה לי שהיא יוצאת לחופשה בקרוב. לפני כל יציאה שלה לחופש היא מתעקשת לחלוב ממני את מה שהיא בטח מכנה רגשותי האמיתיים, רגשות קשים של נטישה, כעס, בדידות וכו' שאני אמורה לחוש עקב יציאתה לחופשה. נהגתי לנוע על גבול הדמדומים של לשחק את המשחק שלה. להביא לה רגשות וחלומות שישמחו את ליבה ויאששו את התאוריות שלה. המשחק בכאילו כואב לי נמשך ולעיתים היה לי את הרושם שאולי באמת כואב לי. איך שלא יהיה, הפעם יכולתי לחוש ולו במעט מעט מהי חרדת נטישה. הדמות היציבה, הבטוחה והנכונה האחת בחיי, זו החופנת את נפשי בכפה תקום ותלך. זו שרק אתמול לימדה אותי איך להתנהג איתה, המכירה את כל תחבולותי, שהיא המשען היחיד שיש לי למפלט מעצמי ומהעולם עומדת להעלם. לא, לא כך זה התחיל. בתחילה הטחתי בה כרגיל קיתונות של כעס, הוכחתיה באותות ובמופתים שאינה נוהגת כשורה. בטח איזה קונגרס בחו"ל, אולי בילוי עם הבעל שקיומו כבר חדר למודעותי לאחר הכחשה של שנים. מי יודע מה היא עושה בשבועות הללו, אבל למה על חשבונאי? אמרתי בצחוק. כן, אמרה היא שלקחה צחוקי ברצינות, כל דבר שמישהו עושה הוא על חשבונך. רציתי לעצור את המשחק הזה, לא ידעתי אם הוא אמיתי. ביקשתי שתבטיח לי שאינה עוזבת בזמן הקרוב, נניח בשנה הקרובה. הורי הזהירו אותי שאנליזה זה ממכר. אולי אני חברה בכת סודית שהסתבכתי בה עמוק עמוק ואני איני אלא זו החיה כדי להיות עוד אסוציאציה באוסף הפרוע של אסוציאציות ופירושים הממלאים את מוחם של הצוות. אני חיה כדי להוכיח ולהגשים את התאוריות שלהם ומשחקת את משחקם. חופש, אני שוב אומרת, היא יוצאת רק לחופש, היא לא עוזבת. אולי זו תהיה עוד אבן קטנה בבניין ההולך ומוקם בעולמי הפנימי, הפעם בניין יציב בל ימוט שבו בסיס הכאב מספיק רחב כדי שלא תתרחש התמוטטות. בסיס רחב, פעם אולי אתחתן ויהיה לי ילד משלי. האוכל לתת לו את כל אשר קיבלתי ממנה ומאחרים? האוכל להיות אדם המסוגל לשאת כאבו חרישית ולהוסיף עליו גם כאבים נוספים כפי שמרים, הצוות ואולי אפילו הורי עשו. לרגע חשבתי כמה היא בעצם תלויה בי. אם למשל אנטוש אני אותה. אעזוב את המחלקה, אכריז שאיני מוכנה להמשיך אצלה. נוסף לכך הרי הצלחתה המקצועית תלויה בי, בהתקדמותי. הפעם קולה הפנימי השוכן כבר בקרבי העיר לי שבמקום לחוש כמה אני נפגעת ונעלבת מחופשתה הקרובה אני מעדיפה לשחק בדמיונות כמה היא צריכה אותי.

הזמן האבוד הביא איתו ניחוחות מארץ חדשה שטרם ידעתי. השנים שחולפות בחסות האנליזה לא שוות, סליחה, לא שבות. וכאילו האנליזה מהווה את התיעוד היחידי בציוני דרך שיש בזמן האבוד. בתאריך זה וזה הבנתי את זה וזה. לא, אפילו ציוני דרך אלו הינם אשליה מוצה. קירות חדרה של מרים לא השתנו והיום שאיאלץ להפרד מהם הולך וקרוב אם כי איני יודעת עדיין מתי. אולי שמונה שנים אנליזה אני רוצה, וצריכה כמעט כל החיים, לא? העצב, העצב והגעגועים למה? עברו ארבע שנים תמימות ועוד היד נטויה. האביב בשדות ובכפרים המקיפים אותנו לא משתנה והקולות העולים ממקלטי הרדיו והטלוויזיה מספרים רק שהמצב במדינה מחמיר. אין מקום לשגעון צריך לקחת את העניינים בידיים אין זמן למשחקים, פלט בערב קודר אחד זהר, ולא יסף עוד לפרש. הוא דיבר על אביו המת שחי כל חייו את העבר שלו, את התקופה שהיה מפקד גדול. והוא, זהר, חש את אביו המת בתוכו חי לחלוטין כאילו חקוק על לוח ליבו. הזמן יש לו ניחוח מיוחד. מה טעם שנה שחלפה לה, מי ישיבנה. הרי היא חקוקה בזכרון בלבד ולא קיימת בשום מקום אחר. מה טעם ופשר חוויה סוריאליסטית זאת של החיים החולפים ולא נעצרים בשום תחנה. אכתוב ספר, זה יהיה תמצית מאבקי עלי אדמות. חלומי להיות מישהי יתגשם. הזמן הוא עצוב וזה לא יעזור, חשבתי לעצמי. מרים יצאה לחופש בקיץ וזה עשה את חי עצובים עוד יותר. בפגישה האחרונה לפני יציאתה לחופשה בת חודש ימים דיברתי על הורי שהיו משאירים אותנו בקייטנות אבודות או אצל קרובים רחוקים ונוסעים להם לבלות. תחושות ללא מלים ריחפו להם בחדר. אני עומדת ליד כלוב השפנים לבד במין קייטנה שכוחת אל. שוב תמונה לבד, בשדרה ליד ביתי עם כפפות חורפיות עבות אני לבד מביטה סביבי. אנו פוסעים ליד השדה הירוק, אולי היה שם מישהו גבוה איתי אבל שוב לבד. איך שאני ואחותי התחבאנו לסבתי מתחת לשמיכה והצצנו לה איך ששמה טלק בין רגליה הפעורות לרווחה כבטקס דתי אובססיבי. אחר כך היא שיחקה לי ולא נתנה לי לשחק לה בשלה. אמרתי למרים שחבל שלא הייתי אז קטנה אבל גדולה ויכולתי לראות ולהשקיף מהצד על כל הבדידות הזאת. היא אמרה שאני מצטערת שלא היה מישהו גדול לידי. אני לא אוהבת לדבר איתה על עברי. זה כמו לבכות על חלב שנשפך. חשוב לי הכאן ועכשיו. אבל היא מדי פעם שבה לעברי ועושה שם כבתוך שלה. לא, קשה לי לגשר על הזמן האבוד ולחשוב שהילד הזה הוא אני. והנה מרים הולכת גם היא. התשוב? עלי להיות ילדה טובה, אחרת הכל אבוד. אני רוצה לחבק אותה היא שלי אני שלה. אבל אלה געגועים חסרי תוחלת למה שחסר. ליד הדלת של בית הזמן האבוד עמדה מרים, עמדה שם כאילו אנו נפרדים לעד. עמדה איתנה

ומוצקה כסלע והפעם קצת יותר הביטה בי. לא, זאת לא הפעם האחרונה, הייתי צריכה להזכיר לעצמי, אבל זאת מרים שלי.

הלילה ירד על בית החלומות ומצאתי את עצמי עולה במדרגות הביתה, לא פתחו לי את הדלת, על הפעמון היה כתוב שם אחר. נבהלתי. כשירדתי במדרגות אמא פתאום פתחה את הדלת. אבא שכב במיטה ומסביב היו כל מיני ילדים שהשכירו להם את הדירה. צעקתי שלא יהיה לי כעת מקום. היו שם המון ילדים ששיחקו בחדר גדול ולא היה אף מבוגר ששמר עליהם. שאלתי, כשהולכים עם ילד לטייל מי מחזיק לו את המעיל או הסוודר שלו, כי זה כבד לילד. והיה שם תינוק שהיה צריך לשמור עליו שלא יפול מהמיטה כי אמא שלו הלכה לרגע. פתאום ראיתי שזאת בת ששוכבת בתוך אקווריום עם מים ומישהו אמר שעשו לה ברית מילה. ניסיתי להרדם במיטתי, מצצתי אצבע שקודם שמת עליה די. די. טי. ולא הצלחתי להרדם. חשבתי שזה אולי בגלל הרעל. הלכתי לשטוף את האצבע ולא היו מים בברז. פתאום הרגשתי שעל הגב הולכים לי אלפי ג'וקים. צעקתי לאמא, היא לא התרגשה, צחקה כאילו שזה לא בגללה ולא מיהרה לעזור לי. והיה שם קרש לא יציב שאמא ואני עמדנו עליו והיינו צריכים יחד ליצור שיווי משקל. אמא לא עזרה לי, עמדה ולא זזה. אני כל הזמן, בשארית כוחותי, נפלתי וייצבתי את הקרש אבל אמא היתה גאה ולא זזה. אחר כך נתנו לי כל מיני עונשים, הדחה של שבוע כל חצי שנה במשך שנה אחת. כל מיני אנשים ניסו להסביר לי את העונש שלי אבל אני לא הצלחתי להבין ואמא צעקה עלי שאני מתעללת בה. ניסיתי להבין מה מדברים על פי טון הדיבור כי אני לא מבינה גרמנית.

משם נמלטתי אל בין חצרות ילדותי המיוחדות, בין הבתים ומעל הגדרות וחשתי שם בטוחה. פתחתי את הדלת וראיתי את עצמי יושבת על הכסא של מרים ומעבירה אנליזה. התמלאתי פחד שהיא תתפוס אותי. על הספה התאמצתי להגיד לה משהו אובייקטיבי ואמרתי לה על שתי האנליזות שאני עוברת במקביל. היא שאלה מה אני צריכה את זה? שיחקתי בחדר הילדים שלה על השטיח הנעים. היה שם בלגן והרבה צעצועים מפוזרים, חדר בלי מחיצות כמו אצלי בבית. נתתי לה יד והיא ליטפה לי אותה, פתאום הרגשתי שזאת יד של גבר. היא אמרה שאם אני באה שלושת רבעי שעה לפני הזמן, למשל, אז שאדפוק בדלת ואני יכולה לישון שם. דמיינתי איך מרים ובעלה מעירים אותי.

הספר שלי הוא ספר של אישון ליל עת תבער מנורת שולחני ותטיל את ישותי כצללים ואורות לא צפויים על מחברתי. לא, לא הצלחתי לפנות לעצמי זמן מכל עיסוקי הרבים ולכתוב, כי הספר שלי לא קורץ מחומר זה. הוא קורץ מחומר החיים, מהיומיום שמפעם בקרבי ונזרק על שולחני לעת ליל מאוחרת, כזה טבעו של יומן. לעיתים הוא הטוב שבמחברות, ולעיתים חסר ערך, תפל, חסר טעם ועניין. לא עוד ספר אחד מתוך רבים רבים שנכתבו, וכך אמשיך לנווד לי בין הכל ללא כלום במהירות האור, מחפשת את האובייקטיביות בחוויית הסובייקטיביות הפנימית שלי ולא מוצאת. בשעת ליל מאוחרת משהו בי משתחרר, אינני עבד למלים אלא אדון להן. מדברת אל מחברתי בזרימה אדירה הבוקעת משיירי היום החולף ולא כותבת בה ניסוחים ומתקנת. עת אמרתי לעצמי שבשבילי אני כותבת נגמלתי מקדושתה של האות והמלה, ירושה אכזרית מכיתה א' בה דבקה אצבעי לכתוב, נפתחו ארובות נשמתי והתחלתי לשיר שירי נשמה ידועים רק לי.

נזכרתי לפתע במשפט מימי ילדותי שבו נשבעתי שתמיד אבין ילדים כי אני כל כך מרגישה את עצמי ומבינה מה קורה, ונשבעתי שלעולם לעולם כשאהיה גדולה לא אשכח את מה שעברתי לכן תמיד אבין ילדים. אבל היום גן ילדותי נעול בפני כשם שאני מתקשה לתקשר עם ילדים בכלל. גורשתי מארץ הילדים ושכחתי את שפתם כגירוש מגן העדן. ארץ הילדים, שפת הילדים, עולם הילדות, יש דבר כזה? את הילד שבתוכי איבדתי, הסברתי לעמוס שהאזין מחייך. אין לי יותר גישה אליו על כן לא אוכל לבוא בקהל הילדים כבן בית לעולם ועד. בניתי לי הגנות, מחשבות ותירוצים שחומתם גבוהה מכל חומת הילדות שנשכחה, למסכת תוגה זו קוראים בגרות. לדידי ילדות הינה שם נרדף להמתנה לבגרות, לחישובי הקיצים של מתי אהיה כבר גדולה ויקיץ הקץ על הסבל הנורא הזה. אם ילדים היו יכולים הם היו מתאבדים, חשבתי לעצמי, הרי הם באמת סובלים בנושאם את הסוד הנורא בתוכם, סוד יהודם עלי אדמות. לא, גן הילדות נעול בפני לעולמי עד ובשערו לא אוסיף לבוא.

לך תסביר לאדם שלא אכל תפוח מימיו את טעמו ולך תסביר למי שלא עבר אנליזה מימיו את צליליהן של המנגינות הנוגנות על מיתרי הנפש. כה עדינה היתה פגישתי האחרונה עם מרים וכה רוגשת. הקרבה הזאת, הנגיעה העדינה והמלטפת שהיא נוגעת לי בפנים, אין שווה ואין דומה לה. ליתוש עולם

צלילים משלו, שמעתי לא מזמן, כך גם לאדם לאחר מספר שנות אנליזה. עולם הצלילים שלו משתנה. הוא שומע ורואה דברים אחרים. רואה בתחום ספקטרום חדש ושומע צלילים בתדירויות שקודם לא יכול היה לשמוע. היום יום לובש מנגינה אחרת כי כולו שקוע בתוך הבנות ומניעים ממקום אחר.

אני כועסת עלייך כי איחרתי, למה אני צריכה כל כך לרוץ בגללך, למה מי את? תראי כמה אני מפחדת ממך, שאני עושה את כל המאמץ הזה ושנים באה בדיוק בדיוק בזמן! אבל היא הציגה את הדברים באור שונה, היא אמרה שאני לא מוכנה לוותר על שום דבר שהוא שלי, אפילו לא על דקה אחת של אנליזה ולכן אני מדייקת עד אין קץ. אכן 49 דקות אנליזה זה לא 50 דקות אנליזה, מי כמוני יודעת משמעות כל נשימה מן הנשימות האחרונות על הספה. הבלבול ביני לבינה נמשך, סליחה ביני לבין עצמי. חזרתי להתחלה, האנליזה היא שלי, אני מעוניינת שתהיינה כמה שיותר פגישות ולא להפסיד אותן וזו באמת בחירה שלי. אבל יותר נעים לחוש שמישהו מכריח אותך לעשות אנליזה ואז את עושה ואת בסדר. במסכת בלבול נאמר שהקשיים ביני לבין עצמי הופכים לקשיים ביני לבין מרים, וזה מרגיע.

חזרתי לגופי ונהניתי ממרים החשה איתי את מסתורי אבר מיני על תחושותיו העדינות. היא דיברה על זה שללא אישור מבחוץ אני לא מרגישה שאני ישנה וקיימת. חשבתי על התינוק המכוון מלידתו לקשר הישרדותי עם סביבתו. מחייך אליהם, בוכה, יוצר קשר עין, מחקה את הסובבים ללא סוף, מברך אותם לשלום בחיוך מאיר פנים ועוד ועוד. כך גם אני, הסברתי לה. כל כולי מכווננת לשדר על התדר של מי שרוצה לקלוט. מותחת את הצוואר לכיוונך כדי להיות איתך יותר בקשר. פתאום תפסתי למה הצוואר קצת כואב לי. מקיימת באדיקות את מה שציווית עלי לפני ארבע שנים, לומר כל מה שעולה בדעתי בלי להתבייש, כמו כלבלב חסר אישיות. היא אמרה שלא כולם אוהבים כלבלבים. נזכרתי שבבית ספר הייתי טובה בלשון ומרים, נדמה לי, צחקה. אז באמצע הצחוק הנורא אמרתי לה שהיא משפילה את עצמה שצוחקת איתי ורוצה להתחנף אלי, ובזמן האחרון בכלל נדמה לי שלא טוב לה והיא צריכה אותי. את חשה ככלבלב או מי שמתייחס אלייך כאדם הוא בעינייך כלבלב, אמרה. אחר כך כשכיבתה לבקשתי את הוונטילטור, ירד ערכה בעיני .

לאחות של מתי נולד בן. דבורה לא אמרה לו מזל טוב ועל זה יצא מתי בהכרזה ש"אין גבול לנייטרליות". הוא סיפר לנו סיפורים מוזרים איך התעורר בלילות האחרונים לפני שהפך להיות דוד ונשימתו קצרה. מעולם לא היתה לי אסטמה, הוא סיפר על אותו ליל בלהות בו חשש שאם ירדם ויניח

לבקרה האוטומטית לשלוט ולווסת את קצב נשימתו הוא עלול למות מחנק. כך תיאר לנו בפניקה את ההסלמה בפניקה שאחזה אותו כשהבין שאם לא יהיה מודע יותר לנשימתו הוא פשוט יחדל מלנשום. ברגע זה היה משוכנע שלעולם גורש מגן העדן ועתיד הוא להלך עלי אדמות מודע לנשימתו, מעמסה שכבדה עליו. ומאחר שמתי אינו מסוגל לבצע שני דברים בו זמנית כמו להלך וללעוס מסיק ביחד הרי שההמשך ברור, הוא ישאר קשוב ורתוק לנשימתו כקללה אדירה הרובצת עליו ומטילה עליו אחריות כבדה מנשוא. דבורה לא גילתה אמפטיה רבה לתחלואיו וביחוד לא לרגעים שבהם הוא נעשה דומה לאחר יותר משהלה דומה לעצמו. היא פשוט הבינה שהעובר בבטן אחותו לוחץ גם על הסרעפת שלו ומקשה על נשימת שניהם. היא אמרה שאוויר, הוא חושש, לא יהיה לשניהם, כלומר לו ולתינוק גם יחד. ואכן היתה אמת בדבר מכיוון שמתי צפה את העתיד להתרחש, הוא פשוט איבד את תמיכתה ורחמיה השמימיים של אחותו לעולמי עד. בתקופה קשה זאת מתי עלה במשקל, התאונן על עצירות ובזמן שאחזו באחותו חבלי הלידה, מספרת יוליה, והרופאים פקדו עליה ללחוץ וללחוץ נכון כאילו היא עושה קקי ולא בצוואר כאילו שם נתקע לה משהו, מתי היטיב ללחוץ ממנה. דבורה הכתה בו ללא רחם. היא הזכירה לו בקשיחות האופיינית לה שהוא מתי ולא אחות של מתי. ברגעים אלו, כך סיפר, קלעו פירושיה טוב כל כך שהסימפטומים נעלמו אבל לא להרבה זמן. הכעס על חוסר האמפטיה שלה לרגע היסטורי גדול זה היה בלתי נסלח עבורו ושלט בכיפה. מאוחר יותר אמר לי שיש רגעים שבהם הוא חש כל כך במצב גרוע, לא שולט ולא מחובר שנדמה לו שכל האנליזה זה שטויות. השבתי לו מתוך עצמי שאם הוא חושב שמטרת האנליזה זה לעשות אותו אומניפוטנט אז באמת יש לו מה להתאכזב. אבל אם הוא מבין שכל מה שהאנליזה יכולה לתת לו זה הכרה אמיתית ואובייקטיבית של המציאות הפנימית שלו שלעיתים כה קרובות היא קשה ובלתי נסבלת יתאפשר לו בכל זאת להפיק תועלת מסוימת מכך. והמאבק ימשך חלילה עם שיפורים ומעידות שוב ושוב.

ובכל זאת קם מתי ואימץ לעצמו גור חתולים קטנטן, חתול זבל כפי שנקרא. מספר ימים לאחר שהביאו למחלקה והציגו בגאווה ובאופוריה לא מוסתרת לקה מתי במה שנקרא דכאון שלאחר הלידה. במקום מסוים בתודעתו קלט כנראה את גודל המחויבות שעתידה לשנות את חייו לבלי הכר. מעתה לא יהיה הוא בן חורין אלא עבד נרצע לכל חייו, כך הסביר לזוהר את תוגתו. החופש, החופש היה מלת המפתח בעולמו הקודר של מתי מאותו יום ואילך שבו בחר מרצונו החופשי לוותר על חירות זאת. באנליזה, כך סיפר לנעמה, דנו בכובד ראש בקושי שלו להחזיק בעמדה של לא יודע. החתלתול היה מיילל ומתי התלבט

ולא ידע מה לעשות. כלומר, בתחילה הפגין הוא ידענות רבה ללא שמץ של כיסוי ואט אט בעזרתה של דבורה יכול היה להתייעץ ביוליה שהבינה בחתולים בצורה מפתיעה אך חשודה ולהיות מחובר לאמת שאכן אינו יודע מה לעשות במצבים קשים אלו. יחסי האובייקט הראשוניים והמפגש הנצחי בין האם לילד קרמו עור וגידים תחת כנפו החוסה של מתי. הוא יצא עם תאוריה חדשה ישנה שאם הוא יהיה מחובר לעצמו גם החתלתול יגדל ויהיה לאיש. כך היה בודק השכם והערב את תגובותיו לחתלתול. מנסה למצוא בתוך עצמו את רצונותיו האמיתיים של החתול ומגשים את חלום סימביוזת הזהויות הידועה לשמצה. באנליזה כמובן המשיכה דבורה לומר לו שאינו מסוגל להחזיק בתחושה שאינו יודע וזה לוקח זמן להכיר בעל חיים.

בקרב אגיע רחוק, היה נוהג מתי ללחוש על אוזנו של זהר, ואילו זהר קיווה בסתר ליבו שיבוא היום והוא ישכים ליום חדש ללא האילוזה שהיום יהיה מחובר יותר מאתמול. דכאון לו ייחל, אפפהו. השקפתו האקסיסטנציאליסטית על העולם השתנתה באופן שעורר את קנאת כולם והיו שייחסו לו התקדמות עצומה בטיפול. לא עוד "יהיה טוב" אלא "מחר יהיה יותר גרוע" היה נוהג לומר. בתקופה רבת תהפוכות זו בחייו נהג להמשיל את האנליזה למסעות הקומנדו הימי שאביו היה נוהג לספר לו עליהם. הולכים עד שמתעלפים, זרק פעם לעברי בבוז בתקווה לגרות משהו אצלי. ופעם אחרת הסתפק בתיאור סולידי יותר כאנלוגיה לאנליזה. הולכים עם ארבעים קילוגרם חול על הגב ולא אומרים לך כמה יש ללכת. אכן יש דמיון, הסכמתי איתו, גם אנו נושאים איש איש את נטל ישותנו הכוזב ואיש לא אמר לנו מתי יתם לו מסע אכזרי זה ותסתיים האנליזה בהצלחה. מי שמביט לאחור הופך לנציב מלח, אמר פעם עמוס, שהפר במשפט זה את שתיקת הדורות. אבל שמעון העסוק בחישובי הקיצים, הבטיח לי שכבר עברתי בין שליש לרבע, אמר פעם שוקי ימים ספורים לאחר שחגגנו לו את יום הולדתו העשרים. בינתיים שימשו לי יחסיהם המיוחדים של מתי והחתול "צ'או צ'או" מקור בלתי נדלה לאישוש התאוריות שלי בדבר הקשר הראשוני ועיצוב האישיות עלי אדמות. חידת אחרית הימים מה מולד ומה נלמד עשויה לבוא על פתרונה, טענתי ברגע מרגש אחד לפני כולם. אי שם מעבר לכותלי המחלקה המשיכו מהלומותיה של דבורה במתי להדהד, מכות שוב ושוב בזעף ולא נותנות מנוח. היא דבקה במשימתה ללא הכר. מתי עתיד היה ללמוד שלא רק תום, רוך ואהבה חש הוא כלפי צ'או צ'או. גם שינאה ומיאוס אדיר מילאו אותו בהשכמותיו הליליות שלא היה להם סוף, גם דמיונות חיסול והשמדה לא פסחו עליו וביחוד קנאה ללא גבול על הקשר

הראשוני שלה עם יוליה. לבסוף הבין שהיא פשוט משפילה אותו, או כפי שדבורה תיקנה אותו הוא חש מושפל ולא בהכרח היא משפילה אותו.

מתי טען שדבורה וחלק ממנו ניצבים נגד כל העולם והחלק האחר שלו. כראיה הביא את נושא המזל טוב. דבורה היתה היצור היחיד עלי אדמות שלא אמר לו מזל טוב וחלק ממנו טען בתוקף שהיא עושה את המעשה הנכון. אבל הלגלוגים צפו ועלו מכל עבר. לא אנושית כינו אותה, כמו לומר שלום אמרו אחרים, פויה אמרה יוליה ועוד ועוד. אט אט גילה מתי את אשר כה חשש שגם הוא עצמו לא בטוח שרצונו במזל טוב ושיהיה לו בהצלחה. הוא החל מתחבר לרצונותיו הדסטרוקטיביים לחסל את היצור הטורדני הזה והתלבט במסירתו לאימוץ עם לא מעט רגשות אשמה ולרווחת כולם.

- 23 -

אמש במועדון צלחה עלי רוח שטות, אולי בגלל אווירת ההילולה הפוקדת את המחלקה עם פריחת השקדיות ואולי בגלל סיבות אחרות. במפגיע ובאופן דרמטי התייצבתי לפני כולם ואמרתי "עזרו לי! עזרו לי לחשוף את העיוות השוכן בקרבי. כל פעם שאתם רואים עלי משהו שאני לא רואה תגידו לי!". ממש התחננתי. כולם הבטיחו לעשות כמיטב יכולתם. זהר אמר שאם אני חושבת שרואים לי רק לפעמים הוא כבר יכול להעמיד אותי על טעותי: "רואים לך כל הזמן". "תירגעי כבר!" הוא צעק לפתע בכעס. ברגע הראשון נעלבתי אבל יש רגעים גדולים בחיי אדם, אלו הרגעים שפנים וחוץ מתאחדים. הרגשתי שכל מה שאני חשה כל רגע אנשים רגישים יכולים לראות ולקלוט והגיע הזמן להפסיק לשחק בנדמה לי שאולי את זה לא ראו. אז מה? עלי להלך בעולם כשקופה במחשבה שרואים לי הכל. שמעון שיש לו נסיון בעניינים אלו השיב שאנשים לא עסוקים בי ולא חושבים עלי כל הזמן. הוא למשל חושב עלי לעיתים רחוקות, "כמה שזה עשוי להעליב אותך", הוסיף. בקיצור, סיכמתי לפנייהם, מי שרוצה בא ולוקח, רואה לי הכל ולאחרים לא איכפת. אבל אם היו רוצים היו מקבלים גם הם. הפעם גם ליוליה היה לומר משהו: "מה ייצא לך אם תהיי סופרת גדולה, את חושבת שהבעל שלך יאהב אותך יותר? למי זה בכלל ישנה? האם משהו אמיתי שלך ישתנה עקב זאת?". אמרה ואחר הסבה את ראשה אל שמעון

כמתכוונת גם אליו. "אני על כל פנים לא אשנה את יחסי ורגשותי אליכם בשום צורה שהיא גם אם תהיו מפורסמים". הספרייה מלאה ספרים, הבזיקה התמונה במוחי, מיליונים, עוד אחד או פחות אחד מה זה באמת משנה? כל חיי חטאתי בלחיות את עתיד גדולתי הזוהר יום יום ושעה שעה. והנה מסתבר שאיש לא מחכה לי לכשאגדל ואיש לא מלווה לי על החשבון ורוצה את קרבתי עכשיו כדי שישתלם לו אחר כך. אולי רק שוקי או זהר המסוגלים לחיות את הדמיונות של האחר כאילו הם באמת נותנים לי קרדיט עבור דברים שעדיין לא הגשמת. כולנו ילדי פלא, אמרה שרלי שרוצה להיות מפלצת לכשתגדל. רק זהר החזיר אותנו למציאות, הוא שוב הזכיר לנו בהשפלה שאנו משוגעים ושאין לנו בכלל עתיד. בחדר, בחושך, מתחת לשמיכה החמה חשבתי לעצמי כמה אנו בודדים. איש איש בעולמו שלו. לי קשה, פשוט קשה להקשיב ולשים לב לאחרים. אני כל כך שקועה בעצמי שהעולם חולף לו לידי, החיים עוברים להם ואני לא טועמת מהנאותיהם אלא מתמסרת כנזירה לאלוהי, לאנליזה. אין לי ראש לאף אחד אבל אני מוצצת מכולם את לשדם. עוד טיפת אינפורמציה על עצמי שתעזור לי למצוא את הדרך. הפתולוגיות שלנו בניגוד למחלות אחרות לא מדבקות. כל אחד מאיתנו חי לו על האי שלו בבדידות ומדי פעם מרים סימן לעזרה וצועק הצילו. שיחות הנפש בחדר, עם נעמה ורונה אל תוך הלילה, משאירות אותי בודדה יותר ויותר. השוני בינינו הולך ומתגבש והגורל יחד אתו נכתב. פתולוגיות ומבני אישיות קשיחים ועמידים בפני שחק הזמן של האנליזה לא ישתנו לעולם. בבתי משוגעים אין חברויות הרואיות, אמרתי לנעמה, ההפך הוא הנכון, יש לנו קושי רציני ליצור קשר. לצאת מהקונכיות הכל כך צרות שלנו ולהביט על הזולת, לרגע לשכוח את עצמנו.

זהר חשף בפנינו את הסוד הנורא שלא סיפר מעולם לאיש. ביחידה שלו כשהוטל עליהם לסחוב קורה כבדה, עשרה חיילים יחד, זהר מעולם לא סחב. כלומר הוא השתתף במאמץ כאילו. אף פעם הוא לא הבין איך נסחבת הקורה בהיותו משוכנע שכולם עושים כמוהו. לבסוף החל להאמין שהוא אכן סוחב כמו כולם אחרת לא יכול היה לפתור את הפרדוקס, ובסוף אף האמין שאילולי הוא לא היה מי שישאנה על כתפיו. ובכל זאת כל פעם שהוטלה עליהם המשימה הנוראה נהג זהר להצמיד את כתפו לקורה כאילו הוא סוחב אותה אבל בעצם בעזרת ידו הלופתת את הקורה הכבדה הוא פשוט נתלה עליה. זה היה נראה אותו דבר, הסביר לשוקי, ואיש לא הבחין בכך. כשצעק מישהו אף אחד לא סוחב כאן והקורה החלה שוקעת מטה מטה התרומם זהר כגבור, צעק לחברה קדימה ועזר בעזרת פנטזיות גיבור ישראל שלו לשלהב את

כולם כדי שהקורה תנשא מעלה מעלה. אז נאנח זהר לפנינו ואמר שמסתורי היחיד בקבוצה נסתרים מבינתו.

מתי תכנן לי תוכנית מעניינת. לגמור את כל החובות בחיים כדי שיהיה אחר כך זמן ללמוד תורה. הוא חשב ומצא שהוא צריך חצי שנה לשבת בשירותים כדי לגמור עם הנושא הזה. אחר כך עוד פרק זמן דומה לאכול כדי להתפנות גם מזה. אחר כך לומר שלום לאנשים נניח עוד חודש מאחר שהוא הולך וממעט בדברי בטלה. שרלי הוסיפה לו כמה שנות אוננות ואני הוספתי זמן לחפש את הכיפה שנעלמת לו בנסיבות חשודות. בקבלנות, גומרים הולכים חשבתי לעצמי, ובכל זאת תוכניתו מצאה חן בעיני. יש בה השקעה היום לקבלת תמלוגים בעתיד. קודם גומרים את כל החובות ובעתיד צפון האושר, בשביל אידיאולוגיה כזאת אני מוכנה אפילו לנסות ולחיות.

ביופידבק הוא הפתרון, הצהרתי באוזני מרים. אז החוויה הפנימית הופכת לחיצונית, אובייקטיבית וניתנת למדידה מדעית ואולי גם לשליטה. זה חזון אחרית הימים והתגשמות כל המאויים. אבל היא המשיכה לשאול מה רע ברגשותי שאיני יכולה לסמוך עליהם שאני נזקקת לטריקים כאלו. אמא שלי לא נגעה בי, הבנתי בתום הפגישה, אני מבינה זאת, אמרתי לה, כי את קצת נוגעת בי. נגיעה של מרים פירושה להרגע עוד לפני שהבנתי ממה נלחצתי. היא איתי, אני יכולה לשחזר כעת את ההרגשה. מתעניינת בי, נוגעת בכל פיפס מגופי, בוחנת אותי ואיתי. אז כשיש אמא כזאת ממה יש לפחד. היא מטפלת בגופי כבתינוקת. יצא לי נוד, אני אומרת, כשאני שוכבת על הספה. שכל הערבים יאנסו אותך, בורח לי שוב. הפיפי שלי נדבק לי, אני מספרת לה ועוד ועוד. היא מקשיבה לקולות האלה. הדמיון שהיא מטפלת לי בגוף ושמה לב לכל דבר אצלי יותר מדי נעים ומבריא.

כשנפטר אביו של זהר חברו לידה ומוות יחדיו והעמידו את זהר מול מציאות אקסיסטנציאלית חזקה מכל. אז הבין הוא שעולמו הפנימי נצחי וחזק מכל מציאות קיומית שהיא. בתחילה ניסה לגייס את המוות לעזרת האנליזה שלו בתקווה שיבין את הרמז ויתן לו כוחות, סבל ושליטה בעצמו שטרם היו לו. לאיש לא היה ספק שאכן ירש זהר מקצת מכוחותיו המופלאים של אביו שאפשרו לו להפנותם לאפיקים של חקר העצמי במקום להבסת האויב. ההספד היה מרשים. "תופעה" כינה אותו אלוף בצבא וחברו לנשק. "אישיות מופלאה", ספד לו גיבור אחר של האומה. זהר עמד, אבלו היה ללא ספק אבלה של

האומה כולה, כך הסביר מאוחר יותר לכולנו. בעתונים הופיעו מודעות ענק מאת חשובי ובכירי האומה. לא היה ספק שלא היה כאביו של זהר. היללו אותו לא רק כלוחם חירות אמיץ ללא חת כי אם גם כאיש משפחה חם ומסור מאין כמוהו וזהר הבין זאת כרמז לעצמו שעליו לקחת את עצמו בידים ולהיות גבר כצוואתו של אביו ללכת בדרכיו. הוא עמד שם אבל וחפוי ראש עת כיסו את הקבר. הוא תהה בלבו אם יוכל אביו להרים את משא האדמה שהוטל עליו ולהופיע שוב מחייך כבימים עברו, שבע קרבות ועייף כאילו לא אירע דבר. כולם התפזרו והוא הוסיף לעמוד חרישי, מתבונן בערמות הפרחים הפזורות מטעם כל גוני הקשת הפוליטית. אז הבין שיש דברים שצריך ללמוד, אחרת לא יודעים כמו שמתים לא חוזרים. כה ברור היה לו שאביו לא יכול פשוט להעלם לו ולא לענות לתחינותיו של בנו שכה אהב. אביו מת לו בידים ולא אמר איזה משפט מפתח לפני שהלך לעולמו. הוא נפטר בבית החולים מדום לב, אבל זהר נזכר בדבר אחד שאמר מתוך שינה, מישהו התעטש לידו והוא אמר לו לבריאות. הגנות בטון מזוין עד לשניה האחרונה, אמרנו לו כולנו, והוא הסכים. בלילה הופיע אביו בחלומי, הוא היה לבד, גר בדירה שכורה וזרוקה כסטודנט. הוא רצה שזהר יבוא אליו ויהיה איתו ולא יעזוב אותו. אפילו הציע לו גלידה בחלום כדי לפתותו להשאר עמו. זהר הבין שחלומי היה משאלתו האמיתית של אביו, הוא היה בנו האהוב כצלמו וכדמותו. עולם פנימי קשה וסוער היה לשניהם למעט שלאביו היו הגנות חזקות יותר. מאוחר יותר הסביר לי שהרגש זרם ביניהם ללא מלים. "אני רוצה לדבר איתך", היה אביו נוהג לומר לו וכשהתיישבו לשוחח לא היה לו מה להגיד. זהר שאל אותו איך הייתי כשהייתי קטן ואביו השיב "למה להתעסק תמיד בעבר" וקרא נכון את רצונו של זהר לחפש אשמים לאשפוזו. לא, אביו מעולם לא קיבל את מחלתו של בנו והמשיך לטעון בזעף שיום אחד יגמר חלום הבלהות הזה והוא יקח עצמו בידים. אבל הגעגועים הציפו נפשו של זהר וטרפו דעתו אט אט. הוא הבין שאיחר את הרכבת ואין עם מי לדבר. אביו היה נוהג להשתיל לו משפטים שישאו פרי באחרית הימים, כהשקעה במניות לטווח ארוך שכה אהב. "כשלא אהיה לא יהיה לך למי לבוא", אמר לו לא אחת והוסיף: "אז תזכור את שאמרתי לך ותיווכח שצדקתי". "אם לא תלך בתלם תישחק ותהיה לאבק דק". אתה צריך להיות נשוי ובעל מקצוע מהר ככל האפשר, אין זמן, כך סיים את פזמונו הבלתי נגמר. אבל זהר הבין את הדבר החמור מכל שלא ניתן לגייס משברי חיים לטובת האנליזה אלא ההפך הוא הנכון ושעתה עליו להתמודד עם הגנותיו או אלו של אביו במשנה מרץ שלא ינצלו הם את משברי החיים ויקדימו אותו. הוא גילה שבהלוויה לא ידע כלל מה הוא מרגיש וניסה להבין

מי הוא ומה הוא על סמך דברי ההספד של אחרים. אביו אהב כידוע כל רגב באדמת המולדת. אז נזכר איך כיסה את הבור לקיים את המצווה לקבור את מתך במו ידיך, בלהט ובמרץ כזה עד שחברה קדישא נאלצו לעצור בעדו ובעד היסחפותו ואחר שוב הכה על חטא והתבייש במעשהו מאוד. אכן היה ברור שהוא יכשל במבחן ההלוויה ולא ידע מה הוא באמת הרגיש שם אבל איש לא האשימו בכך מלבד הוא את עצמו בביקורת נוקבת ולא סולחת. הגעגועים אכלו להם כל חלקה טובה וזהר הבין שוב שחוט הזהב בינו לבין אביו ניתק לעד. הוא הבין שאביו התגעגע אליו לא פחות מאשר הוא אליו אבל כשני אוהבים המושיטים יד איש לרעהו בסערה בלב ים, חרטום הספינה שוקע והאצבעות המושטות להצלה לעולם לא תדבקנה את המילימטרים הבודדים החסרים. הידיד האהוב ישקע למצולות ים ומגע הידיים הנוגע לא נוגע ישאר באותו מרחק לעולמי עד. זה היה ציור המתנה שנתנה רונה לזהר.

את ספרו "יסודות החוויה הסובייקטיבית" הקדיש זהר לאביו. בעמוד הראשון נכתב: "לזכר אבי שלא האמין בפסיכולוגיה."

- 24 -

העירקים פלשו לכוויית. נדמה לי שכל המדינה בחרדה ואף אחד לא מדבר על זה, אמרה שרלי שחזרה מהבית. כשיצאתי לרחוב וראיתי אנשים הולכים ולא נבהלים נרגעתי, סיפרה לי. אבל לא מחלקה כשלנו תשתוק ותדחיק את החרדה. בישיבת הבוקר הראשונה עם היוודע דבר הפלישה החלה אורגיית חרדה הדדית המדרבנת איש את רעהו. הבטתי על ירמיהו וחיכיתי לדברים מרגיעים שלא נאמרו. אבל מה עם הצבא שלנו? נדמה לי שהוא הולך ונחלש ככל שאני מפסיקה להאמין במאגיות. איך נילחם במיליון חיילים, שאלתי את שוקי ששאל אותי כמה זה מיליון. הלוואי ויאנסו אותה, חשבתי בליבי והבטתי על מרים שישבה מולי, שתדע שהמציאות אינה שונה מדמיונותי. אבל תודי שזה מבלבל, שחתי לעצמי, כי העיוות שלי מתאים לעולם המטורף שאנו חיים בתוכו, אז מי משוגע לכל הרוחות?

ברגעים הקשים של האנליזה, סיפר פעם זהר, הוא מדמיין שפוגעים באבר מינו, גוזרים אותו. משהו שם נגזר, אמר ולא פירט לשוקי שרצה לדעת בדיוק מה. גם אני לא אחת חזיתי בדמיוני חבלות

מכוונות באיבר מיני, הרחבתו, הצרתו או השמדתו כליל כעונש על מעללי. זהר פיתח לאחרונה תאוריה האומרת שהסירוס טוב, עוזר ומקדם את האנליזה. לא רק שהביא סימוכין מדברי ימי הפסיכואנליזה שבראשית ימיה המליצו להתנזר מפעילות מינית במשך האנליזה. הוא גם מסביר זאת בפשטות שמת מסכים לה שהיצר מטמטם את האדם. גורם לו להיות פסיכי, לא להיות מודע. הוא משתלט על כל דבר אחר ומחבל קשות בהבנה של העצמי בהיותך מונע על ידי דחף חזק כל כך. לסימוכין הביא את הפתגם העממי הידוע האומר ש"הזרע עלה לו לראש" או "כשהזין עומד השכל בתחת" או "הזין הוא טיפש כי יש לו חור בראש". רונה עידנה מעט ביטויים אלו ואמרה בשפתה "האהבה היא עיוורת". הבנות, כך נראה, הבינו את הבנים שיצרם עולה על גדותיו. שררה תמימות דעים בקשר לקושי המיוחד והעוזף של הבנים על הבנות בגלל יצריהם המשתוללים לעבור אנליזה. חשבתי לעצמי שאולי אנליטיקאיות הן מטפלות טובות מאנליטיקאים גברים בגלל זה שהיצר לא שולט בהן, הן לא תלויות במה שתלוי. עמוס ושמעון התקרבו לאחרונה ובצירוף כשרונו המילולי של מתי החלו לנסח תאוריה חדשה בשם "מכת סנוורי הפות". הם נהגו להסתגר בחדרם ולדון בסוגיות אלו עד לשעות הקטנות של הלילה. שנים הסתגרו כך בחדרם, מספרת האגדה, עד שעלה העשן הלבן. את לילות החורף הקרים בילו בדיוני צוות מעמיקים וקדחתניים בשאלות של קיום. מתי הצטרף אליהם בשלב מאוחר יותר לאחר שהונחו כבר היסודות של תאוריה חדשה שעתידה היתה לשפוך אור על העולם הפנימי של המין האנושי. הוא, מלבד הפסקות קצרות של תפילה, נהג לא להחמיץ דיונים אלו אם כי לדברי עמוס ושמעון לא תרם תרומה מכרעת לדיונים למרות שהקשיב להם קשב רב. כך בשעות הקטנות של הלילה יום אחר יום, לילה אחר לילה ישבו שניהם וחקרו את "מסתורי הפות המשתוללת" על פי ניסוחו של מתי שהתרכז בעיקר בנתינת הכותרות המתאימות. אין בידי בשעה זו את כל התאוריה אולם מעט הדלפות מדיוני הצוות הבכיר כבר ראו אור. השאלה המרכזית שהעלה שמעון כשחימה שפוכה על פניו ולחיייו אדומות מסומק היתה פשוטה בתכלית כדרך כל התאוריות הגדולות העוסקות בבסיס של הבסיס. שמעון שאל "למה הן לא נותנות?". זאת היתה התמצית. נערכו חישובים מחישובים שונים על הכדאיות לפנות בפשטות לכל בחורה שנקרית בדרכם ברחוב ולבקש שתיתן. הרי רוב הסיכויים שלא תסכים. אבל אם אחת למאה תסכים, אמר שמעון, הרי ביום יוכל להספיק הרבה. לא היה לו ספק שברגע זה למשל מצויות בכרך הגדול הרבה הרבה נשים המשתוקקות למה שיש לו להציע. אבל החידה לא נפתרה, זאת הבנתי כשבאו מועצת החכמים בראשות

שמעון לשאול אותי למה הן לא נותנות? התקשיתי להשיב. ידעתי מראש שאין בכוחי לענות על שאלה זו משום שלא קיימת תשובה שעשויה באמת לספק אותם ולהפסיק את דיוניהם ועיסוקם הכפייתי. ניסיתי לומר: "מי אמר שהן לא נותנות, אולי אתם לא ניסיתם?" אבל ראיתי שהם צודקים. עמוס בא עם רשימה שנתן לו שוקי של בנות שסירבו לו במפגיע. שמעון דיבר על חסך של עשרים שנה שמי יודע מה יהיו תוצאותיו העתידיות. אחרי הכל הרעב הגדול ברוסיה לא נמשך עשרים שנה והרעב למין מי יודע מה הרה אסון הוא. מאז לידתו של האדם, אמר שמעון כשהוא מנסח את התאוריה במונחים כלליים ונמנע מלדבר בגוף ראשון, עד שנותנים לו, נניח אפילו הוא מקבל בגיל שלוש עשרה הרי אף אחת לא תתן לו קודם לכן, והרי לפניכם שלוש עשרה שנה של רעב, חסך וטראומה הגדולות מטראומת הלידה, מטראומת הנטישה ומכל טראומה אחרת שאי פעם שמע עליה כולל גילוי עריות, אמר למתי שהסכים. כולנו, הגברים, הוסיף ואמר, נגועים בחסך זה שרק הקבר יגאלנו ממנו. אט אט החילותי להזדהות איתם ולהבין את סבלם. הבנות נראו לי כרעות לבב. למה הן לא נותנות לכל הרוחות? תפסתי את עצמי שואלת יום אחד בלהט, מה יש להן להפסיד לכל הרוחות? מה איכפת להן? כשמלים אלו חלפו במוחי ידעתי שהגיעה השעה שיצרפו אותי לפחות כשומעת פסיבית לדיוניהם המעמיקים. ישבתי והקשבתי כאשמה. באותם הלילות ניסיתי לדבר אתם על אהבה, על קשר. אנחנו לא בהמות, שמעתי את עצמי אומרת ולא מאמינה למוצא פי. אבל מה לתשובות אלו שלי, הן התנפצו על סלעי הקיום האכזר לנוכח ההרים מלאי הסבל של הקיום כשברקיע שטות להן כעננים ומתנפצות כברק לאלפי כוכבים שאלותיו של שמעון "למה הן לא נותנות?". יש שאלות הטומנות בתוכן כל כך הרבה סבל, אמרה פעם נעמה, שאין שום סיכוי להשיב עליהן. יש אנשים שאין להם סיכוי, חשבתי לעצמי, ולא העזתי לומר משפט זה בקול. אני פרשתי אולם הדיונים המשיכו להתקיים.

הבנתי מהם שלפות מיוחסים כוחות מאגיים, קוסמיים של שליטה באדם באשר הוא. לתאוריה היו מספר ענפים. אחד מהם דגל בכך שנשים לא נותנות כדי להפוך את הגברים מכורים לכוס שלהן, אמר שוקי בפשטות. מין הסכם כזה בין כל הנשים בעולם לא לתת היכן שזה לא הכרחי. אז הגבר שטובע בכוס מסוים עד מעל לראשו לא יזנה אותו במהרה מחמת החסך השורר בשוק. הוא יאות לתת להן חתונה ואחר כך אפילו ילדים רק כדי לא לאבד את החמצן האורגסטי שלו. לא, זה לא מספיק, התערב שמעון. אחר כך יגידו לו לך לעבודה ותביא כסף. והן תבלינה ותעשינה חיים והכל בזכות אותו אוצר שנתן להן אלוהים.

את הנשמה הן רוצות, הסכמנו כולנו, פשוט למצוץ את הנשמה רק אז תירגענה. אבל נמות צעירים מהתקף לב כי נעבוד קשה, אמר שוקי. ולהן תשאר הפנסיה, הסביר שמעון. אכן השתכנעתי שיש כאן מזימה שטנית ומה שיש לי בין הרגליים משול לתחנת כוח גרעינית המניעה את הגברים בעולם.

לעמוס היה חלום. בחלומו בא אליו ירמיהו ומסר לו את פתרון החידה "למה הן לא נותנות?".

לאחר שהתעורר ידע שבעצם ידע מקודם את הפתרון, הוא פשוט עמד לו שנים על קצה הלשון. שמעון היה חיוור. עמוס עמד כפשע בינו לבין פתרון החידה, עתיד היה לזכות בפרס הנובל ולגזול משמעון עבודה ועמל של שנים שלא לדבר על הכבוד והיוקרה שיפלו בחלקו. עמוס המתין כדרכו בקודש מספר דקות שארכו כנצח ואז, ואז אמר את שבאמת ידענו כולנו ומשום מה לא אמרנו. למה לא אמרנו? הרי ידענו זאת, הקשתה שרלי מאוחר יותר. הרי זה היה כל כך ברור. עמוס אמר לשמעון "הן פשוט לא רוצות".

אפילו שמעון הסכים לתשובה פשוטה, נכונה ומדהימה זאת וכעס על ירמיהו שלא בא אליו בחלום. כעת לא היה לו יותר ספק שיש לירמיהו משהו נגדו. אבל לא איש כשמעון ישבר. הוא המשיך לעסוק בסוגיה גם לאחר שעמוס קיבל את פרס הנובל המחלקתי והשפיל בהנאה רבה את חברו לחדר. ואז שלושה חודשים לערך לאחר גילוי של עמוס התייצב שמעון ליד מיטתו באחד הלילות הנוראים ואמר לו כשבארק מרצד בעיניו: "לא, לא פתרת דבר. לא הסברת למה הן לא רוצות?" עמוס מיהר להשיב כמתוך שינה "כי הן רעות". שמעון נאלם דום ומאז כחצי שנה קיבל בשקט ובכניעה את עליונותו השכלית של עמוס. יש אומרים שה *insight* שהעניק לו עמוס עזר לו להתחבר למקורות הרשע בעולם, מאגר שהיה חסום בפניו עד עצם הלילה ההוא. הוא פשוט ידע שעמוס צודק. שרלי אומרת שזה הדבר היחידי שיכול לקדם אותו בטיפול. קצת ענווה, קצת השפלה יעזרו לו להיות בקשר עם עצמו, אמרה. אכן כשעמוס אומר על מישהו שהוא רע הרי זו עדות של אלף עדים. הוא פשוט מתמצא מאוד בעניינים אלו של רוע ואפילו שרלי יכולה מדי פעם לבוא ולהתייעץ איתו, סיכמנו. הנושא החל יורד מהפרק לאחרונה ונראה שהמחלקה עברה את תקופת "הראש הכחול" או התבגרה במקצת כפי שאומרים. אני עדיין ממשיכה לקרוא בהנאה וברטט של רטיבות את סיפורי האונס בצד האחורי של העתון. יש משהו מגרה בהתעללות מינית, גיליתי למרים באנליזה ונבהלתי מעוצמת המפגש שלי עם עצמי. השליטה, אמרה מרים, מגרה אותך, השליטה באדם אחר. מגרה אותי שאפשר להפוך אדם למה שרוצים, לצפרדע למשל, חשבתי לעצמי.

כל כך קשה להתרכז בחוויה וכל כך קל לקלקל אותה במיליון מלים שקופצות. זה מה שקורה לי על הספה. אלפי מלים, מלים מלים, בנייני פאר של היצירה האנושית שתכליתם אחת ואחת בלבד, להעלים כאב, להדחיק להכחיש ובעיקר לקבור אותו עמוק עמוק בנבכי מוחי. אותה אנרגיה בלתי נדלית שתכליתה להעלים כאב, זה ללא ספק מקור האנרגיה הגדול ביותר בעולמי הרגשי, אם אך הייתי מפנה אותו לאפיקים של להיות אני מי יודע לאן הייתי מגיעה. אבל המלים שלך, אמרתי, קובעות מה קורה לי בפנים ומה אני מרגישה ואיתן אני מנסה להתמזג כי אני בעצמי לא יודעת מי אני.

היום הוא יום עצוב, נבהלתי כי אמא מתה. למרים, כך הרגשתי באנליזה, לא היה כוח, היא כמעט לא דיברה ואני הייתי משוכנעת שהתייאשה ממני, דבר שאותו אני חשה מזמן. אבל לשמוע אותה בקול ענות חלושה כזה זה היה יותר מדי. אני מרגישה כילדה רעה שאכזבה את אמא. היא היתה רוצה לראות אותי כפי שאני מדמינת אותה, חזקה יציבה ובעיקר לא ממריאה שוב ושוב לשחקים. אבל לי זה קורה שוב ושוב ואם היא תפסיק להאבק אני אמות. רק שהיא לא תלך לי אני נורא מפחדת. שוב שרלי פתחה את הפטיפון במועדון בקול אדיר. תגידי לה, אמרתי, אולי תגידי לה את, היא השיבה. אני מפחדת ממנה, אמרתי והתרגשתי. לא יודעת מה קרה לה ככה היא לא מדברת אף פעם וזה מפחיד. אולי קרה לה משהו אישי קשה בחיים שלה ואני כל כך אוהבת אותה ורוצה לעזור לה. איזה פנטזיה נעימה, אני עוזרת לה, לא היא לי. מרים היא אמא שמתה כשהייתי בת שלוש נניח. אמא שהספיקה לתת בסיס לחיים ולאישיות אבל לא זוכרים אותה או לא מכירים אותה. אבל נורא נורא מתגעגעים, למוות. ואז למענה באמת למענה אלוהים עשה אותי עצובה מספיק כדי להיות יותר יציבה יותר כמו שמרים רצתה שאהיה אם לא בשבילי אז בשבילה.

צניעות היא מלת מפתח לאחר שנים כה רבות של אנליזה. אומר זאת שוב: צניעות היא מלת מפתח לאחר שנים כה רבות של אנליזה. אתה משקיע כה הרבה ומתקדם כן, אבל כה מעט שבאמת צניעות מתאימה מאוד ליכולת להשתנות. אבל זה בדיוק מה שחסר כאן במחלקה וזה הפרדוקס. וכאן הביקורת שלי לצוות ובמיוחד לאישיותו של ירמיהו המשרה על הצוות והאווירה כולה. הוא מנסה להלחם בדרמות שלי בדרמות. ישיבת צוות למתבגר זה קטע אומניפוטנטי איך אומרים "פאר אקסלאנס". הרצון לדעת

עליך המתבגר הכל, איך נשמת ומתי השתנת? ראשית השפילו את הוריק והוציאום מהמשחק בתואנה שהם הורים כושלים וצריכים ללמוד מהצוות איך להיות הורים. ואז רוצים לכוון את חייך במדויק, לשלוט בך באופן כל כך מלא ולעקוב אחר כל תנועה מתנועותיך. לחבר אותך בכל שניה שאינך מחובר, הכל כל כך הרואי. כאילו לא אמשך לחיות בצילו המאיים של הלא מודע ככל האדם לעולם ועד. נדמה לי שירמיהו לא מוכן לקבל שיש דברים שהוא לא יכול, שיש דברים שאינם בשליטתו, מה לעשות. האווירה של הסיירת ואנו הכי טובים היא כל כך שולטת וחזקה. עייפתי מהירוואיות זאת. מחוסר יכולתו של ירמיהו לומר שאין הוא יכול להכריח את המטופל להשתנות. אני מביטה על מרים ומנחשת שהיא לא מסכימה עם עמדה אומניפוטנטית זאת, כי היא לא כזאת. היא בונה על רצוני להשתנות, עובדת רק עם מה שאני מביאה, ולא מחטטת במה שאני לא מספרת לה כחוק. היא נראית לי כאשה שקטה יותר ודווקא פחות היסטורית מירמיהו, לא חושבת שהיא יכולה הכל, ומסוגלת להכיל את אשר אינה יכולה. מים שקטים חודרים עמוק. עמוס אומר לפתע שבאומניפוטנטיות לא ניתן לנצח אומניפוטנטיות ורק הדכאון השקט והאמיתי יכול להכניע אויב כה חזק.

היא אומרת שהיא לא מבקרת אותי כל הזמן, לא, היא לא אומרת כך. היא אומרת שאני לא יכולה לראות אחרת אלא את זה שהיא כל הזמן אומרת לי מה לא בסדר אצלי. היא אומרת לי את מרגישה כך וכך, וברור מדבריה שאני לא צריכה להרגיש למשל מפחדת וחוששת, אז היא כן אומרת לי מה לעשות, אז היא כן מבקרת אותי. איך אפשר לפרש את דבריה אחרת? אין לי אפילו דמיון מספיק כדי לחשוב שמישהו אחר היה יכול אולי נניח לומר שהיא לא מבקרת כי אם מסבירה בחום, אולי בעצם מנסה לעזור. בפרידה ממנה אני עדיין מפוזרת על הקירות בחדר. לא מצליחה לאסוף את כל חלקי האיד מהתיקרה והסופראגו מתחת למיטה. אני מחכה ממנה לחסד אחרון לפני שאעלם, והוא לא בא. אחרת אינני יכולה להבין את התנהגותי המבולבלת ליד הדלת, מי זה מי? קוראים לה.

והיא, מרים, פרצה את סכר הגנותי בזלזול כזה כאילו היה מנייר, ללא שום תמיכה והתחשבות. פעם, ברגע של אמת כשניסיתי להרוויח עוד שניה מדמיון מפצה שבנית לי קטעה היא אותי כפי שהיתה נוהגת לעשות כל אימת שהתחלתי להפליג ולברוח והעמידה אותי על טעותי. ביקשתי עוד שניה קטנה של תענוג של פינוק במחשבה הנעימה שפקדה את מוחי. היא השיבה ששמונה עשרה שנה אני כבר מתענגת

על דמיונות אלו ואין לה כוונה לאפשר לי ולו דקה נוספת באנליזה להרקיע שחקים. אכן זה לא קל

כשמספרים לך שוב ושוב מי את ומי שמספר שוב ושוב צודק.

ערב יום כיפור, זהר הדליק נר נשמה לזכר אביו. נר נשמה בוער 26 שעות, כך כתוב על האריזה

אבל זהר הסביר לי דברים שנעלמו ונפלאו ממני. התבוננו שנינו בדממה בשלהבת המרצדת, שלהבת כה

קטנה וחלשה יש לנר הזה ובכל זאת מרצדת כל כך הרבה שעות. כל המתבגרים כבר הלכו לישון ואנו

במועדון מתייחדים בטקס מסתורי עם נשמת אביו של זהר המפוזרת בצלליה על הקירות. עתה הבנתי

לראשונה את משמעות המלים "פתיל חייו אוכל". הכאב הזה מהול בהנאה, כך חשתי את זהר כששתק.

אביו שרצה לחבוק עולם דיבר בחייו על המוות ומה שיבוא בעקבותיו. יש לאדם רצון להרחיב את עצמו

מעבר לגבולות הזמן שמקצה לו הקדוש ברוך הוא, אמר לי פעם מתי. זהר אמר שהתחושות שהוא חש

ברגע גדול זה אינן אלא תמצית החוויה הפנימית של אביו שהוריש לו. עכשיו אני מרגיש את עולמו

הפנימי של אבי, אמר בגאווה, כמה הוא דומה לי! ההזדהות, הגעגועים, אבא הוא לא בחוץ בקבר, הוא כל

כך בפנים אצלי, אלה היו רגשותינו האחרונים לפני שנעלמו אל תוך ערפילי הלילה.

ערב יום כיפור שמעון עסק בפיזור החוויה הרגשית הפנימית באוכלוסיה, לאחר שהתייאש

מהעיסוק בפיזור התכונות הגנטיות והגנים בין ובתוך הדורות. הוא דיבר על שכפול, פיצול והיפוך,

מושגים ששאל לעצמו מתאוריות גנטיות ידועות. מתי גילה שסכיזופרניה אינה אלא סרטן של הנשמה

ואילו אני הייתי עסוקה באותו יום כיפור שבו רעדו אושיות עמנו וריחפו על פני תהומות פי פחת. בעתון

דווח על מקרה של אונס קבוצתי שזעזע את האמון בין נשים לגברים במדינה, ונוסף על חוסר האמון בין

חילוניים לדתיים, בין יהודים לערבים וביני לבין אלוהים שעולל לי את מה שעולל. השנה שחלפה היתה

שנת אנליזה ברוכה או מקוללת? הקשתה רונה, ומתי הוסיף לסידורו ברכה מיוחדת ותחינה מבורא עולם

ביום קדוש זה, שיקדם את האנליזה שלו סוף סוף לנקודה שבה יוכל להבין טוב יותר את רמתו המוסרית

הירודה. אני פשוט נמנעת מלהביט לאחור מחשש שאיהפך נציב מלח ונמנעת מלהביט קדימה מהחשש

להתאכזב שוב ושוב. לאנליזה לדידי אין התחלה ואין סוף, היא מצב קיומי מתמשך שאין בלתו. זאת

התשובה הרגשית ההולמת ביותר שמצאתי לשאלה שאיני רוצה שתישאל: מה השגתי עד היום במאמצי

אנליזה אדירים אלו שלי?

"העבר מת, מה שהיה מת", אמר מתי בהדגשה מוזרה על המת. ואני ששנים רבות מחליטה

ששנה זו תהיה השנה המכרעת בחיי שתציב אותי במקום שלו אני ראויה מבחינה היסטורית מבינה משפט זה טוב יותר היום. איך ניתן לזלזל כל כך בעברי כאילו נולדתי עכשיו ולו אין שום ערך. למה איני שואלת בסיום כל שנת אנליזה מפרכת מה השגתי? במקום זאת אני מחליטה שהשנה תהיה שנת השינוי המכריע. הזלזול שאני מפגינה בעברי, במאמצים הבלתי נלאים המובילים את שגרת חיי מדהימה אותי, אני ממשיכה להאמין שמה שהיה מת. בעבר טמונות העובדות ובעתיד האשליות, פירשה אותי נעמה ולא יספה. אבל אני המשכתי להשתומם אל מול הפלא הזה שבו אתה מבטל את עברך במחי יד ואיתו אתה משליך למצולות את כל מאמציך הבלתי נלאים שנים אחר שנים כאילו אינם שווים מאום. האם בכל יום אני נולדת מחדש? ואולי בכל יום נחרב עולמי ואני מתחילה מאפס?

איך היא מקשיבה לי זה עדיין תעלומה גדולה, מי היא ומה היא עושה זה סוד גדול בעיני.

כשאגדל אני רוצה להיות גם אנליטיקאית כמוה. אני שוטפת ברצף אסוציאציות והיא מקשיבה. איך מקשיבה? צוללת לתוכי מתמזגת בהרגשתי עם מלותי ועם קצפי הגועש ומחרישה. אז כשהיא עלתה על הגל הנכון, כלומר היא שטה בספינתי על משברי ימי ולילותי הזועמים אז כשהיא כל כך איתי ובעצם היא זה אני או להפך, רק אז היא חשה לפתע שאילו היתה אני היתה רואה משהו שאני איני רואה. נכון, היא לא לגמרי הפכה לאני, היא השאירה רגל אחת בחוץ ורגל זו אפשרה לה להוציא אותי מהמלכודת שכריתי לעצמי. אז היא אומרת לי איך היא היתה פותרת בעיה זו. אבל לא לפני שהיא חשה עצמה אני, לא לפני זה תעז היא לפתוח את פיה. כן, אני יודעת זאת על פי הפתאומיות שהיא אומרת משהו, באותה המהירות שגלי נשברים והם נשברים מהר. אז לפני שתחמיץ את הרכבת היא אומרת את אשר על ליבה.

- 26 -

יזרקו אותי מהמחלקה, והרי כבר היו דברים מעולם, מספרים זקני הדור. הפרת חוקי המחלקה

בדרך כלשהי יכולה לעורר בי תחושות אלו מבלי שום יכולת הבחנה בחומרת המעשה. באותו רגע שמתחילה לצוץ המחשבה הרי היא ככדור שלג מתגלגל, צוברת תנופה ומהירות, ממלאת את ראשי פחד

וכל נסיון לבלום אותה בשם ההגיון או ברמזים מבחוץ רק מחמיר את המצב. "בשם אלוהים רק ברחתי למספר שעות, שרלי עושה את זה כל יום". ובכל זאת אני מרגישה שאצלי זה אחרת, אותי ידונו לכף חובה. ואז כשהמערבולת מתחילה להשתולל במוחי אני מחפשת סימנים שינבאו אם יזרקו אותי או לא. ירמיהו אמר בשיבת צהריים משהו על קבלת מתבגרת חדשה ובאיזה חדר ימקמו אותה. אה... כלומר לא זורקים אותי. באנליזה אני מבקשת ממרים שתאמר לי שלא יזרקו אותי שתרגיע אותי. אבל היא לא מרגיעה ולא אומרת שיהיה בסדר. נראה לי שאינה ששה לשכך את גודל הפניקה במלים מרגיעות כדי לא לאבד את האנרגיה האדירה הזאת המניעה את גלגלי ההבנה ופתיחת התיבות הישנות והחורקות. שוב ושוב במקרים אלו, בעזרתה, אני מגלה את הסיבה האמיתית לפחד הנורא. הפרדוקס שעולה הוא שאני מעדיפה את האסון שיזרקו אותי כי אז אין צורך להתמודד עם הדברים האמיתיים. הפניקה והאסון הם האויב הגדול ביותר של הדברים הקטנים והקשים ביומיום שיש לראות אותם ולהתמודד עמהם. בכל פעם שגודשת הסאה, כשאני נפגשת עם עצמי ועם גודל העיוות הפנימי שלי במקום לומר זה אני ואני רואה את עצמי טוב וברור אני נבהלת וצועקת יזרקו אותי ואז אין שום סיבה להשתנות כמובן.

ובכן, האם אני משתנה? נדמה לי שלאט לאט אני כן מסוגלת להכיל את עצמי באותן נקודות שפעם לא יכולתי. אמת, זה אולי במיעוט המצבים אבל זה גם שווה משהו. מרים בחופש והחלום הבא שחלמתי הלילה ממחיש תחושה זו: ליד הבית של מרים אני יושבת במכונית. בתחילה בא שמן אחד והציק לי, התיישב על האוטו. לאחר מכן קבוצה של פורעים, שלושה, קימטו את הכנף של האוטו. בבית של מרים נערך משפט וכולם באו להתנצל בפני. בית יפה ומפואר עם הרבה חדרים, הרבה ילדות הסתובבו שם, אחת אולי היתה מפגרת. היה שם ריהוט עתיק מאוד יפה ומרשים. באה המשטרה וכולם חיפשו אותי, לא אותי את האשמים. איש אחד התנצל ואני נתתי נאום והגבתי לכך שאמר ש"העבר מת". כלומר הוא חושב, אני אומרת, שיכול לעשות מה שהוא רוצה ויסלחו לו. דיברתי בפאתוס אבל הקול שלי השתנה בגובהו כי לא היה לי די אוויר. הרגשתי שכאילו אנסו אותי וזכרתי שגם לי יש זכויות שכמעט ויתרתי עליהן לטובת להבין מה קרה כאן. ומישהו הציע לי אסימונים כפיצוי ואני אמרתי לו שישים אותם בכיס, אבל שלו. ובחקירה ובבירור נחשף כל מה שעשו לי והצדק יצא לאור.

אני יודעת מה היא תאמר על זה כשתחזור מחופש. שלא היתה סכנה אמיתית לקיומי כפי שאני מדמינת בפאתוס, ושגם צדקתי היא פרי דמיוני מאחר שהכל שוכן שם בדמיון שלי. אבל משהו בכל זאת

שונה. ממתי אני חשה בתוכי טעם מתוק שמישהו מגן עלי, שמישהו נותן לי את ביתו, כלומר מקום שם אחוש חזקה. זה חדש לגמרי אותה התחושה של כוח, שיש לי זכויות, שיש צדק. אמת, איש לא התקיף אותי באמת ותוכן זה טרם השתנה בחלומותי, ובעיקר בחווייתי, אבל יש ניצנים של חוויה חדשה שצומחת לה שם לאט לאט. מרים עושה לי פינה חמה אצלי בפנים ואחרי זה אומרים שהיא קרה, קשוחה ומרוחקת. והפרדוקס הוא שזה נכון.

מרים לא עזבה אותי, קמתי וכתבתי חלום זה ככתבו וכלשונו. בבית מוזר אני עם מרים, בית בן שתי קומות עם חדרים רבים ומסתוריים. אנו נתקעים שם במעלית והיא מוציאה חוט ברזל מהכוס ומסדרת את המעלית. הולכים בדרך לאיזה מקום ואני מספרת לה על החלום הקודם שהיה לי. היא אומרת שאני לא מסכימה לדרך שלה על חלומות ואני מאשרת בהתנצלות מסוימת. שרלי לוקחת לי ביס מהאוכל שלי בדרך ולי זה נורא לא נעים כי עשתה את זה בתוקפנות. היא מגיבה לכך, לא אומרת שלא קרה כלום אבל שואלת אם קרה משהו או אם נעלבתי. אני שמה את הראש על הרגליים שלה והיד בין הרגליים שלה. היא אולי מלטפת אותי ואומרת שחבל שלא תשמע את החלום כי אין לנו פגישה. היא אומרת כל מיני מלים שאני לא מבינה ואני מתאפקת ולא שואלת מיד אבל מסכמת ואומרת אחר כך שיש דברים שאיני מבינה ולא שאלתי אותה. היא לא אומרת על זה כלום. איזה ילדה מראה לי את הדרך בבניין ושוב אני מרגישה שהיא יודעת טוב ממני.

בחצי שנה הראשונה שלי במחלקה חגג העולם סביבי בערבוביה. חטפתי מכות משמאל ומימין ולא הבנתי מדוע. לא שאלתי למה. ניסיתי להתמודד בכוחות הגיוני שהלך וקרב כלל שהמציאות הלכה והתערפלה הלכה והיטשטשה מרגע לרגע. אז כשחוקי ההגיון של השתלשלות סיבה ותוצאה מפסיקים לעבוד זה רגע האימה. הנשק היחיד המצוי בידי, הגיוני החזק, מפסיק לתפקד. אין בכוחו יותר להסביר את המתרחש. כך הלך וגדל הסחרור ומערבולת האימה פרשה לה כנף. נרשמתי לוועד על ימין ושמאל, העולם כולו חגג נגדי, מתבגרים וצוות כאחד. המדריכים התנכלו לי על כל צעד ושעל. כל דבר שעשיתי לא נראה להם. רונה ונעמה שלחו בי מבטי בוז ואילו אני המשכתי ללכת כטווס נפוח ולהסביר לכולם כל דבר. ההגיון היה בנוי לתלפיות, לא ניתן היה לאיש לערער אותו, הייתי החכמה מכל. באנליזה התנהלו מאבקי איתנים ביני לבין מרים. היא ניסתה להראות לי שנפגעתי באירוע זה או אחר ואני המשכתי לדבר במונחי צדק אבסולוטי ולהוכיח בעזרת בית דין של מעלה שנעשה לי עוול יום אחר יום ושעה אחר שעה. שוב

ושוב כל מלה שיצאה מפיה של נעמה היתה פוגעת בי. קיללתי את הרגע שהכרתי אותה. מדוע הצוות לא עושה משהו בנידון. הרי הם רואים ויודעים יותר טוב ממני מי היא. כמה היא קשה, אכזרית מבפנים ולא שפויה. מה שמים אותי בחדר עם אחת כזאת? היו לי כל התעודות כדי להוכיח שהיא פסיכית על כל הראש. הפחד הלך וגאה, המלחמה היתה לחיים או למוות, מלחמה על שפיותי. האלטרנטיבה היתה להכיר בעובדה שמשהו רציני אצלי לא כשורה. אז נקראתי לשיבת צוות. חדווה המדריכה נכנסה לחדרי ופנתה אלי. לפני שהיה סיפק בידה לומר משהו צעקתי "אני יודעת שאתם הולכים לזרוק אותי". כבר למדתי שרגעי ההארה הגדולים ביותר הם למרבה הצער לעיתים רגעי הזיוף הגדולים ביותר. אבל הידיעה שלי היתה כה מושלמת שלא ניתן היה לערער עליה. לרגע הזה חיכיתי, למבט הזה שיאמר הכל. היא נשארה המומה לרגע, התעשתה ואמרה בטון מרגיע: "יש לך ישיבת צוות כעת". נכנסתי לישיבה. ירמיהו הביט בי ואמר בשקט: "את חוששת שנזרוק אותך". הנהנתי בראשי. האם חדווה הספיקה לומר לו את זה בכמה שניות לפני שנכנסתי לחדר? ואולי קרא זאת בעיני? לא אתפלא אם ניצוצות אלו של תובנה שמתפוצצים בראשי נקראים על פרצופי אף מבלי שאפצה פה. ירמיהו אמר בטון שקט שההרגשה שיש לי שכולם נגדי אינה דמיון אלא מציאות. "התנהגותך, עמדתך הרגשית גורמת לכך", אמר ולא פירט. התעופפתי מהחדר וחיכיתי ליום המחרת, לאנליזה, כדי לנסות ולהבין טוב יותר למה התכוון המשורר. אך שניות מעטות אלו חוללו פלאים. מלים מעטות אלו הוציאו ושחררו אותי מהסבל הנורא. ידעתי שכולם אכן נגדי. לא עוד דמיון שווא. תחושותי נכונות וניתן לסמוך עליהן. איני יכולה יותר לומר: סתם נדמה לי שכולם נגדי הרי אני לא פרנואידיית. קשה לתאר מלים מעטות כל כך המקילות ומשנות הרבה כל כך. הקיום הפך להיות נסבל. ירמיהו עשה לי סדר בעולם. אם הם נגדי עלי להבין על שום מה? אבל אם הם לא נגדי כי לדעתי אין להם סיבה אז מה שאני מרגישה שווה לפח וזה כבר נקרא להשתגע. סיכמתי את זה באמירה הידועה "אם אתה פרנואיד זה לא אומר שלא רודפים אחריך". ואולי במלים אחרות פרנואיד מזמין שירדפו אחריו.

חשבתי בליבי מה היא עושה שונה מכל אדם אחר בעולם בקשר איתי. קודם היא מקשיבה לי היטב, נמצאת באמת איתי. עולה על רכבת האסוציאציות שלי ולא יורדת ממנה עד שלא בטוחה שהיא יודעת היכן היא נמצאת ואיך נראה הרציף. רק אז לאחר שהרשתה לעצמה לעבור תהליך התמזגות והזדהות איתי היא מתעוררת לפתע כמתוך עצמה ואומרת משהו. בחווייתה בעצם כל מה שסיפרתי לה על

עצמי קרה לה. אבל כשזה קרה לה היא בכל זאת לא היתה לגמרי שם ושמרה על מרחק מסוים ממהלך המאורעות. ואז כשזה כאילו קרה לה היא הבינה, לפתע גילתה, ולכן מעניין לה איתי כי היא כל הזמן מגלה את עצמה, אז גילתה את אשר היה עליה להבין אילו זה קרה לה באמת. זה נקרא באמת להשאיל את עצמה למישהו אחר, אמרה רונה, וידעה על מה שהיא מדברת. אבל מרים אוהבת אותי? לכל הרוחות אני לא יודעת וזה הורס אותי. מקצוע גברת! מקצוע! בקע איזה קול דמוי קולה של שרלי מתוכי והמשיך להדהד באוזני כצילי פּעמון ישן שמעולם לא פסק מלנגן. להיות אנליטיקאי, אמרה נעמה, זו עמדה רגשית זו לא טכניקה או פנטז. בשביל זה צריך קשב, קשב גברת! קשב! הדהדה המלה בין כותלי המחלקה הלבנים, הריקים, החלולים והחשופים. קשב זה כשאתה לא חושב על כלום, כשהראש ריק ומחכה לקלוט משהו. זה ההפך מריכוז, הסבירו לי כולם. אבל קשב זה כבר יותר מדי קשה כי אין במה להתרכז, צריך להשאיר בריק וזה בדיוק מה שלא נסבל עבורך, סיים זהר. להקשיב זה לא לדעת מה לענות ולהשיב, חשבתי, להקשיב זו עמדה רגשית. לנסות להבין, ניסח זאת מישהו מהמסובים. להכיר, אמר ההד שלו. מהיכן באו להם כל המלים האלו שאינן קיימות בשפתי. להכיר, להבין, להקשיב מה עוד לכל הרוחות שאני לא יודעת. זה העניין, הבנתי לפתע, זה בדיוק תמצית העניין. זאת לא השפה זאת העמדה הרגשית, הסביר לי מישהו אבל כבר התעצבנתי כי לא הבנתי. שקט גברת! שקט! צעקו כולם, שקט פנימי הם מתכוונים, הזכרתי לעצמי. רקדנו את ריקוד האנליזה במסיבת השחרור של כולנו, היינו פסיכויטיים או חולמים. וזה היה ריקוד כל כך איטי שלקח כל כך הרבה זמן שלא תאמינו. האנשים בקושי זזו, התנועות קפאו במקום, כמו בסרט ב-slow motion. תאספי את החתיכות שלך ובואי להצטרף לריקוד שלא נגמר, קראו לי כולם, אז באתי. את מזמינה שמבחוץ יגידו לך דברים, שרו כולם בעיגול ואני שכבתי על הספה במרכז. פניתי אוטומטית לשמש הגדולה ונמשכתי אליה כמו פרפר לאור. לה היו את התשובות לכל, אני לא ידעתי כלום. היא ניצבה שם חזקה ובוטחת ועלי מוטל רק להתחבר אליה ולינוק את לשדה. כך נדמה לך, צרחו כולם במקהלה, שלך אין כלום ולה יש את הכל.

כשעלה זהר וצוותו במסע האלונקות הנועז אל תוככי ג'בל כוס פיעמה בכולם רוח שלא תשוב עוד. למות או לכבוש את ההר, שינן לעצמו זהר בכל דרך היסורים אלי הפיסגה. האגדה מספרת שבג'בל כוס נמצאות רק נקבות מיוחמות הטורפות ללא רחם כל גבר הנופל לרשתן. ג'בל כוס הוא אחד מבסיסי חיל האוויר הנועזים המעסיק נשים בלבד מאחר שהקרינה שם פוגעת ומשמידה את הביצים של הגברים. לכן חיות שם רק נשים בבדידות תהומית. כשקרבתנו לפיסגה, סיפר זהר, וכולנו עצרנו את נשימתנו לא ראינו אפילו אשה אחת כל הדרך. אבל ממש בקצה היה לוע אדיר וכולנו נפלנו לתוכו. את תחושת הנפילה הרגשתי מימים ימימה אבל ליפול אל תוככי מעוזה של האשה, זאת טרם חוויתי, המשיך זהר נרגש. המסע אל ג'בל כוס העביר בכולנו, המתבגרים, צמרמורת שטרם ידענו. האם היה זה המדרון התלול של ההר שכיתת החיילים האמיצים לא חדלה ממאמציה להעפיל אליו? האם מזג האוויר הסגרירי כשהראש בעננים בתוככי העפלה נועזת זאת? ואולי עצם הרעיון שטמן בתוכו ג'בל כוס כמאחד את אושיות אמא אדמה ואיבר מינה הקרוע לרווחה ומזמין את כולנו לטבוע בחיקו לעולמי עד יחד עם יגוננו. רק דבר אחד אדע, לא היה כג'בל כוס ביכולתו להעביר את מסר המסע הסיזיפי שכולנו נושאים על כתפינו כבני אמא אדמה. מרים מלמדת אותי את סודות חדר המיטות של הנשף, סליחה נפש. כל פגישה איתה יוצא לי משהו. בכל פגישה אני יוצאת עם משהו ביד, קרה שם משהו חדש ושונה, האין זה פלא איך זורמת לה הנפש סחור סחור ויצירתה חדשה לאין שיעור בכל רגע נתון. החוויה בכל פגישה שונה לגמרי מפגישה אחרת ובלתי צפויה לחלוטין. זה פלא. על הספה אני מאיימת שאשתולל, רצה לשירותים, רוצה לשכב על הבטן ולקרוע את הכריות היפות שלצידי. היום אצלה הייתי יותר מיואשת מתמיד. "אין לך כוח בשבילי", אמרתי לה והיא אמרה שהרגשתי שלאמא אין כוח בשבילי. יאוש זאת מלה נהדרת כי היא לא פסיכואנליטית היא כל כך קיומית.

הרי הבלוף המשותף של המטפל והמטופל ידוע זה מכבר, העתיד ורוד העבר שחור והפרידה לעולם לא תקרה. אני בלי מרים שלי זה באמת לא נסבל. יבוא רגע שיתעורר בך הרצון לקום וללכת, מספרות האגדות, ברגע ההוא פשוט תרגישי באופן הטבעי והפשוט ביותר שהעסק מיצה את עצמו, אומר חכם סיני עתיק. לא, לא אשתה איתה כוס קפה אחרון וגם אם אשתה זה כבר לא ישנה כלום. גם אם לא אחייך ליד הדלת או כן אחייך זה לא ישנה דבר ממה שהיה בינינו וממה שלא היה בינינו. טיפול ללא זמן מוגבל, אומרת נעמה, הוא כמו החיים, בשניהם לא יודעים מתי הסוף. וזו היא מכשלת הלא מודע הידועה

מימים ימימה. אם רק היו אומרים לי את התאריך המדויק שאמות, אם אדע מתי תסתיים האנליזה או יסתיימו החיים הכל ייראה אחרת. לא אשגה באופוריות מדומות ואכין לי מספיק זמן לתקופת הדכאון הסופי. תהיה אופוריה שתפנה מקומה לאט לאט לדכאון ברינה ואחר כך לדכאון בחדווה ולבסוף פשוט לדכאון. ועד אז מרים תאחז בידי ותלווה אותי יד ביד במסע המרתק אל תוך עצמי. שתינו צועדות בתוך עולם מסתורי זה, שתינו בתוכי, במסע ואם היא לצידי אני לא נבהלת כל כך.

לאנשים קל מאוד לקבל שאחד רץ למשל יותר טוב מהשני, הם אפילו מוכנים לקבל שמישהו אחר יותר חכם מהם אבל יש דבר אחד שהוא הקשה ביותר לקבל וזה שאישיותו של האחר טובה משלך. מה פשר עניין זה? למשל לאותו אחר אין הגנות מזוינות כמו שלך, הוא לא נבהל ולא קופץ כמוך ובעיקר אין לו צורך להדחיק אלי תהומות הנשיה כל פיסת אינפורמציה שאינה נעימה. האישיות שלו מאורגנת אחרת טוב יותר, עולמו הפנימי אינו כה חשוך קר ומפורק, הוא אולי חם ואוהב. הוא פשוט נועד ונולד למזל ברכה וחיי ייראו אחרת מאלו שלך בכל שניה ושניה משניות יומו. תבין אותי, ברוך, אמרתי לקיר שעמד מולי, אין מה לעשות הוא פחות מעוות ממני, אולי הוא כמוך קיר חלק. זוהי תמצית הסבל האנושי, חוויית מוסדות ואישיות נשמותינו שאינן שוות. יש הבדל בנשמות, הבנתם אותי, אין דין נשמה אחת כדין רעותה. זוהי תמצית תורת הנשמות על רגל אחת. וכאן כבר הגורל מתערב בישירות ואכזריות שאין למעלה ממנה. כאן אין כפרה ואין מחילה, נשמה זו נשמה ואין מה לעשות. הסבל הוא ברור ונורא. אבל זה ברור, לא? השיב לי הקיר. לך זה ברור אמרתי בכעס, לי לא. באנליזה אני מנסה להעלות את נשמתו במעלה אחת לפחות מעלה, ולשימה באגף מכובד יותר. קשה לי מאוד למשל להודות בפשטות שנשמתה של מרים שונה משלי, מאורגנת ורגועה יותר ושלעולם לא אגיע למעלתה. האם אני הייתי יכולה כמוה שנים על שנים לשבת מאחורי ראשי המסריח, בדבקות, הקשבה ושלווה שאין למעלה ממנה? נשמתה בת מזל יותר מנשמתו, היא ודאי לא מעוותת את העולם המעוות בלאו הכי כמוני. בקיצור את זה הכי קשה לקבל שכל משוגע ונשמתו וכל משוגע ומזלו והקנאה אוכלת בכל פה. כי על מה שאני עובדת כל חיי יום אחר יום במסירות אין קץ, זה להחזיר את עצמי לגופי בלי להבהל, אצל שרלי זה מובן מאליה שלא לדבר על המדריכים והצוות. מה שלא אעשה נועדתי לסבול יותר מהם דרך משקפי עולמי.

החומה, כך קוראים למה שלא ניתן לעבור, לפרוץ ולהתבונן מעבר לו. ככל שינסה הפסיכוטרי לשעבר לעבור את החומה, לנסות להבין מה קרה לו כך תלך ותגבה ולעולם לא יבין את מה שקרה לו

בשעת המשבר. קרה שם משהו, הוא אפילו יכול לזכור מה הרגיש או מה אמר וחשב אבל בכל זאת איך זה קרה לו? נשאר בעיניו תעלומה. ישבתי פעם עם נידון למוות בתא כל הלילה שקדם להוצאה להורג, סיפר לי זהר, הוא פשוט לא תפס שהוא הולך למות. הרי זה מצוי בעומקי התודעה ומחכה לרגע לפרוץ, לחמוד לצון ולצחוק לאידו של הגורל. הקרום השברירי בין השפיות לשגעון הוא כממברנה נושמת, כקרום בתולים שכל חדירה תבתקהו וממנו יתפרץ מטר של שגעון גולמי. בין היום ללילה בין המציאות לדמיון מפריד קרום דק זה. לך תפתח, לך תדמיין, לך תאונן אחרי שקורה לך דבר כזה. הרי את נאחזת במציאות כקרח הצלה, כשביב תקווה אחרון לפני ההמראה הבאה. אסור לדמיין אסור באיסור דרבנן, אמר לי מתי, צריך להסתמך על מה שאומרים לך או מה שאתה רואה בחוץ כי בפנים כלום לא שווה כלום וזה באמת כבר יותר מדי. ואז באות התרופות והופכות את פניך לפני מסכה חסרי הבעה ומימיקה. ואז באות התרופות והופכות את תנועותיך למסורבלות, קפואות, נוקשות כאילו אתה זו כמו חולה סכיזופרני שקיבל תרופות ורק מי שראה את שרלי כיצד היא מסתובבת במסדרון כשכולה תפוסה יודע במה מדובר. אז נותנים דקינט, וזה נגד התופעות לוואי אבל נגד הנגד מה יש לעשות? הפה יבש, קשה להשתין וטוב שאני לא בעסק, וגם כמובן הפיפי כן הפיפי לא עומד. הקטן והחמוד הולך לישון ואיש לא מדבר על זה כי לא רוצים להעיר אותו כי אם יעירו אותו לא יהיה מה לעשות בו כי הוא ישן מהתרופות. אבל גם המחשבות בבלוק בחסימה. הרי זה מה שהתרופות עושות, עוצרות הכל גם את השגעון וגם את המחשבה אז הכל לאט לאט וחסום חסום ובלוק ובלוק. ואז ברור שאתה סכיזופרן לכל החיים כי אתה לוקח תרופות שעושות אותך ליצור שכזה. את הסכיזופרנים בעיקר מריחים. אולי משהו בזעה שלהם ואולי זה נדמה לי כי אין להם חשק להתרחץ אבל אני עם האף הסתום שלי מריחה אותם.

הבורדר-ליין נידון לעבדות נצח, כל חייו תחת השמש עתיד הוא להתהלך כשהוא חייב להיות מודע או לפחות לנסות לשים לב למה שעובר בראשו המעוות אחרת לא יהיה לו טוב. תארו לעצמכם, אמרתי בדמיוני לכולם, שהיינו צריכים כל הזמן לשים לב לפעילות ליבנו, לנשימתנו, המלחמה בחיידקים גם היא נעשית בתוכנו וללא ידיעתנו וזה מפתיע ונהדר. אבל כולם פטורים גם מלשים לב למעללי מוחם כי הוא בדרך כלל מפרש נכון. ובכן נדונותי לחיי עבדות לנצח, בכל שעה משעות היום בכל רגע מרגעיו עלי להטיל ספק במעללי מוחי, שוב ושוב הוא משטה בי. כמו פסיכוזה, חשבתי לעצמי והתנחמתי שאיני

היחידה הסובלת את הסבל הנורא הזה. כשקמתי בבוקר התחלתי לחפש מה לעשות. ממה אני בורחת לפני שקורה משהו לכל הרוחות?

זהו סוד וקסם השבת במחלקה, אווירה חגיגית ביום חורף יפיפה במקום שבו האדמה האוויר השמש וההרים שברקע עדיין לא בגדו בכך ככל השאר. הם באו לבקר, אמא יושבת על המיטה עושה פרצוף של תשעה באב, אבא דופק ברגל בעצבנות כבר רוצה ללכת מבית המשוגעים. אמא פניה כפני זקנה, חקוקות בסלע עם אלפי קמטיה במקומות הנכונים. צערה, אותו צער המשתקף מפניה, חובק עולם ושוכן במעלות מרומים כי רק שם מבינים צער גדול מהו. אמא קרה, רק עכשיו קלטתי את זה לאחר שרונה כבר אמרה לי את זה הרבה פעמים. אני לא יודעת אם מישוהו עם דם קר כמוני יכול להבחין בין קור לחום. מסכת תלאות חייה ויומה של אמי הכבידו על כתפיה הדלות, המסכה רק בקבר תיקרע. מה שאת מרגישה זה נכון, אומרת לי תמיד מרים בשתיקתה.

אני מדברת על רצה אופי, אני מדברת על השמדת האישיות שיכולים לעשות לך, וזה כל כך פתאומי. הכל מתחיל בהתנפחות שלי עלי אדמות ששמה אותי בקומה אחת עם הגבוהים שבכוכבים. בחשיבות ובהתנפחות שבה אני פותחת את פי ומדברת טמון זרע הפורענות. באותה תנוחה של ידען שבינו ובין הבור הפתוח אין ולא כלום, שלעולם לא חווה טעם של בוז, שכחה ואבדון. שם אני, כלומר מה לי ולקשיים עלי אדמות. כשיגעו לי במסכה או במה שמתחת למסכה אתפרק. תפסו אותי בביצים זה ביטוי פנטסטי. יתפסו אותי שלא עשיתי את שיעורי הבית לבד, שגדלתי לא בזכות עצמי כי אם בזכות התרופות שקיבלתי ושגנבתי את כל אשר לי. ואולי הכל קשור לשואה, לאותו גרעין פחד אדיר ולא מוסבר שלקחתי בו משום מה חלק גדול מדי. השואה היא אם כל החרדות הקיומיות של הכליון, האובדן והשמד. היא מצויה בכל אחד מאיתנו במינונים שונים ואותה נוריעה לדורות הבאים. הניצוץ המבעיר את פתיל ההשגיה הנשרך מילדותנו, אותו ניצוץ אחראי להתפרקות פצצת החרדה בעוצמות ובגלים רבי משברים. ניצוץ זה הוא אצלי המבט שראו לי בו, החור בבטן שכרו הורי בתוכי, תחושת חוסר הקבלה המושלמת, אז האופי מושמד. שם אני מתמזגת עם בני עמי שנספו בשואה. אבל כמו כל שואה יש בה גם מסר לעתיד והוא שתבוא עוד שואה.

שחיתי בתוך עולם אינסופי של תמונות ודימויים, רק תחושות, שום דבר קונקרטי. עברתי דרך גן מוזר שכולו מרוצף ואין בו אדמה. היה שם נחל שלא ניתן היה לשתות ממנו כי המים היו עכורים. והיה שם עץ שכל פעם שאני לא הייתי בסדר העץ הלך ומת, והעץ כבר מת כמעט כולו, רוב הענפים נחתכו או נבלו ואני עדיין לא הודיתי. בארץ המוזיקה, ארץ עם מראות וצלילים מטרפים היו שם שני אנשים רעים, אחד התמחה בלעשות פצעים והשני בלענות אותך בפצעים שיש לך כבר. והיה שם ילד שקרה לו משהו בשכל מפחד גבהים. הוא התאמן בלעוף עד שיום אחד עף יותר ממה שיכול, נעצר על ידי הרוח וקרה לו משהו בראש. אמא שלו עמדה מאחורה וצעקה לו שיפסיק. צבי קטן ששברו לו קרן אחת כדי שיוכל יותר טוב להסתגל לגם מן המים העכורים. רציתי לצעוק שיצילו אותי אבל לא היה לי קול. ביקשתי להזמין אמבולנס כדי להראות להם שמצבי חמור. פתאום צנחו אברים שלי מתוך הגוף דרך הכוס החוצה והתגלגלו על הרצפה, רחם, שחלות, כבד וטחול. שמת לי לב שאני ניצבת ליד גוויה, לידה עמדו כל הזקנות שעוד עתידות להתאבד ואני פחדתי שיחשבו שאני עשיתי משהו רע. חשתי איזה כוח המפעם בתוכי שיגרום לי להתאבד, כוח חיצוני או פנימי שאיני שולטת בו. מרוב פחד שאתאבד נותרתי משותקת ולא יכולתי לזוז.

לרגע נתפסתי בעפעפי רשת הבוקר כשקורי מלאים תנומה ומצאתי את עצמי בשחר ילדותי, מיסך אותי ערפל ושבתי אליו כלעומת שבאתי. במצב הפסיכוטי הזה המכונה ילדות, לחשיבה חוקים ראשוניים משלה. הקסם המכושף של ארץ הפלאות לא מאפשר לי לחשוב ומותר את הסודות עלומי שם וכתובת. באווירה שאת חיה בה פשוט מסוכן לחשוב כי מי יודע מה תגלי. כשהקצתי מחלומי אל גיל התבגרותי כולם מסביב צחקו, הבנתי שהתחלתי לחשוב.

כשהתפלשתי בסבך הלבירינת הלוגי שמעולם לא יצאתי ממנו להרפיה קצרה הבנתי שיש משהו הנשגב מבינתי והוא ראוי לכותרת "עמדה רגשית". כמו אקסיומה אמר לי שמעון שממנה נגזרים כל הפיתוחים. את לא מוכנה להיות קטנה וללמוד, יש לך קושי עצום עם זה, אמרה לי מרים, הבנתי שהיא מדברת על עמדה רגשית. עמדה רגשית, גברת, עמדה רגשית! הכריז הכרוז ואני עמדתי משתאה לנוכח תהלוכת התחפושות של העמדות הרגשיות שעברו על פני. "שימו לב אלי" היתה העמדה הרגשית

הראשונה. מיד הבנתי את הכל. מאז שנכנסתי לקבוצה הראשונה בחיי, לידתי לחיק משפחתי החמה, לא פסקתי מלדבר כדי שישומו לב אלי. הכל טרפה הרוח ולא נותר מהם דבר, הבלים שחתי. עמדה רגשית, עמדה רגשית! הכריזו הכרוז. המסכה השניה היתה "כשאגמור את המחלקה...". לא כאן ועכשיו אני גדלה, לומדת ומתפתחת. לא הך ברגע כי זה הוא הרגע שלא ישוב עוד, אלא שחר חיי יפציע ביום שבו יירד המסך מעל המערכה של המחלקה בשיר השירים והבל ההבלים של חיי.

"מה האבחנה, מה האבחנה?!" שאג הפסיכיאטר המחוזי, ראשון השיב לו זהר. "נדון לחיי סבל וכאב", אמר. "אין אבחנה כזאת אצלי בספר", שאג הקצב המחוזי. שניה השבתי אני, "האבחנה היא שאין אבחנה", מחיתי. אל תתחכמי איתי, שאג האיש השמן הענק עם החלוק הלבן, וזה היה מסוכן. אחרי השיב מתי שאמר הגורל האכזר זו היא האבחנה, גורל מהקדוש ברוך הוא, לא יודע למה. נעמה חשבה וסירבה להשיב אבל פניה החתומות דיברו על מדברות נשמה צחיחים שרגש אנוש טרם דרכה בהם. רונה שאגה שהאבחנה הם נחשי ענק באבר המין הנשי, מפרפרים להם שם עד קץ הדורות או עד שייחנקו שם מסרחון. "שמעון, מה האבחנה?" שאג התליין שאבר מינו היה תלוי לו. בסוף הכל נופל, שאג לו בחזרה ונפל. שוקי תורך עכשיו, צרחו כולם, ושוקי נורא נבהל. התארגן, לקח אוויר וענה: אתם לא תגידו לי מה לעשות אני אתחתן ואוליד ילדים. תרשום בספר שהאבחנה לזיין, פקד הקצב. עכשיו או אחר כך, שאל שוקי, אבל תורה של יוליה כבר הגיע. לקנות חתן עם מעט הכסף שיש לי, אמרה יוליה והביטה על התליין בעצמו. חוצפה יש לה, אמרו כולם, וידעו שבסוף תשיג את מבוקשה כי כה קשה לסרב לה. ועמוס ושרלי נשארו. לעמוס אין אבחנה, שאגו כולם, זה ברור וידוע מספר דברי הימים של המחלקה. לעמוס באמת אין אבחנה ועונשו הוא שגם לא תהיה לו כזאת אף פעם. כמו אחיו הנעדר שלא ניתן אפילו להתאבל עליו ותמיד תמיד יאלצו לחכות בתקווה שאולי יום אחד יופיע בדלת. לעמוס אין אבחנה הדהדו המלים וזה עונשו והוא ימשיך לחייך. שרלי, מה האבחנה? שאלו כולם. לשרלי יהיה כלב יפהפה, ענתה בת הקול מעל ראשי המקהלה. כלב שיבין רק אותה והיא לא תבין אותו. למה כלב? למה כלב? חזרו המוזמנים פעמיים. כי לשרלי יהיה קשר אנושי עם כלב והוא עתיד לפרוץ את חומת בדידותה ולנתץ את כלבי שמירתה האמונים על משמר החומה. לשרלי יהיה כלב שימיס את מתכת לבבה בליקוקים חוזרים ונשנים לאדונו הנאמן. שרלי היא בן אדם תדעו את זה, שאגו כולם.

טוב שלא אמרתי כלום היום בישיבת בוקר, כל פעם שאני מצליחה לשתוק אני פשוט יוצאת במצב יותר טוב. אבל מותר לי לדבר, לא? מעמדה רגשית כמו שלך עדיף לשתוק, אמר לי פעם זהר. בספר דברי הימים של המחלקה בפרק תורת הפרדוקסים כתב זהר, "מתוך עצמך אתה לא יכול לדעת דבר על אחרים אלא רק על עצמך". אז מה הפרדוקס? הקשיתי והכתוב השיב לי: "איך תוכלי לדעת אם את נחשבת טובה או לא ואם בעיותיך כבודות משל אחרים או לא, המקום המקום שלך", חזר הספר על דבריו פעמיים, "אינו ניתן למדידה מבפנים..." וזה נורא, המשכתי את הכתוב בראשי. מבפנים למדתי לחוש דברים, פעם גם את זה לא ידעתי, אבל אין לזה ערך תקשורתי כי אני נשארת כל כך לבד. האם אני מתאימה לוועד יותר או פחות מאחרים, שאלתי אותו, מבפנים אני לא יכולה לדעת. איך תשווי פנים לחוץ? שאל אותי הכתוב. את עצמי אני מכירה רק מבפנים ואת האחרים רק מבחוץ וזה בדיוק הפרדוקס, אמרתי בהבנת פתע. שמעון ניסה לפתור בעיה זו בדרכו שלו, הוא חילק בינינו שאלונים סוציומטריים שבהם הוטל על כל אחד לדווח מה הוא בדיוק חושב על כל השאר. תוכניתו היתה לתלות את השאלונים על לוח המודעות, כך סבר יתאחדו פנים וחוץ. כל אחד ידע מה כולם חושבים עליו ויוכל להשוות את רגשותיו עם נתונים אלו. פנים וחוץ יתאחדו, חזון אחרית הימים, הדהד אחריו קולו של מתי. מלחמת בני אור בבני חושך ייבבה שרלי. כולם היו מרוצים חוץ ממני שפחדתי פחד מוות מחוק שימור הפער בתוך נשמתי. "אבל את הרי יודעת", הדהד קולה של מרים אחרי, בשביל מה את צריכה את זה. היא היא הזונה הזאת, הסוכנת החשאית של עולמי הפנימי, גיס חמישי במחלקה, היא מייצגת את הפנים באובייקטיביות כזאת שזה ממש מגעיל, בלי טיפה של סובייקטיביות. קשה להסביר את זה אבל מרים אומרת לי את מה שכולם ידעו חוץ ממני וסירבו לומר לי לעזאזל. תמיד ידעתי שמה שבא אצל אחרים טבעי, מולד ולבד, אצלי מצריך למידה מדויקת ומפרכת. להרגיש שנעלבתי הייתי צריכה ללמוד באנליזה. את יסודות וסודות הקשר הראשוני אני לומדת היום לאחר שקראתי את פרויד ואיינשטיין. אחרי שנים רבות של אנליזה אני לדרגתו של תינוק בן שלוש עם יחסי אובייקט טובים. הלוואי, אמרה לי נעמה. אבל אני עדיין לא ויתרתי על הפנטזיה שנתאסף שם עוד פעם אחת, בכיתת ילדותי, נשב אחד ליד השני ואז אתקן את העוול שנגרם לתדמיתי הלאבילית.

"אני מבקשת שתפסיקי להשתעל, לא עכשיו, בבקשה לא עכשיו. את לא מוכרחה דווקא עכשיו

להשתעל". חייכתי לעצמי והתפוצצתי מצחוק על הספה. חוצפה, היא באמת מתחילה להשתעל בדיוק

כשיש לי מה להגייד. היא אמרה שאני מרגישה שאומרים לי בדיוק איך לנשום ומה לעשות בכל רגע. נכון, אישרתי, אבל עוד לא קלטתי כי השכל הלך לפני הרגש. אומרים לי היכן להביט כי אחרת איך אני יכולה להבין את המצב הזה שכשאתי משוחחת עם אנשים הם קובעים לי היכן לשים את העיניים. אני שמה אותן בהתאם למצב עיני האיש שאני מדברת איתו. מין זווית שכזאת, לא מביטה בו ישר חס וחלילה אבל גם לא בורחת לגמרי. ישנה נקודת איזון גבולית יקרה ונדירה ששם אני ממקמת את עצמי, במרווח בין הבריחה להתקפה, בין הפחד לתוקפנות ובין השפיות לשגעון. אומרים לי גם איך לנשום כמה ולמה. אסור לנשום מדי חזק, אסור לזוז, אני חייבת להראות לו שאני קצת חוששת ממנו כי אחרת יכעס עלי, הוא ודאי אומר לי איך לנשום כמה למה ומתי. כשאני נושמת החזה שלי עולה וזה אקט תוקפני ממדרגה ראשונה למרות שאין לי כמעט חזה.

פעמוני המנזר שצמח לו על דופן ההר הסמוך לנו מסיימים כל פגישה שלנו וזה נורא רומנטי. "הפעמונים שלנו", אמרתי לה. "שלנו?" חשבתי לעצמי זה שלה ולא שלי, זה החדר שלה והמקום שלה. אבל הפעמונים שלנו, היש סיום נפלא מזה לפגישה. האווירה של הצליל העמוק המהדהד מעל לפסגות ההרים המיוערים אומרת לי שהגיעה שעת לפנות את חדרה של מרים. הטקס, הכנסיה מה לה ולאנליזה ובכל זאת זה כל כך מתאים כאילו זו דת נוספת שאני מאמינה בה בכל מאודי ולא אוותר גם בה על הטקס המאחד והמיוחד כל כך.

- 29 -

"יש לי בשורה טובה לכל הילדים", נכנס לחדר שמעון בריצה כששוקי משתרך אחריו, "כדאי לחכות ולגדול, יהיה טוב". כל יום בחיי הילד הוא סבל, הסביר הוא לי, ואני לא התנגדתי כלל. בכל בוקר הוא קם ומבקש להיות כבר גדול ולא במקרה כי הוא חי בארץ העבדים הנצחיים, ללא דמוקרטיה מינימלית אבל עם שלטון קיסרי עריץ. חשבתי על אדיפוס, חשבתי על התלות בגדולים ובעיקר נזכרתי שאכן הייתי אומללה מאוד בילדותי. ידעתי אז שהעתיד צופן אושר ושחרור גדול ובאמת המצב הלך והשתפר. אין גרוע מעבדות הילדות לכוחות הרשע הגדולים והחזקים ממך. החיים בעולם המכוער של

הבית ובית הספר, לאן תמלט לכל הרוחות? הרי אתה מכיר את הרחוב שלך ועוד שני רחובות ליד בקושי.
לאן תמלט? עשרים וארבע שעות ביום אתה חייב להם משהו, לא? איך נולד עבד, הקשיתי, ובכל זאת
יודע טעם דרור ומייחל לרגע, ראה איזה פלא. כנראה שאת הנשמה אי אפשר למכור ולשעבד. חשוב על
עצמך, אמרתי לשמעון, חי באותו עולם מכושף וקסום של שחר ילדותך שבו אפילו סוד הסבל שמור עמוק
בבטן במשך שנות חורף ארוכות וקשות שלא נגמרות אלא לאחר אולי שני עשורים של שנים. היום כל
קושי שיש לי אני מיד מחלקת אותו עם כולם עם יכולת איפוק מינימלית. איך שרדתי שנים כה רבות מבלי
להוציא מלה מפיו? איך עברתי עינויים כה רבים מבלי לגלות את הסודות הנוראים שלי?
לנצל אותה עד הסוף עד זוב דם להשתמש ולזרוק זה מה שאני עושה לה בשיחות. אין לך קיום
עצמאי ונפרד אין לך אישיות אין לך כוס ואין לך כלום את כולך שלי ולשירותי. כן ככה בדיוק כמו שאת
עושה עכשיו אני רוצה בדיוק כך שתטפלי בי, והיא עושה כן, היא מקשיבה ונמצאת איתי עד הסוף, לא
כועסת ולא מוותרת וגם לא מדברת ברגעים אלו, פשוט נותנת לי לפנטז עד הסוף. אני רוצה לזיין אותך,
לא, לא רוצה להרוס אותך סליחה מצטערת אני רוצה אותך איתי כמו שאת יודעת לתת חום ובטחון כי את
נהדרת. ואז אני בטוחה שזו הדרך להבריא, פשוט להשלים את הצורך שלא מולא מעולם ואם היא היתה
מוכנה ולו קצת להיות יותר חמה יותר איתי הייתי משתפרת כל כך הרבה יותר מהר. הגעתי לריק
והתקשיתי להיות שם, היא דיברה על הצורך לייצר מחשבות כדי לא להיות שם, לאונן על הבוקר כדי לא
להרגיש את היום האפור המחכה בפתח. ואז אני מבינה שמרים היא אדם אבל אדם נהדר עם צרכים
משלו, התינוק הבין שלאמא גם קשה לפעמים כשמשתמשים בה בצורה כזאת. אז אני אוהבת אותה אוהבת
מאוד בכל גופי ונפשי והיא האדם היקר לי בעולם ביותר מה שאמא אף פעם לא היתה.
והנה היא נתנה לי פירוש וזה יוצא מתוך עצמי ומגבולותי שלי והופך למשחק מטורף, בומרנג
קטלני בבלבול הקשר ביני לבינה. היא אומרת משהו והשגעון המשותף שלנו חוגג. היא לא מדברת עלי
היא מדברת על החוויה המיסטית הזוגית המשותפת שאנו חווים כישות אחת. כי כל דבר שהיא אומרת,
אני מיד מתמקמת באורח משלים וכך אנו גוף אחד. הכל מתרחש בתווך שביני לבינה ולא בתוך שבתוכי
בלבד. המיקום האוטומטי שלי כצל שלה, כחתיכה החסרה שלה ...
אמרתי לה לפני הסוף שכעת אעלב מה"טוב" שלה שמסמן את סוף הפגישה. שניות לאחר מכן
היא אמרה טוב כזה בשקט שהרגשתי שקשה לה ושהיא איתי.

תארו לעצמכם אתכם בזמן מלחמת העולם השנייה, הרהרתי בקול במועדון, עוברים אנליזה קלסית אי שם בווינה ואולי באנגליה. המעבר הזה מהאנליזה למלחמה, מהעולם הפנימי לחיצוני, מהפנטזיה למציאות, מהחרדות הלא מציאותיות למציאותיות, מפנטזיות הכליון וההשמדה להשמדה עצמה. הרי זה פנטסטי, חשבתי לעצמי, איך אפשר לעבור אנליזה בצורה כזאת? אני לא אמרתי לך מה לעשות, שמעתי אותה שוב ושוב אומרת לי, אני רק דיברתי על ההרגשה שלך ואיך שאת תופסת את זה. אבל את לא תעזרי לי בלהשרד, בכיתי לה והיא לא ענתה לי. הרי הנאצים יעשו לי את כל מה שאני מדמיינת לעשות לעצמי ולאחרים וזה העינוי הגרוע ביותר, אם תשאלו אותי, שניתן לעשות לאדם. ובכל זאת הקרבה שאני חשה על הספה ליצרי המיניים והתוקפניים וההתגשמות שלהם לנגד עיני במלחמה זה כבר יותר מדי. מלחמה זה אנליזה אבל במעשים הסברתי למי שנכח שם. תרגום ישיר של רגשות הספה ממצב אופקי למצב אנכי, מדמיון למציאות. העירקים יאנסו אותי, הגיתי לעצמי כשהתקרבותי שוב למציאות הממשמשת ובאה. "יאנסו אותך", לעג לי זהר כאילו שמע את מלותי, ככה זה חולי נפש, הם שקועים בעצמם ולא פנויים לשום דבר. לא מעניין אותם שהעולם יחרב סביבם הם שקועים בתחת שלהם ועמוק עמוק. אבל אני המשכתי לכעוס על המלחמה שקלקלה לי את תוכניותי הקטנות גדולות על מה לדבר בישיבת בוקר ומה לומר בישיבת ועד שבוטלה מחמת תרגולי הכוננות נגד גזים. שוב גזים, הבנתי לפתע את הקשר המעגלי עם השואה.

הבוקר היה סגרירי, התעמלות הבוקר וההכנות למסיבת יום שישי עברו כחלום. ההתרגשות שלי אפשרה לי להתייצב בתודעה אחרת לרגע המרגש, פרידתי מהמחלקה. פעם חשבתי שזה יהיה רגע משמח, סיכום של עבודה קשה אבל זה היה אחרת. התרגשות ותחושות דה ז'ה וו - כאילו פעם הייתי כבר במצב זה. הייתי מחוץ למצב, הצלחתי באופן חלקי להנתק ממוסרות המציאות הבלתי נתפסות ובאופן מוזר ובלתי צפוי להיות דווקא קרובה לעצמי דבר שקשה לי בנוכחות אחרים. כנראה שזה טקס המקרב אותך לעצמך ועוזר לך ברגע נורא זה. בשעה עשר בדיוק שיחת פרידה בחדרו של ירמיהו. באחת עשרה מתחילה המסיבה ובשעה אחת אני בחוץ. נשמע טירוף לעמוד בכל זה. נכנסתי לחדרו של ירמיהו, הוא הציץ בי חטופות וללא הקדמות אמר באנגלית "shoot" חייכתי לעצמי מכאב כנראה על חוסר האינטימיות שבפתיחה זאת, אבל התחלתי לירות כפי שביקש. התחלתי מתלונות הרבות והמדויקות על כל אשר עולל לי זהר ואיש לא בא לעזרי. והרי מתפקידם לפחות להיות קצת אובייקטיביים, לא ביקשתי

הרבה. ירמיהו נתן לי לסיים ואז אמר: "הגיע הזמן שתפסיקי לחשוב שכל מה שמישהו עושה זה נגדך".
אמר ולא יסף. שאלתי אם באמת הוא חושב שנטיה זאת כל כך חמורה אצלי. הוא השיב בפשטות שכן
והטריק הזה לא הצליח. אולי החלפנו עוד מספר מלים, כמובן גם אמרתי שזה רק צד אחד של הדברים
והוספתי שבחים רבים לעבודת הצוות ולעצמי על עבודתי האמיתית והקשה אבל אלה לא זכורים לי.
נפלטתי מהחדר כשירמיהו החל לנוע בו בחוסר שקט כמסמן לי שתמה השיחה. כמובן נעלבתי אבל אני
מתורגלת בעניין. בפרידה יש שינוי של מספר נהגים ממסיבת יום שישי רגילה. בוחרים שירים שניים
שניים יחד כדי לחסוך זמן ואין חדשות חוץ ופנים. לאחר השירה כל אחד מהמתבגרים אומר דברי פרידה
אם חפץ. אחרי המתבגרים שני המדריכים אומרים את דברם. לאחריהם ירמיהו ולבסוף המתבגר הנפרד.
בסוף בסוף מראים את ציורי ומתנות הפרידה של המתבגרים לנפרד ואת מתנתו הוא למחלקה. לא רציתי
לבחור שיר אולי לא היה לי כוח ולא חשבתי שמהו יכול לבטא אותי נאמנה. הס התעופף בחלל החדר.
קצת ארוך מדי אבל דווקא שירלי שברה אותו. היא דיברה בשפיות מוחלטת לתדהמת כולם. היה אומנם
משהו מתנשא ופוגע בסגנונה ובתוכן דבריה. במין חוצפה כזאת היא אמרה שלא תשכח את סבלנותי
הבלתי מתפשרת כלפי מתבגרים מעצבנים. "את כל כך ניסית לסלוח, תמיד לשכוח מה שעשוי לך, לא
להפגע ולא לשמור טינה למרות שעשוי לך לעיתים דברים איומים". אין ספק שהיא קלעה בול ותיארה
חלק אותנטי ממני נאמנה. אחריה נפרץ הסכר והמתבגרים דיברו בסבב על פי סדר הישיבה. יוליה אמרה:
"תודה על שהקשבת לשטויות הקטנות שלי". שוקי ביקש סליחה על מה שעולל לי ואמר שהוא אוהב אותי
והזכיר את הרגעים שניאוטי לשחק איתו, אבל כהרגלו בכל פרידה לא שכח להזכיר באותה הנשימה גם
דברים רעים שעשיתי לו "ושוקי אז כעס" הוסיף. שמעון חילק את תקופת היכרותנו לשתי תקופות:
הראשונה שבה לדבריו הייתי האהובה עליו ביותר מכל המתבגרים ובחלק השני של היכרותנו "משהו קרה
לי והוא לא מבין בדיוק מה", הפכתי להיות ככולם. הוא אמר שהוא זוכר לי את החלק הראשון ועליו
תודתו. בראשי חלף זכרון של אחדות מפגישות האנליזה שבו נראה היה שהתקדמותי משתקפת במידת
יכולתי להתייצב נגד מעלליו המחלקתיים חסרי הרסן של שמעון ולא לחייך אליו בהסכמה ולומר לכולם
תנו לו עוד צ'אנס. עמוס כהרגלו שתק שתיקה דכאונית ארוכה נסוג לתוך עצמו חייך קמעה ואז ידעתי
שדברים חמים לא יבואו. הוא הזכיר איך שנהגתי להטריד אותו בדאגתי לו ובשאלותי שארבו לו בכל
פינה, מה קורה לו ועל מה הוא חושב כעת. התביישתי קצת. אבל מיד הוסיף משפט לא צפוי על השיחות

המעניינות שהיו לנו יחד בעיקר בנושאי מין. התנחמתי בתוספת צנועה זאת. רונה אמרה בפשטות שאני אדם טוב ועזרתי לה ברגעים הקשים של המשבר שלה ושהיא מאוד תתגעגע אלי ומקווה שנמשיך לשמור על קשר עם תום שלושת החודשים האסורים, הוסיפה בהדגשה. מתבגר הנפרד מהמחלקה אסור לו להתקשר למחלקה במשך שלושה חודשים זאת כדי להקל על תהליך הפרידה. מרבית המתבגרים לא מתקשרים ולא באים גם לאחר תום תקופה זאת והם נושאים עמם את זכרון המחלקה כזכרון של אמה טובה שמתה וכל שנשאר הוא משהו בפנים. נעמה דיברה על הבור הפנימי שיש לה שעזרתי לה למלא. זהר אמר בפשטות שהוא שנא אותי כל התקופה הארוכה הזאת ועכשיו הוא מבין שאולי זה רק בראש שלו, "כפי שאמרת לי לפעמים", הוסיף. מתי הופיע למסיבה וזה נדיר מאחר שהוא לא נוהג כלל לבוא לפעילויות כלשהן ואפילו דיבר והפתיע בכך את כולם. הוא אמר שהוא מצטער שלא יצא לו להכיר אותי יותר, אמר ולא יסף. המדריכים דיברו על נכונותי הרבה להשקיע ואת יכולתי המרשימה להעזר בהם כמנוף לקידומי. הגיע תורו של ירמיהו, הס הושלך בחלל. הוא אמר: "ברגעים כאלה אני צריך להתרחק, לא להיות, לא להוסיף דבר כדי לא לקלקל". לאחר אתנחתא קצרה המשיך: "את מייצגת את הסבל במחלקה". יש לו נוהג לומר בכל פרידה מה מייצג כל אחד בחבורה המוזרה הזאת, הפעם הפתיע אותי באמת. לא ידעתי שאני כל כך סובלת, חשבתי תמיד שזה רק בצחוק, משחק. ועוד לייצג את הסבל עלי אדמות במחלקה מבין כל המשוגעים זה כבוד יותר מדי גדול שנפל בחלקי. פרצופה המתעוות של נעמה שיקף לי תחושה אחרת שהיתה חבויה בי ואמרה שאין זו זכות גדולה כל כך לסבול ואף לא כבוד. הוא המשיך: "אינני רוצה להשמע דרמתי אבל את עברת דרך קשה מאוד, בונה מאוד". השקט קרע את האוויר. נסוגותי לעצמי וידעתי שעכשיו תורי ועיני כולם נשואות אלי. בראשי חלפה מנגינת הפסנתר של עמוס. היה בה משהו מרגיע. עוד דקה שקט ואז אמרתי: "מאוד עצוב לי לעזוב". אמרתי וסיימתי. אחרים נהגו ברגע זה לשאת נאומי פרידה נרגשים על הדרך שעברו. בתוכי לא מצאתי לא כוח ולא צורך לשאת מעמסה זאת על כתפי. עוד רגע של אמת וחשתי שאיני נפרדת אני עוזבת ואולי מעזיבים אותי. פשוט המקום הזה והאנשים האלה יקרים לי ואיני רוצה לעזוב. השקט היה ארוך. חששתי שאני מושכת אותו יתר על המידה. כשהרמתי ראשי מתחתיות הרצפה חיכה לי שם מבטו המחייך והפעם גם החם של ירמיהו, הוא היה שם. הנהן בראשו לשאלה אם זה בסדר ואפשר להמשיך. המתנות ההדדיות הוצגו. בעיקר ציורים שציירו לי, כאילו אמרו לי "קחי אותי אתך". אבל עמוס ושמעון לא ציירו ולא נתנו דבר. ראיתי בזה

בצדק את הקושי שלהם לסיים את הקשר. הלא מודע שלהם אמר: "משהו כאן עוד לא סגור ושלם", ימים יגידו. אני הבאתי לכל חדר מנורת קריאה, רציתי שיהיה אור. בפתח התחנה עוד התמהמהתי דקות ממאנת להפרד. חשבתי שכולם יקיפו אותי בפעם האחרונה ומצאתי עצמי בודדה. גם להם היה קשה אבל לי היה יותר. "עזרתם לה לשמור על השפיות", כך ודאי יאמר ירמיהו בישיבת בוקר של יום ראשון כשזהר יציין אמת זאת. האוטובוס של אחת יציל אותי, מוכרחים לזוז, זה האוטובוס המציל את כל הנפרדים ויודע דמעות ושכול. וכשמשב הרוח של הנוף ההררי והכביש המתפתל הכה בפני פרצה רונה לחדר, ניצבה אל מולי שניה תמימה, ולפני שהיה סיפק בידי להבין את המתרחש צעקה: "לילה בואי כבר יוצאים לטיול ותפסיקי למזמז כבר את הדדה שלך". דידיתי במורד המדרגות, חווה את כאב הגדיעה, מנסה לשזור חוטים אחרונים של חלום בהקיץ.

- 30 -

מרים נכנסת לי לראש לרגע אומרת דברים מוזרים לרגע הכל חלום. מיד נתקן את הכל. איזה כוח מוזר דוחף אותך למה שנקרא גדילה ואולי זו נסיגה. בכל זאת כעין חלום ישן שהסוף יהיה טוב. אמא מבטיחה מרים לא מקיימת. לא יהיה לך בית לא תהיי אדם גדול. לא, לא זה מה שהיא אומרת, היא מדברת אחרת, מקשיבה אחרת, באה מעולם אחר.

כשנכנסתי אליה לחדר לא ראיתי את התנור דולק אז הבנתי שקר לי. קודם צריך להרגיש אחר כך לחפש רמזים בחוץ, היא אמרה לי כאילו לא ידעתי את זה. התפתלתי על הספה, רציתי להפסיק לפחד ממנה, בקשה חדשה ישנה שלא תמולא לעולם. חשבתי על פעולות שונות שתשחררנה אותי מכבלי הנצח. לקום ולהביט עליה, לא, זה אגרסיבי מדי. חיפשתי ולבסוף מצאתי אמרתי לה שאני רוצה לשכב על הצד ולא על הגב. הבנתי שלא פעולות תשחררנה אותי מכבלי אלא שינוי בהרגשה שאינו גורר בהכרח פעולות ראוותניות של מרד, פריקת עול ושחרור. האזיקים הם לא על הידיים כי אם על הנשמה. היא אמרה שקודם מתחשק לי לעשות פעולה תוקפנית כמו לשכב על הצד, שזה בעצם לסובב את הגב אליה, ואחר כך אני מרגישה שיש לה כוונות רעות ותוקפניות כלפי.

התהלכתי לי במחלקה מעיפה מבטים מהירים בכל עובר ושב כדי לתפוס אותם בפרצופם האמיתי לפני שהספיקו למרוח עליו את החיוך או את המבט המגן. פיתחתי את תאוריית השניה הראשונה האומרת שבשניה זו, הזיוף שהוא איטי מן האמת, לא מספיק לתת את אותותיו. כלומר השניה הראשונה מכילה את כל האינפורמציה האמיתית ואין בלתי, וכל התוספות גורעות. השניה הראשונה היא השניה טרום הארקציה של ההגנות, הסברתי לשוקי שהבין. בשניה הראשונה חשבתי שרואים לי את הכל ובשניה השניה שחושבים עלי דברים טובים, זו דוגמא למשל לארקציה הגנתית טיפוסית. השניה הראשונה היא אותה אחת שצריך להכחיד מזכרוננו כמה שיותר מהר כי היא היא הלא נסבלת. ואז כשראיתי את שמעון התחברתי לפתע לעצמי, הוא היה בלון נפוח ממש ואני דומה לו. דרכו שמעתי את קולי המתנשא אל על ורוצה לפצות, על מה? האם אנשים מתחברים לעצמם גם דרכי? האם אנשים רואים מבחוץ את מה שאני רואה מבפנים? טוב זו שאלה נצחית שלעולם לא תימצא עליה תשובה. גם כשכל היקום יפוענח ויפתר סוף סוף שאלה זו לא יגיע עיתה עד קץ הדורות.

עם זהר היה לי קשה במיוחד. הוא נכנס לי מתחת לעור, התעלל בי במקצועיות ובעבר הפך את חיי לבלתי נסבלים. בתמצית הוא התחבר כעלוקה לעולמי הרגשי החשוף וניסה למצוץ ממנו את לשדו. מה שאני לא ראיתי בעצמי הוא עזר לי וקידם את האנליזה שלי בדרך סדיסטית זאת. בנוכחותו הלא מודע שלי היה משתלט עלי גם ביום. הוא היה אביר חלומותי. פוקד אותם חדשות לבקרים ומתהולל בהם ברגעי אימה ופחד. הוא היה זה שהיה אומר לי "תפסיקי כבר לשתוק" באותם רגעי חלחלה כשהמלים נעתקו מגרוני. הוא שאמר לי תפסיקי לחייך כשהייתי מוצפת חרדה מהקבוצה ובעיקר שצעק בקול רם "תפסיקי להתרפס, תהיי כבר את לכל הרוחות, את וההססנות שלך" כאילו כמה הוא לתהליך שיקומי המהיר.

הוא הגיע למחלקה כגיבור ישראל. אחר כך הפך לעלוב ישראל, זה היה בתקופה ששוקי מינה אותו לסגן מדריך. יום אחד בדרך לא דרך הגיע בטעות צו גיוס על שמו של זהר למחלקה ועורר מתרדמתו את הדוב הישן. באנליזה עם רבקה הוא החל לשחזר בדיוק רב מן המציאות ובאורך זמן גדול מעצם הארוע עצמו ארועים שצפו ועלו במוחו. על הספה, בחסותה של רבקה, שבו ועלו בדמיונו אותם רגעים שעות וימים בהם חש עצמו כגיבור לאומי בזמן שתפקודו הלך והיזדרזר. רק עכשיו כשצלל אל עומקי נפשו גילה את החוויה שאינו גיבור ישראל אלא עלוב ישראל כפי שכינה עצמו. הוא חש שאינו מסוגל לעשות כלום. השאיבה גברה וגברה ועוצמותיה לוו בתחושות אותנטיות של תוהו ובוהו. רק אז הבין זהר

צלילה למעמקי השאול מהי. רק אז הבין כוחו של חור שחור זה. שם במעמקי תודעתו האובדת לא היה מנוס מחווייה טוטאלית של חוסר אונים וחוסר יכולת לעשות משהו ולו הפשוט והאלמנטרי ביותר. הוא ראה בעיניו את עצמו שוב בשדה הולך לאיבוד בחסות האוריינטציה העלובה שלו אל בינות ההשפלות הניתכות עליו כמבול של מים גועשים. שם בינות לחיילים ולמפקדים לאוהלים ולשמים הכחולים כולם חברו נגדו ואחזו בידם את המנעול שעתיד היה לנועלו כדי להלקותו ולהשפילו עד שיקום לחבוט בהם רק כדי שיוכה שוב בשנית. הוא היה אסור תחת מנעול ובריח במחנה ההשפלות של עולמו הפנימי. חברת הגברים ומיניותם הבוטה של המפקדים החלו מעבירים אותו אט אט על דעתו אבל הפעם בחסותה של רבקה. היא דיברה ברכות, ראשית על הטראומה שיש לו ממסגרת זאת עד כי לא יכול להתבונן בה בריחוק מינימלי החיוני לכל הבנה רגשית. אחר דיברה אל גיבור ישראל שבו ואמרה שעם רקע כזה ודמיונות שכאלה עלבון ישראל קורם עור וגידים. אבל זהר ששמע את המלה רקע לא שעה לדבריה והמשיך את האסוציאציות שלה וסיפר לה על הרקע האדום שתמיד חלם שיהיה לו תחת כנפי הצניחה. פירושו, הסביר לה בידענות בלי ששאלה מאחר שלא היה ספק באשר למשמעות הרגשית של המשך משפט זה, הוא צניחה בקרב. תחת אש או לא תחת אש חכך בליבו בקול ורבקה נאלצה שוב להתבונן בכאב העצום החבוי בהליכה זאת לאיבוד.

לאחר השבר הפסיכוטי, לאחר טראומת הלידה אין האדם שב להיות מה שהיה, הסביר לי דווקא עמוס. לי היתה טראומה ששינתה את חיי ללא הכר, היה זה האשפוז שלי. אושיות ישותי ואישיותי זוו ואמות סיפי נפשי קרסו ונבנו מחדש באותו הארוע. מה יאמרו שרלי ורונה, שמעון ויוליה וכל השאר? אדם שחלה במחלה קשה אינו סומך על גופו יותר, לאחר שהפקידו בידי הרופאים, המנתחים וכל השאר שיצילו אותו. אדם שעבר טראומה פסיכוטית אינו סומך יותר על נפשו האבודה. קליפה דקה של שפיות הוא בונה לעצמו, קרום דק המבדיל בינו לבין הפחד הנורא מכל, זה האורב לו בתוך נפשו. הוא מצטמצם, בודק כל מחשבה, אולי דווקא זאת היא אותה מחשבה חולנית המבשרת על המעידה הנוספת הקרבה ובאה. ההגנות עוברות ארקציה ומתעצמות, הדמיון הולך ומצטמצם והפחד בעיניים הולך וגדל. ראו את עיניה של יוליה, למשל, אותו מבט קפוא ומפוחד הניבט מהן, היא ממש מחכה ומזמינה את השטן ויודעת שבוא יבוא לקחתה. חוויית הפירוק, הסביר לי פעם זהר, זאת התחושה שאנו לא מכירים. מה בדיוק מתפרק? הקשיתי, הגוף, הנפש, הכל השיב הוא. האם זה כמו צרעת שהאברים נושרים? שאלתי. אכן אלו

היו חלומותיה של רונה לאחר המשבר שעברה. אבל לא אבריה נשרו כי אם פיסות של מחשבות ואידאות פרשו להן כנף והפכו לאוטונומיות. הן נשרו להן מאותו בסיס הגיוני שבו היו מעוגנות קודם לכן ופרחו לכל עבר. היש חוויה מפלצתית פנימית מפחידה מזו אותה ישאו כל ימי חייהם אלי קבר? איך ניתן לאחר זה לסמוך על מה שעובר בראשך? מוכר, לא? אמרתי לזהר, והוא אישר.

במבחן ההשלכות הנצחי ניצחתי, שנים אני נלחמת להשאר טהורה ולא להיות בת זונה ומשכנעת את עצמי שאני עדיין טהורה וברה ללא רבב. רק לפרנואיד יש חוויית טוהר ושלמות כזאת, הטוב בפנים הרע בחוץ ומי שלא התנסה מפסיד.

אומרים שבמלחמה בורדר-ליין מתפקד טוב יותר מכולם, כשהוא שומע אזעקה לעולם אינו מתרגש וזה ברור למה. הוא מכיר את זה מבפנים מאז ומתמיד, אזעקה פנימית זה לחם חוקן אותו הוא מביא לאנליזה השכם והערב. אזעקה חיצונית או אזעקת אמת אינה אלא אישור ידוע ומיותר למציאות פנימית. אז כשיש אזעקה באישון לילה וכולם רצים בהיסטריה לחדר האטום זהר ואני הולכים לשם בחיוך. מתי אומר שאני מתפקדת יותר טוב מהמדריכים בלחץ, אבל אני יודעת שכשצריך להיות מזויפת אני מלכה.

המלחמה מזכירה לכל חסרי הבית שאין להם בית. חורבות פנימיות במקום בית קיימות יותר מכל בנשמתו של שוקי, הסכמנו כולנו בחדר בחסות החשיכה. בתים מתמוטטים יש לי חזרתי ואישרתי אבל נשמה בלי בית זה משהו פנטסטי. זה אומר שהנשמה משוטטת בבתים זרים לחפש לה מפלט, נחמה ועידוד, כלומר אין בפנים בבטן בית שניתן לשוב אליו. כלומר כל מי שאני מדברת איתו הוא בית יותר בטוח מהבית שלי והמבין יבין, אמרתי. שוקי מבין, אמרו כולם, וקראו לו שיקשיב. "נשמה בלי בית", חזרתי ואמרתי כשרציתי להקים את בית הנשמות התועות. לא, לא חזרתי בתשובה, אמרתי למתי. כששוקי מדבר עם מישהו נשמתו מחפשת לה מחסה ומקלט בבית זר וזה נורא לישון כל לילה כל שעה כל שניה בבית אחר. כל אדם שאני פוגשת והופ החלפתי בית. מה עשתה אימי שלא נתנה לי בית. מה עשתה שמעולם איני בקיאה ומתמצאת במבוכי חדרי ביתי. נכון, ביתנו היה נטוש, מלוכלך, זרוק ופרוץ לכל עבר. בית צריך לטפח, אמרה לי רונה אבל אני המשכתי לישון אצל השכנים. חסרי הבית הם שם דבר בעולם, הסבירה לי שרלי, ישנים בלילות החורף הסוערים מתחת לגשרים. לא, לא על זה אני מדברת, עניתי לה. אני מתכוונת לחיוך הזה, למילימטר הקריטי שעושה אותי חסרת בית, לשניה הקוונטית שבה אני כבר לא

אצלי נודדת לבית של זה שעומד מולי וכן הלאה. הייתי ילדת רחוב את לא מבינה? גם כשקראו לי הביתה נשארתי בנשמתו כבר בחוץ. ליד המיטה שלך זה נראה כמו שרותים ציבוריים, אמרה לי שרלי. בואו נבנה לנו בית, כל אחד לעצמו אבל נעזור אחד לשני, הצעתי בישיבת הצהריים, וכולם צחקו. אני אטפח את ביתי ובסוף יהיה לי בית, הבטחתי לכל המסובים. האורחת הראשונה שלי בחדר שלי תהיה כמובן מרים שעזרה לי להקים את הקירות היקרים השמים גבול בין פנים לחוץ בין בית ללא בית. כן, מרים שלי עוזרת לי לבנות את חדר השינה, לסלון עוד לא הגענו. אכן המלחמה מזכירה לכל חסרי הבית שאין להם בית.

- 31 -

אני רוצה לעשות פיפי, התארגנת סביב הפיפי, היא אמרה. אני רואה זין גדול נכנס, אמרתי, התארגנת סביב המין, היא אמרה. כל פעם שקשה לי אני מגייסת לעזרתי טריקים אלו, חשבתי לעצמי ונרגעתי מהדמיונות האכזריים הפוקדים את מוחי. אם כולם היו כמוני העולם היה בלתי נסבל באכזריותו, רק תנו לי הזדמנות לשחרר את דמיונותי האבודים והעולם ייצבע מיד בצבעי דם ומרה שחורה.

כשהגדישה שרלי את הסאה במעלליה, כשחברי הוועד הנכבדים ובראשם נעמה שמעולם לא ניכרו בה סימני השיברון החלו להרים ידיים החל ירמיהו בישיבות הבוקר לדבר על חרטום ספינת המחלקה שאינו עומד במשברים והמלחים משתכרים עד בלי די בכל לילה. שרלי באה והלכה כאוות נפשה ואין מושיע. בישיבות סרט של יום רביעי רעמו קולות המתבגרים שאין זה פיר ששרלי תקח חלק בהצבעה לאיזה סרט ללכת מכיוון שראתה כבר את כולם. אבל לא יכלו שלא להתפתות ולשאול אותה אם כדאי לראות סרט זה או אחר ובכך הכירו בעקיפין במונופולין שלה ובידיעתה המקיפה על המתרחש בעולם הגדול מעבר לחומת בית החולים. חברי הוועד הסתובבו בין כותלי המחלקה מושפלים והרכינו ראשם כל אימת ששרלי הזועמת חלפה לידם. היה ברור שהצוות חייב לעשות משהו בנידון. ואז בבוקר יום שני אחד נקראה שרלי לישיבת צוות. מהחדר בקעה רק צעקה אחת שהדהדה בכל המחלקה חודשים ארוכים. היה זה insight בלתי ניתן לערעור של ירמיהו שצעק לפתע על שרלי היושבת מולו במרחק

סנטימטרים ספורים וכל הצוות מקיף מסביב: "שרלי, הגיע הזמן שתפסיקי לשיר!". לפתע הכל היה ברור, שרלי מקיימת יום יום ושעה שעה את קללתה העתיקה של אמה שלא תחדל לשיר לעולם, תמיד חיוך של אושר לגלגני יהיה נסוך על פניה ופיה לא יחדל לזמר מזמורים ומנגינות ידועות רק לה. שרלי יצאה וסיפרה שביקשה ללכת הביתה לשבוע והצוות הסכים. המומים היינו וכלימתו ובושתו של הצוות אפפנו. רק במסיבת יום שישי כשרלי כבר לא היתה סיפר לנו ירמיהו באורח מוזר מה שלא נהוג לספר ללא הסכמת המתבגר שהוחלט להרחיק את שרלי לשבוע מהמחלקה כדי לתת לה זמן לחשוב. בשובה יהיה עליה להתחייב לא לברוח אם רצונה להשאיר במחלקה. שרלי חזרה, בבואה נכנסה היישר לישיבת צוות ובצאתה הסבירה לכולם שהצליחה לסדר את העניינים. שרלי לא הפסיקה לברוח. אבל הברייחות ירדו מהכותרות לתקופת מה בגלל אוסף חדש של מעללים. המפתחות שוב נעלמו. הפעם המעגל הלך ונסגר סביב שרלי על אף העדר עדויות מוצקות. אפילו יעקב, האנליטיקאי שלה, כך מספרות האגדות, הודה שיש לו רושם שאת האסוציאציות הפרטיות והמיידיות ביותר שלה היא ממצאה עבורו. שוב נקראה שרלי לישיבת צוות שם קיבלה אולטימטום להשיב את המפתח או שתסולק מהמחלקה. ואם זאת לא שרלי ששלחה ידה במעל, הקשתה נעמה, הרי זה ממש רצח אופי מחתה בפני ירמיהו במסיבת יום שישי. ירמיהו החריש כשומר סוד אבל היה ברור לכולם שראיות חותכות אין. שרלי ניצחה נצחון זמני. היא מצאה דרך מתוחכמת לפתרון הבעיה. נדמה שדלתה פתרון זה מעומקי הלא מודע הפסיכוטי שלה שכן תחכום כזה המהול בסדיסטיות לשמה אינו יכול להיות פרי תהליכים משניים של חשיבה המנווטים ביד ההגיון. מפתח נמצא על ידי יוליה באמבטיה. כשנבדק נמצא שהוא המפתח המבוקש לחדרו של ירמיהו. למה דווקא בחר מי שבחר להתעלל ביוליה על משקל לפני עיוור לא תשים מכשול. יוליה היתה בפניקה שיאשימו אותה וההרגעות לא הועילו. אבל הוסכם שגם פוליגרף לא יועיל מאחר ששרלי לא משקרת אותנו כי אם את עצמה ונגד תחכום כזה אין מושיע. הברייחות שנמשכו שוב התגמדו. הפעם זרקה שרלי בזעמה את רקטת הפינג פונג לעבר הטלוויזיה שמתי סירב לכבות בהדלקת הנרות של ערב שישי. המסך התפוקק לו לאלפי רסיסים. החוק היבש מחייב את המתבגר לשאת בתיקון הנזק באופן אוטומטי. שרלי הצליחה להוכיח קבל עם ועדה שאין לה כסף. רונה צעקה שתלך לעבוד בזנות ומתי השיב שגם בעיסוק זה קרוב לוודאי שתשאר מובטלת מאחר שעד כמה שידוע לו גברים באים לזנות כדי שיעשו להם טוב ואילו משרלי תצמח רק רעה. הוועד בעידודו הסמוי של הצוות החליט לאפשר לה להחליף את התשלום בעבודה כלשהי לטובת

המחלקה. שרלי שהתנצלה הפעם הציעה שתקום מפה לשולחן המועדון. אבל המפה נרקמה ונרקמה חורף עבר וקיץ חלף הסתיו קינן באופק והמפה שנראתה כמעט מוכנה הלכה ונפרמה. שרלי הסבירה שאינה מרוצה מעבודתה ולא תוציא תחת ידיה למען המחלקה אלא עבודה מושלמת, פאר יצירת האמנות. הוועד שהביא בעייפות נושא מתמשך זה לשיבותיו מדי שבוע הציב לה את "קו המוות" בכל פעם מחדש. דימיתי לי את פרדוקס אכילס והצב והבאתי שאלה זאת לפני שמעון. הצוות מתקרב ומתקרב לשרלי מאחור סוגר עליה ולעולם אינו משיג אותה, איך יתכן? שמעון שהבין הפעם את ההומור השיב לי שלא כבמקרה אכילס הצוות ישיג אותה לבסוף והוא אכן צדק. משיבת צוות בבוקר יום רביעי גשום אחד יצאה שרלי מחייכת. היא סיפרה שקיבלה תאריך שבו עליה לסיים את המפה ואם לא תסיים או לא תשלם תסולק מהמחלקה. התאריך הלך וקרב ושרלי לא הראתה סימנים כלשהם של מצוקה. היא הבטיחה לכולם שתסיים בזמן. ערב לפני היום הגדול פרמה לפתע את המעט שעשתה והחלה פתאום לעבוד בבולמוס שקשה לתארו. הדרמה הגיעה לשיאה, התעמוד שרלי במטלה או שמא תורחק מהמחלקה? כל הלילה עבדה, כך סיפר השומר מלמטה שעקב אחר הצללים שבקעו מווילון חדרה. לעת בוקר מצאנוה שרועה על מיטתה באפיסת כוחות כשלמרגלותיה רקומה מפה נפלאה שאך מספר חוטים היו פרוצים בה. לשיבת הוועד של אותו היום לא הגיעה להציג את המפה ולמוסרה, היא פשוט ישנה. היתה זאת מידת הרחמים של שוקי שהכריעה את הכף וקבעה שעשייתה נחשבת על אף שהצליחה להשפיל שוב את כולם. שרלי בכל זאת הורחקה על ידי הצוות מהמחלקה אבל נשמרה לה דלת פתוחה. נאמר לה שאם תרצה לשוב ולהתקבל תצטרך לעבור את כל תהליך הקבלה מראשיתו. היא שבה למחלקה לאחר שלקחה חופש של כחודש שעורר את קנאת כולם. היא גם הסבירה שבעצם סיכמה עם הצוות שיאפשרו לה לקחת חופש של חודש. כל אחד נשאר נאמן לזווית ראייתו, שרלי והצוות. שרלי הביאה את חפציה שמיאנה לקחת במשך החודש כעדות לכך שהגעתה אינה אלא המשך ישיר של שהייתה במחלקה, והצוות ראה בשינוי תאריך קבלתה בכרטיס האישי עדות עלובה לנצחוננו הוא. שרלי מחתה על כך, לפתע היה עליה לקבל את העובדה שנהפכה לצעירה ביותר במחלקה, לפחות על פי הרישומים, דבר שניכר היה שאינו לרוחה.

המנגנון הנפשי, הסברתי לשמעון, הוא סתם חרא, מנגנון מיושן שלא עובד טוב. היום שכבתי על הספה ולאחר שסיימתי את טענותי פשוט נותרתי עם חרא וזה מה שיש כשנסתתמו כל המענות. שמעון גרס אחרת, הוא טען שלאחר הכל כשסיימנו לקלף את כל הקליפות נותר ריק. השבתי לו שאין דבר כזה

ריק, מה שאתה קורה לו ריק זה לא ריק זה סתם חרא. לאחר שהסכית לדברי בשקט התיישב שמעון למה שהוא כינה משימת המשימות של חיו, לתכנן מנגנון נפשי טוב יותר. ראשית הוא אמר יש לבטל כליל את עניין ההדחקה, לדעתו מנגנון זה של התעלמות מעובדות ותחושות אבד עליו הכלח. אז התעוררה השאלה איך נוכל לעבד כמות כה גדולה של אינפורמציה בו זמנית ומה הוא מתכנן לנו לשעות השינה. שאלות יסוד על יכולתו הבסיסית של האדם להבין את עצמו והאם יש מקום להשאיר גם משהו אוטומטי כדי שנוכל לנוח קצת בשקט כשהטייס האוטומטי מנווט דרכו בחשכת החיים. שמעון פרש לפני כולנו מודלים שונים. איש איש בחר את המודל המתאים לו לפי טעמו. הוויכוח היה בעצם ויכוח קדמון: האם לטעום מעץ החיים או מעץ הדעת. האם העיקר הוא להבין מה קורה לנו או, להפך, להניח לנו לחיות בשקט חסרי דעת ותבונה אבל עם מנגנון הדחקה משוכלל יותר המסוגל לשרוף אינפורמציה לא נעימה ולהעלימה כך שלא תופיע גם לא בלילה בלא מודע. יוליה רצתה לעשות חיים ואני רציתי לעשות דעת, איש איש וטעמו. העולם המערבי, הטפתי במלוא עוזי, מבוסס על ערך הערכים שהוא הגשמה עצמית. חיים ללא הגשמה ומימוש עצמי אינם חיים. חובה על האדם למצות את עצמו עד תום את יכולתו וכישוריו בטרם יתן לתולעים לעשות את העבודה. קשה לי לראות את עצמי ללא יצירה ללא מימוש חלומותי ומאוויי עד תום ואף מעבר לכך. שרלי הסכימה לייצג את יוליה שאיש לא הסכים איתה. היא אמרה שברוב העולם מימוש עצמי אינו ערך. הפרט נטמע בקבוצה, יהיה זה קומוניזם מתמוטט, דת מטמטמת או שלטון עריצות אחר שאין בו ולו קורטוב של הערכה לאדם הבודד ולהגשמתו. שרלי צדקה אבל אני איני יכולה לראות את עצמי ללא הגשמה עצמית, זו תמצית חיי, לא? ובכן במודל שאני אימצתי החיים היו בלילה והלילה היה ביום. כשנישאתי על גלי האסוציאציות כקרן של פוטונים הנוטשת את כדור הארץ ראיתי למטה את המציאות כה קטנה ורחוקה, כה לא חשובה. את ההגנות השארתי מאחור גם הם חוסלו כבר מזמן. הייתי במרכז החוויה, הזמן התקצר לאפס והתארך לאינסוף, בעצם לא היה עבר ועתיד אבל כן היה סדר מאורעות כמו בחלום. גם שלילה לא היתה, כן, ההפך לא היה, היו רק חיוויים. וברגע שבוטלה השלילה נפלו מנגנוני ההגנה כזבובים ואיתם התפרקה תמצית המחשבה הלוגית המעגלית, המסבכת ומבלבלת ומפילה ברשתה כל מאן דבעי. תארו לכם, מחאתי כף בהתלהבות, אין השלכות, אין היפוכים, אין כמובן הדחקות ופיצולים מה עוד אתם רוצים. הגנות מאניות ודאי שאין, האובססיות נעלמות, הרציונליזציות נשכחות וכיוצא בזה. שכחת את העיקר, הזכיר לי דווקא עמוס, את פשוט נשארת עם החרא ומתעוררת מחלום הבלהות שלך

כמו שקורה לך בלילה כשאת רצה לעשות פיפי. הוא צדק, התוכניות של שמעון לא ישימות, הוא לא פתר את שורש השורשים של הבעיה, את התשתית, את השלד הרגשי המייצב את אישיותנו כי מעבר לכל ההגנות אני מרגישה בפנים פשוט חרא.

כשרונה הועברה למחלקה סגורה עד יעבור זעם מצאתי את עצמי ישנה במיטתה וחולמת חלומות פסיכויטיים למכביר. הלעיטו אותי בתרופות והנה אני רצה בין הקירות חולפת כצל בין האולמות ומגיעה למרפסת שלי. שם אני פוגשת את ירמיהו ואומרת לו שהתרופות לא טובות לי ומוחה על כל הסוגים שנותנים לי ומבקשת רחמים, שיפסיקו עם זה. כן, הזדהיתי עם רונה שהולעטה מאז ומתמיד ובמיוחד במשבר האחרון שלה עם תרופות. שינו לה את האינטימיות שלה עם המחשבות שלה, אמרה לי נעמה, היש נורא מזה? היא רצתה להכניס לראשון ופתאום זה רברס, הסביר לי זהר, ככה זה כשמשנים תרופות, עד שאתה מתרגל למינון מסוים ולהשפעתו על אופן מחשבתך ופתאום שמים לך הילוך אחר. הבטתי על רונה המסכנה ולא ידעתי מה שייך למשבר ומה לתרופות. לא, היה צליל מוזר למחשבתה צליל זר וחדש שטרם שמעתי ולא היתה לי ברירה אלא לייחסו לתרופות הנוראות. הכל עבד לפתע לאט הכל היה חסום, הזכרון נשכח גם הוא.

- 32 -

בראיון הטלוויזיוני שנערך לי נשאלתי האם משתנים באנליזה. השבתי שלא הייתי מצפה לשאלה כזאת ממי שקרא את ספרי. לאחר הספר, אמרתי, לשאלה כזו אין יותר מקום. מה זה שינוי, הקשיתי. האם מדובר בשינוי התנהגותי שאחרים יוכלו להצביע עליו או בשינוי איכותי אחר הקשור בהרגשה של המטופל? ההתנהגות או השינוי בהתנהגות, המשכתי ואמרתי, הוא חלק קטן ושולי משינוי בכלל. האם מה שחשוב לנו זה בעיקר מה יגידו עלינו? האם לא יותר חשוב תהליך של גדילה והיכרות עם עצמנו אפילו אם אין לו שום תוצאה התנהגותית? כלומר לדידי הערך המרכזי של האנליזה הינו ההיכרות שלך עם עצמך וזה דבר עצום, השאר הן תופעות לוואי זניחות. זה דומה למחקר תאורטי. לא אחת נשאלת השאלה האם יש מקום למחקר אקדמי תאורטי מופשט שאין לו ישום נראה לעין אפילו לא בטווח הרחוק. גדולים

וחכמים ממני השיבו כבר שלמדע טהור ערך בפני עצמו אפילו אם אינו שימושי. ראשית הוא עשוי להפוך לשימושי בעתיד כפי שכבר קרה לא אחת. תאוריות שפותחו לשם פיתוח תאוריה גרידא מאוחר יותר התגלו כשימושיות כשהמדע התקדם. כלומר, לימוד לשם לימוד יש לו ערך בפני עצמו. אבל גם אם לעולם לא יהיה בזה שום שימוש אף פעם, מה שלא ידוע מראש, הרי מדובר בדהף הדחפים של המין האנושי, הסקרנות. הסקרנות היא האבא והאמא של המדע והקדמה האנושית, והיא היא הבסיס לכל המוטיבציה האנושית. ובכן, מה כל זה קשור לאנליזה? המשכתי להקשות למראיין שישב המום מולי. ההבנה, ההכרה והידע של עצמך הם בפני עצמם בעלי ערך, עניין וסקרנות לאין שיעור. איך אני חושבת? מה אני מרגישה שאני לא מרגישה? היכן אני שווה או שונה מכולם? ומה הם התעלולים שמעולל לי מוחי שלי? סקרנות המדע כשהיא מופנית כלפי העצמי, לחקר החוויה האנושית, היש מעניין מזה? היש ממכר מזה? גם אם היו אומרים לי שלא אשתנה כהוא זה באנליזה הרי ערכם עומד בפני עצמו כערכו של המדע והדעת. כשאני מביטה לאחור ללא ספק גדלתי בהבנה ובהיכרות שלי עם עצמי. האם השתניתי בהתנהגותי? בבסיס האישיות ודאי שלא. ביכולתי להסתדר במצבים שונים ולהגיב אליהם בהתאם ודאי שכן. אני מסוגלת לשקלל את העיוות שלי, אבל לא מיד ולא תמיד. בדרך כלל ראשית הטעות נעשית ואחר כך מתחיל לעבוד מנגנון התיקון, אבל גם זה משהו. אז אין ספק שהחוויה הפנימית שלי השתנתה, באינטימיות שלי עם עצמי, אבל גם התנהגותי השתנתה באופן מוגבל ויעידו על כך אנשים בסביבתי. ושוב זה החלק הפחות חשוב משינוי ההיכרות שלך עם עצמך העומד כערך בפני עצמו. שינוי בהתנהגות תלוי בהרבה דברים, בסביבה, בתוכן ההתנהגות הספציפית ובעומק האנליזה ואין שום התחייבות בנוגע לשום עניין התנהגותי כתוצאה מאנליזה. אנליזה מוכרת סקרנות, הצצה לעולם פנימי, היא אינה מוכרת שינוי התנהגותי ויעידו על כך כאלף עדים רבבות המשוגעים המאכלסים את בתי החולים לחולי נפש והם מחוברים לעצמם.

מרים מאירה לך ולא מעירה לך, העירה לי נעמה, סליחה האירה לי נעמה. כן, כל דבר אני שומעת כהערה ולא כהארה בונה וכרצון לעזור לי. חסר לך את אותו החלק הפנימי האומר שמה שאומרים לך הוא לטובתך, קיים אצלך רק החלק האומר שזה לרעתך, הסבירה לי רונה. לך תאמין שיש דברים קיימים שאתה לא רואה כלומר לא מרגיש, לך תאמין שיש מודלים אחרים של חיי נפש שלא נפלו בחלקך. היום על הספה זאת היתה חוויה אחרת, ידעתי שכשאחצה את מפתן הדלת תעלם החוויה וכך היה. אולי זה

מיסטי אבל יותר יתכן שזה אני, שנפגשת עם עצמי בעתות נדירות באותנטיות כזאת. שכבתי שם על הספה ללא הרבה הפרעות ברשת. כלומר מדי פעם אסוציאציות מיניות, מדי פעם היסחי דעת אחרים אבל לא הרבה יחסית. מה שכן היה בעיקר זו תחושה של הרבה לבד, הרבה ריקנות עם חוסר יכולת לדעת אם כולם ככה או רק אני. כן, רק אני, השבתי לעצמי. ושוב מתחתי את החוויה הזאת על פני כל החמישים דקות וזה היה קשה. מרים שתקה כפי שהיא נוהגת לעשות בעתות אלו. פעם אמרה שאני נוגעת אבל לא רוצה להכנס, לאן? לא הבנתי, לדעתי אמרתי את השורה התחתונה. הרגשתי חרא אמיתי שלא קשור לנסיבות, אותו אני נושאת עמי לכל מקום. גם אם ארחף בחלל חשבתי לעצמי אחוש את אותו החרא, תחושה פנימית קשה שאני מביאה איתי לכל מקום ולכל מפגש בלי יוצא מהכלל. משהו שהוא שלי יותר מכל דבר אחר שהוא שלי. מרים לא היתה איתי, כך הרגשתי, הבנתי גם שאין לאל ידה לעזור לי כי אלו באמת רגשות שלי כל כך שלי. גם ליד הדלת לא תוכל לפצות אותי בכוונותיה הטובות ובמבטה האמהי, החם והתומך. אין תקנה לזה. זה היה פשוט, כשנגמרו המחשבות כשנותרתי לבד עם שתיקתה לא מצאתי שם נווה מדבר ולא גן של שושנים. כן מצאתי הרבה חרא, הרבה לבד, ולא היה שם משהו נעים כפי שקיוויתי למצוא אולי. חשבתי שאולי ריק זה דבר לא נעים לכל אחד, להיות כך עם עצמו על הספה, אבל זה לא נכון כמובן. אלו רגשות שרק באנליזה אפשר לחוות, רק בסיטואציה המוגנת והמיוחדת שם. מעבר להרים ולמדבר הצחיח של המחשבות, מעבר לגאיות ולעמקים של הישימון הרגשי, לאחר שתעקוף את כל ההגנות והמכשולים הרגשיים תמצא חרא. רגש מסוג חרא הסכים איתי שמעון וזה מציין שהגעתי לסוף הדרך. חרא בלי מלים או חרא שניתן לתארו ולשים עליו מלים, שאל אותי מתי כאילו הייתי נביאה. מה להרגשות ולמלים הוכחתי אותו כירמיהו. אולי בגלל שאמא לא היתה איתי, חשבתי. קקה ופיפי אלו דברים פנטסטיים, רגשות אותנטיים של צורך שיש מה לעשות איתם, שניתן לפרוק אותם. מרים שאלה למה אני תמיד חייבת ומוכרחה לעשות משהו עם מה שאני מרגישה?

הטריק שלך הוא לומר דברים בשם אחרים, לשאול אותם לדעתם, לשתוק ולהאלם דום בעיקר להעלם ולא להיות כדי לא להפגע. לומר משהו כלשהו של עצמך, בשבילך זה אומר להפגע. אז את אומרת שאני יכולה לסמוך על עצמי, שאלתי בקול. שוב אני אומרת, מה את אומרת? אפילו הדיבור שלך אינו עובר דרכך אלא דרך הזולת, היא אמרה. את רוצה להיות רואה ואינה נראית זו הדרך שלך לא להיות קיימת. "די! די! די!", צרחת, "די! ועוד פעם די! זה יותר מדי". "רק מי שלא קיים הוא לא פגיע",

התחייב בפני זהר. אבל אצלי הכל עובר דרך הזולת, עיני מחליפות את עיניו ומתוכן אני רואה איך עלי להתנהג, טריק ידוע, השיב הוא לי. לרוץ מאחורי האויב ולראות את הזירה מנקודת מבטו. אבל לפני שאני מתחילה באיגוף, הסברתי לו, אני יוצרת אווירת מיסוך על הזירה, מה שנקרא ערפל קרב. ואז מחשבותי מחליפות את מחשבותיו. וגם הוא מתבלבל מתוך הבלבול שלי ושנינו בסירה אחת שהולכת ושוקעת למצולות.

הכל קרה לאחר אלף שנים של שתיקה שפתאום נתנו לי לדבר. "אל תזוזי", אמרתי לה כשדיברתי. לך אמרו אל תפריעי, אל תדברי, את קטנה וטפשה, אמרה היא לי. אני אדבר על הספר שלי, אמרתי בכעס. את רוצה לדבר על הפיצוי ולא על העלבון, אמרה היא לי. אז נזכרתי בבית. בשום דבר מיוחד מלבד תמונות פשוטות של בדידות. כאן, שם אני לבד עומדת באמצע הסלון. לא, אני אדבר על מה שבא לי, נזפתי בה. את נלחמת בכל מי שלא רוצה להקשיב לך, אמרה לי. לאחר אלף שנות שתיקה יש כל כך הרבה מה להגיד.

ההוכחה לקיום שלי הינה מרים השומעת אותי והיא איתי בדיוק בדיוק. לבד אני מפוצלת ואיתה יש אינטגרציה, אני כן עם הכאב והקושי והם נסבלים. היא מושלמת מהסיבה הפשוטה שהיא בדיוק משלימה אותי. המיזוג איתה מונע ממני את הסבל הקיומי הכרוך באופן בלתי נמנע בהכרה בקיומו של האחר. היא מקשיבה לי בשקט ואז אנו באמת ביחד, כשהיא מדברת זה פחות מוצלח. בעידן הזהות המושלמת אתה לעולם לא תהיה יותר לבד, שם בפנים בחשכת היצרים האפלים ביותר שלך היא מצויה. שם היא ממתינה לך בנקודה הקשה ביותר על עברי פי פחת. בעידן הזהות המושלמת כשאתם יחד יחד היא שלך ואת שלה אין יותר מדינות בעולם ואוקיינוס הנצח חובק את הכל. שם אתם צוללים יחד בעולם המסתורין של הנפש ומחפשים את המטמון. אין שם את המתח והקושי להתייחס לאחר ואין שם את הצורך להקשיב למה ששונה ממך ואין שם שום מאמץ ואין שם שום קונפליקט איום או סכנה. אין שם כלום מלבד אתה עצמך רגוע ושלי בנירוונה שהיתה אולי ברחם. שם אתה ללא יצרים וללא צרכים הם נשארו כבר מזמן מאחור. ככה זה כשאני ומרים אחד.

אמא באה לבקר אותי בשבת. מה אומר ומה אדבר? לא אומר ולא אדבר. רק עברה במחוי תמונה של הכוס שלי שנתקע בו מברג וזה באמת מנחם. בנוכחות אמא מה קורה לי? מין הצטמצמות כזאת לא רק בגוף שאני בקושי זזה אבל גם במחשבות, אני מתרוקנת, מפסיקה לחשוב ואולי קצת מחייכת כל הזמן.

אמא שלך לא מפסיקה לדבר, אמרה לי נעמה - אפילו סיכה אי אפשר להכניס שם. הבנתי שבאמת אין לי סיבה לדבר כי מלותי יפלו על אוזניים ערלות. או שתשלים לי את המשפט לפני שאסיימו, תתפוס את עצמה שטעתה לפני שאפער את פי שנית, תתקן את עצמה וחוזר חלילה לעולמי עד בעוד אני מביטה עליה נפחדת ובהשתאות. בהזדמנות אחרת לא תשים לב כלל שאמרתי משהו ובעוד הזדמנות תתקן לי משפט שאמרתי או מעשה שעשיתי לפני שהיה סיפק בידי לסיימו או להבין את אשר אירע תשוב לתקנו שוב ושוב וחוזר חלילה. המעשה האופטימלי מבחינתי הוא לשתוק עד יעבור זעם. אבל גם לחייך שלא יחשבו שרע לי חס וחלילה. את נראית לי עייפה ורדומה כל הזמן, אמרה לי והציעה שאקח כדור שנותן מרץ. על מרבצי בלילה שמעתי את נעמה לוחשת לי ממיטתה, היא לא חושבת מעולם שיש דרך אחרת מלבד תרופות להתמודד עם רגשות. כשנסוגותי אל עצמי שמעתי: אמא לא שם אמא לא כאן, אמא לא שם אמא לא כאן, איפה היא? לא, לא נפגשתי איתה בשבת רק היה נדמה לי. ושוב היא מגיחה אלי מן העלטה ועוטפת אותי ואת כל העולם בשלל דיבוריה הצבעוניים, יוצרת לה עולם משלה מלא תילים ובניינים שבנתה ממלותיה הריקות כאילו רק היא קיימת. אמא היתה פה בשבת ולא נגעה בי. לא.

- 33 -

הגדולה בלחשוב שכדור הארץ מסתובב סביב השמש לאדם הראשון שחשב זאת, אולי קופרניקוס, הגדולה נובעת, הסברתי למתי, מעצם העובדה שאתה מבין שאתה שרוי במערכת יחוס שלא מאפשרת לך להבין. הכל מסתובב לך תאמין שאתה מסתובב. אני צריכה להבין ולהאמין שאני מבקרת את כולם ומחפשת שוב ושוב מה לא בסדר אצלם. אם זה מה שאני עושה כל היום וכל הזמן לך תבין שיש אחרת ושזה מה שאני עושה. לא קשה לראות מתוך מה שקורה כאן ואיך שאת רואה אותי איך את יכולה להיות ביקורתית מאוד, אומרת מרים. אבל אני לא רואה דבר וזה מעצבן. את מזמינה מלחמות, היא אומרת, ואני שוב לא מבינה. כשכל ישותי ביקורת אני צריכה להיות קופרניקוס כדי לגלות את האמת וזה קצת קשה, לא?

בסוף את תגרמי לי באמת להאמין שאעזוב את האנליזה מרצוני ולא בגלל שתזרקי אותי. שבע שנים חמש פעמים בשבוע ואת לא נשברת?! אלוהים, מהיכן יש לך כוחות כאלו? לא משעמם לך ממני? לא נשבר לך לשמוע את אותן השטויות שוב ושוב ללא סוף? אני הילדה שלך, ייבבתי, ממש כך אחרת איך אבין את ההתחייבות שלך לראות אותי כל יום כל יום כל הזמן ללא הגבלה עד שארצה ללכת. נכון לא הבטחת לי שלא תזרקי אותי אבל מה שלא עושה השכל עושה הזמן. והנה אני ממש בת בית כאן יותר נכון בת בית שלי בתוככי נשמתי. מכירה טוב יותר מתמיד את המהמורות את המכשולים את הסיבובים החדים והמעברים המסוכנים. תמרורים הצבתי לי בכל פינה ואני משתדלת לציית להם. קשה להסביר זאת במלים, תמיד ניסיתי רק להבין אבל כמות אולי נהפכת לאיכות אחרת אין לי הסבר לאותה נוכחות פנימית של מרים בעולמי ששינתה אותה בבסיס. אז אני המומה מהמגדלים שבנתי וגרתי בתוכם ואני לא ידעתי שהם כה גבוהים ויפים ובעיקר כה מנותקים מהנוף ומהסביבה. אני כבר מריחה שמהו לא בסדר, אני אפילו יודעת מה, ומה מרים תגיד. חוקי הנפש הקדומים הוחלפו בחוקים נאורים, חוקי השגעון ורמזיו המהירים פינו מקומם למהו אחר. בחוקי ממלכת השגעון הרמזים והרמזים של הרמזים הם הלהיט, דבר גורר דבר כמו שעבירה גוררת עבירה. ואתה כבר יודע ומכיר את הדרך בעל פה, הלכת בה כבר פעמים אין ספור ובכל זאת תמיד היא מקסימה מחדש, דרך השגעון. פיזרת סוכריות בדרך ולא נותר לך אלא לצעוד באותה הדרך ולאסוף את פירות נצחונך על מבושיך. חוקי השגעון מסבירים את חוקי מרים, משליכים עליה מכל טוב. אה... הבנתי את המשחק וכלליו, אומר כך... אגיד כך... ואשנה את המציאות הצורמת. אבל חוקי מרים מסבירים את חוקי השגעון והיא מכה בפירושה ללא רחם ומנסה למוטט את מגדלי, לנתץ את טירותי ולבקע חומות הגנותי. המלחמה אכזרית ועד חורמה, לחיים או למוות, ממלכת מרים נגד ממלכת השגעון.

את זקנה ומכוערת וזה בטח מאוד מעליב אותך לשמוע את זה, גם אני הייתי נעלבת נורא אם היו אומרים לי דבר כזה, אמרתי לה כשנשכבתי על הספה. את חושבת שמה שאומרים לך זה באמת כך, השיבה לי. ברכת שלום לדידי זו בדיקה יסודית של העומד מולי, אבל מה לעשות אם אני רואה, התלוננתי והתנצלתי, האם עלי לעצום את עיני, היא לא השיבה. אם מישהו אומר לך שאת נראית לא טוב ועוד אחד ועוד אחד את לפתע מרגישה חולה, זה דבר ידוע. אבל היא אמרה שאצלי מספיק אדם אחד שיגיד ואני כבר ארגיש שהוא צודק ויודע טוב ממני מה קורה אצלי.

כן, מרים היא דוגמא לסדר חדש בעולם שלא ידעתי, עדות יחידה ובלעדית בעולמי שאפשר גם אחרת. המחשבות נודדות, מתבלבלות ומתעמתות כי אמא לא היתה שם, ללא עוגן ומעגן נעות ונדות הן בעולם, כקין בשעתו מחפשות נחמה. מרגיז אתכם איך שאני? שאלתי בלילה מסתורי אחד את רונה, בלחישתה בין המיטות. לא עכשיו, השיבה היא לי וזה כאב. הדברים שלך נכונים אבל הרוח שמלווה אותם טועה, אמר לי מתי כשעוד היינו חברים. רק מתי מסוגל להבחין בין גוף לנפש או בין חומר לרוח. עמדה רגשית, גברת, עמדה רגשית! השפיל אותי זהר שוב. מלחמה, שוב מלחמה, צרח לי שמעון ללא גבול. ועמוס חייך ורק יוליה שבאה ללטף אותי כחתול פצוע ידעה שאין מזור לכאבי ואין גבול לתחלואי, עתידה אני להלך בעולם כשמנת האוויר בריאותי גדולה מן המותר.

כשנכנסתי הרגשתי שהיא מביטה לי אל בין הרגליים... אחר כך ביקשתי ממנה שתחזור על מה שעשתה, סליחה, אמרה. היא שאלה אם אני רוצה שוב להרגיש שהיא מבקרת אותי, חודרת אותי וגורמת לי הנאה. בדמיוני שוב נכנסתי לחדר והפעם היא לא הביטה לשום מקום ואני נותרתי לבד. היא רוצה שאתרגש ממנה שאפחד ממנה, שאבוא כזאת חלשה ומסכנה ואבקש ממנה שתשפוט ביני לבין עצמי ואם היא רוצה אז אני מוכנה. כן, הרבה פעמים קורה לי שאנשים רוצים שאפחד מהם אז למה לא? מה לפחד באמת זה יותר טוב? גם את הגוף שלי אני מוכנה לתרום לה ולא ללכת לעשות פיפי. ומתוך המשא ומתן ביני לבין מרים - הגורמים המופקדים על שמירת גופי ושלמותו - קמתי לפתע במין כעס והלכתי לשירותים. לפתע היה לי ברור פעם ראשונה שהכל בראש שלי.

מה הן ההדחקות שלי מול אלו של האומה, התוודה בפני זהר. יום הזכרון לחללי מערכות ישראל נקבע יום לפני יום העצמאות, הסביר לי, ולא בכדי. המעבר מעצבות ותוגה לשמחה והילולה קשור הדוק לאושיות האישיות. העם כולו מסיר את מסכות האבל ושם מסכות של ליצנים, כן, שם אחר אין לי לאותו מעבר מזור וחסר הסבר שהשעון בלבד מכתוב אותו ולא שום רגש. יום הזכרון, אמר הוא לי, הוא יום טוב להרבה טרמפיסטים שמתקשים כל ימות השנה לעמוד בסבלם וביום זה באה להם הישועה ממקור לא צפוי, האומה כולה נטמעת ונספגת בנשמתם והם נספגים בנשמת האומה. כדוגית קטנה הם מיטלטלים על גלי אוקיינוס הסבל האינסופי של משפחות השכול וכאבם היה כלא היה. אבל אני הייתי עדיין ביום השואה והגבורה שמוקם משום מה שבוע לפני יום הזכרון. המשכתי להאמין שאין עלי אדמות שואה

כשוואה הפנימית שאני נושאת בקרבי מרחם אמי אלי קבר. אין כשוואת הינקות המעוותת ומסרסת את הנשמה לדורי דורות ושום אויב, צר, צורר ואכזר לא ייטיב לעשות זאת ממנה. אמי אם כל השוואות עשתה זאת לנשמתי לנצח נצחים ואין מזור. אין כסירוס שאת שמחה בחלקו, אותו סירוס השופך נהרה נפלאה על פניך שלא תמוט לעולם וידעת כי זו דרכך לנצח נצחים. אז את מתבוננת בפליאה אל בין רגלייך ולבך מתמלא עליצות.

על הספה אהבתי אותה, אהבתי אותה ממש. את העיניים הירוקות הגדולות הממתינות לי ליד הדלת. אתמול הן היו כל כך קרובות כל כך איתי. אני אוהבת אותך, אמרתי לה, את חום גופך, אני מדמיינת שאנו מתחבקות מתנשקות, את שלי את בתוכי. אין ספק שיש משהו אמיתי בזה, אמרתי לה, מי יש לי בחיים שלי, אמא שלי? לא. את היא זו המלווה אותי מדי יום בחתחתי החיים, את היא זו הנמצאת בתוכי בתוך נשמתי ונפשי בכל החלטה בכל רגע. אבל היא דיברה על זה שאני חשה שאין לי ועל כן אני זקוקה לה. על ההרגשה שאני חייבת לאהוב אותה כי דרך אחרת אין לי, שאני מרגישה שלי משלי אין כלום ולהיות איתה בעימות זה לא נסבל עבורי אז בחרתי לאהוב אותה. נשארתי על הספה, בדמיוני, לאחר שהיא הלכה, לבד. לבד הרגשתי את הבסיס שממנו הכל מתחיל ואליו הכל שב. זאת היתה הרגשה של חרא, הרגשה שאינה מבנה, קונסטרוקציה, ועל כן היה לי קשה לתאר אותה. אבל ליד הדלת למרות כל מה שאמרה על הצורך שלי להמציא את האהבה שלנו ולמרות שבמלותיה חיסלה אותה, בעיניה ליד הדלת שוב היתה שם. זאת מרים שלי והיום הבנתי שבאנליזה פשוט שרתי לה שיר אהבה כואב ואמיתי. האם האהבה שלנו תמומש אי פעם ואולי היא ממומשת עכשיו? אז למה אני לא מסופקת ובוכה מהאהבה וגעגועים?

שוב על הספה הפעם קצת אחרת. ניסיתי לקחת לה את חום גופה את אבר מינה את הפרחים היפים שיש לה לפני חדרה ואת מה לא. היא נראתה לי גדולה ועצומה, כאחת שיש לה הכל. כשהיא דיברה ואמרה לבסוף משהו הרגשתי שיש לי את מלותיה. אבל בדרך כלל היא מנעה ממני את זה. יש לי את הספר שאני כותבת אבל זה עזר אולי לכמה שניות. קשה כידוע להחזיק באין ויש להתאמן לשם כך שנים רבות בקרקס הפסיכואנליזה. אבל לפתע פתרתי את המשוואה, יש לי! הכרזתי בגאווה, יש לי ללא עוררין את אהבתי אלייך. לא את אוהבת אותי ואני תלויה במתת חסד זאת אלא אני היא זו האוהבת. היא אמרה שזה לא עוזר לי ולהרגשתי הרעה ואני לא הסכמתי, לא ויתרתי על הפתרון המבריק של תחושת האין

שלי. והאמת היא שיש לי אותה באמת וטוב לי עם זה. על הספה עדיין ניסיתי כל הזמן לקחת ממנה משהו בעיני רוחי, במלים, בדיבורים, בתנועות ראש ובלא יודעת איך.

כשזהר ביקש מאיתנו להצטרף למסע שמנו תרמילינו על שכמנו ויצאנו לדרך. השמש נטתה לשקוע ויום מפרך בא אל סיומו אבל אנו המשכנו ללכת. משם עברנו על פי הוראותיו דרך פתח מוכר לעולם אחר. בשבילי היתה זו גדר האבנים בחצר ילדותי. בשבטי האינדיאנים של דרום אמריקה נהגו לערוך מסעות כאלו. המדריכים היו פסיכויים לשעבר שהצליחו להחליץ מהמשבר, רק להם היתה הדרך לנבכי הנפש סלולה והם גם הכירו את מסלול היציאה מלבירינת ללא מוצא זה. על כן הם שימשו כמדריכים לכל מי שאיבד את דרכו בסבך נפשו ולא יכול היה להחליץ מהמבוך. כל אחד מאיתנו עתיד היה לפגוש במעמקי הג'ונגל העבות בחיה אחת שיזמן לו גורלו. אני לא האמנתי את מי פגשתי אבל פגשתי קיפוד. רונה מצאה טווס, שרלי נתקלה בנחש וזהר מצא עצמו לפתע בתוך עדת צבועים, יוליה דרכה על קונניות שבלולים ריקות ומתי חיפש זיקיות. עמוס הקיף עקרב אחד בטבעת אש והתבונן בהנאה רבה איך הוא מכיש את עצמו ושם קץ לחייו באין מוצא. נעמה פגשה עז, הביטה אל תוך עיניה ופגשה שם עצבות בל תתואר וגעגועים שלא מן העולם הזה. שמעון כמעט נפל ברשתי קסמו של עכביש נורא אחד ושוקי לא מצא דבר, אז הבין שחיות כמוהו לא היו שורדות. אין ספק שעולם החיות המופלא נותן מקום לכל פתולוגיה באשר היא, לכל חיה העמדה הרגשית שלה איתה היא יוצאת לעולם, הסביר לנו המדריך. הלכתי לי בין החוויות של האחרים והם כל כך דיברו אלי. הבנתי שהחוויה שלי זו טיפה בים החוויות הכל כך שונות של יתר המתבגרים, איש איש ועולמו.

- 34 -

אחרי שנים של אנליזה הבטתי בעצב על ידי המצולקות, הנשוכות והפצועות מרוב שנות אנליזה. כל פעם שהיה לי קשה הייתי נושכת את עצמי כדי להתחבר לכאב.

אחר כך מתי הלך לאונן. לאונן עד זוב דם או עד מוות, נשבע הוא לעצמו והלך. על המיטה בעודו אווז את שלהבת נשמתו המתפרצת, את נר נשמתו, נשפך עליו החלב. מדם חללים מחלב גבורים, שינן

הוא לעצמו כשראה את החלב נוזל על ידו ויוצר בו רקמות חדשות שלא היו שם קודם. נר נשמה שנטף עד תום ויבש. הוא קרא לי לראות את החלב, עמדתי שם משתאה לנוכח הסבל שעטף את ידו והקיף את אלומת נשמתו. חלב גבורים מרגש יותר מדם חללים, חשבתי לעצמי. לעולם לא אשכח את הנוזל הלבן שיצר על ידו גושים גושים זורמים זורמים, זה חלב הגבורים, חשבתי לעצמי כשנר נשמתו הלך וכלה הלך ורפס וחמק לו כחלזון אל קונכיית ידו האוחזת.

כשנכנסתי לחדר מצאתי את נעמה מוטלת על המיטה, מכורבלת בחיקה עם החתול מבד שלה ופושטת את צווארה הארוך והיפה לשוחט. מצאתי עצמי ניגשת אליה בלי להבין שהיא הזמינה את זה, גם היא לא ידעה את זה. כך ישבתי לי שותקת דקות ארוכות מבלי לדעת מה אומר. ההרגשה הזאת שמזמינים אותך לקודש הקודשים ואת מוכנה לעשות כל דבר בעולם העיקר שלא יכעסו עלייך שלכלכת במקום רגיש כל כך. נשמתי במשורה והצבתי את עיני במקום לא מזיק. המבוכה הזאת השורה עלי כשאני נפגשת עם איש שחזר מהכפור של עולם אחר, אותה יראת קודש הגורמת לי לחשוב לפני כל תזוזה, אותה החסרת פעימה, גם את זה גרמה לי נעמה. זה החלק הסדיסטי שלה להחזיק אותי כך במצב כל כך שברירי. אבל אחר כך החלטתי לעשות את כל מה שאסור לעשות במחיצת מי שרוצה למות רק כדי לשבור את המצב הלא נסבל הזה. לקחתי את תרמילי על שכמי, צירפתי אלי את נעמה ועוד בחר חתיך פרא ויצאנו למסע תענוגות של מין ואוכל בנופים העלומים של בראשית. ציוויתי על נעמה להשתגל איתו על שמאל ועל ימין, לאכול ממכמני הארץ וללגום מזיו ההרים והקניונים, השמש השוקעת והים המשקף. בהתחלה לא רצתה נעמה להשתגל, לפחות רצתה שיעשו את העבודה בשבילה כמו תינוקת. אבל לאחר שנבעלה בחטף גבר חשקה. היא נתנה את גופה לגלים, הרפתה את שריריה לחיבוקים והחזירה היתה קלה ומרנינה. היא פשוט נהנתה שעשו לה את העבודה. ולעת ערב כשישבה ופניה לשקיעה, ירכיה פרושות להן לצדדים בישיבת הלוטוס המפורסמת, ידעה עדנה חדשה. שם בנופים אלו לא ניתן כידוע להפנות תוקפנות כלשהי כלפי העצמי, זה פשוט בזבוז אנרגיה. ואם רוצים להעניש את עצמך בכל זאת הרי תמיד ניתן להתמסר לחדירות בשאט נפש ורפש וליהנות מזיוו של עולם בדרך אחרת מלבד לחשוב על התאבדות. כן, התמסרות זאת עבודה היה בה כמין מוות ולידה מחדש, התמזגות עם מקורות ראשונים שדומים לרחם ואולי שקדמו לו. על אי בודד איש עוד לא התאבד, הסברתי לה כשעשינו על האש בלילה, עם רדת החשיכה טרם מילאה את חובת ההתמסרות המיוסרת שכה אהבה. מהמסע הזה לחזור למחלקה גם עבורי

היה קשה מאוד והבנתי שוב את רצונה של נעמה למות. היא המשיכה להתכרבל במיטתה ולחייך, אז לכולם היה ברור שהיא חושבת איך למות. חיוך המסמל נצחון על הבדידות, חשבתי לעצמי כשהבנתי שמחשבות המוות מביאות לה מעט נחת.

על הספה היכו אותי גלים של שנאה, אהבה, בדידות וקדרות ללא סדר ללא עבר ועתיד. בא גל גדול והקציף את החוף, חלף עבר לו ללא זכרונות וללא יכולת לדעת מה עתיד לבוא עתה. כן, נסוגותי לתוך עצמי, לעולם ילדתי ואף מוקדם מזה. למקום בו חשתי שאין זמן אלא הווה מתמשך. הכל היה מפוצל ומפורק שם. לרגע אהבתי ולרגע שנאתי ולא היה שום קשר ביניהם. כל רגש עמד בפני עצמו כאילו הוא לבדו קיים. משב הרוח המרגש הביא איתו רגש חדש ומפתיע שלא ידעתי. הרוח עמדה והרוח נשבה ושוב רגש חדש כיסה אותי. אחר כך נפלתי לתוך איזה בור עמוק, לתהום הפעורה שנשמתי מאז לידתי. נפלתי ונפלתי ושוב הרגשתי שלזמן חוקים משלו. שם במרכז החוויה הבטתי על עברי והוא לא נראה לי נורא כל כך ומיד שאלתי אז למה ההווה הוא לא נסבל? ידעתי שגם הווה זה עתיד להפך לעבר ולהחליף את עורו. אז טוב לי או רע לי? שמעתי את עצמי שואלת את מרים מתוך חלום ילדתי ללא זמן ומקום. איך זה שכל יום הוא נורא והסך הכל די נחמד. ושוב מצאתי את עצמי הולכת לאיבוד במסתורי הזמן האבוד ללא סדר וארגון. הכל חוויות, נזכרתי במשפט מימי ילדתי הבא להסביר את הפיכת ההווה הנורא לעבר קסום ומסתורי. אהבתי את מרים ושנאתי אותה ואת בדידותה השוקקת בחליפות מהירות מכדי שאוכל להבינן. את לא איתי, אמרתי, את הכי איתי בעולם, השבתי. כשאמרה היא את הטוב שלה נזכרתי שלא אמרה מלה כל הפגישה. היא נתנה לי להיות שם במרכז החוויה של ינקותי ללא סדר וארגון כלשהו.

במסתו של שמעון ה"פתולוגיה בשירות המלחמה" הוא כותב: "כשיבוא שלום לא ניתן יהיה יותר לומר הכל בגלל המדינה המחורבנת הזאת". אכן השלום מטיל חיתיתו על טיפוסים כמוני, והשגשוג הוא אויבי הגדול. שכול האומה מנחמני ומטשטש את הגבולות בין הפתולוגי לנורמלי. כולנו שותפים לאותו כאב נורא בו אני מוצאת מזור, מתמזגת עם כאב האומה ודוויי היו כלא היו. לא אחת אני מגלה בתוכי את אותם חלקים שאינם רוצים בשלום, אותה התחושה שהאסון הזה ממשמש ובא ועתיד להמיט עלי קלון. כי אז לא יהיו יותר תירוצים, העיוות יראה במלוא הדרו בעידן השלום. הפסיכופתולוגיה מחפשת לה מציאות חיצונית שתתאים למציאות הפנימית הרוחשת בקירבה, מלחמה פנימית מחפשת חיצונית והשלום

רק מחזק את הפער הלא נסבל בין פנים לחוץ. הכל בגלל המצב במדינה, יהיה משפט שאינו מתקבל על הדעת והמציאות הפנימית תזעק לשחקים.

מנגינות עדינות ושונות ניגנו היום מיתרי נפשי ומרים החרישה כל השעה. זה קורה לעיתים נדירות למדי, לא היה לה אולי באמת מה להגיד. צבעי טבע שונים ריחפו באוויר, מוזיקה יקרה של עונות השנה שטה בחלל. פעם גוון זה ופעם אחר אבל תמיד עם עצב ובדידות. נגעתי קצת בריקנות קצת בקדרות וקצת בתוחלת. לא דרמות לא אסונות, ניחוחות השנה החולפת היו פחות דרמטיים, יותר עצובים ויותר בודדים משנים שעברו. לא קרה בה כלום עד עכשיו. שום עוגן משמעותי, אני מתכוונת, שניתן להאחז בו בעקשנות. אני הולכת ונעשית עצובה יותר עם השנים, מחוברת יותר ואופטימית פחות כי הסוף מתקרב. כשהייתי שם עם השנה הריקה שלי היא החרישה ואני הייתי עצובה. ובכל זאת קל לי יותר לחיות. באותו בוקר שבו המשיל שמעון את הפסיכואנליזה לרשת קורי עכביש הלוכדת את טרפו ידעתי אני דאבה אין קץ. ראיתי את שמעון בוכה ללא דמעות, ראיתי אותו צוחק ללא קול, ראיתי אותו מדבר על כאב ויאוש שאין למעלה ממנו אבל משהו היה חסר שם. מה חסר לכל הרוחות, שאל הוא אותי בלילה נורא אחד, מה חסר? תעזרי לי אני מתחנן, בבקשה ממך את יכולה. ושוב דיבר על יאוש ותוגת עולמים אבל לא היתה מנגינה של אבל ומיתרי הנפש הפורטים על הכאב נותרו עלומים. רגש קוראים לזה, חזרתי ברוב יאושי, אבל דמעותיו המשיכו להיות סתמיות ומלותיו הכואבות חסרות הבעה. סכיזופרניה קוראים לזה הבנתי באותו רגע נורא.

"את יודעת אני שמתי לב", אמרה מרים, "שבכל יום חמישי את ביקורתית במיוחד לגבי דברים שאני אומרת". כן גם אני שמתי לב שאני מציינת לפני שהיום יום חמישי שאינו ככל הימים, ואז לאחר הרהור קט יכולתי לאתר את הרגש שהיא מדברת עליו. אותו רגש של עצבות, בדידות ויאוש הבא עם הפרידה של סוף השבוע ממנה, האומר שלא אראה אותה שלושה ימים תמימים. "ואז את הופכת את העצבות הזאת והגעגועים לביקורת על הטיפול ולחוסר שביעות רצון", המשיכה היא את המשפט. נכון, אלו מסימני היאוש והאכזבה שאני חשה עם הפרידה של יום חמישי כל שבוע. לכל יום יש מחר חוץ מליום חמישי. אז שורה עלי עצבות מסוימת ההופכת במהרה לכעס ולביקורת מה שווה האנליזה.

בספרו "החוויה הפנימית של השגעון" מסיר שמעון אחת ולתמיד את הרומנטיות הנסוכה על מסכת השגעון ומציבה ערום ועריה קבל עם. הוא יוצא חוצץ נגד כל הרומנטיקנים כהומניסטים הדגולים של דורנו והאקסיסטנציאליסטים למיניהם. בחירה חופשית, רצון וכוח רצון, מותר האדם מן הבהמה והיכולת היחודית שלו להכריע את גורלו, ומעל הכל יכולתו לאהוב את הזולת, את כולם מפיל שמעון חלל לרגלי המוניומנט הנקרא שגעון. בעידן השגעון, אומר שמעון, אושיות ההומניזם הכושל נופחות את נשמתן והאדם נותר דה-הומני, ריק וחסר כל. קחו, למשל, הוא מסביר, את הפגיעה הנרקיסטיטית הקשה המאפשרת לאדם לאהוב את עצמו ואותו בלבד. המחלה שללה ממנו את היכולת לאהוב, כן יש פגיעה כזאת בנפש שבו היכולת שלך לאהוב פוחתת פלאים. מעיין הנעורים נלקח ממך ונותרת משתקף בתוך עצמך בדד בדד בדד. במקום אחר הוא דן בהרחבה ביכולת הבחירה הניטלת אחת ולתמיד מידי האובססיבים, בעיקר בעלי הפסיכוזה האובססיבית כעמוס הנדונים לחזור ולשוב ולחזור על אותו רעיון או משפט במשך שארית חייהם. ובזה עדיין לא תם הסיפור, רצון, כוח רצון הוא כותב בלהט, ראיתם פעם את הדיכאוני שניטל ממנו כל טעם וריח של חיים. גם כוח הרצון ניטל ממנו בעל כורחו והוא שואל מה קרה לי? איה כוח הרצון שלי? ואין מושיע. כך מתבונן הוא על כוח הרצון שלו מהצד הולך וקמל הולך ודועך הולך ונעלם. אבל מעל לכל סבלות האדם מתנשאת כצוק איתן אותה הפגיעה בנפש האדם השוללת ממנו את הזכות לעבור טיפול ולהשתפר, לעבוד על עצמו ולהשתקם ממחלתו. אותם אנשים חצויים בנפשם, שהרגש ניתק בהם מהשכל וכמוהם כשתי ישויות נפרדות. ראו נא את שרלי השומעת את גלגלי המכונה חורקים בקירבה, חשה את החומה שמאחוריה הומה ים הרגש שלשם לא תבוא. השכל יכול להבין את השכל והרגש להרגיש את הרגש אבל להבין את מה שהיא מרגישה דבר זה נשגב ממנה. ראו נא את עמוס שמחלתו שללה ממנו את היכולת להתחבר לעצמו, להכיר את עולמו הרגשי וכמוהו כעיר שקווי האספקה נותקו אליה. לנתק זה בתוך הנשמה קוראים סכיזופרניה. אדם ככל שהוא יותר שפוי ומאוזן הוא יותר חופשי, וחופשי לבחור, ללא יחסים מוטעים וללא השלכות משוגעות, והאנליזה אמורה להגדיל ולהרבות חופש בחושפה את השגעון המבעבע מתחת ומניע את גלגלי המחשבות. החוויה הפנימית של השגעון מלמדת אותנו, הוא מסכם, שאת בסיס האנושיות שבאדם אוכל השגעון ומה מותר האדם המשוגע מן הבהמה?

מרים יוצאת לחופש בשבוע הבא וזו הפעם הראשונה נדמה לי שאני מרגישה גם משהו נורמלי, שחבל לי שהיא יוצאת. איתה אני קרובה לעצמי, נעה על גלי רגשותי עם הרוח הנושבת, היא ואני רוכבות יחד על אותו ענן. כן, זה מוזר אבל איתה אני יותר קרובה לעצמי מאשר כשאני עם עצמי לבד. היא כל כך מאפשרת לי להיות קרוב לעצמי, להקשיב למנגינות החרישיות המלוות את שחר יומי, מנגינות הפורחות בהשראתה. ושוב אנו יחד בסירה רעועה על פני סער רגשותי מפליגים יחד, הפעם עם מפרש בוטח ומצפן ביד. אחר כך הים געש וסער ואיתו בא הכעס. למה את יוצאת לחופש?! אבל לקראת סיום הפגישה שוב נוגנו מנגינות עצובות של פרידה.

- 35 -

שכבתי על הספה והיה לי קר, התלבטתי לקמצוץ של שניה מה לעשות עם זה. הלבקש ממרים שתגביר את עוצמת התנור או שבעצם אני יכולה להסתדר בלי, זה באמת לא כל כך נורא והמפלצת הזאת בין כה לא תושיט ידה לקראתי. אותה הרגשת נצרכות ונזקקות היא בלתי נסבלת עבורך, אמרה היא לי. אז או שאת לא צריכה עזרה או שאני מפלצת ולא אעזור לך. מה באמת כל כך נורא באותה הרגשה שאני רוצה לבקש משהו שאיני יודעת אם יענה בחיוב? מה לא נסבל בעמדה הזאת המכריחה אותי לומר לעצמי שעדיף לא לבקש כי זה לא נורא או להפוך אותה למפלצת - הרי הכללים ברורים וברור וידוע לכל שאת מבוקשי לא אקבל. אכן באותו יום חורף נורא היא נתנה לי לחכות מספר דקות על מפתן דלתה בטרם פתחה אותה. ואני קפואה ורועדת עומדת חסרת אונים בשלג הכבד. שוב חיכיתי לה, שוב יצאתי לקראתה, שוב הייתי קטנה וחלשה. אבל זה לא כל כך נורא לבקש, אבל זה לא כל כך נורא להזדקק ולחכות לה ולבוא לאנליזה ולהרגיש שקר לך, זה לא עושה אותי אפס וכלום, התפלמסתי עם עצמי והיא החרישה. הרי שום דבר לא באמת מבטל אותי ועושה אותי עפר ואפר. גם לא לחכות לה וגם לא לבקש ממנה דבר מה. אבל למה אני מחייכת כשאני חושבת שאולי את תואילי בטובך להגביר את עוצמת התנור דבר שלא עשית עד עכשיו. היא אומרת שאותה ההרגשה שסידרתי אותה, שהכנעתי אותה, שהכרחתי אותה בכוח לעשות משהו שהיא לא רוצה היא זאת שמהנה אותי.

עם שוך סערות האנליזה של השנים הראשונות בא סתיו חיי ועמו הקמילה. מה נותר מאנרגיות נעורים מבלבבות אלו שחלקנו בינינו? שאלתי אותה. לא היה לי ספק שאני משעממת אותה עד מוות כשם שאני משעממת את עצמי. להיות אנליטיקאית, אמרתי לה, אין עונש גדול מזה. השעמום שהבאת אותי לתוכו לאחר כל המאמץ, קול הדממה הדקה הנעלם ממני ונותרתי סתם אדם. בשבילך סתם אדם זה לא מספיק, אמרה היא, בשבילך סתם אדם זה משהו לא נסבל. אכן תוגת הימים הציפה אותי כשחשבתי עלי כעל סתם אדם. העצבות, הריקנות והשעמום התחרו ביניהם בגינתי שם פרחו להם פרחי סתם אדם. סתם אדם יכול גם ליהנות מהחיים, ניסיתי את עצמי כלא מאמינה. סתם אדם יכול להיות אדם, ניסיתי שוב. ומאחר שזה זמן רב אני חשה את שממונו של סתם אדם התחלתי להבין שזה השלב האנליטי החדש שאני מצויה בתוכו. לא עוד דרמות ילדות לא עוד הבטחות שפעם יהיה טוב. אכן משהו חסר לי בעצמות, בלשד, בבסיס, התחלתי להבין ומרים לעולם לא תמלא חלל זה כי אם תוסיף להצביע עליו לעולמי עד. ושוב התגעעתי בדמיוני איתה לאותם ימים יפים של ראשית אנליזה כראשית החיים ולא כסופם שאז הכל עדיין בגדר הבטחה שטרם מומשה. אז ידענו פריחה של שחר שניחוחה טרם נעלם והלבלוב הזוהר הוציא אפילו את מרים משוויונה. כן, היו זמנים.

כשפקדה אותי השפעת וגופי קרן מחום לא הבנתי מדוע כל כך מסובך עבורי לומר לדני המדריך שאני חולה ונשארת במיטה. אז היא דיברה על תחושותי הנצחית שאני מסדרת מישהו, שמישהו מסדר אותי תמיד, שלא ניתן להאמין לאיש ובעיקר ומעל הכל שאני לא מסוגלת להאמין לעצמי שאני חולה אלא חושבת במקום כלשהו שגם כעת אני מסדרת אותם ולא באמת חולה.

אחרי שבע שנות אנליזה הצבעים נעשים חלשים יותר דהויים יותר ובוהקים פחות. כאילו לקחת פעם סמים, אמר לי זהר, ועתה הפסקת. עטופת געגועים הנני לימים טרופים וטובים בהם חזיתי בעולמות רחוקים של נשמתי שנעלמו ואינם. היכן הן הדרמות ועוצמות המסתורין עת ניצבתי לפני דלתה של מרים במחול השדים של המחשבות הקופצות ומקפצות מושלכות ומוחזרות מן הכתלים ומאושות נשימותיה ותזוזותיה של מרים. החוויה היתה שונה ללא ספק. העוצמות היו מסחררות והליקוי הפתולוגי ניצב במלוא עוצמתו לפני מוגדר וברור כשמש. השלכה היתה השלכה וזיוף היה זיוף והיום, יש, כן אינני אומרת שהם נעלמו כליל אבל הצבע רבתי הצבע, היכן ים הצבעים שנשפך משולי נפשי? שלא לדבר על ההארות והגילויים וההבנות של אושיות האדם באשר הן. אמיתות היסטוריות של שנים צנחו לרגלי חלל. ועתה

הצלילים, כן הצלילים, צורמים פחות, מינוריים יותר וגם פחות עשירים. האם קוראים לזה דכאון?
עצבות, תוגה, שעמום וריקנות אלו רגשות חדשים בלקסיקון שלי. האם היה שווה המסע המפרך כדי
לסיימו לא לצלילי המארש הגדול אלא בקול ענות חלושה? נכון, אני יודעת זה לא רק חולשה, זה לא רק
עצבות וגם דרך אחרת אין. כי כל דבר בעיתו ולהשאר בעידן השגעון היתה אפשרות שלא באה בחשבון.
אבל, אבל מה עם היצירתיות? הרי את הפריון שלי לקחו ממני, גזלו ממני את יכולת הרבייה שלי. דברים
שכתבתי כפי שכתבתי לא ישוּבו עוד. אז תכתבי אחרת, אמרה לי נעמה. אבל, אבל העוצמות, אבל אבל
הדחף, אבל אבל הלהט מה יהיה עליהם, בכיתי כלא מאמינה. האמת היא שהרגשת דעיכה זו מלווה אותי
כבר שנים, דעיכה העושה את החיים סוחפים פחות ואפשריים יותר.

הבטתי על כולם בישיבת צהריים וחשתי שגיליתי את אמריקה. פתאום ראיתי את מה שתמיד
אמרתי ולא ראיתי. לפתע הקיצה מתרדמתה יבשת אטלנטיס אבודה של רגשות. התוקפנות שלי. התוקפנות
שלי שנעלמה ממני זה שנות דור שבה אלי ברגע אחד ושוב לא תאבד. כן, הבטתי על כולם ועשיתי מהם
עפר ואפר. התנשאתי מעליהם עד בלי די, ראיתי להם, הבנתי להם וידעתי על שום מה אמרו כל מלה
שאמרו ועל מה רצו לסוכך. הם התפתלו והתחמקו כצלופחים ואני ראיתי הכל. לא חמלה גם לא אהבה
אבל כן מבט ביקורתי, בוחן ומאשים שאין למעלה ממנו. שם הייתי תמיד אבל פתאום שמת לי לב אל זה.
אכן שנות עמלה של מרים נשאו פרי. כן, בתודעתי אני עושה מאנשים קציצות, אני תוקפנית לא קטנה.
ככה זה שביום בהיר אחד את נפגשת עם עצמך, עם מה שהלך לאיבוד בשחר חייך ושוב נמצא. מעתה
לאחר שטעמתי מעץ הדעת לא אוכל לשוב ולטעון שהתוקפנות אינה מצויה בנחלתי, כי אני מלאה בה
כרימון.

אותה שטיחות רגשית, אותה רדידות בלתי נדלית שאני חשה זה ימים רבים באנליזה שלי נותנת
לי לחשוב שהגעתי לקצה הדרך. משבי הרוחות מביאים איתם ניהוחות חדשים שטרם ידעתי. קצת דכאון,
קצת אכזבה, קצת ריקנות ואפילו לעיתים קצת שמחה, מכל דבר קצת ושום דבר לא באמת. לרגשות אין
שורשים, התלוננתי לפניה, הם באים והולכים בקלילות כזאת כאילו זה לא באמת נוגע לי. דרמות ודאי
שאין בעיתות אלו אבל אני מדברת על התחושה השטוחה הרדודה שהרגשות האלו לא באמת מעניינים
אותך ואולי הם אפילו בקושי שלך. ככה על הספה כשמשבתי הרוח הקלילה מביאים איתם רגשות לא
צפויים אבל במיוחד תחושות של געגועים אכזבה ויאוש. שום דבר לא באמת מעניין אותי, אמרתי לה

שהחרישה מזה פגישות רבות. כעסתי עליה קצת אבל גם התגעגעתי אליה הרבה. ידעתי שאין בעולם מי שבאמת איתי כמוה שמקשיב לי ולנשימותי ולרחשי ליבי כל כך יפה ועמוק כמוה למרות שהיא שותקת. וכשאמרה משהו היה זה קצת, לא יותר ממה שבאמת היא יכולה להגיד לי, לא דברים ברומו של עולם. האם הגיעה שעת לסיים את פרק המחלקה והאנליזה שלי? גם את זה היא לא אומרת לי, גם את זה אני צריכה לומר ואני עדיין לא שם. מה עדיין חסר לי בנשמת, אולי רק הכוח להפרד ואולי יותר מזה, געגועים למרים.

על הספה חשתי שמלותיה הכל כך ריקות לא מספקות דבר. מלים לא יכולות להחליף מגעים, אמרתי לה. אני צריכה שתטפלי בי, נדמה לי שהמקצוע שלך זה מטפלת, לא? לגעת אני צריכה שתגעני בי כמו שאמא נוגעת בתינוק ומה לזה ולמלים? המלים משאירות אותי בודדה יותר, ריקה יותר וללא כלום ביד. רציתי להסתובב אליה, להביט עליה ולגעת בה, זה אמור היה לספקני ולהביא מזור לתחלואי. הבנתי שרצוני לעבוד יותר על הקשר איתה, אולי זה נושא הסיום שלנו? הקשר שלנו ששנים מותר אותי בודדה לאין שיעור כאילו אין בינינו דבר. ואני ממשיכה לבוא לאנליזה כדי שיתגשם פעם החלום, הפנטזיה שהיא תהיה איתי כפי שאני רוצה. וזה לא יקרה לעולם אפילו את ההרגשה הזאת לא אקבל ממנה שלא לדבר כבר על מימושה. הקשר שלנו זה הנושא החשוב עתה כשתמו כל הדרמות ואני בודדה וריקה מתמיד. בלילה היתה שם מרים. הבטתי עליה לפתע והבנתי את גודל האבסורד. שנים חייתי באשליה שאסור לי להביט עליה ולפתע כשהבטתי עליה היה לשתינו ברור שקרה לי משהו, שינוי עמוק ומשמעותי, תגלית שלא תשוב אחר, הבנתי שמותר היה לי כל השנים להתבונן בה והיא רק חיכתה שאגלה זאת לבד. הפנים שלה היו חמות מתמיד, מלאות מתמיד אולי אפילו קצת שמנות. היה לה רווח קצת מצחיק בין השיניים אבל הרבה טוב וחום היה שם. כן, קרה משהו זה ברור, הבנתי דבר חשוב, שמרים היא בן אדם ובן אדם שמחכה לי ואיתי ולא מישוהו זר ועוין. מותר לי לראות אותה מהיום אחרת, לא? בתוך סבך המחשבות הנעימות היו גם כעסים של למה לא אמרה לי את זה עד עכשיו, אולי עוד הבזקים כאלו. כן, לא הכל היה מושלם אבל לא אמרתי לה את זה. ליד הדלת חשתי כי הזמן האבוד חמק לי מבעד אצבעותי, כעסתי עליה שנגמר הזמן והיא לא אמרה לי דבר.

חזרתי לגופי ונהניתי ממרים החשה איתי את מסתורי אבר מיני על תחושותיו העדינות.
היא דיברה על זה שללא אישור מבחוץ אני לא מרגישה שאני ישנה וקיימת. חשבתי על התינוק המכוון
מלידתו לקשר הישרדותי עם סביבתו. מחייך אליהם, בוכה, יוצר קשר עין, מחקה את הסובבים ללא סוף,
מברך אותם לשלום בחיוך מאיר פנים ועוד ועוד. כך גם אני, הסברתי לה. כל כולי מכוונת לשדר על
התדר של מי שרוצה לקלוט. מותחת את הצוואר לכיוונך כדי להיות איתך יותר בקשר. פתאום תפסתי
למה הצוואר קצת כואב לי. מקיימת באדיקות את מה שציווית עלי לפני ארבע שנים, לומר כל מה שעולה
בדעתי בלי להתבייש, כמו כלבלב חסר אישיות. היא אמרה שלא כולם אוהבים כלבלבים. נזכרתי שבבית
ספר הייתי טובה בלשון ומרים, נדמה לי, צחקה. אז באמצע הצחוק הנורא אמרתי לה שהיא משפילה את
עצמה שצוחקת איתי ורוצה להתחנף אלי, ובזמן האחרון בכלל נדמה לי שלא טוב לה והיא צריכה אותי.
את חשה ככלבלב או מי שמתייחס אלייך כאדם הוא בעינייך כלבלב, אמרה. אחר כך כשכיבתה לבקשתי
את הוונטילטור, ירד ערכה בעיני.

"היתר לשגעון" הוא סיפורה של נערה מתבגרת העוברת פסיכואנליזה במחלקת מתבגרים בבית-

חולים לחולי-נפש. המתבגרים במחלקה זו מאושפזים בשל הפרעות נפשיות שונות, עוברים כולם

פסיכואנליזה. הספר מספר על עולמם הפנימי, חייהם במחלקה והקשרים ביניהם .

זהו ספר-ביכוריו של עפר גרוזברד, פסיכולוג במקצועו .